

ROMÂNIA
JUDEȚUL NEAMȚ
CONSILIUL LOCAL DRAGOMIREȘTI

HOTĂRÂRE

privind aprobarea amenajamentului pastoral al comunei Dragomirești, județul Neamț

Consiliul Local al comunei Dragomirești, județul Neamț;

Văzând referatul de aprobare nr. 4807 din 22.08.2023 a primarului comunei Dragomirești și analizând raportul de specialitate al Compartimentului registru agricol nr. 4808 din 22.08.2023, prin care se propune aprobarea amenajamentului pastoral al comunei Dragomirești, județul Neamț, avizat de către Direcția pentru Agricultură a Județului Neamț;

Având în vedere prevederile

- art. 6 alin. (1) și (2) și ale art. 9 alin. (9) din O.U.G. nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, cu modificările și completările ulterioare;
- art. 4 și ale art. 8 din Normele metodologice pentru aplicarea prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, aprobate prin H.G. nr. 1064/2013
- H.G. nr. 214/2017 pentru aprobarea procedurii privind asigurarea fondurilor necesare pentru realizarea amenajamentelor pastorale ale suprafețelor de pajiști permanente, precum și pentru modificarea și completarea Normelor metodologice pentru aplicarea prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, aprobate prin H.G. nr. 1.064/2013;

Luând act de avizele comisiilor de specialitate ale consiliului local;

În temeiul prevederilor dispozițiilor art. 129 alin. (1), alin. (2) lit. d) coroborate cu alin. (7) lit. s), ale art. 139 alin. (3) lit. g) precum și art. 196 alin. (1) lit. a) din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare;

HOTĂRĂȘTE:

Art. 1. Se aprobă *Amenajamentul Pastoral* pentru suprafețele de pajiști permanente aflate pe teritoriul administrativ al comunei Dragomirești, județul Neamț, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. Amenajamentul pastoral are valabilitatea de 10 ani de la data aprobării și reprezintă actul administrativ prin care se gestionează pajiștile permanente aflate pe teritoriul administrativ al comunei Dragomirești.

Art. 3. Titularii contractelor de închiriere/concesiune pajiști permanente proprietate a Comunei Dragomirești precum și deținătorii legali de pajiști permanente aflate pe teritoriul comunei Dragomirești au obligația de a respecta prevederile Amenajamentului pastoral.

Art. 4. Primarul comunei Drgomirești prin Compartimentul registru agricol din aparatul propriu de specialitate va duce la îndeplinire prezenta hotărâre.

Art. 5. Secretarul general al comunei Dragomirești va comunica prezenta hotărâre tuturor persoanelor, autorităților și instituțiilor interesate.

Președinte de ședință
Neculai BURDUJA,

Contrasemnează
Secretar general,
Teodor GUȚU

Nr. 49
Din 29.08.2023

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

AVIZAT
DIRECȚIA PENTRU AGRICULTURĂ
JUDEȚEANĂ NEAMȚ

AMENAJAMENT PASTORAL

Primăria comunei DRAGOMIREȘTI

JUDEȚUL NEAMȚ

2023-2033

CUPRINS

INTRODUCERE		3
PARTEA I – PRINCIPII GENERALE ȘI CADRUL DE ORGANIZARE AL LUCRĂRILOR		13
PROCES VERBAL DE AVIZARE A TEMEI DE PROIECTARE		19
PROCES VERBAL AL PRIMEI CONFERINȚE		21
PROCES VERBAL CONFERINȚA A DOUA		23
PROCES VERBAL DE RECEPȚIE		25
PARTEA II		27
CAPITOLUL I	SITUAȚIA TERITORIAL - ADMINISTRATIVĂ	27
	1.1.-Amplasarea teritorială a localității și scurt istoric	27
	1.2.-Denumirea deținătorului legal	28
	1.3.-Documente care atestă dreptul de proprietate sau deținere legală. Istoricul proprietății	29
	1.4.- Gospodarirea anterioară a pajiștilor din amenajament	30
Capitolul II	ORGANIZAREA TERITORIULUI	32
	2.1.- Denumirea trupurilor de pajiște care fac obiectul acestui studiu	32
	2.2.- Amplasarea teritorială a trupurilor de pajiște. Vecinii și hotarele pajiștii	32
	2.3.- Baza cartografică utilizată	34
	2.4.- Suprafața pajiștilor. Determinarea suprafețelor	34
Capitolul III	CARACTERISTICI GEOGRAFICE ȘI CLIMATICE	36
	3.1.- Indicarea zonei geografice și caracteristicile reliefului	36
	3.2.- Altitudine, expoziție, panta	36
	3.3.- Rețeaua hidrografică	37
	3.4.- Clima	38
	3.5.- Caracteristici pedologice și geologice	39
CAPITOLUL IV	VEGETAȚIA	46
CAPITOLUL V	CADRUL DE AMENAJARE	56
	5.1.- Procedee de culegere a datelor din teren	56
	5.2.- Obiective social – economice și ecologice	56
	5.3.-Stabilirea modului de folosință a pajiștilor	57
	5.4.- Fundamentarea amenajamentului pastoral	57
CAPITOLUL VI	ORGANIZAREA, ÎMBUNĂȚĂȚIREA, DOTAREA ȘI FOLOSIREA PAJIȘTILOR	62
	6.1.Aspecte generale privind stabilirea metodelor de îmbunătățire a covorului ierbos	62
	6.2.- Lucrări preliminare obligatorii de punere în valoare a pajiștilor	63
	6.3.- Metode de îmbunătățire a covorului ierbos prin fertilizare	85
	6.4.- Metode de îmbunătățire prin supraînsămânțare și reînsămânțare a pajiștilor degradate	95
	6.5.- Folosirea pajiștilor	121
	6.6.- Construcții și dotări zoopastorale	139
CAPITOLUL VII	DESCRIEREA PARCELARĂ	147
CAPITOLUL VIII	DIVERSE	152
BIBLIOGRAFIA		170

PAJIȘTILE DIN ROMÂNIA – IMPORTANT PATRIMONIU NAȚIONAL

Pajiștile sunt un element esențial al sistemelor de agricultură durabilă, care răspund exigențelor cererii de alimente sănătoase și de calitate superioară.

În plus, pe lângă rolul decisiv de asigurarea furajelor pentru animale, pajiștile au o funcție importantă în dezvoltarea rurală și a mediului înconjurător reflectată prin: conservarea biodiversității, îmbunătățirea fertilității solurilor, fixarea simbiotică a azotului, echilibru hidrologic, prevenirea inundațiilor și alunecărilor de teren, sechestrarea carbonului, calitatea peisajului și important patrimoniu cultural.

INTRODUCERE

Din cele mai vechi timpuri iarba produsă pe pajiști a constituit furajul de bază pentru creșterea animalelor ierbivore domestice, ceea ce a permis dezvoltarea primelor civilizații umane.

Explozia demografică a determinat o expansiune a pajiștilor printr-o luptă continuă a omului cu vegetația forestieră, pentru a produce hrană animalelor, care îi asigură mijloace de trai precum alimente (lapte, carne) și materii prime (lână, piei), forțe motrice pentru transport și lucrările câmpului cât și alte necesități.

În zilele noastre, sistemele de creștere a animalelor bazate pe valorificarea pajiștilor, trebuie să facă față necesităților de hrană tot mai mari, având în vedere ca producția de furaje obținute pe aceste suprafețe să țină pasul cu cerințele tot mai mari de carne și lapte și cu schimbările climatice. În același timp, producerea furajelor pe pajiști trebuie să reducă competiția din cadrul terenului arabil pentru producerea hranei oamenilor, a animalelor și a biocombustibililor.

ROLUL PAJIȘTILOR ÎN DEZVOLTAREA DURABILĂ A AGRICULTURII

Dezvoltarea durabilă este un proces complex ce se desfășoară prin și sub intervenția umană, care vizează dezvoltarea societății, materializarea lui bazându-se pe faptul că dezvoltarea durabilă a întregului este asigurată de dezvoltarea durabilă a fiecărei părți a activității umane (MARUȘCA și colab., 2010).

În acest sens, dezvoltarea durabilă a agriculturii constituie o parte a acestui proces, agricultura fiind o componentă indispensabilă a acesteia (MOTCĂ și colab. 1994). Creșterea animalelor, în special a bovinelor și ovinelor, are un rol însemnat în imprimarea unui comportament antientropic prin care se realizează durabilitatea agriculturii. Pajiștile sunt un element esențial al sistemelor de agricultură sustenabilă reprezentat prin: asigurarea furajelor, bunăstarea animalelor, calitatea solurilor și folosirea optimă a terenurilor slab productive, în special pentru producerea biomasei, sursă energetică regenerabilă.

Prin plantele furajere din pajiști se intensifică procesul de fotosinteză din ecosisteme și se introduce în sol o cantitate mai mare de materie organică, menținându-se în sol o viață biologică activă. Prin rădăcinile plantelor furajere de pajiști, care au rol de liant în prezența materiei organice, se oprește procesul de distrugere a structurii granulare a solurilor, în cele mai multe cazuri conducând la îmbunătățirea acestora (MOCANU, HERMENEAN, 2013; SIMTEA și colab., 1990).

Alături de administrarea gunoiului de grajd, plantele furajere de pajiști au un rol însemnat în menținerea conținutului de humus din sol, fapt ce imprimă o portanță ridicată solului, care atenuează acțiunea de tasare a animalelor și a mașinilor agricole grele. Asolamentele cu sole înierbate au un rol esențial în menținerea microfaunei din sol și în întreruperea ciclurilor biologice pentru boli și dăunători, ceea ce conduce la reducerea cantităților de pesticide, care sunt nocive pentru microfaună și mediu înconjurător.

Pe lângă rolul principal de **asigurare a necesarului de furaje pentru cel puțin 60% din efectivul de bovine și 80% din efectivul de ovine**, pajiștile au o serie de funcții importante în dezvoltarea rurală și a mediului înconjurător.

Prin înierbare se consolidează biologic taluzurile drumurilor, halde miniere, industriale și menajere, pârtii de schi și alte terenuri lipsite de vegetație pentru a fi protejate de factorii distructivi, se stimulează pedogeneza și se înfrumusețează peisajul. Acestea funcții reflectă și definesc **multifuncționalitatea pajiștilor**.

Toate activitățile conexe care rezultă din folosirea și valorificarea pajiștilor precum prelucrarea produselor animaliere, colectarea florei medicinale, apicultura etc., constituie o altă **funcție economică** importantă a acestor suprafețe.

Pajiștile permanente constituie importante **habitate pentru animalele sălbatice și de conservare a biodiversității speciilor de plante și animale**.

Acestea se pot rezuma prin următoarele:

- în România există un număr de 783 de tipuri de habitate, din care aproape 60% se întâlnesc în pajiștile permanente;

- pe teritoriul țării s-au identificat 3700 de specii de plante, din care peste 70% aparțin vegetației pajiștilor permanente. Dintre acestea, 74 de specii au dispărut, 485 sunt amenințate cu dispariția, 200 de specii sunt vulnerabile, 23 sunt declarate monumente ale naturii și 1253 sunt specii rare;

- dintre speciile de animale sălbatice, 5 specii au dispărut, iar peste 30 sunt amenințate cu dispariția;

- structura floristică a vegetației pajiștilor din România este foarte diversă, cu indici de biodiversitate foarte ridicați în comparație cu multe țări din Europa;

- fondul genetic de germoplasmă al populațiilor de specii cu valoare economică este foarte mare, România fiind considerată un rezervor biologic natural de îmbunătățire a procesului genetic la multe specii agricole;

- o floră meliferă și medicinală deosebit de bogată.

În cadrul ecosistemelor agricole afectate de eroziune, contribuția pajiștilor este esențială în **protejarea solului**, combătând acele fenomene care conduc la declanșarea și accelerarea procesului **de eroziune** (RESMERIȚĂ, 1956).

Astfel, durata în timp pentru îndepărtarea unui strat de sol, pe adâncimea de 20 cm, în urma procesului de eroziune, pe terenurile în pantă acoperite de pajiști este de 29000 ani, față de 100 de ani pentru terenurile în pantă cultivate în sistem de rotație și de numai 13 ani pentru terenurile în pantă cultivate cu porumb siloz în monocultură.

Prin diversitatea speciilor de plante și de animale, pajiștile permanente **înnobilează și înfrumusețează mediul înconjurător**, oferind importante **spații de recreere** pentru civilizația umană.

Din păcate structura funcțională a pajiștilor din România datorită unei gospodării necorespunzătoare, este profund perturbată din cauza agresivității unor specii de plante invazive (ex. feriga mare, etc.) care au înlocuit speciile valoroase în proporție ridicată. Balanța estimativă de **azot fixat biologic (NFB) în agroecosistemele de pajiști** și culturi de leguminoase din România este de: 30 kg/ha pe an pentru pajiștile permanente; 80 kg/ha pe an pentru pajiștile temporare și de 160 kg/ha pe an pentru leguminoasele perene (MARUȘCA și colab., 2010).

Fixarea anuală a azotului atmosferic de către leguminoase prin culturi furajere permit reducerea costurilor de producție și a riscurilor de poluare cu nitrați.

Prin îmbogățirea materiei organice în compuși azotați, ca urmare a fixării biologice a azotului, leguminoasele stabilesc direct sau indirect interacțiuni pozitive cu speciile vecine, interacțiuni ce se manifestă mai ales în condiții pedoclimatice dificile, limitând efectele negative ale competiției interspecifice. Conform literaturii de specialitate **cantitatea estimată de CO₂ stocat** (sechestrat) în agroecosistemele de pajiști permanente este de 4,7 t/ha pe an, în cele de pajiști temporare de 4,2 t/ha pe an, față de doar 1,8 t/ha pe an de CO₂ stocat de culturile cerealiere. Rezultă că pe parcursul unui an, cele cca 4,9 milioane de pajiști permanente din țara noastră pot sechestra o cantitate totală estimată de aproximativ 23 milioane tone. O contribuție esențială își aduc plantele furajere din pajiști și pentru **creșterea capacității de reținere a apei** și a posibilității de a o ceda când plantele au nevoie de ea.

Comparativ cu culturile anuale, pajiștile permanente au un efect protector pentru **calitatea apei**, regularizarea fluxului de apă și a poluanților. După pădure, pajiștea este cea mai importantă sursă de reținere și filtrare a apei pluviale (DUMITRESCU și colab., 1979).

SITUAȚIA PAJIȘTILOR DIN ȚARA NOASTRĂ

Pajiștile permanente din țara noastră au o răspândire de aproximativ 4,9 milioane hectare, România ocupând, în Europa, locul al V-lea după Franța, Marea Britania, Spania și Germania.

Pajiștile din țara noastră, care reprezintă 33% din suprafața agricolă, constituie o parte din averea națională, de importanță majoră prin dimensiunea resurselor de furaje și calitatea acestora, precum și prin celelalte funcții cu efect benefic asupra protecției și frumuseții mediului înconjurător.

Aria de răspândire a suprafeței pajiștilor se regăsește pe toate formele de relief, respectiv de la altitudinea din Delta Dunării și câmpie, până la altitudinea de 2500 m de pe platourile alpine ale munților Carpați. Aceasta face ca resursele funciare pentru pajiștile din România să fie extrem de variate sub toate aspectele: fizico-geografice; climatice; hidrografice; profunzimea solului; tipurile de sol și însușirilor lor fizico-chimice (ROTAR, VIDICAN 2003; VÎNTU și colab., 2004). În funcție de modul de folosință pajiștile se împart în pășuni și fânețe. Din suprafața totală de pajiști din țara noastră 68% o reprezintă pășunile, iar 32% fânețele.

Repartizarea pajiștilor din țara noastră, în funcție de formele de relief, este reprezentată în figura 2. Se constată că 79% din suprafața de pajiști este situată în zona de deal și montană.

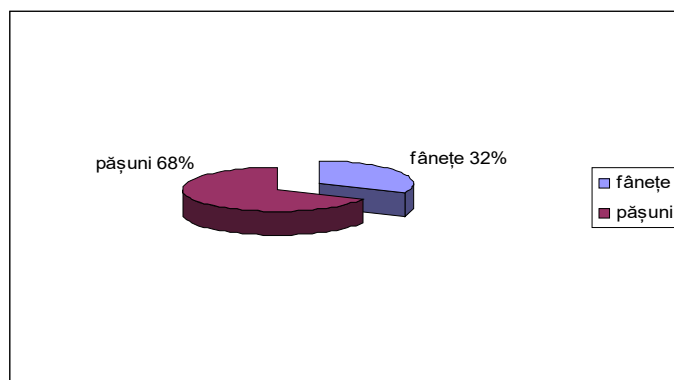

Fig. 1. Ponderea pășunilor și fânețelor din suprafața totală de pajiști, %

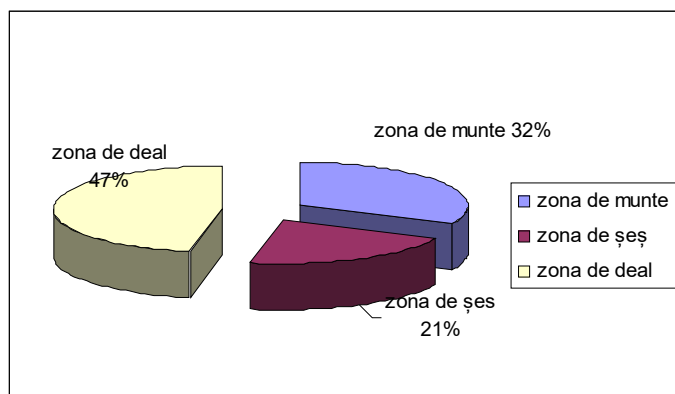

Fig.2. Repartizarea suprafeței de pajiști pe forme de relief, în %

Reducerea dramatică a efectivelor de animale, care la nivelul anului 2009 (*Anuarul statistic al României, 1990-2010*), au ajuns la bovine la cca 40 %, respective la ovine la cca. 60 % din efectivul anului 1990, a atras după sine diminuarea considerabilă a suprafeței de pajiști și culturi furajere necesare pentru asigurarea hranei acestora. Ca urmare, o mare parte din suprafețele ocupate cu aceste culturi au fost abandonate.

Este oportună reintroducerea în circuitul agricol a acestor suprafețe pentru obținerea de **biomasă necesară producerii biocombustibililor**, aceasta în contextul în care astăzi mai mult ca oricând criza combustibililor fosili este în plină desfășurare și se pune tot mai mult accent pe utilizarea mai largă a energiilor regenerabile, nepoluante.

FACTORII LIMITATIVI AI PRODUCTIVITĂȚII PAJIȘTILOR

Datorită faptului că pajiștile sunt amplasate în condiții staționale foarte variate, ocupând, de regulă, suprafețele improprii altor culturi, fie datorită proprietăților fizico-chimice deficitare ale solului, fie datorită orografiei terenului sau a temperaturii insuficiente cu durată prea scurtă de

vegetație de la altitudini mai înalte și alte cauze, productivitatea lor este strâns legată, atât de condițiile de mediu în care se găsesc, cât și de activitățile omului și animalelor sale.

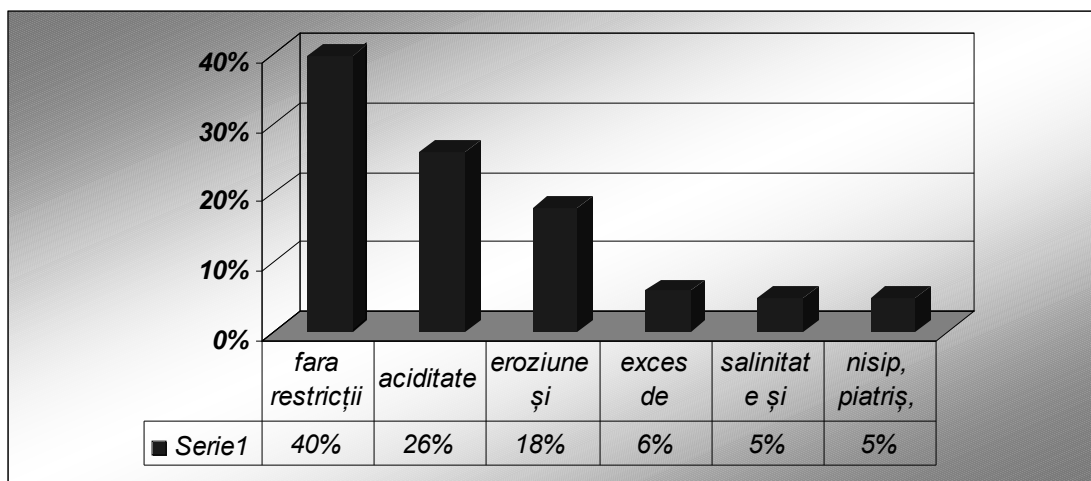
Din datele MADR prezentate în „Programul național de reabilitare a pajiștilor 2005-2008”, factorii limitativi pentru producția de furaje pe pajiști sunt în ordine: aciditatea solului, eroziunea, excesul de umiditate, salinitate și alcalinitate, textura solului și altele care ajung să influențeze 60 % din suprafața pajiștilor permanente (Tabelul 1 și Figura 3.).

Pe de altă parte productivitatea pajiștilor este influențată direct de acțiunea unor factori biotici și antropogeni precum abandonul și valorificarea necorespunzătoare, dezechilibru hidric, poluare etc.

Tabelul 1.

Factori fizico - chimici limitativi ai solului pentru producția pajiștilor

FACTORUL LIMITATIV (mii ha)		Suprafața de pajiști afectată (%)
Aciditatea solului	1.280	26
Eroziunea solului și alunecări	890	18
Exces de umiditate	290	6
Salinitate și alcalinitate	250	5
Nisipuri, pietriș, roci la suprafață	240	5
Fără restricții majore	1.910	40
TOTAL	4.860	100

Fig. 3. Suprafețele de pajiști afectate de factori limitativi ai producției, în % din suprafața totală

Astfel, întreținerea și exploatarea necorespunzătoare a făcut ca: 26 % din suprafața de pajiști permanente să fie invadată de vegetație ierboasă nevaloroasă precum țapoșica (*Nardus stricta*), bărboasa (*Botriochloa ischaemum*), feriga mare (*Pteridium aquilinum*), târsa (*Deschampsia*

caespitosa), șteviile (*Rumex sp.*), știrigoaia (*Veratrum album*), urzica (*Urtica dioica*) etc., 9 % să fie acoperită cu vegetație lemnoasă de arbuști (păducel, măceș, alun, mur, etc.) și puiți de arbori, iar 11% să fie invadate de mușuroaie multianuale înțelenite (Tabelul 2).

La toate acestea se adaugă faptul că pe majoritatea suprafeței de pajiști permanente se manifestă o fertilitate scăzută, iar absența fertilizării organice sau minerale nu permite crearea condițiilor favorabile speciilor furajere valoroase și sporirea producției pajiștilor.

Tabelul 2.

Factorii biotici și antropogeni limitative pentru producția oajiștilor

FACTORUL LIMITATIV	Suprafața afectată	
	(mii ha)	% din total pajiști
Invasie de buruieni, din care:	1.280	26
- țăpoșică (<i>Nardus stricta</i>)	500	10
- bārboasă (<i>Botriochloa ischaemum</i>)	250	5
- ferigă (<i>Pteridium aquilinum</i>)	170	3
- târsă (<i>Deschampsia caespitosa</i>)	90	2
- nitrofile (<i>Rumex, Veratrum, Urtica</i>)	270	6
Invasie de vegetație lemnoasă	420	9
Mușuroaie înțelenite	550	11
TOTAL	2.250	46

Practic nu există suprafață de pajiști care să nu fie afectată de cel puțin unul din acești factori limitativi. Creșterea producției pajiștilor este posibilă doar prin măsuri ameliorative de înlăturare sau de diminuare a acțiunii acestor factori limitativi.

Pajiștea trebuie să fie tratată ca oricare cultură din arabil, dacă dorim eficiență economică de la acest mod de folosință agricolă. În trecutul nostru nu prea îndepărtat și în țările dezvoltate, care sunt de mult integrate în *Civilizația pastorală*, pășunea sau fâneața, erau și sunt considerate o importantă resursă furajeră, întreținute și valorificate corespunzător, pentru a obține rezultatele economice scontate.

OBIECTIVE ȘI DIRECȚII ÎN CULTURA PAJIȘTILOR

Conform Codului de Bune Condiții Agricole și de Mediu (GAEC), stabilite în Regulamentul Consiliului Uniunii Europene (CE) numărul 1782/2003, țara noastră trebuie să acorde o atenție deosebită acestui patrimoniu pastoral prin menținerea suprafeței existente la 1 ianuarie 2007 (GAEC 11), asigurarea unui nivel minim de întreținere (GAEC 7) și evitarea instalării vegetației nedorite pe terenurile agricole (GAEC 10). Condițiile ecologice foarte diferite în care sunt situate pajiștile, precum și schimbările socio – economice din țara noastră care au condus la un anumit stadiu de degradare o

abordare integrată și interdisciplinară în vederea elaborării de noi soluții pentru gospodărirea rațională a patrimoniului pastoral.

Obiectivul fundamental pentru punerea în valoare a pajiștilor este sporirea producției totale de furaje și a calității acestora, în concordanță cu o conversie optimă în produse animaliere ca urmare a unei bune valorificări a acestor suprafețe.

Obiective specifice:

Gestionarea științifică și tehnologică a patrimoniului pastoral al României în scopul asigurării unei agriculturi durabile (utilizarea nutrienților, conservarea biodiversității, menținerea nealterată a peisajului, exploatarea economică, protecția mediului și bunăstarea animalelor);

Creșterea valorii nutritive a covorului ierbos, care să asigure o hrănire echilibrată și eficientă a diferitelor categorii de animale, îndeosebi din speciile bovine și ovine, pentru obținerea de produse zootehnice sănătoase și asigurarea bunăstării animalelor;

Adaptarea tehnologiilor pajiștilor semantate și permanente și de creștere a animalelor, specifice cauzate de schimbările climatice fiecărei condiții staționale, pentru realizarea unor sisteme agricole durabile, cu efecte minime.

Fundamentarea științifică și dezvoltarea de tehnologii noi pentru producerea ecologică a furajelor și conversia lor în produse animaliere (carne – lapte) cu valoare biologică ridicată, menținerea biodiversității și protecția mediului;

Realizarea cantității anuale de semințe de graminee și leguminoase perene de pajiști, de soiuri autohtone, necesară pentru lucrările de îmbunătățire;

Folosirea suprafețelor mai slab productive pentru producerea de biomasa, importantă resursă regenerabilă, promovându-se punerea în valoare a acestora prin reconversia și reorientarea potențialului de producție.

Direcții de acțiune

Gospodărirea nerațională a pajiștilor permanente, coroborată cu acțiunea factorilor naturali au condus, în decursul timpului, la o degradare avansată prin invadarea de mușuroaie, vegetație nevalorosă, apariția eroziunii și alunecărilor.

Stoparea procesului de degradare a pajiștilor permanente și menținerea producției și calității furajelor au o importanță deosebită pentru protecția mediului și păstrarea biodiversității.

În această direcție, elaborarea unor noi strategii de creștere a suprafețelor de pajiști eligibile și a activităților economice de creștere a animalelor, cu respectarea bunelor condiții agricole și de mediu, este necesară pentru creșterea absorbției fondurilor europene, păstrarea raportului dintre suprafața de

pajiști permanente și suprafața agricolă utilizată și mărirea numărului de exploatați de creștere a animalelor erbivore.

În vederea creșterii suprafețelor eligibile, la articolul 6 din Legea nr. 86/2014 privind aprobarea OUG nr. 34/2013 - **Organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente** și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, se stipulează că modul de gestionare a pajiștilor se stabilește prin amenajamente pastorale.

Pentru conservarea și utilizarea durabilă a pajiștilor, importante datorită diversității lor biologice mari, este necesară dezvoltarea unor planuri speciale de management care să conțină măsuri specifice de îngrijire și întreținere, recoltarea la momentul optim a fânețelor, folosirea rațională a pășunilor ca durată de pășunat, încărcarea cu animale, circulație, etc.

Prin aceasta se asigură realizarea unor condiții de implementare a dezvoltării durabile, prioritate globală pentru secolul XXI, stabilite prin acordul internațional al Conferinței Mondiale de la Rio de Janeiro din anul 1992 și adoptarea Agendei 21, „The Earth’s Nation Plan”, semnatară fiind și România.

Elaborarea și editarea **Ghidului practic de întocmire a amenajamentelor pastorale pe nivele altitudinale**, cu anexe componente, are ca obiectiv central întocmirea completă și unitară la nivel național a *Amenajamentelor Pastorale*, pentru toate pajiștile, situate în diferite condiții staționale, respectiv fizico-geografice, orografie, hidrologie, sol, condiții climatice, vegetație primară și secundară, cât și modul de utilizare. Pentru implementarea cunoștințelor și inovațiilor referitoare la folosirea, gospodărirea pajiștilor și valorificarea multifuncționalității pajiștilor, situate în diferite condiții pedoclimatice și socio-economice, în ghid sunt prezentate informații referitoare la:

- vegetația pajiștilor, tipuri de pajiști;
- recunoașterea plantelor erbacee și a altor plante de uz furajer în diferite faze de vegetație;
- stabilirea stării de degradare a solului și a covorului ierbos, care vor sta la baza proiectelor de îmbunătățire în vederea reintroducerii acestora în circuitul agricol performant;
- soluții tehnice și tehnologice care asigură realizarea scopurilor privind gospodărirea rațională a fondului pastoral: lucrări preliminare pentru repunerea în valoare; măsuri de sporire a producției pajiștilor; amestecuri de ierburi recomandate pentru reînsămânțarea sau supraînsămânțarea pajiștilor, toate în funcție de tipul de pajiște permanentă, nivel de intensivizare, grad de conservare a biodiversității, interdicții de agromediu și altele;
- căile de optimizare a multifuncționalității pajiștilor, inclusiv pentru sistemele durabile de producție cu animale (în special cu rumegătoare);

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

- evaluarea capacității de producție a pajiștilor și metode de stabilire a capacității de pășunat;
- valoarea pastorală a pajiștilor;
- capacitatea optimă de pășunat, durata sezonului de pășunat, numărul ciclurilor de pășunat, pentru a preveni proliferarea speciilor invazive nevaloroase și/sau toxice;
- organizarea pășunatului pentru diferite specii de animale;
- folosirea pajiștilor în regim de fâneață;
- utilități zoopastorale (adăposturi pentru animale, anexe gospodărești, umbrare, surse de apă, drumuri de acces, etc.) .

Scopul final al punerii în practică a amenajamentelor pastorale constă în **diminuarea sau înlăturarea** procesului de degradare a pajiștilor permanente printr-un mod rațional de gospodărire a fondului pastoral național, premisă sigură practicării unei agriculturi durabile, în special în zona de deal și montană, unde pajiștile au ponderea cea mai importantă, condiții ce asigură o dezvoltare rurală echilibrată din punct de vedere economic, de protecție a mediului și de păstrare a tradițiilor.

PARTEA a I – a

PRINCIPII GENERALE ȘI CADRUL DE ORGANIZARE AL LUCRĂRILOR

A. PRINCIPII GENERALE DE AMENAJARE

Amenajamentul pastoral este o lucrare cu caracter complex care are ca scop reglementarea procesului de producție al pajiștilor permanente, după care se conduce întreaga activitate pastorală.

Studiul amenajistic cuprinde prezentarea sub toate raporturile a aspectelor care interesează economia pastorală și prezintă posibilitățile de ameliorare a pajiștilor, el conține documentația tehnico-științifică pentru elaborarea planurilor de perspectivă în raport cu posibilitățile reale de producție ale fondului pastoral.

Reintroducerea amenajamentului pastoral, după mai bine de două decenii, este stipulată de Legea 86/2014 pentru „aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 34/2013 pentru organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991”, care precizează la articolul 6, alineatul 1 că ”modul de gestionare al pajiștilor se stabilește prin amenajamente pastorale”.

Amenajamentul se referă numai la amenajarea pajiștilor permanente, denumite în continuare pajiști, din fondul pastoral al Comunei Dragomirești conform Legea 86/2014, articolul 3, literele a) – f), cu modificările și completările ulterioare.

Fondul pastoral constă din pajiștile permanente, prezentate în Legea 86/2014 la articolul 1, cu modificările și completările ulterioare. Fondul pastoral cuprinde nu numai pajiștile propriu-zise, afectate direct producției, dar și celelalte categorii de terenuri din perimetrul pastoral:

- existente sau care se vor crea și care prin prezența lor sunt destinate a asigura con-diții favorabile economiei pastorale (ex. zone de protecție);
- instalațiile și construcțiile existente sau care se vor realiza;
- drumurile speciale de acces la pășune (exclusiv drumurile publice);

Scopul amenajamentului pastoral constă în reglementarea și organizarea în timp și spațiu a producției erbacee din pajiști, potrivit condițiilor staționale locale și incidenței măsurilor de agromediu, astfel ca să se asigure o gospodărire rațională a acestora, având în același timp ca țintă și menținerea biodiversității și protejarea mediului înconjurător.

Obiectivele amenajamentului pastoral sunt:

- inventarierea pajiștilor de pe teritoriul UAT Dragomirești.
- studierea caracteristicilor fondului pastoral ce se amenajează;
- furnizarea materialului documentar necesar pentru planificarea lucrărilor de ameliorare a pajiștilor și pentru gospodărirea fondului pastoral.

Principii fundamentale de respectat la întocmirea amenajamentului pastoral sunt:

- a. asigurarea producției de furaje pentru tot parcursul anului (conveier);
- b. asigurarea creșterii calitative și cantitative a producției de furaje, de la an la an;
- c. elaborarea lucrărilor de îmbunătățire se va face ținând cont de condițiile pedo-climatice și potențialul zonei ce va fi amenajată;
- d. respectarea metodologiei de întocmire din prezentul ghid;
- e. respectarea angajamentelor, codurilor de bune practici, legislației și a măsurilor de agromediu sub incidența cărora intră pajiștea ce va fi amenajată;
- f. respectarea întocmai a măsurilor, a lucrărilor impuse de către amenajament și a graficului de execuție a acestuia.

B. CADRUL DE ORGANIZARE AL LUCRĂRILOR DE AMENAJARE

B 1. Modul și etapele de lucru necesare întocmirii amenajamentului.

Amenajamentul pastoral, cu un caracter complex și o perioadă însemnată de implementare (10 ani) necesită o serie de lucrări, cu o anumită succesiune. Un aspect important în cadrul lucrării îl au cele două conferințe de amenajare, în care se decid și se aprobă măsurile necesare pentru reglementarea procesului de ameliorare a pajistilor.

Întocmirea amenajamentului comportă următoarele etape:

- Întocmirea temei de proiectare;
- Faza de teren;
- Faza de redactare;
- Faza de editare.

Tema de proiectare s-a întocmit de grupul de lucru format din specialiștii nominalizați în articolul 8 alineatul 2 din HG 1064/2013 cu completările și modificările ulterioare, astfel:

1. Sorlescu Niculina – inginer zootehnist D.A.J. Neamț
2. Pomohaci Traian Ioan – inginer agronom D.A.J. Neamț
3. Chelaru Florin – inginer pedolog O.S.P.A. Neamț
4. Ioniță Ion – Primar UAT Dragomirești
5. Ciprian Smeu – consilier registru agricol UAT Dragomirești

Faza de teren cuprinde:

- pregătirea prealabilă (documentare asupra zonei ce va fi amenajată, stabilirea provenienței și situației juridice a pajistilor, studierea bazei cartografice existente, studierea materialelor elaborate anterior, etc.);
- avizarea temei de proiectare (conferinta 1 de amenajare);
- organizarea teritoriului (editare hărți UAT și a parcelarului);
- recunoașterea terenului și delimitarea fondului parcelar (se verifică dacă materialul cartografic utilizat se reflectă întocmai cu situația de pe teren);
- aplicarea pe teren a parcelarului;
- constituirea subparcelarului;
- descrierea parcelară;
- recepția lucrărilor.

Avizarea temei de proiectare se face la sediul UAT Dragomirești și are ca scop analizarea principalelor probleme referitoare la amenajarea pășunilor.

B 2. Conferințele de amenajare

În scopul examinării perspectivelor de dezvoltare și a regimului de gospodărire a pajistilor care se amenajează, după recunoașterea generală a terenului de amenajat făcută de proiectant, s-a ținut la sediul Primăriei Dragomirești **prima conferință de amenajare**, iar după recepționarea lucrărilor de teren se ține **a doua conferință de amenajare**. La acestea au luat parte specialiștii amenajiști, reprezentanții primăriei, reprezentanții utilizatorilor pajistilor cât și alte părți interesate.

a. La **prima conferință** proiectanții au prezentat:

- numărul de pășuni (trupuri) și suprafața lor, ce urmează să fie amenajate;
- proveniența, situației lor legale, gruparea lor pe corpuri și trupuri; dacă este făcută delimitarea de celelalte fonduri și dacă limitele sunt marcate pe teren;

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

- materialul cartografic existent și volumul lucrărilor de ridicări în plan necesare;
- colectivitățile beneficiare, necesarul lor de pășune, starea în care se prezintă pășunile respective sub raportul repartiției pe categorii de terenuri și calitatea lor;
- eventualele chestiuni specifice regiunii;
- suprafețele care intră sub incidența măsurilor de agro-mediu.

S-au discutat și s-au făcut propuneri în legătură cu expunerea și s-au luat hotărâri cu privire la măsurile ce vor fi aplicate, care vor constitui directive pentru mersul lucrărilor pe teren. În cadrul acestei conferințe s-au decis măsurile de îmbunătățire sau după caz de menținere a suprafețelor de pajiști.

b. La **conferința a 2-a**, s-a prezentat:

- situația reală a fondului pastoral de amenajat, după datele culese pe teren: asupra capacității de pășunat din trecut și asupra modului cum a fost administrat în trecut sub raport tehnic;
- gruparea definitivă a pășunilor pe corpuri, trupuri și unități de exploatare;
- s-au făcut propuneri asupra duratei sezonului de pășunat, numărului ciclurilor de pășunat, speciile și categoriile de animale cele mai corespunzătoare;
- s-au făcut propuneri asupra suprafețelor ce trebuie redade pășunii prin lucrări de ameliorare și defrișări asupra împăduririlor, adăpătorilor, drumurilor de acces, construcțiilor, împrejmuirilor, etc.

B 3. Executarea lucrărilor

Lucrările amenajamentului pastoral se execută conform ghidului elaborat de către Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Pajiști Brașov și ținând cont de prevederile legale în vigoare la data întocmirii acestora, iar executarea prevederilor din planurile de amenajare precum și executarea dispozițiilor luate se va face de către utilizatorii suprafețelor de pajiști.

B 4. Recepția lucrărilor

Recepția lucrărilor din teren va fi efectuată de către grupul de lucru desemnat pentru întocmirea Amenajamentului pastoral.

C. RECUNOAȘTEREA GENERALĂ A PAJIȘTILOR DE AMENAJAT

Această lucrare prezintă o deosebită importanță în cadrul amenajamentului pastoral și de aceea i-a fost acordat un paragraf special.

În acest scop, pe o hartă a regiunii, s-au identificat și s-au trasat pajiștile de amenajat, care apoi s-au grupat în trupuri de pășune, pe baza materialului ce se posedă (hărți, planuri, ortofotoplanuri, studii de transformare, planuri cadastrale, informații ș.a.).

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

După schițarea unităților pastorale, a urmat recunoașterea generală pe teren, de către cei indicați mai sus, în scopul punerii de acord cu terenul a materialului cartografic ce posedă.

Cu ocazia recunoașterii s-a procedat la:

- stabilirea naturii fiecărei pajiști (izlaz, pășune împădurită, pășune alpină, etc.);
- identificarea provenienței și reconstituirea hotarelor.

Pentru stabilirea provenienței pășunilor și încadrării lor legale, s-au studiat și s-au notat diferite acte, hotărâri, înscrierea lor în cartea funciară, studii vechi, decizii de schimb, informații ș.a., pe baza cărora pajiștea respectivă a fost trecută în registrul agricol.

La recunoașterea generală s-au fac următoarele operații:

- s-a parcurs limitele pajiștilor pentru a se constata dacă ele coincid cu cele ce rezultă din acte și hărțile disponibile, precum și cu hărțile silvice, precizând care din ele sunt legale și se completează hărțile cu toponimia locală;

- s-a identificat izvoarele de apă și adăpătorile, situația și starea lor, drumurile de acces la ele și eventualele lucrări de amenajare a lor;

- s-a identificat adăposturile pentru vite;

În lipsa arboretelor de protecție, s-a fixat în pădurile învecinate zone de protecție cu o adâncime astfel calculată, încât să cuprindă toate vitele de pe pășune în cazul intemperiilor;

- s-a determinat drumurile de acces la pajiște, stabilite pe drumurile existente.

- s-a stabilit problemele speciale ce urmează a fi luate în studiu și s-a examinat posibilitatea rezolvării lor;

- s-a stabilit locuri reprezentative de prelevare a probelor de iarbă cu suprafețe de 6 - 10 m², îngrădite, în minim 3 repetiții, pentru stabilirea potențialului de producție al fiecărui tip de pajiște din parcelă sau subparcelă, pentru condiții diferite.

Toate observațiile s-au trecut, în ordinea cronologică, în caietul de lucru.

Caiet de lucru

În cadrul primăriei Dragomirești va exista pe toată perioada amenajamentului (10 ani) un **caiet de lucru**, în care vor fi trecute toate lucrările efectuate pe fiecare trup de pajiște/parcelă în ordinea efectuării lor. În încheierea fiecărei mențiuni cu lucrări efectuate, persoana care completează datele își va trece numele, data și va semna pentru conformitate.

Lucrările ce se vor efectua vor fi cele propuse de specialiștii amenajști, se vor respecta indicațiile lor privind momentul și ordinea executării lor, cât și metodologia menționată. Acesta va fi

completat de către utilizatori și se va afla în posesia acestora pe toată perioada contractului de închiriere. Lucrările trecute în caietul de lucru vor fi datate (ziua/zilele, luna, anul efectuării) și în mod obligatoriu utilizatorul, care completează materialul, își va trece numele și va semna ca garant al executării acestora.

Dacă perioada de închiriere/concesiune este mai redusă ca durată ca cea a amenajamentului, caietul va fi predat reprezentărilor primăriei Dragomirești, după studierea judicioasă a acestuia în scopul verificării executării întocmai a lucrărilor propuse de specialiștii amenajați, pe baza unui proces verbal de predare-primire.

Predarea caietului se va face la sfârșitul perioadei decenale (cuprinsă în amenajament), de asemenea pe bază de proces verbal de predare-primire cu număr de înregistrare de la Primăriei Dragomirești, documentul fiind păstrat în vederea fundamentării viitorului amenajament.

Dacă pe teritoriul Primăriei Dragomirești există mai mulți utilizatori care au concesionat pe o durată determinată pajiștile, fiecare dintre aceștia va fi obligat să posede un caiet de lucru care să acopere suprafețele utilizate și să se înscrie la alineatul anterior.

Reprezentantul desemnat al Primăriei Dragomirești are dreptul să verifice caietul de lucru în scopul verificării executării lucrărilor propuse în amenajament și va notifica dacă este cazul prin adresă scrisă către consiliul primăriei neconformitățile identificate.

Pajiștile reprezintă un element esențial în sistemul de agricultură durabilă, răspund exigențelor alimentației sănătoase și de calitate superioară, asigurând necesarul de furaje pentru cel puțin 60% din efectivul de bovine și 80% din efectivul de ovine.

Prin multifuncționalitatea pajiștilor și funcțiile sale economice (producția animalieră, flora medicinală, apicultură, etc.) pajiștile permanente constituie importante habitate pentru animale sălbatice și de conservarea biodiversității speciilor de plante și animale.

Protejarea solului prin combaterea aspectelor ce conduc la eroziune precum înfrumusețarea mediului înconjurător, îl înnobilează oferind importante spații de recreere pentru civilizația umană constituie funcție importantă a pajiștilor naturale.

PROCES VERBAL DE AVIZARE A TEMEI DE PROIECTARE

Nr. 4673 din 12.09.2018

1. OBIECTUL AVIZĂRII. Amenajamentul pastoral al U.A.T. Dragomirești întocmit de grupul de lucru format conform Legii nr. 86/2014 și a normativelor de puneren în aplicare a prezentei legi (art. 8 alin. 2)

Beneficiar: Primăria Comunei Dragomirești, jud. Neamț și proprietarii particulari.

2. COMPONENTA ECHIPEI DE AMENAJARE. Grupul de lucru este alcătuit din:

1. Sorlescu Niculina – inginer zootehnist D.A.J. Neamț
2. Pomohaci Traian Ioan – inginer agronom D.A.J. Neamț
3. Chelaru Florin – inginer pedolog O.S.P.A. Neamț
4. Ioniță Ion – Primar UAT Dragomirești
5. Ciprian Smeu – consilier registru agricol UAT Dragomirești

3. DATE DE AMENAJARE.

Suprafața de pajiște în proprietatea persoanelor fizice și a Primăriei Comunei Dragomirești, ce fac obiectul acestui proiect, rezultată în urma măsurătorilor cadastrale este de **302,47** ha pajiști, suprafață situată în extravilanul comunei Dragomirești, din care:

- **170,52** ha pajiști, proprietatea Comunei Dragomirești;
- **131,95** ha pajiști, proprietatea persoanelor fizice/juridice.

4. CONCLUZII.

Suprafața totală de pajiști înscrisă în evidențele primăriei și transmisă la DAJ (pășuni și fânețe) la momentul actual, propusă pentru amenajat este de 302,47 ha pajiști naturale. Menționăm că diferența de suprafață dintre 456,00 ha înregistrată în Situația statistică a terenurilor comunei Dragomirești din anul 2007 și situația actuală de 302,47 ha, este de 153,53 ha.

Reprezentanții primăriei Dragomirești au justificat diferența de 153,53 ha ca fiind pajiști naturale situate în intravilanul UAT-ului.

Amenajamentul pastoral se va efectua pe întreaga suprafață de pajiști proprietate particulară și de stat de **302,47** hectare aflată în extravilanul comunei Dragomirești.

S-au făcut determinări în teren și la sediul Primăriei Dragomirești privind compoziția floristică și producția pe trupurile de pajiște, s-a stabilit parte din lucrările care trebuie efectuate pentru creșterea potențialului productiv al pajiștilor.

U.A.T. Dragomirești avizează favorabil Tema de Proiectare

Tablul parcelelor de pajiști din amenajamentul pastoral

Nr. trup	Teritoriu administrativ	Denumire trup	Tarla	Suprafața (ha)	Total suprafața (ha)
1	DRAGOMIREȘTI	MASTACĂN	2, 3, 18, 20, 28, 42, 44, 50, 52	9,10 12,00	21,10
2		BORNIȘ	8, 10, 11, 15, 20, 23, 41, 42, 44, 45, 48, 50, 52, 56, 58, 60, 62, 64, 65, 67, 68, 69	43,84 17,35	61,19
3		UNGHI	2, 21, 22, 24, 33, 38, 39, 68	5,61 33,71	39,32
4		VAD	2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 26, 28, 35, 53	20,87 95,09	115,96
5		HLĂPEȘTI	4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 48, 52, 55, 56, 60, 61, 64, 68,	64,90	64,90
TOTAL				302,47	

Grupul de lucru

Nr. crt.	Numele și prenumele	Funcția	Instituția	Semnătură
1	Sorlescu Niculina	Ing. zootehnist	DAJ Neamț	
2	Pomohaci Traian Ioan	Ing. agronom	DAJ Neamț	
3	Chelaru Florin	Ing. pedolog	OSPA Neamț	
4	Ioniță Ion	Primar	UAT Dragomirești	
5	Ciprian Smeu	Consilier registru agricol	UAT Dragomirești	

PROCES VERBAL PRIMA CONFERINȚĂ

Nr. 3717 din 30.06.2021

Privind prima conferință de întocmire a amenajamentului pastoral al comunei Dragomirești.

La această conferință au participat membrii grupului de lucru conform Legii 86/2014 și a normativelor de punere în aplicare a prezentei legi, efectuate la suprafețele de pajiști de pe raza unității teritorial administrative (U.A.T.) Dragomirești, în suprafață totală de **302,47** ha.

Participanți:

1. Sorlescu Niculina – inginer zootehnist D.A.J. Neamț
2. Pomohaci Traian Ioan – inginer agronom D.A.J. Neamț
3. Chelaru Florin – inginer pedolog O.S.P.A. Neamț
4. Ioniță Ion – Primar UAT Dragomirești
5. Ciprian Smeu – consilier registru agricol UAT Dragomirești

La **prima conferință** s-au prezentat:

- numărul de trupuri ocupate cu pășuni și suprafața lor ce urmează să fie amenajate; **5 trupuri** de pajiști naturale, având suprafața totală de **302,47** ha; proveniența, situația legală, gruparea suprafețelor de teren ocupate de pășuni în trupuri; delimitarea față de celelalte fonduri și precizarea dacă limitele sunt marcate pe teren; proprietari, posesia, utilizatori.
- materialul cartografic existent și volumul lucrărilor de ridicări în plan necesare;
- colectivitățile beneficiare, necesarul lor de pășune, starea în care se prezintă pășunile respective sub raportul repartiției pe categorii de terenuri și calitatea lor;
- anumite probleme specifice regiunii;
- suprafețele care intră sub incidența măsurilor de agro-mediu;
- s-au discutat și s-au făcut propuneri în legătură cu expunerea și s-au luat hotărâri cu privire la măsurile ce vor fi aplicate, care vor constitui directive pentru mersul lucrărilor pe teren. În cadrul acestei conferințe s-au decis măsurile de îmbunătățire sau după caz de menținere a suprafețelor de pajiști.

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

Acest proces verbal a fost încheiat în 2 exemplare.

Grupul de lucru

Nr. crt.	Numele și prenumele	Funcția	Instituția	Semnătură
1	Sorlescu Niculina	Ing. zootehnist	DAJ Neamț	
2	Pomohaci Traian Ioan	Ing. agronom	DAJ Neamț	
3	Chelaru Florin	Ing. pedolog	OSPA Neamț	
4	Ioniță Ion	Primar	UAT Dragomirești	
5	Ciprian Smeu	Consilier registru agricol	UAT Dragomirești	

PROCES VERBAL A DOUA CONFERINȚĂ

Nr. 4868 din 06.09.2022

Privind a doua conferință de întocmire a amenajamentului pastoral al comunei Dragomirești.

La această conferință au participat membrii grupului de lucru conform Legii 86/2014 și a normativelor de punere în aplicare a prezentei legi, efectuate la suprafețele de pajiști de pe raza unității teritorial administrative (U.A.T.) Dragomirești, în suprafață totală de **302,47** ha.

Participanți:

1. Sorlescu Niculina – inginer zootehnist D.A.J. Neamț
2. Pomohaci Traian Ioan – inginer agronom D.A.J. Neamț
3. Chelaru Florin – inginer pedolog O.S.P.A. Neamț
4. Ioniță Ion – Primar UAT Dragomirești
5. Ciprian Smeu – consilier registru agricol UAT Dragomirești

La a doua conferință s-au prezentat:

- situația reală a fondului pastoral de amenajat, după datele preluate din teren, capacitatea de pășunat din trecut și modul cum a fost administrată suprafața de pajiște până în prezent.
- gruparea definitivă a pășunilor pe corpuri, trupuri și unități de exploatare;
- s-au făcut propuneri asupra duratei sezonului de pășunat, numărul ciclurilor de pășunat, speciile și categoriile de animale;
- s-au făcut propuneri asupra suprafețelor ce trebuie redade pășunii prin lucrări de ameliorare și defrișare, asupra adăpătorilor, drumurilor de acces, construcțiilor, înrejmuirilor, etc.;
- s-a decis forma și formatul Amenajamentului pastoral conform normativelor;
- s-au decis tipul de lucrări care trebuie efectuate pe trupurile de pajiște pentru creșterea capacității de pășunat ca la finalul perioadei de aplicare a amenajamentului pastoral, să se ajungă la o capacitate de pășunat de 1,0 – 1,2 UMV.

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

Acest proces verbal a fost încheiat în 2 exemplare.

Grupul de lucru

Nr. crt.	Numele și prenumele	Funcția	Instituția	Semnătură
1	Sorlescu Niculina	Ing. zootehnist	DAJ Neamț	
2	Pomohaci Traian Ioan	Ing. agronom	DAJ Neamț	
3	Chelaru Florin	Ing. pedolog	OSPA Neamț	
4	Ioniță Ion	Primar	UAT Dragomirești	
5	Ciprian Smeu	Consilier registru agricol	UAT Dragomirești	

PROCES VERBAL DE RECEPȚIE

Nr. 3506 din 12.06.2023

Privind recepția lucrărilor de amenajare, faza de teren, executate la suprafețele de pajiști de pe raza unității teritoriale administrative Dragomirești.

Participanți:

1. Sorlescu Niculina – inginer zootehnist D.A.J. Neamț
2. Pomohaci Traian Ioan – inginer agronom D.A.J. Neamț
3. Chelaru Florin – inginer pedolog O.S.P.A. Neamț
4. Ioniță Ion – Primar UAT Dragomirești
5. Ciprian Smeu – consilier registru agricol UAT Dragomirești

Ca urmare a prevederilor legale privind amenajarea pajiștilor (Legea 86/2014), grupul de lucru format a efectuat lucrările de amenajare a pajiștilor U.A.T. Dragomirești.

Reprezentanții Primăriei Dragomirești și Consiliul local se obligă să respecte și să ducă la îndeplinire toate lucrările recomandate și să implementeze în teren amenajamentul pastoral întocmit de grupul de lucru, inclusiv marcarea și bornarea tuturor trupurilor de pășuni și fânețe unde nu există limite naturale.

Lucrările de amenajare au constat din:

- identificarea tipurilor de pajiște ;
- descrierea parcelară ;
- descrierea vegetației lemnoase ;
- lucrări de mărire și recuperare a suprafețelor pășunabile ;
- lucrări agrotehnice de ameliorare ;
- planul anual al lucrărilor de ameliorare;
- planul construcțiilor necesare de executat.

Aceste lucrări au fost efectuate conform normativelor în vigoare:

- OUG 34/2013, aprobată de legea 86/2014; HG 1064/2013; HG 78/2015; HG 214/2017, Legea 44/2018
- OMADR 544/2013; OMADR 407/2013;
- Norme tehnice de muncă pentru unitățile agricole MAIA 1983;
- Norme de timp pentru silvicultură MAPM-RNP 1997.

Lucrările topografice corespund din punct de vedere tehnic.

Acest proces verbal a fost încheiat în 2 exemplare.

Au fost amenajate pajiștile din trupurile din tabelele de mai jos:

Tabelul trupurilor de pajiști propuse pentru amenajamentul pastoral

Nr. trup	Teritoriu administrativ	Denumire trup	Tarla	Suprafața (ha)	Total suprafața (ha)
1	DRAGOMIREȘTI	MASTACĂN	2, 3, 18, 20, 28, 42, 44, 50, 52	9,10 12,00	21,10
2		BORNIȘ	8, 10, 11, 15, 20, 23, 41, 42, 44, 45, 48, 50, 52, 56, 58, 60, 62, 64, 65, 67, 68, 69	43,84 17,35	61,19
3		UNGHI	2, 21, 22, 24, 33, 38, 39, 68	5,61 33,71	39,32
4		VAD	2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 26, 28, 35, 53	20,87 95,09	115,96
5		HLĂPEȘTI	4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 48, 52, 55, 56, 60, 61, 64, 68,	64,90	64,90
TOTAL				302,47	

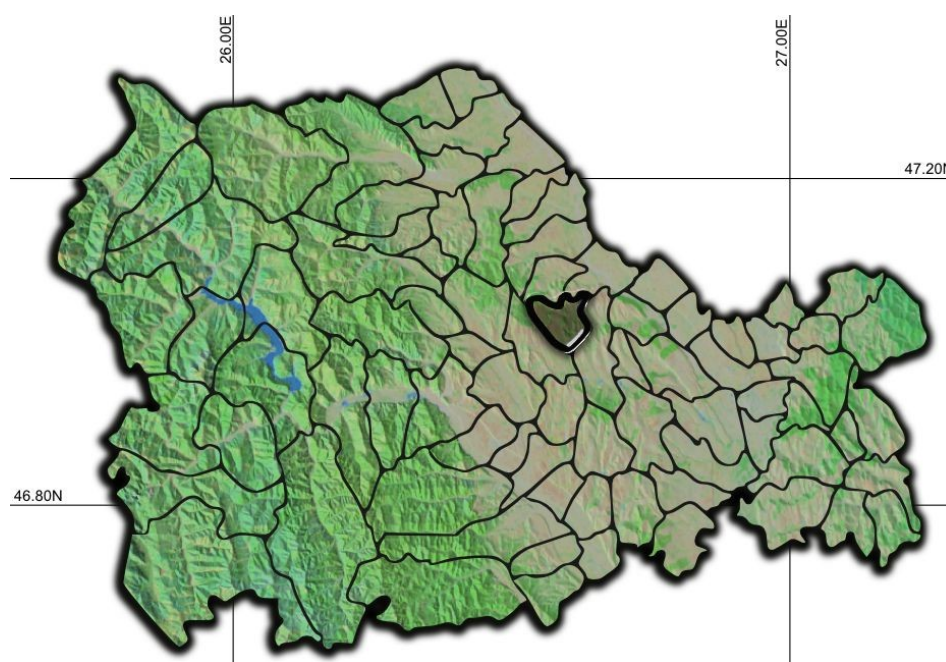
Grupul de lucru

Nr. crt.	Numele și prenumele	Funcția	Instituția	Semnătură
1	Sorlescu Niculina	Ing. zootehnist	DAJ Neamț	
2	Pomohaci Traian Ioan	Ing. agronom	DAJ Neamț	
3	Chelaru Florin	Ing. pedolog	OSPA Neamț	
4	Ioniță Ion	Primar	UAT Dragomirești	
5	Ciprian Smeu	Consilier registru agricol	UAT Dragomirești	

PARTEA a II – a

CAPITOLUL I

SITUAȚIA TERITORIAL ADMINISTRATIVĂ

1.1. Amplasarea teritorială localității.

Comuna Dragomirești este situată la o distanță de 24 km față de orașul Piatra Neamț și la 11 km de „Hanul Ancuței” pe DJ 208 G, într-un cadru natural deosebit de pitoresc, între mai multe coline străbătute de cursuri de apă și înconjurată de un fond forestier deosebit de important compus din păduri de conifere și foioase. Din punct de vedere administrativ comuna se compune din 6 sate întinse pe suprafață de 3680 ha și are o populație de 2428 persoane.

Comuna se află în zona centrală a județului. Este străbătută de șoseaua județeană DJ208G, care o leagă spre sud-vest de Ștefan cel Mare și Girov (unde se termină în DN15D) și spre nord-est de Războieni și Tupilați. Din acest drum, la Vad se ramifică șoseaua județeană DJ208P, care o leagă spre sud-est de Bârgăuani.

Pe teritoriul comunei Dragomirești se află amplasate o serie de obiective culturale încărcate de însemnătate atât din punct de vedere al valorii de patrimoniu cât și al încărcăturii istorice pe care o reprezintă, astfel:

În satul Dragomirești se află amplasat un muzeu sătesc de istorie în care sunt expuse o serie de vestigii deosebit de valoroase care stau mărturie trecutului tumultuos de pe aceste meleaguri precum și foarte multe obiecte de artă, cultură și tradiție populară.

În satul Unghi, situat tot pe DJ 31, se află amenajat atât un parc de salcâmi care oferă o priveliște mirifică și un ambient olfactiv îmbătător în perioada în care aceștia sunt înfloriți, dar și în restul anotimpului este un spațiu de relaxare; cât și un lac de agrement sportiv cu o suprafață de 4,5 ha cu o bogată flora și fauna piscicolă.

În satul Borniș se găsește - „Stejarul Secular” cu o vechime de peste 400 de ani și „Fântâna Maicii”, un izvor de apă cu calități terapeutice.

În satul Hlăpești se află în conservare trei situri arheologice pe locul unde s-au descoperit o multitudine de dovezi ale trecutului locuitorilor de pe aceste meleaguri și nu numai, dovezi care se află expuse la muzeul de istorie din Piatra Neamț și la muzeul de istorie din Dragomirești.

Istoric

Patru obiective din comuna Dragomirești sunt incluse în lista monumentelor istorice din județul Neamț ca monumente de interes local. Trei dintre ele sunt situri arheologice: așezarea eneolitică (cultura Cucuteni) de la „Dejugătoare” din satul Hlăpești; așezarea din secolele al II-lea–al III-lea e.n. de „la Siliște” (la 500 m sud de școala din vatra satului Dragomirești); și așezarea din secolele al XIV-lea–al XVII-lea de la „Siliște” din satul Borniș. Celălalt obiectiv, clasificat ca monument de arhitectură, este biserica „Sfinții Voievozi” și „Duminica Tomei” (1821–1824) din satul Unghi.

1.2. Denumirea deținătorului legal

Deținătorii legali ai suprafețelor de pajiști pentru care s-a întocmit prezentul proiect de amenajament pastoral sunt:

- **170,52** ha pajiști, proprietatea Comunei Dragomirești;
- **131,95** ha pajiști, proprietatea persoanelor fizice/juridice.

1.3. Documente care atestă dreptul de proprietate sa deținere legală

Documentul care atestă proprietatea Comunei Dragomirești a suprafeței de **170,52** ha de pajiști naturale este H.C.L. 6/27.03.2001, iar pentru proprietarii persoane fizice/juridice, titlurile de proprietate emise conform legilor fondului funciar sau a rolurilor agricole.

Tabelul 1.1.**Proprietatea Comunei Dragomirești**

Nr. crt.	Nume utilizator de pajiște	Act de proprietate	Nr. de Tarla/parcelă	Suprafața (ha)	Categ. de folosință	Denumire Parcelă	Contract de concesiune
1	Comuna Dragomirești	H.C.L. 6/27.03.2001	NCP 52073	12,00	Fânețe	MASTACĂN	2320/06.05.2019 2321/06.05.2019
2			NCP 52054	17,35	Fânețe	BORNIȘ	2610/17.07.2018
3			NCP 52059	33,71	Fânețe	UNGHI	2626/19.07.2018
4			NCP 52053 NCP 52066 NCP 52056 NCP 52076	95,09	Fânețe	VAD	2987/08.09.2016 1534/24.07.2006 2611/17.07.2018 3032/21.08.2018 3040/22.08.2018 2319/06.05.2019
5			NCP 52067 NCP 52067	12,37	-	HLĂPEȘTI	6092/27.10.2022
-	TOTAL	-	-	170,52	-	-	-

Tabelul 1.2.**Proprietatea persoanelor fizice/juridice**

Nr. trup	Nume utilizator de pajiște	Act de proprietare	Denumire trup	Tarla	Total suprafața (ha)
1	Persoane fizice	Titluri de proprietate conform Tabelelor cu proprietari	MASTACĂN	2, 3, 18, 20, 28, 42, 44, 50, 52	9,10
2			BORNIȘ	8, 10, 11, 15, 20, 23, 41, 42, 44, 45, 48, 50, 52, 56, 58, 60, 62, 64, 65, 67, 68, 69	43,84
3			UNGHI	2, 21, 22, 24, 33, 38, 39, 68	5,61
4			VAD	2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 26, 28, 35, 53	20,87
5			HLĂPEȘTI	4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 48, 52, 55, 56, 60, 61, 64, 68,	52,53
	TOTAL				131,95

1.4. Gospodărirea anterioară a pajiștilor din amenajament

Administrarea și gospodărirea pajiștilor din zona de studiu UAT Dragomirești a fost o preocupare continuă și în regimul dinaintea de 1991, de apariție a Legii nr. 18/1991.

S-au efectuat următoarele lucrări:

- Supraînsămânțări și reînsămânțări;
- Eliminarea arborete;
- Împrejmuiri;
- Aprovizionarea cu apă;
- Aplicarea de îngrășământe
- Adăpători animale;
- Stabilirea tarlalelor și parcelelor de pășunat pe trupuri.

Pajiștile permanente sunt răspândite de regulă acolo unde alte culturi în arabil nu reușesc.

Dintre factorii limitativi ai producției actuale și cauzele degradării pajiștilor se amintesc:

- schimbările climatice;
- excesul de umiditate sau perioadele de secetă;
- degradarea solului prin eroziunea pluvială sau eoliană;
- aciditatea sau alcalinitatea pronunțată a solului;
- conținutul ridicat în schelet (pietre), textură prea nisipoasă sau prea argiloasă;
- abandon, subîncărcare sau supraîncărcare cu animale;
- invazie cu vegetație lemnoasă (tufărișuri, puieți, arbori);
- invazie de diferite buruieni;
- lipsa elementelor fertilizante de natură organică sau chimică;
- lipsa corectării reacției solului;
- lipsa lucrărilor minime de întreținere (grăpare, cosire resturi neconsumate pe pășuni, etc.);
- pășunat nerațional pe vreme umedă;
- staționarea îndelungată în târle;
- circulația haotică a animalelor.

Acestea sunt doar câțiva din factorii limitativi și de degradare a covorului ierbos, prezenți din păcate în majoritatea cazurilor, pe pajiștile permanente.

Producția medie de iarbă a pajiștilor (masă verde), determinată pe baza datelor din ultimii 5 ani conform dărilor de seamă AGR 2B emise de Primăria Comunei Dragomirești este prezentată în tabelul 1.3 și a determinărilor din teren.

Raportând cantitatea totală de **2125,59 to** la suprafața de **302,47 ha** rezultă o producție medie de **7,11 t/ha** masă verde.

Tabelul 1.3.

Producția medie de iarbă pe parcele descriptive

Nr. crt	Specificare	2018	2019	2020	2021	2022	Media
1	Trupul de pajiște	MASTACĂN					
	Suprafața (ha)	21.1000	21.1000	21.1000	21.1000	21.1000	21.1000
	Producția medie (t/ha/an)	10.00	7.00	4.00	11.00	5.60	7.52
	Producția totală (t)	211.00	147.70	84.40	232.10	118.16	158.67
2	Trupul de pajiște	BORNIȘ					
	Suprafața (ha)	61.1900	61.1900	61.1900	61.1900	61.1900	61.1900
	Producția medie (t/ha/an)	10.00	7.00	4.00	11.00	5.60	7.52
	Producția totală (t)	611.90	428.33	244.76	673.09	342.66	460.15
3	Trupul de pajiște	UNGHI					
	Suprafața (ha)	39.3200	39.3200	39.3200	39.3200	39.3200	39.3200
	Producția medie (t/ha/an)	6.80	7.00	4.00	11.00	5.60	6.88
	Producția totală (t)	267.38	275.24	157.28	432.52	220.19	270.52
4	Trupul de pajiște	VAD					
	Suprafața (ha)	115.9600	115.9600	115.9600	115.9600	115.9600	115.9600
	Producția medie (t/ha/an)	6.90	7.00	4.00	11.00	5.60	6.90
	Producția totală (t)	800.12	811.72	463.84	1275.56	649.38	800.12
5	Trupul de pajiște	HLĂPEȘTI					
	Suprafața (ha)	64.9000	64.9000	64.9000	64.9000	64.9000	64.9000
	Producția medie (t/ha/an)	6.00	7.00	4.00	11.00	5.60	6.72
	Producția totală (t)	389.40	454.30	259.60	713.90	363.44	436.13
TOTAL UAT DRAGOMIREȘTI							
	Suprafața (ha)-	302.4700					
	Prod. totală (t) -	2125.59					
	Prod. medie (t/ha/5 ani) -	7.11					

CAPITOLUL II

ORGANIZAREA TERITORIULUI

2.1. Denumirea trupurilor de paliște care fac obiectul studiului

Situația detaliată a pajiștiilor (număr tarla, categoria de folosință, numărul cadastral, suprafața în ha și teritoriul administrativ) este prezentată în tabelele de mai jos.

Tabelul 2.1.a

TRUPURI DE PAJIȘTI COMUNA DRAGOMIREȘTI

Nr. trup	Teritoriu administrativ	Denumire trup	Tarla	Suprafața (ha)	Total suprafața (ha)
1	DRAGOMIREȘTI	MASTACĂN	2, 3, 18, 20, 28, 42, 44, 50, 52	9,10 12,00	21,10
2		BORNIȘ	8, 10, 11, 15, 20, 23, 41, 42, 44, 45, 48, 50, 52, 56, 58, 60, 62, 64, 65, 67, 68, 69	43,84 17,35	61,19
3		UNGHI	2, 21, 22, 24, 33, 38, 39, 68	5,61 33,71	39,32
4		VAD	2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 26, 28, 35, 53	20,87 95,09	115,96
5		HLĂPEȘTI	4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 48, 52, 55, 56, 60, 61, 64, 68,	64,90	64,90
TOTAL					302,47

2.2. Amplasarea teritorială a trupurilor de pajiște

Amplasarea trupurilor de pajiști/parcelă descriptivă pe localități componente ale comunei Dragomirești și vecinătățile sunt redată în tabelul de mai jos.

Tabelul 2.2.

Nr. crt.	Nr. trupul de pajiste	Parcela descriptivă	Vecinătăți			
			N	E	S	V
1.	MASTACĂ N	2, 3, 18, 20, 28, 42, 44, 50, 52	DRUM EXPLOATARE	T24/208	T27/208 NCP 50175	T27/206 NCP 51181
2.	BORNIȘ	8, 10, 11, 15, 20, 23, 41, 42, 44, 45, 48, 50, 52, 56, 58, 60, 62, 64, 65, 67, 68, 69	T68/592	NCP 51350 NCP 52621 NCP 52624	DJ NCP 51691	NCP 50329 NCP 51177 NCP 51989
3.	UNGHI	2, 21, 22, 24, 33, 38, 39, 68	CIOATE- PĂDURE	DRUM EXPLOATARE	TARLA CORNEANCA	PĂDURE
4	VAD	2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 26, 28, 35, 53	CHILIA- T49/247, NCP 51305 CHILIA- PARAU, DRUM SATESC CANTORIE- TCACUIC- DRUM SATESC CANTORIE- DRUM COMUNAL NCP 51368	T49/266, NCP 51187,NCP 51725 PARAU DJ NCP 50142 NCP 51836	DRUM EXPOATARE PARAU NCP 51951,52021,502 32 DRUM SATESC NCP 51932 TARLA19/173	DRUM EXPLOATARE T18/416 NCP 50589 DRUM EXPLOATARE DJ NCP 50142
5.	HLĂPEȘTI	4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 48, 52, 55, 56, 60, 61, 64, 68,	VALEA RUSULUI- PARAU TARNIȚA	PÂRÂU DRUM EXPLOATARE	T62/596 T62/595 DRUM EXPLOATARE	PÂRÂU NCP 50163

Recunoașterea terenului și delimitarea parcelelor de pajiste care fac obiectul amenajării se fac prin confruntarea limitelor de teren cu cele figurate pe planurile topografice și hărțile de amenajament, făcându-se astfel și corecturile necesare.

Cu ocazia recunoașterii terenului se vor stabili locuri reprezentative de prelevare probe de iarbă cu suprafețe de 6 - 10 m², îngrădite, în minimum 3 repetiții, pentru stabilirea potențialului de producție al fiecărui tip de pajiste din parcelă sau subparcelă, pentru condiții diferite.

2.3. BAZA CARTOGRAFICA UTILIZATĂ.

2.3.1. Evidența planurilor pe trupuri de pajiște

Pentru evidențierea suprafețelor trupurilor de pajiști (pășuni și fânețe) care fac obiectul prezentului amenajament pastoral au fost luate în considerare și s-a lucrat pe planurile de baza la scara 1:5000, echipate, cu curbe de nivel, și planul general de situație al comunei Dragomirești la scara 1:10000, aflate în arhiva primăriei comunei Dragomirești, biroul cadastru, hartă care este anexată la proiectul de Amenajament.

Planurile care pe care s-a lucrat sunt redată în tabelul de mai jos:

Tabelul 2.4.

Nr. crt.	Indicativ plan (Sc. 1/10000)	Parcela descriptivă	
		Denumire	Suprafață (ha)
1	Plan cadastral Comuna Dragomirești Sc 1:10000	MASTACĂN	21,10
2		BORNIȘ	61,19
3		UNGHI	39,32
4		VAD	115,96
5		HLĂPEȘTI	64,90
-	Total U.A.T.	-	302,47

2.4. Suprafața pajiștilor și determinarea suprafețelor

Suprafețele de pajiște din amenajamentul pastoral al comunei Dragomirești au fost determinate din registrele de evidente OCPI Neamț și planurile cadastrale precum și din evidențele documentațiilor cadastrale efectuate prin măsurători.

2.4.1. Suprafața pajiștii pe categorii de folosințe

Suprafața totală a pajiștilor din extravilanul comunei Dragomirești pentru care se întocmește proiectul de amenajament este de 302,47 ha.

Tabelul 2.5.

Trup de pajiște	Pășuni (ha)	Fânețe (ha)	Valorificare mixtă pășuni-fânețe (ha)	Fara scopuri productive (ha)	Total suprafață (ha)	Din care la consiliul local Dragomirești
0	1	2	3	4	5	6
MASTACĂN	21,10	-	-	-	21,10	12,00
BORNIȘ	60,27	0,9185	-	-	61,19	17,35
UNGHI	39,32	-	-	-	39,32	33,71
VAD	113,62	2,3323	-	-	115,96	95,09
HLĂPEȘTI	62,76	2,1400	-	-	64,90	12,37
	297,07	5,40	-	-	302,47	170,52

2.4.2. Organizarea administrativă

Pajiștile din amenajamentul pastoral al comunei Dragomirești au făcut parte din vechiul C.A.P. și Primăria Dragomirești în perioada anterioară anului 1990.

Odată cu intrarea în vigoare a Legii Nr. 18/1991, a Legii Nr. 1/2000 și a Legii Nr. 247/2005 pajiștile comunei Dragomirești au fost preluate de foștii proprietari, de dinaintea de colectivizare, Comuna Dragomirești și proprietarii particulari astfel cum este prezentat în proiectul de amenajament pastoral.

2.4.3. Enclave. Pe trupurile de pajiști care fac obiectul amenajamentului pastoral nu există enclave.

CAPITOLUL III

CARACTERISTICI GEOGRAFICE ȘI CLIMATICE

3.1.Indicarea zonei geografice și caracteristicile reliefului.

Prin evoluția și morfologia sa actuală, relieful este strâns legat de geologia zonei și de prezența arterelor hidrografice, care prin nivelul lor local, a determinat amploarea proceselor de denudare și individualizarea principalelor forme de relief.

Morfologia teritoriului este rezultanta îmbinării variate a culmilor deluroase cu văile și versanții corespunzători.

Culmile și interfluviile au fost generate de acțiunea de denudare a apelor curgătoare, desfășurată pe suprafața inițială rezultată în urma retragerii Mării Sarmatice și ca urmare a ridicării lanțului de dealuri subcarpatice, care închid la est depresiunea subcarpatică.

Dealurile subcarpatice externe de pe teritoriu fac legătura între Culmea Corni (600 m), Plaiul Stâncii (505,3 m) și Dealul Itrineștilor, în imediata vecinătate a acestora fiind falia pericarpatică, care separă zona neogenă cutată de la vest de cuvertura de platformă a Vorlandului de la est.

Culmea Corni, cel mai înalt punct din vecinătatea teritoriului, reprezintă un veritabil nod hidrografic, de aici dezvoltându-se pâraie care asigură drenarea suprafețelor de teren.

3.2. Altitudine, expoziție, panta

Altitudinile expoziția și panta au fost obținute de pe planurile cu curbe de nivel la Sc. 1:5.000, aflate la biroul cadastru din Primăria Dragomirești.

Morfometria reliefului se încadrează în regiunile de podiș joase, altitudinea medie a zonei se menține în jurul valorii de 300-350 m. Valoarea maximă atinge cota de 450 m în NV, fiind o extensie a masivului Corni.

Altitudinea, expoziția și panta sunt redate în tabelul 3.1.

Tabelul 3.1.

UAT	Nr. trupul de pajiste	Tarla	Altitudine	Expoziție	Pantă (%)
1	2	3	4	5	6
DRAGOMIREȘTI	MASTACĂN	2, 3, 18, 20, 28, 42, 44, 50, 52	229-340	N	0-5
	BORNIȘ	8, 10, 11, 15, 20, 23, 41, 42, 44, 45, 48, 50, 52, 56, 58, 60, 62, 64, 65, 67, 68, 69	225-340	N	0-15
	UNGHI	2, 21, 22, 24, 33, 38, 39, 68	225-368	V	5-20
	VAD	2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 26, 28, 35, 53	225-260	S	0-5
	HLĂPEȘTI	4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 48, 52, 55, 56, 60, 61, 64, 68,	227-338	N	0-15

3.3. Rețeaua hidrografică

Apele curgătoare.

Precipitațiile relativ bogate și morfologia reliefului au facilitat dezvoltarea rețelei hidrografice cu un regim de alimentare de tip pluvial-moderat.

Cel mai important curs de apă este râul Mîleşti, cu o lungime totală de 2,8 km, din care 2,8 km străbate teritoriul comunei de la sud la nord, cu un debit mediu anual de 1,0 mc/s și un debit maxim de 8,0 mc/s.

Suprafața bazinului hidrografic = 10 kmp.

Râul este prins în programul de amenajare hidrotehnică ai anilor dinainte de 1989, sistem care nu a mai fost întreținut. Se considera ca posibilitatea de pagube materiale datorate unei posibile viituri, este redusă.

Cele mai mari creșteri ale debitului s-au înregistrat la inundațiile din 1958, 1971 și 2006 când râul a ieșit din matcă provocând inundații în toate satele riverane.

Alte cursuri de apă:

– p. Codreț – străbate loc. Hlăpești de la nord la sud, se varsă în p. Mîleşti, având un curs de 3000 m.l. În situația de ploi abundente pârâul poate provoca pagube materiale.

– p. Corneanca /Văduț – străbate loc. Vad și Dragomirești având un curs de la nord spre sud-est pe o lungime de 6000 m.l. vărsându-se în acumularea piscicolă Unghi.

În fiecare an, în urma averselor și ploilor de lungă durată, se produce umflarea apelor peste limitele normale care provoacă inundații ale unor gospodării precum și eroziuni de maluri.

B) Apele stătătoare

Acumulări piscicole:

- acumularea piscicola Cornea –Unghi pe o suprafață de 4,6 fiind proprietatea primăriei Dragomiresti
  - acumularea piscicolă Unghi, pe o suprafață de 2,8 fiind proprietate privată.
- Ambele acumulari au asigurată deversarea în pârâul Cornea – Războieni.

3.4. Clima

În ansamblu, comuna Dragomirești prezintă o climă temperat – continentală, cu particularități specifice zonei de est a țării. Caracteristicile climei sunt determinate de particularității circulației atmosferice, de formele și fragmentarea reliefului dar și de valea râurilor Mălești, Codreț, Corneanca unde se produce efectul de foen datorită ascensiunii forțate a aerului umed fără transfer de căldură.

Influența „barajului” muntos al Carpaților se resimte în special în anumite faze tipice de iarnă, când au loc invazii de aer rece, arctic continental. Munții deviază înaintarea spre vest a acestor mase de aer, determinând geruri intense

Regimul precipitațiilor

Zona este larg deschisă circulației atmosferice din est, faptul având drept rezultat o intensificare a vânturilor, creând, destul de frecvent, furtuni de intensitate medie cu ploi în averse locale și iarna cu viscole puternice care provoacă înzăpeziri.

Media anuală a precipitațiilor este de 40 litri/mp. De regulă, maximul de precipitații se înregistrează în luna iunie iar minimumul în lunile ianuarie – februarie.

Cele mai mari cantități de precipitații cad vara, între 38 și 46 % din totalul anual, iar cele mai mici iarna, între 9 și 18% din totalul anual. Anual, numărul zilelor de ploaie este cuprins între 90 și 107.

Regimul termic

Valorile extreme ale temperaturii aerului sunt destul de semnificative, indicând importanța factorilor locali în modificarea vremii și se prezintă astfel, din înregistrările efectuate: maxima +36,6°C și minima -28,5°C. Temperatura medie anuală este 8,8°.

Luna cea mai friguroasă este ianuarie, iar cea mai călduroasă iulie.

3.5 Caracteristici pedologice și geologice.

Solurile teritoriului

Solurile din perimetrul studiat sunt o consecință a activității factorilor climatici, reliefului și vegetației, ceilalți factori având o influență redusă, precum apa freatică sau litologia. Pedosfera este rezultatul activității factorilor externi asupra rocilor și s-a realizat prin intermediul proceselor pedogenetice, prin care se realizează acumularea materiei organice, transferuri de substanțe între orizonturi, precum carbonații sau coloizii argilo-humici, transformări de substanțe organice și minerale prin reacții chimice, prin care se asigură asimilabilitatea elementelor pentru plante. În acest fel se asigură cea mai importantă funcție a solului, aceea de suport pentru plante și animale, și rezervor de substanțe nutritive pentru plantele cultivate. Caracteristicile pedologice pentru soluri tip-subtip la nivel de parcelă obținute de la OJSPA Neamț, pentru comuna Dragomirești sunt redate în tabelul de mai jos:

Analizele probelor de sol s-au realizat de către Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului - ICPA București (INCDPAPM - ICPA București) respectiv de Oficiul Județean de Studii Pedologice și Agrochimice (OSPA) Neamț, conform metodologiilor în vigoare la data efectuării analizelor.

Tabelul 3.2.

Soluri tip-subtip la nivel de parcela

Trup	Nr · US	Ti p sol	Subtip varietat e	Sucesiune de orizonturi	Suprafață ha	Procent e %
Mastacăn	1	FZ	cb-gc	Am/AB/Bv1/Bv2Gox/Bv3Gox	21.10	6.97
	3	EL	mo	Am/AB/Bt1/Bt2/Bt3		
	9	GS	ka	Ao/ACkGox/CkGr1/CkGr2		
	10	GS	ka-mo	Amk/ACkGox/CkGr1/CkGr2		
Borniș	1	FZ	cb-gc	Am/AB/Bv1/Bv2Gox/Bv3Gox	61.19	20.23
	2	EL	ti	Ao/AB/Bt1/Bt2/Ck		
	3	EL	mo	Am/AB/Bt1/Bt2/Bt3		
	6	LV	ab-st	Ao/Ea/Bt1w/Bt2w		
	7	LV	ab-st	Ao/Ea/Bt1w/Bt2w		
	8	AL	st	Ao/E1/EB/Bt1w/Bt2w		
	9	GS	ka	Ao/ACkGox/CkGr1/CkGr2		
10	GS	ka-mo	Amk/ACkGox/CkGr1/CkGr2			
Unghi	1	FZ	cb-gc	Am/AB/Bv1/Bv2Gox/Bv3Gox	39.32	13.00
	2	EL	ti	Ao/AB/Bt1/Bt2/Ck		
	3	EL	mo	Am/AB/Bt1/Bt2/Bt3		
	4	LV	ab-st	Ao/Ea/EB/Bt1w/Bt2w/Bt3Rw		
	5	LV	ab-st	Ao/Ea/Bt1w/Bt2w/Bt3w		

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

	6	LV	ab-st	Ao/Ea/Bt1w/Bt2w		
	10	GS	ka-mo	Amk/ACkGox/CkGr1/CkGr2		
Vad	1	FZ	cb-gc	Am/AB/Bv1/Bv2Gox/Bv3Gox	115.96	38.34
	2	EL	ti	Ao/AB/Bt1/Bt2/Ck		
	3	EL	mo	Am/AB/Bt1/Bt2/Bt3		
	4	LV	ab-st	Ao/Ea/EB/Bt1w/Bt2w/Bt3Rw		
	5	LV	ab-st	Ao/Ea/Bt1w/Bt2w/Bt3w		
	7	LV	ab-st	Ao/Ea/Bt1w/Bt2w		
	8	AL	st	Ao/EI/EB/Bt1w/Bt2w		
	9	GS	ka	Ao/ACkGox/CkGr1/CkGr2		
	10	GS	ka-mo	Amk/ACkGox/CkGr1/CkGr2		
	Hlăpești	1	FZ	cb-gc		
2		EL	ti	Ao/AB/Bt1/Bt2/Ck		
3		EL	mo	Am/AB/Bt1/Bt2/Bt3		
4		LV	ab-st	Ao/Ea/EB/Bt1w/Bt2w/Bt3Rw		
5		LV	ab-st	Ao/Ea/Bt1w/Bt2w/Bt3w		
6		LV	ab-st	Ao/Ea/Bt1w/Bt2w		
7		LV	ab-st	Ao/Ea/Bt1w/Bt2w		
8		AL	st	Ao/EI/EB/Bt1w/Bt2w		
10		GS	ka-mo	Amk/ACkGox/CkGr1/CkGr2		
				302.47	100	

3.5.1. Lucrările orientative agropedoameliorative

Lucrările agropedoameliorative propuse pentru pajiștile din comuna Dragomirești sunt redată în tabelul de mai jos:

Tabelul 3.3.

Nr. crt.	Trup	Nr. TEO	Cerințe orientative de lucrări ameliorative
1	Mastacăn	1	Distrugerea mușuroaielor
		2	Distrugerea mușuroaielor
		29	Distrugerea mușuroaielor
		34	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
		62	Distrugerea mușuroaielor
			Desecare de suprafață
			Drenaj superficial
		63	Distrugerea mușuroaielor
			Desecare de suprafață
			Distrugerea mușuroaielor
		65	Desecare de suprafață
			Fertilizare radicală
Distrugerea mușuroaielor			
	Borniș	2	Distrugerea mușuroaielor
		3	Distrugerea mușuroaielor
			Distrugerea mușuroaielor

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

2		7	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
		8	Distrugerea mușuroaielor
			Distrugerea mușuroaielor
		9	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
		11	Distrugerea mușuroaielor
			Distrugerea mușuroaielor
		12	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
		13	Distrugerea mușuroaielor
			Distrugerea mușuroaielor
		14	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
		15	Distrugerea mușuroaielor
			Distrugerea mușuroaielor
		17	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
		20	Distrugerea mușuroaielor
			Distrugerea mușuroaielor
		23	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
		26	Distrugerea mușuroaielor
			Desecare de suprafață
		27	Drenaj superficial
			Distrugerea mușuroaielor
		29	Distrugerea mușuroaielor
Distrugerea mușuroaielor			
30	Drenaj superficial		
	Drenaj de adâncime și nivelare capitală		
	Plantații de protecție		
31	Distrugerea mușuroaielor		
	Distrugerea mușuroaielor		
32	Drenaj superficial		
	Drenaj de adâncime și nivelare capitală		
	Plantații de protecție		
33	Distrugerea mușuroaielor		
	Drenaj superficial		
	Drenaj de adâncime și nivelare capitală		

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
		34	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
		49	Distrugerea mușuroaielor
		50	Distrugerea mușuroaielor
		54	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		55	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		56	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
			Drenaj superficial
		57	Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		61	Amendare cu calcar
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		63	Desecare de suprafață
			Distrugerea mușuroaielor
		64	Desecare de suprafață
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		65	Desecare de suprafață
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
3	Unghi	4	Distrugerea mușuroaielor
		6	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
		24	Defrișare și scoaterea cioatelor
			Distrugerea mușuroaielor
		26	Desecare de suprafață
			Drenaj superficial
			Distrugerea mușuroaielor
		36	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Fertilizare radicală
		39	Distrugerea mușuroaielor
			Fertilizare radicală
		46	Distrugerea mușuroaielor
Drenaj superficial			
Drenaj de adâncime și nivelare capitală			
			Plantații de protecție

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		48	Distrugerea mușuroaielor
			Desecare de suprafață
		65	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
			Drenaj superficial
		5	Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
			Defrișare și scoaterea cioatelor
			Drenaj superficial
		7	Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
		10	Distrugerea mușuroaielor
		18	Distrugerea mușuroaielor
			Drenaj superficial
		25	Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
			Desecare de suprafață
		26	Drenaj superficial
			Distrugerea mușuroaielor
		28	Distrugerea mușuroaielor
		31	Distrugerea mușuroaielor
			Fertilizare radicală
		35	Distrugerea mușuroaielor
			Drenaj superficial
		36	Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		37	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		38	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
			Drenaj superficial
		40	Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
			Drenaj superficial
		41	Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
4	Vad	43	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		44	Fertilizare radicală

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

			Distrugerea mușuroaielor
		45	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		46	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Fertilizare radicală
		53	Distrugerea mușuroaielor
			Desecare de suprafață
			Drenaj superficial
		54	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
			Drenaj superficial
		57	Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		58	Amendare cu calcar
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		59	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Amendare cu calcar
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		60	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Amendare cu calcar
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		61	Amendare cu calcar
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		63	Desecare de suprafață
			Distrugerea mușuroaielor
		65	Desecare de suprafață
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
5	Hlăpești	3	Distrugerea mușuroaielor
			Drenaj superficial
		5	Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
		6	Defrișare și scoaterea cioatelor
Drenaj superficial			
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
			Defrișare și scoaterea cioatelor
		7	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
		13	Distrugerea mușuroaielor
		16	Distrugerea mușuroaielor
		17	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
		18	Distrugerea mușuroaielor
		29	Distrugerea mușuroaielor
		38	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		42	Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		47	Distrugerea mușuroaielor
		49	Distrugerea mușuroaielor
		51	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
		52	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Distrugerea mușuroaielor
			Defrișare și scoaterea cioatelor
		57	Drenaj superficial
			Drenaj de adâncime și nivelare capitală
			Plantații de protecție
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		61	Amendare cu calcar
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		64	Desecare de suprafață
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor
		65	Desecare de suprafață
			Fertilizare radicală
			Distrugerea mușuroaielor

CAPITOLUL IV

VEGETAȚIA

Pentru determinarea compoziției floristice au fost efectuate relevee floristice după metoda geobotanică. Prin această metodă, compoziția floristică se studiază într-o suprafață de probă pătrată. Numărul suprafețelor de probă este de 3 pentru suprafețe de până la 100 ha de pajiște și de 3-5 pentru cele de peste 100 ha.

Suprafețele de probă se aleg parcurgând pajiștea pe diagonală și se delimitează cu țăruiși porțiuni cât mai uniforme din punct de vedere floristic. Țăruișii rămân pentru întreaga perioadă de vegetație, urmărind aspectele sezoniere sau fenologice.

Mărimea suprafețelor de probă este de cel puțin 100 mp.

După delimitarea suprafețelor de probă se trece la întocmirea fișei geobotanice sau a releveului.

După această etapă se trece la determinarea speciilor întâlnite în interiorul fiecărei suprafețe de probă și se înregistrează în fișa geobotanică pe grupe după criteriul botanico-economic și anume:

- 1. **graminee**
- 2. **leguminoase**
- 3. **cyperaceae și juncaceae**
- 4. **plante din alte familii botanice**
- 5. **mușchi și licheni**
- 6. **specii lemnoase.**

Pentru mai multă exactitate se cercetează și suprafețele limitrofe, iar speciile întâlnite în fitocenoză, dar în afara suprafeței de probă, se notează la sfârșitul listei floristice.

Ordinea speciilor în cadrul fiecărei grupe se va face în funcție de dominantă lor.

După înscrierea speciilor în fișe, în dreptul fiecărei specii se trec principalele caracteristici: **abundența, dominantă, frecvența și fenofaza.**

Abundența (A) reprezintă numărul de indivizi dintr-o specie; care se apreciază vizual în procente sau note (1-5) sau prin numărarea acestora (de obicei în suprafețe de 1 mp în 3-4 repetitii).

Dominanta (D) reprezintă gradul de acoperire a solului de masa aeriană a plantelor apreciat vizual și exprimat în procente sau note. Dominanta se poate referi la toate plantele și în acest caz se vorbește de „acoperire generală” sau la fiecare specie în parte „acoperire specifică”. De regulă dominanta și abundența se exprimă asociat după scara lui Braun Blanquet:

- (+) specii reprezentate prin indivizi rari, cu acoperire sub 1%;
- (1) indivizi mai numeroși, dar cu o acoperire mică, de 1-5%;
- (2) indivizi abundenți, cu o acoperire de 5-25%;
- (3) indivizi abundenți, cu o acoperire de 25-50%;
- (4) indivizi abundenți, cu grad mare de acoperire de 50-75%;
- (5) indivizi foarte abundenți, cu grad de acoperire de 75-100%.

Pentru calcularea indicilor sintetici este necesar, pentru fiecare specie, să se aprecieze gradul de acoperire în procente (A%).

Frecvența(Fr) reprezintă modul de răspândire a indivizilor unei specii în suprafața de probă. O specie poate fi reprezentată mai mult sau mai puțin în cadrul unui anumit areal:

- + specii doar prezente,
- 1 specie prezentă în 1-20% din suprafață,
- 2 specii prezentă în 21-40% din suprafață,
- 3 specii prezentă în 41-60% din suprafață,
- 4 specii prezentă în 61-80% din suprafață,
- 5 specii prezentă în 81-100% din suprafață.

Fenofaza(Fe) este faza de dezvoltare în care se află indivizii unei specii la data la care se fac observațiile, astfel: **fz** - plantele se află în stadiul vegetativ, **fl** - plantele sunt înflorite, **frt** - plantele cu fruct.

O pășiște naturală bună trebuie să aibă o bună densitate și o compoziție botanică echilibrată. Densitatea este considerată bună când golurile sunt puține sau deloc, mijlocie când sunt până la 20% goluri, sau slabă.

Conform compoziției sale botanice o pășiște poate fi de tipul:

- **G**- bogată în graminee,
- **L**-bogată în leguminoase,
- **E**- echilibrată,
- **D**- bogată în diverse „alte specii”.

Calculul **VP** se face astfel: $VP = \sum PC (\%) \times IC / 5$, unde:

VP - indicator valoare pastorală (0-100);

PC _ participare în covorul ierbos (%) indiferent de metoda de determinare (AD, P, Cs, G);

IC — indice de calitate furajeră;

După determinarea indicatorului de valoare pastoral prin împartirea la 5 a punctajului, obținut din înmulțirea PC x IC, acesta se apreciază astfel:

- 0-5 — pajiște degradată;
- 5-15 — foarte slabă;
- 15-25 — slabă;
- 25-50 — mijlocie;
- 50-75 — bună
- 75-100 — foarte bună.

Indicele obținut pentru VP are valori de la „0” într-o pajiște fără valoare furajeră, până la 100 pentru o pajiște semănată (ideală).

Următorii indici ecologici utilizați în lucrare sunt cei nominalizați de LLEMBERG (1974) pentru Europa Centrală, cu adaptările făcute pentru flora țării noastre.

Indicii de umiditate (U) se notează de la „0” la „6” și reprezintă specii de plante:

- amfitolerante 0;
- xerofite 1;
- xeromezofite 2;
- mezofite 3;
- mezohidrofite 4;
- hidrofite 5;
- ultrahidrofite 6

Indicii de temperatură (T) se notează de la 0 la 5 și reprezintă specii de plante:

- amfitolerante 0;
- hehistoterme (criofile) 1;
- microterme 2;
- mezoterme 3;
- moderat termofile 4;
- termofile 5

Indicii de reacție ai solului (R) se notează de la 0 la 5 și reprezintă:

- plante eurioice (amfitolerante) 0;
- specii foarte acidofile 1;
- acidofile 2;
- acido-neutrofile 3;
- slab acide-neutrofile 4;
- neutro-bazifile 5;

În urma releveelor floristice întocmite, pe pajiștile din comuna Dragomirești, s-au determinat mai multe specii de plante cu grade diferite de acoperire după cum sunt prezentate în releveele sintetice de mai jos.

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

1. Relevu trup MASTACĂN

Suprafata = 21,10 ha

Nr. crt.	Specia (denumire științifică și populară)	IC	PC %	PC x IC
GRAMINEE			55	
1	<i>Agropyron repens</i> (pir târător)	2	11	22
2	<i>Poa pratensis</i> (firuța)	4	13	52
3	<i>Dactylis glomerata</i> (golomăt)	5	3	15
4	<i>Festuca rubra</i> (păiuș roșu)	3	13	39
5	<i>Festuca pratensis</i> (păiuș de livadă)	5	6	30
6	<i>Lolium perene</i> (raigras aristat)	5	9	45
LEGUMINOASE			18	
1	<i>Medicago falcata</i> (lucernă galbenă)	4	5	20
2	<i>Medicago lupulina</i> (trifoi mărunț)	4	4	16
3	<i>Trifolium pratense</i> (trifoi roșu)	5	3	15
4	<i>Trifolium repens</i> (trifoi alb)	5	4	20
5	<i>Vicia cracca</i> (măzărliche)	3	2	6
SPECII DIN ALTE FAMILII BOTANICE			25	
1	<i>Artemisia absinthium</i> (pelin)	0	0.5	0
2	<i>Agrimonia eupatoria</i> (turiță mare)	1	0.6	0.6
3	<i>Achillea millefolium</i> (coada șoricelului)	2	1	2
4	<i>Capsella bursa pastoris</i> (traista ciobanului)	0	1.5	0
5	<i>Carduus achantoides</i> (spin)	0	1.5	0
6	<i>Centaurea cyanus</i> (albăstrea)	0	0.4	0
7	<i>Cirsium vulgare</i> (pălămidă)	0	0.2	0
8	<i>Convolvulus arvensis</i> (volbură)	1	1	1
9	<i>Carex praecox</i> (rogoz)	1	0.7	0.7
10	<i>Eryngium campestre</i> (scaiul dracului)	0	1	0
11	<i>Erigeron annuus</i> (bunghișor american)	0	0.6	0
12	<i>Euphorbia cyparissias</i> (laptele câinelui)	0	0.5	0
13	<i>Fragaria vesca</i> (frag)	1	1.5	1.5
14	<i>Galium verum</i> (sânziene)	0	1.7	0
15	<i>Leucanthemum vulgare</i> (margaretă de câmp)	0	0.5	0
16	<i>Linum hirsutum</i> (in sălbatic)	0	0.3	0
17	<i>Luzula campestris</i> (mălaiul cucului)	0	0.8	0
18	<i>Primula vulgaris</i> (ciuboțica cucului)	1	0.5	0.5
19	<i>Plantago lanceolata</i> (patlagină îngusta)	2	1.5	3
20	<i>Plantago media</i> (patlagina lata)	2	1.2	2.4
21	<i>Ranunculus repens</i> (piciorul cocoșului)	0	0.2	0
22	<i>Rhinanthus minor</i> (clocotici)	1	1	1
23	<i>Salvia pratensis</i> (jales)	0	1	0
24	<i>Taraxacum officinale</i> (păpădie)	3	3	9
25	<i>Urtica dioica</i> (urzică)	0	0.3	0
26	<i>Veronica chamaedrys</i> (șopârliță)	0	2	0
ARBORI SI ARBUSTI			2	
1	<i>Rosa canina</i> (măceș)	0	1	0
2	<i>Robinia pseudoacacia</i> (porumbar)	0	0.5	0
3	<i>Crataegus monogyna</i> (păducel)	0	0.5	0
TOTAL		x	100	301.7
<i>Valoarea pastorală</i>		x	x	60.34
<i>Apreciere a valorii pastorale</i>			Bună	

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

Trupul de pajiște **MASTACĂN** are un covor vegetal compus din graminee 55 %, leguminoase 18 %, speciile din alte familii botanice reprezintă 25 % și arbori/arbuști 2 %.

Din analiza compoziției floristice reiese un număr ridicat de specii, respectiv 40, din care 6 graminee, 5 leguminoase, 26 specii din alte familii botanice și 3 specii de arbori și arbuști.

Valoarea pastorală calculată pentru trupul de pajiște **MASTACĂN** este de **60,34 %**, ceea ce indică o valoare agronomică **bună** a pajiștei.

2. Releveu trup BORNIS
Suprafata = 61,19 ha

Nr. crt.	Specia (denumire științifică și populară)	IC	PC %	PC x IC
GRAMINEE			55	
1	<i>Agropyron repens</i> (pir târâtor)	2	11	22
2	<i>Poa pratensis</i> (firuța)	4	13	52
3	<i>Dactylis glomerata</i> (golomăț)	5	3	15
4	<i>Festuca rubra</i> (păiuș roșu)	3	13	39
5	<i>Festuca pratensis</i> (păiuș de livadă)	5	6	30
6	<i>Lolium perene</i> (raigras aristat)	5	9	45
LEGUMINOASE			18	
1	<i>Medicago falcata</i> (lucernă galbenă)	4	5	20
2	<i>Medicago lupulina</i> (trifoi mărunț)	4	4	16
3	<i>Trifolium pratense</i> (trifoi roșu)	5	3	15
4	<i>Trifolium repens</i> (trifoi alb)	5	4	20
5	<i>Vicia cracca</i> (măzărache)	3	2	6
SPECII DIN ALTE FAMILII BOTANICE			25	
1	<i>Artemisia absinthium</i> (pelin)	0	0.5	0
2	<i>Agrimonia eupatoria</i> (turiță mare)	1	0.6	0.6
3	<i>Achillea millefolium</i> (coada șoricelului)	2	1	2
4	<i>Capsella bursa pastoris</i> (traista ciobanului)	0	1.5	0
5	<i>Carduus achantoides</i> (spin)	0	1.5	0
6	<i>Centaurea cyanus</i> (albăstrea)	0	0.4	0
7	<i>Cirsium vulgare</i> (pălămidă)	0	0.2	0
8	<i>Convolvulus arvensis</i> (volbură)	1	1	1
9	<i>Carex praecox</i> (rogoz)	1	0.7	0.7
10	<i>Eryngium campestre</i> (scaiul dracului)	0	1	0
11	<i>Erigeron annuus</i> (bunghișor american)	0	0.6	0
12	<i>Euphorbia cyparissias</i> (laptele câinelui)	0	0.5	0
13	<i>Fragaria vesca</i> (frag)	1	1.5	1.5
14	<i>Galium verum</i> (sânziene)	0	1.7	0
15	<i>Leucanthemum vulgare</i> (margaretă de câmp)	0	0.5	0
16	<i>Linum hirsutum</i> (în sălbatic)	0	0.3	0
17	<i>Luzula campestris</i> (mălaiul cucului)	0	0.8	0
18	<i>Primula vulgaris</i> (ciuboțica cucului)	1	0.5	0.5
19	<i>Plantago lanceolata</i> (patlagină îngusta)	2	1.5	3
20	<i>Plantago media</i> (patlagina lata)	2	1.2	2.4
21	<i>Ranunculus repens</i> (piciorul cocoșului)	0	0.2	0

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

22	<i>Rhinanthus minor</i> (clocotici)	1	1	1
23	<i>Salvia pratensis</i> (jales)	0	1	0
24	<i>Taraxacum officinale</i> (păpădie)	3	3	9
25	<i>Urtica dioica</i> (urzică)	0	0.3	0
26	<i>Veronica chamaedrys</i> (șopârliță)	0	2	0
ARBORI SI ARBUSTI			2	
1	<i>Rosa canina</i> (măceș)	0	1	0
2	<i>Robinia pseudoacacia</i> (porumbar)	0	0.5	0
3	<i>Crataegus monogyna</i> (păducel)	0	0.5	0
TOTAL		x	100	301.7
<i>Valoarea pastorală</i>		x	x	60.34
<i>Apreciere a valorii pastorale</i>		Bună		

Trupul de pajiște **BORNIȘ** are un covor vegetal compus din graminee 55 %, leguminoase 18 %, speciile din alte familii botanice reprezintă 25 % și arbori/arbuști 2 %.

Din analiza compoziției floristice reiese un număr ridicat de specii, respectiv 40, din care 6 graminee, 5 leguminoase, 26 specii din alte familii botanice și 3 specii de arbori și arbuști.

Valoarea pastorală calculată pentru trupul de pajiște **BORNIȘ** este de **60,34 %**, ceea ce indică o valoare agronomică **bună** a pajiștei.

3. Relevu trup UNGHI
Suprafata = 39,32 ha

Nr. crt.	Specia (denumire științifică și populară)	IC	PC %	PC x IC
GRAMINEE			65	
1	<i>Agropyron repens</i> (pir târâtor)	2	11	22
2	<i>Brachipodium pinnatum</i> (obsiga)	1	9	9
3	<i>Cynodon dactylon</i> (pir gros)	1	11	11
4	<i>Festuca rubra</i> (păiuș roșu)	3	13	39
5	<i>Poa pratensis</i> (firuța)	4	8	32
6	<i>Lolium perene</i> (raigras aristat)	5	13	65
LEGUMINOASE			10	
1	<i>Lotus corniculatus</i> (ghizdei)	4	2	8
2	<i>Trifolium repens</i> (trifoi alb)	5	3	15
3	<i>Trifolium pratense</i> (trifoi roșu)	5	2	10
4	<i>Medicago falcata</i> (lucernă galbenă)	4	3	12
SPECII DIN ALTE FAMILII BOTANICE			23	
1	<i>Artemisia absinthium</i> (pelin)	0	1	0
2	<i>Achillea millefolium</i> (coada șoricelului)	2	0.8	1.6
3	<i>Capsella bursa pastoris</i> (traista ciobanului)	0	1	0
4	<i>Centaurea cyanus</i> (albăstrea)	0	0.7	0
5	<i>Cirsium vulgare</i> (pălămidă)	0	1	0
6	<i>Convolvulus arvensis</i> (volbură)	1	1.2	1.2
7	<i>Daucus carota</i> (morcov sălbatic)	2	1	2
8	<i>Eryngium campestre</i> (scaiul dracului)	0	1.5	0

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

9	<i>Euphorbia cyparissias</i> (laptele câinelui)	0	0.6	0
10	<i>Galium verum</i> (sânziene)	0	1	0
11	<i>Primula vulgaris</i> (ciuboțica cucului)	1	1	1
12	<i>Plantago lanceolata</i> (patlagină îngusta)	2	1.5	3
13	<i>Plantago media</i> (patlagina lata)	2	2.2	4.4
14	<i>Potentilla anserina</i> (coada racului)	1	1.5	1.5
15	<i>Ranunculus repens</i> (piciorul cocoșului)	0	0.6	0
16	<i>Urtica dioica</i> (urzică)	0	1	0
17	<i>Taraxacum officinale</i> (păpădie)	3	2	6
18	<i>Thymus serpyllum</i> (cimbrisor)	0	1	0
19	<i>Veronica chamaedrys</i> (șopârliță)	0	1.6	0
20	<i>Xantium strumarium</i> (cornuț)		0.8	
ARBORI SI ARBUSTI			2	
1	<i>Rosa canina</i> (măceș)	0	1	0
2	<i>Salix sp.</i> (salcie)	0	1	0
TOTAL		x	100	243.7
Valoarea pastorală		x	x	48.74
Apreciere a valorii pastorale		Mijlocie		

Trupul de pașiște **UNGHI** are un covor vegetal compus din graminee 65 %, leguminoase 10 %, speciile din alte familii botanice reprezintă 23 % și arbori/arbuști 2 %.

Din analiza compoziției floristice reiese un număr ridicat de specii, respectiv 32, din care 6 graminee, 4 leguminoase, 20 specii din alte familii botanice și 2 specii de arbori și arbuști.

Valoarea pastorală calculată pentru trupul de pașiște **UNGHI** este de **48,74 %**, ceea ce indică o valoare agronomică **mijlocie** a pașiștei.

4. Relevu trup VAD
Suprafata = 115,96 ha

Nr. crt.	Specia (denumire științifică și populară)	IC	PC %	PC x IC
GRAMINEE			55	
1	<i>Agropyron repens</i> (pir târâtor)	2	6	12
2	<i>Brachipodium pinnatum</i> (obsiga)	1	9	9
3	<i>Festuca rubra</i> (păiuș roșu)	3	12	36
4	<i>Lolium perene</i> (raigraș aristat)	5	9	45
5	<i>Poa pratensis</i> (fîruța)	4	12	48
6	<i>Phleum pratense</i> (timoftică)	2	7	14
LEGUMINOASE			8	
1	<i>Trifolium pratense</i> (trifoi roșu)	5	2	10
2	<i>Trifolium repens</i> (trifoi alb)	5	2	10
3	<i>Lotus corniculatus</i> (ghizdei)	4	2	8
4	<i>Medicago lupulina</i> (trifoi mărunț)	4	2	8
SPECII DIN ALTE FAMILII BOTANICE			36.5	
1	<i>Artemisia absinthium</i> (pelin)	0	1.7	0
2	<i>Agrimonia eupatoria</i> (turiță mare)	1	1.5	1.5
3	<i>Achillea millefolium</i> (coada șoricelului)	2	1.1	2.2

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

4	<i>Capsella bursa pastoris</i> (traista ciobanului)	0	2.5	0
5	<i>Carduus achantoides</i> (spin)	0	1.8	0
6	<i>Centaurea cyanus</i> (albăstrea)	0	1.9	0
7	<i>Cirsium vulgare</i> (pălămidă)	0	1.5	0
8	<i>Convolvulus arvensis</i> (volbură)	1	2.5	2.5
9	<i>Eryngium campestre</i> (scaiul dracului)	0	1.5	0
10	<i>Euphorbia cyparissias</i> (laptele câinelui)	0	2	0
11	<i>Galium verum</i> (sânziene)	0	2.3	0
12	<i>Leucanthemum vulgare</i> (margaretă de câmp)	0	1.5	0
13	<i>Plantago lanceolata</i> (patlagină îngusta)	2	1.5	3
14	<i>Plantago media</i> (patlagina lata)	2	2	4
15	<i>Ranunculus repens</i> (piciorul cocoșului)	0	2	0
16	<i>Salvia pratensis</i> (jales)	0	1.5	0
17	<i>Taraxacum officinale</i> (păpădie)	3	3.5	10.5
18	<i>Tipha</i> (papură)	0	2.5	0
19	<i>Veronica chamaedrys</i> (șopârliță)	0	1.7	0
	ARBORI SI ARBUSTI		0.5	
1	<i>Rosa canina</i> (măceș)	0	0.5	0
	TOTAL	x	100	223.7
	Valoarea pastorală	x	x	44.74
	Apreciere a valorii pastorale			Mijlocie

Trupul de pajiște **VAD** are un covor vegetal compus din graminee 55 %, leguminoase 8 %, speciile din alte familii botanice reprezintă 36,5 % și arbori/arbuști 0,5 %.

Din analiza compoziției floristice reiese un număr ridicat de specii, respectiv 30, din care 6 graminee, 4 leguminoase, 19 specii din alte familii botanice și 1 specii de arbori și arbuști.

Valoarea pastorală calculată pentru trupul de pajiște **VAD** este de **44,74 %**, ceea ce indică o valoare agronomică **bună** a pajiștei.

5. Relevu trup HLĂPEȘTI

Suprafata = 64,90 ha

Nr. crt.	Specia (denumire științifică și populară)	IC	PC %	PC x IC
	GRAMINEE		30	
1	<i>Agropyron repens</i> (pir târâtor)	2	9	18
2	<i>Poa pratensis</i> (firuța)	4	5	20
3	<i>Dactylis glomerata</i> (golomăt)	5	2	10
4	<i>Cynodon dactylon</i> (pir gros)	1	9	9
5	<i>Festuca rubra</i> (păiuș roșu)	3	5	15
	LEGUMINOASE		10	
1	<i>Medicago falcata</i> (lucernă galbenă)	4	2	8
2	<i>Medicago lupulina</i> (trifoi mărunț)	4	2	8
3	<i>Lotus corniculatus</i> (ghizdei)	4	3	12
4	<i>Trifolium repens</i> (trifoi alb)	5	2	10
5	<i>Genista sagittalis</i> (grozamă)	1	1	1

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

	SPECII DIN ALTE FAMILII BOTANICE		57.5	
1	<i>Artemisia absinthium</i> (pelin)	0	2	0
2	<i>Agrimonia eupatoria</i> (turiță mare)	1	2.1	2.1
3	<i>Achillea millefolium</i> (coada șoricelului)	2	2.5	5
4	<i>Capsella bursa pastoris</i> (traista ciobanului)	0	2	0
5	<i>Carduus achantoides</i> (spin)	0	2	0
6	<i>Centaurea cyanus</i> (albăstrea)	0	1.9	0
7	<i>Cirsium vulgare</i> (pălămidă)	0	1.7	0
8	<i>Convolvulus arvensis</i> (volbură)	1	2.5	2.5
9	<i>Eryngium campestre</i> (scaiul dracului)	0	2.5	0
10	<i>Erigeron annuus</i> (bunghișor american)	0	2.1	0
11	<i>Euphorbia cyparissias</i> (laptele câinelui)	0	2	0
12	<i>Fragaria vesca</i> (frag)	1	3	3
13	<i>Galium verum</i> (sânziene)	0	2.8	0
14	<i>Leucanthemum vulgare</i> (margaretă de câmp)	0	2	0
15	<i>Linum hirsutum</i> (in sălbatic)	0	1.8	0
16	<i>Luzula campestris</i> (mălaiul cucului)	0	2.3	0
17	<i>Primula vulgaris</i> (ciuboțica cucului)	1	2	2
18	<i>Plantago lanceolata</i> (patlagină îngusta)	2	3	6
19	<i>Plantago media</i> (patlagina lata)	2	2.7	5.4
20	<i>Ranunculus repens</i> (piciorul cocoșului)	0	1.7	0
21	<i>Rhinanthus minor</i> (clocotici)	1	2.5	2.5
22	<i>Salvia pratensis</i> (jales)	0	2.5	0
23	<i>Taraxacum officinale</i> (păpădie)	3	4.5	13.5
24	<i>Urtica dioica</i> (urzică)	0	1.8	0
25	<i>Veronica chamaedrys</i> (șopârliță)	0	1.6	0
	ARBORI SI ARBUSTI		2.5	
1	<i>Rosa canina</i> (măceș)	0	1	0
2	<i>Robinia pseudoacacia</i> (porumbar)	0	0.5	0
3	<i>Salix sp.</i> (salcie)	0	0.5	0
4	<i>Betula pendula</i> (mesteacăn)	0	0.5	0
	TOTAL	x	100	153
	Valoarea pastorală	x	x	30.6
	Apreciere a valorii pastorale		Mijlocie	

Trupul de pajiște **HLĂPEȘTI** are un covor vegetal compus din graminee 30 %, leguminoase 10 %, speciile din alte familii botanice reprezintă 57,5 % și arbori/arbuști 2,5 %.

Din analiza compoziției floristice reiese un număr ridicat de specii, respectiv 39, din care 5 graminee, 5 leguminoase, 25 specii din alte familii botanice și 4 specii de arbori și arbuști.

Valoarea pastorală calculată pentru trupul de pajiște **HLĂPEȘTI** este de **30,60 %**, ceea ce indică o valoare agronomică **mijlocie** a pajiștei.

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

După determinarea indicatorului de valoare pastorală prin împărțirea la 5 a punctajului obținut din înmulțirea PC X IC, acesta se apreciază astfel:

0-5	pajiște degradată	25-50	mijlocie
5-15	foarte slabă	50-75	buna
15-25	slabă	75-100	foarte bună

Sau descris relevee privind compoziția floristic pe familii botanice, graminee, leguminoase, alte familii botanice și arbori și arbuști pe trupuri de pajiști. Funcție de IC – indicele de calitate și PC% - gradul de acoperire sa calculat valoarea pastorală pentru fiecare trup de pajiște în parte prin împărțirea la 5 a PC X IC.

În urma analizei celor 5 relevee floristice ale trupurilor de pajiște s-au stabilit tipurile de pajiște existente pe teritoriul comunei Dragomirești, după cum se poate observa în tabelul 4.1.

Tabelul 4.1.

Nr. crt.	Trupul	Tipul de pajiste	Suprafata (ha)
1	MASTACĂN	<i>Festuca rubra + Poa pratensis</i>	21,10
2	BORNIȘ	<i>Festuca rubra + Poa pratensis</i>	61,19
3	UNGHI	<i>Festuca rubra + Lolium perene</i>	39,32
4	VAD	<i>Festuca rubra + Poa pratensis</i>	115,96
5	HLĂPEȘTI	<i>Agropyron repens + Cynodon dactylon</i>	64,90
	TOTAL	x	302,47

CAPITOLUL V

CADRUL DE AMENAJARE

5.1 Procedee de culegere a datelor din teren

Culegerea datelor de teren s-a făcut în conformitate cu respectarea prevederilor din ghidul de întocmire al amenajamentului pastoral elaborat de Institutul de Cercetare al pajistilor Brașov, care a fost agreat de M.A.D.R.

Documentarea generală la birou, asupra terenului care urmează a fi studiat a precedat faza de teren. Descrierea pajiştilor s-a făcut prin sondaj, în locuri reprezentative, amplasate în fiecare unitate amenajistică.

Separările de pajiști s-au făcut prin măsurători terestre folosind dispozitivul GPS, ridicările în plan făcându-se la scara planurilor de bază. Planurile de bază au constituit materialul cartografic după care s-au determinat suprafețele, iar apoi s-a obținut harta fiecărei pășuni la scara 1:10.000.

În timpul fazei de teren au fost culese date cu privire la studiul stațional și al vegetației, care au fost prelucrate obținându-se evidențele statistice necesare întocmirii amenajamentului.

5.2 Obiectivele social-economice și ecologice

Obiectivele social – economice stabilite au în vedere cerințele generale și locale ale societății, vizând realizarea bunei gospodării a pajiştilor. Ele se exprimă prin produse și servicii, țeluri de producție și/sau protecție.

Obiectivele economice urmărite:

- sporirea capacității de pășunat;
- sporirea veniturilor în buget prin încasarea redevenței și a impozitului pe teren;
- reducerea cheltuielilor necesare lucrărilor de îmbunătățire a capacității productive a pajiştilor;

Obiective ecologice:

- protecția calității apelor;
- protejarea solului și sporirea capacității productive.

Amenajamentul Pastoral al pajiştilor din Comuna Dragomirești are ca principal obiectiv creșterea valorii pastorale a pajiştilor din această comună. Prin sporirea producției pajiştilor vor crește și

producțiile obținute de la animale (lapte, carne, piele, etc.) și implicit bunăstarea proprietarilor acestora. Din punct de vedere ecologic, o exploatare rațională și controlată a acestor pajiști, duce la o creștere a biodiversității covorului vegetal și la protejarea împotriva degradării solului.

Organizarea unui pășunat rațional creează o imagine plăcută a pajiștilor, acestea având un aspect îngrijit. Prin conservarea biodiversității covorul vegetal în perioada de vară pajiștile au un aspect multicolor încântător.

5.3. Stabilirea modului de folosință a pajiștilor

În vederea stabilirii modului de folosință a pajiștilor studiate este necesară o încadrare a acestora în tipuri de categorii de folosință.

Din suprafața totală de **302,47** ha pajiște, **297,07** ha sunt pășuni și **5,40** ha fânețe.

5.4. Fundamentarea amenajamentului pastoral

Fundamentarea amenajamentului pastoral constă în soluțiile tehnologice și tehnice care asigură realizarea obiectivelor privind gospodărirea rațională a suprafețelor de pajiști din cadrul proiectului.

Amenajamentul pastoral trebuie să respecte codul de bune practici agricole și să fie în concordanță cu condițiile pedoclimatice ale arealului unde se află amplasată pajiștea.

5.4.1. Durata sezonului de pășunat

Amenajamentul pastoral trebuie să respecte codul de bune practici agricole, angajamentele de mediu și să fie în concordanță cu condițiile pedoclimatice ale arealului în care se află situată pajiștea.

Se precizează data începerii și încheierii pășunatului, stabilindu-se numărul zilelor de durată a pășunatului, pe fiecare trup de pajiște în parte. Pentru determinarea duratei de sezon se va ține seama de altitudine, factori limitativi, condiții climatice extreme, tradiție locală.

Durata sezonului de pășunat este determinată de durata perioadei de vegetație - 180 de zile.

Momentul începerii pășunatului rațional se face când:

- a) înălțimea covorului ierbos este de 8 - 15 cm pe pajiștile naturale și 12 - 20 cm pe pajiștile semămate;
- b) înălțimea apexului, respectiv conul de creștere al spicului la graminee este de 6 - 10 cm;
- c) producția de masă verde, denumită în continuare **MV**, ajunge la 3 - 5 t/ha pe pajiștile naturale și 5 - 7,5 t/ha pe pajiștile semămate sau echivalent în substanță uscată 0,6 - 1 t/ha și 1 - 1,5 t/ha SU;
- d) înflorirea păpădiei (*Taraxacum officinalis*) în primăvară;
- e) după data de 1 mai conform hotărârii Consiliului Local.

Durata sezonului de pășunat este determinată în primul rând de durata perioadei de vegetație care este legată mai mult de perioadele de secetă la câmpie și deal și de temperaturi scăzute pentru zona de munte astfel:

- a) câmpie: 190 - 210 zile la irigat (aprilie - octombrie) sau 100 - 150 zile la neirigat;
- b) dealuri: 140 - 180 de zile (mai - septembrie);
- c) munte: 90 - 150 de zile (iunie - septembrie);
- d) subalpin: 60 - 100 de zile (iunie - august).

Încetarea pășunatului se face cu 3-4 săptămâni înainte de apariția înghețului, conform tradiției locale Sf. Dumitru - 26 octombrie. Astfel plantele au posibilitatea să acumuleze glucide, să-și refacă masa vegetativă, ceea ce determină o mai bună suportare a înghețurilor pe de o parte, iar pe de alta parte pornirea timpurie în vegetație.

Întârzierea în toamnă a pășunatului, până la venirea înghețurilor, face ca iarba să nu se poată reface corespunzător, primăvara constituind una din cauzele dispariției speciilor valoroase din pajiști

5.4.2. Numărul ciclurilor de pășunat

Ciclul de pășunat este perioada de timp în care covorul vegetal de pe o parcelă pășunată se regenerează și poate fi din nou bună pentru pășunat.

Numărul ciclurilor de pășunat sunt determinate de:

- condițiile climatice și staționale;
- tipul de sol;
- compoziția floristică;
- capacitatea de regenerare a pajiștilor.

În UAT Dragomirești se pot realiza 3 cicluri de pășunat.

Ciclul este intervalul de timp în care iarba de pe aceeași parcelă de exploatare, odată pășunată, se regenerează și devine din nou bună pentru pășunat.

Numărul ciclurilor de pășunat este în funcție de condițiile climatice și staționale de sol, de compoziția floristică și de capacitatea de regenerare a pajiștilor.

5.4.3. Capacitatea de pășunat

Stabilirea capacității de pășunat se va face prin împărțirea producției totale de masă verde cu rația necesară unei unități vită mare (*UVM*).

Se recomandă 65 kg masă verde/zi/cap pentru 1 UVM, din care consumate efectiv 50 kg/cap/zi. Conversia în UVM a speciilor de animale domestice este redată în tabelul 5.1 întocmit conform legislației în vigoare.

Tabelul 5.1.

Coeficientul de transformare a diferitelor specii și categorii de animale în UVM

Specificare	Coeficient de transformare în UVM	Nr. capete pentru 1 UVM
<i>Tauri și boi de muncă</i>	1-1,2	0,8-1
<i>Vaci de lapte</i>	1	1
<i>Bovine de toate vârstele</i>	0,7-0,8	1,3-1,4
<i>Tineret bovin peste un an</i>	0,5-0,7	1,4-2
<i>Tineret bovin sub un an</i>	0,2-0,3	3,5-5
<i>Oi și capre de toate vârstele</i>	0,14	7,1
<i>Oi și capre mature</i>	0,15-0,16	6,3-6,7
<i>Cai de toate vârstele</i>	0,8	1,3
<i>Cai de tracțiune</i>	1-1,1	0,9-1
<i>Tineret cabalin peste 1 an</i>	0,5-0,7	1,4-2
<i>Tineret cabalin sub 1 an</i>	0,2-0,3	3,5-5

Productia totala de iarba (Pt) se determina prin cosire si cantarire pe 6 – 10 m.p. din suprafetele de proba aflate in parcela de exploatare ce urmeaza a fi pasunata. Pentru delimitarea suprafetelor de proba se folosesc ingradituri sau custi metalice, prevazute in anexa, care sa nu permita consumul de catre animale a vegetatiei din interior, amplasate pe suprafete omogene din punct de vedere al compozitiei floristice si al productiei. Aceste suprafete se cosesc la inceputul fiecarui ciclu de pasunat.

Capacitatea de pășunat (Cp) se va determina în fiecare sezon de pășunat folosind formula:

$$CP \text{ (UVM/ha)} = \frac{Pt \left(\frac{kg}{ha} \right) * Cf \%}{Nz * DZP * 100} \quad \text{unde:}$$

Nz- necesar zilnic de masă verde pe cap de animal, în kg/zi;

DZP- numărul zilelor sezonului de pășunat;

Cf- coeficientul de folosire al pajiștii, exprimat în % și calculat prin cosirea și cântărirea plantelor neconsumate pe o suprafață de 5-10 mp, după scoaterea animalelor de pe tarla. Rezultatul se raportează la producția totală, folosind formula:

$$Cf = \frac{Pt \left(\frac{kg}{ha} \right) - Rn \left(\frac{kg}{ha} \right)}{Pt \left(\frac{kg}{ha} \right)} * 100, \quad \text{în \%}$$

Capacitatea de pășunat actuală va fi prezentată sub formă tabelară (Tabelul 5.2.), grupând-se suprafețele cu capacitate de producție asemănătoare și cu răspuns preconizat asemănător.

Tabelul 5.2.

Determinarea capacității de pășunat actual

Trup de pajiște	Suprafața parcelei de exploatare (ha)	Producția de masă verde (t/ha)	Coef. de folosire (%)	Producția de masă verde utilă (t/ha)	Producția totală de masă verde (t)	ZAF*	Încărcare cu UVM	
							/1ha	Total
0	1	2	3	4	5	6	7	8
				(col.2 x col.3)	(col.1 x col.2)	(col.4/0,05)	(col.6/DSP)	(col.1 x col.7)
1	21.10	7.52	85	6.39	158.67	128	0.71	15
2	61.19	7.52	85	6.39	460.15	128	0.71	43
3	39.32	6.88	85	5.85	270.52	117	0.65	26
4	115.96	6.90	85	5.87	800.12	117	0.65	76
5	64.90	6.72	85	5.71	436.13	114	0.63	41
TOTAL	302,47	-	-	-	-	-	-	201

*ZAF- număr zile animal furajat pe pășune; DSP – durată sezon pășunat - 180;
0,05 – cantitatea de masă verde, în tone, consumată efectiv de un UVM/zi

Tabelul 5.3.

**Producția și calitatea producției,
respectiv calitatea principalelor categorii de pajiști permanente din România**

Cod	Categoria de pajiște	Producția de iarbă (t/ha)	Calitatea furajeră
I	Reînsămânțate, fertilizate intensiv, amendate, după caz, din zone umede și cu condiții de irigare	30-50	Foarte bună
II	Reînsămânțate, fertilizate la nivel mediu, amendate, după caz, din zone umede, neirigate	25-35	Foarte bună Bună
III	Supraînsămânțate, amendate, după caz, fertilizate la nivel mediu din zone mai uscate, neirigate	12-25	Bună Mijlocie
IV	Pajiști cu specii cu valoare medie, fertilizate sporadic cu îngrășăminte naturale și chimice, parțial îmbunătățite	6-15	Mijlocie Slabă
V	Pajiști cu specii cu valoare medie și slabe furajere, neîmbunătățite	3-10	Slabă Foarte slabă
VI	Pajiști îmburuienate, invadate cu vegetație arbustivă, soluri erodate, exces de umiditate etc. și alte degradări ale solului și vegetației.	1-5	Foarte slabă

CAPITOLUL VI

ORGANIZAREA, ÎMBUNĂTĂȚIREA, DOTAREA ȘI FOLOSIREA PAJIȘTILOR

6.1 ASPECTE GENERALE PRIVIND STABILIREA METODELOR DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A COVORULUI IERBOS

Pajiștile de origine primară cu vegetație naturală (silvostepă, etc.) și cele de origine secundară cu vegetație seminaturală rezultată după defrișarea pădurilor, cu utilizarea lor ca pășune, fâneață sau mixt, au o diversitate de condiții staționale și o mulțime de metode și mijloace de îmbunătățire cu mult mai complicate decât restul culturilor din agricultură.

Pentru reușita acțiunii de îmbunătățire a unei pajiști se vor face în prealabil, dacă este cazul, lucrări preliminare de combatere a eroziunii solului și alunecări de teren, eliminarea excesului de umiditate, combaterea vegetației lemnoase și ierboase dăunătoare, distrugerea mușuroaielor, nivelarea terenului, corectarea reacției extreme a solului, etc.

Primii pași de urmat

Oricare posesor privat sau obștesc de pajiște înainte de alegerea metodelor, mijloacelor și materialelor necesare îmbunătățirii covorului ierbos a unei pajiști, va trebui să cunoască:

- **zona fizico-geografică și bioclimatică**, substratul geologic în care găsește pajiștea respectivă;
- **condiții orografice** (pantă, înclinație, expoziție) și **hidrologice** (pâraie, râuri, lacuri, izvoare, etc.);
- **grosimea stratului de sol** cu prezența sau absența rocilor dure la suprafață sau pe profil, până la 25-30 cm;
- **tipul de pajiște dominant**, stadiul de degradare a covorului ierbos, invazia cu vegetație dăunătoare ierboasă și lemnoasă, mușuroaie dacă există, etc.

În funcție de aceste caracteristici se aleg în continuare metodele generale de îmbunătățire care pot fi de 3 feluri:

1. **Metode de suprafață** cu menținerea covorului ierbos existent și ameliorarea lui prin amendare, fertilizare, irigare, etc.;

2. **Metode intermediare** de menținere parțială a covorului ierbos și însămânțarea golurilor rămase după lucrări de curățire, nivelare, etc. sau îndesirea uniformă prin supraînsămânțare cu specii semănate din afară a covorului natural rărit și altele.

Metoda de îmbunătățire aleasă a pajiștii va fi în funcție de condițiile zonei, posibilitățile de îmbunătățire a covorului ierbos și de creșterea producției .

6.2. LUCRĂRI PRELIMINARE OBLIGATORII DE PUNERE ÎN VALOARE A PAJIȘTILOR

Pajiștile permanente sunt de regulă răspândite în condiții impropriei altor culturi în arabil, plantații de pomi și vii sau alte moduri de folosință agricolă.

Înainte de a se efectua lucrările specifice de îmbunătățire a covorului ierbos prin diferite metode și mijloace cunoscute, sunt necesare lucrări de eliminare a factorilor limitativi majori ai productivității pajiștilor cum sunt: eroziunea solului, excesul sau lipsa de umiditate, reacția extremă a solului acidă sau bazică, invazia de vegetație lemnoasă și buruieni, denivelarea terenului și altele.

6.2.1. Combaterea eroziunii de suprafață a solului

Considerații generale

Unul dintre factorii cei mai agresivi care dijmuesc producția pajiștilor situate pe pante mai mari sau mai mici este eroziunea solului. Eroziunea solului poate fi produsă de picăturile de ploaie sau la topirea zăpezilor când se numește eroziune pluvială (hidrică) sau de vânt când poartă numele de eroziune eoliană.

În funcție de grosimea stratului de sol dislocat de cei doi agenți principali, eroziunea poate fi de *suprafață* când scurgerea apei este lamelară și vântul acționează relativ uniform asupra stratului superior al solului sau *de adâncime* când scurgerea concentrată a apei provoacă șiroiri, rigole, ogașe până la ravene și torenți foarte adânci de zeci de metri care pun în pericol așezări omenești, căi de comunicații, construcții diverse și altele.

Antrenarea de către eroziune a maxim 6 tone pe hectar în medie pe an se consideră *eroziune geologică* sau *normală*. Peste această limită eroziunea produce pagube mari în funcție de intensitatea ei.

Factori favorizanți

Intensitatea proceselor de eroziune sunt determinate de factorii orografici (forma versanților, lungime, expoziție, etc.), precipitațiile atmosferice (cantitate, durată, repartiție și intensitate) însușirile fizice ale solului (umiditate, structură, textură, materie organică, roca mamă), starea vegetației lemnoase și ierboase, dar mai ales de activitățile omului și animalelor sale.

Astfel eroziunea solului este favorizată de: versant cu profil drept, pantă mare ca înclinație și lungime, expoziție sudică, intensitatea mai mare și durata mai lungă a ploii, umiditatea mai mare a solului, structura distrusă și textura mai nisipoasă, roca mamă friabilă, lipsa vegetației lemnoase, rădirea până la dispariție a covorului ierbos, protector, pășunatul pe timp umed și în afara sezonului de vegetație (iarna), încărcarea pășunii cu animale peste limite, supratârlirea cu animale și apariția golurilor în vegetație, rămături de porci mistreți, arături și alte lucrări din deal în vale pentru îmbunătățirea covorului ierbos al pajiștilor, circulația din deal în vale a animalelor pe pășune, construcția de drumuri de acces cu panta mai mare de 8% și multe altele.

Lucrări și acțiuni de combatere

Din cele prezentate mai înainte rezultă că suntem principalii responsabili pentru declanșarea și extinderea proceselor erozionale pe pajiști care produc în lanț alte nenorociri ca modificarea albiilor și ridicarea fundului râurilor cu inundațiile ce se produc acum la ploii normale, colmatarea lacurilor de acumulare care în curând vor fi scoase din uz deoarece se vor umple de aluviuni aduse se ape după eroziunea din amonte și multe altele.

Pe lângă măsurile arhicunoscute de împădurire a versanților care au o înclinație de peste 30 grade a suprafețelor deja degradate de eroziunea de adâncime și alunecări, pentru reținerea apei și a scurgerilor pe pante un rol foarte important pentru stăvilirea eroziunii îl are covorul ierbos și țelina care o formează.

Pentru stăvilirea eroziunii de suprafață se vor lua următoarele măsuri preventive:

- Limitarea sezonului de pășunat la cel optim, între Sf. Gheorghe (23 aprilie) și Sf. Dumitru (26 octombrie) cca. 180 zile pentru zona de dealuri și interzicerea pășunatului pe perioada de toamnă iarnă și primăvara devreme, pentru ca ierburile să se „odihnească” în sezonul rece;
- Evitarea pe cât posibil a pășunatului pe pante pe timp ploios și sol umed, căutând locurile mai zvântate, bine drenate sau terenurile plane;
- Respectarea încărcării cu animale evitarea suprapășunatului și supratârlirii, care răresc și produc goluri în covorul ierbos a cărui sol este mai sensibil la eroziune (focare de eroziune);

- Fertilizarea cu îngrășăminte organice (gunoi și târlire) și chimice (NPK) pentru îndeșirea covorului ierbos, realizarea unor producții de iarbă corespunzătoare și a unei țeline dense;
- Supainșământarea golurilor din pajiște și a celor cu covor rar datorită diferitelor cauze amintite mai înainte;
- Stoparea rămăturilor de porci domestici și mistreți prin măsuri specifice de limitare a prezenței lor pe pajiștile în pantă și alte măsuri.

Dintre *măsurile curative* se amintesc în continuare:

- Pe pajiștile cu covor ierbos foarte rar se face mobilizarea superficială a solului pe curba de nivel, se seamănă un amestec adecvat, la 1,5 cm adâncime și se tăvălugește, în primul an se folosește în regim de fâneață și în anii următori în toate modurile cunoscute respectând pășunatul rațional;
- Realizarea cu pluguri speciale a unor valuri de pământ ce se înierbează, care colectează apa de pe versanți și o dirijează spre un emisar având lățimea de 1,5 – 2 m și adâncimea canalului de 40-50 cm și o distanță variabilă între ele în funcție de înclinație ce nu poate depăși 18 grade, limită peste care se execută lucrări mai radicale de combatere a eroziunii cum ar fi terasarea terenului;
- Amplasarea pe pășuni a unor perdele de protecție pe curbele de nivel, arbori solitari sau în pâlcuri, pentru echilibru hidrologic, protecția solului și a animalelor în sezonul de pășunat.

6.2.2. Combaterea eroziunii de adâncime și alunecări

Considerații generale

Eroziunea de adâncime produsă de scurgerea concentrată a apei pe versanți, în fază incipientă poate să producă șiroiri (1-5 cm adâncime), rigole mici (5-20 cm) și rigole mari (20-25 cm) ce pot fi nivelate cu mijloace mecanice simple. Într-un stadiu mai avansat al eroziunii solului se produc ogașe (0,5–3 m) și ravene (3-30 m adâncime) care necesită lucrări speciale cu consolidare.

Eroziunea de adâncime și alunecările de terenuri odată instalate sunt cu mult mai greu de stăvilit decât eroziunea de suprafață. De aceea și efectele lor sunt mai severe și cu mult mai distrugătoare, afectând construcții și căi de acces, modificând în final relieful.

Factori favorizanți

Eroziunea de adâncime este favorizată în primul rând de activitățile umane greșit aplicate pe terenurile în pantă cum ar fi lucrările solului și circulația din deal în vale perpendicular pe curbele de nivel, nepăsarea existentă la apariția șiroirilor și rigolelor pe terenurile dezgolite de vegetație mult mai ușor de anihilat prin nivelare și înierbare până la evoluția lor spre ogașe și ravene, defrișarea vegetației

lemnoase de pe ogașele și ravenele consolidate deja în timp, pășunatul haotic cu trecerea animalelor peste eroziunile active și alte cauze.

Alunecările de teren se produc în principal în zonele afectate de eroziunea de adâncime, datorită unor perturbații grave asupra circulației apei în sol, structuri geologice cu straturi impermeabile în profunzime, stagnarea apei în glinee, crearea unui pat de alunecare și multe alte cauze din care defrișarea vegetației lemnoase pe terenurile cu risc ridicat de producere a alunecărilor este una din cele mai importante.

Acțiuni de combatere

Măsurile preventive de combatere a eroziunii de adâncime sunt asemănătoare cu cele pentru eroziunea de suprafață care sunt legate de respectarea normelor de pășunat, înierbările și împăduririle de protecție.

După declanșarea eroziunii de adâncime sunt necesare lucrări imediate de intervenție pentru stăvilirea ei, înainte ca situația să se agraveze și mai mult.

Pe suprafețele în pantă unde au apărut șiroiri și rigole se pot lua măsuri de nivelare cu mijloace mecanizate (grape cu discuri, nivelatoare, etc.), pregătirea patului germinativ, fertilizare organică și/sau chimică, semănatul unui amestec de ierburi perene adecvate zonei și folosirea pajiștii în regim de fâneată în primul an până la o înțelenire și consolidare corespunzătoare a covorului ierbos protector.

Pe terenurile unde eroziunea de adâncime a ajuns la stadiul de ogaș sau ravenă sunt necesare lucrări mai ample de artă, proiectate de specialiști autorizați în domeniu și executate de întreprinderi (firme) de prestări servicii pentru îmbunătățiri funciare. Cele mai răspândite lucrări sunt: *cleionajele simple* sau *duble* din garduri de nuiete, pozate pe firul văii formate de ogaș sau ravenă.

Cleionajele simple (Fig.6.1) sunt făcute din garduri de 50-70 cm înălțime, așezate pe direcția curbilor de nivel la distanța de 2-4 m unul de altul în funcție de mărimea pantei, fixate la cel puțin 30 cm sub nivelul solului. În amonte și aval de cleonaj se pot planta primăvara devreme sade de salcie care vor consolida și mai bine terenul.

Cleionajele duble (Fig. 6.2) sunt făcute din 2 rânduri de gard cu înălțime de 0,8-1 m deasupra nivelului solului. Spațiul liber dintre cele 2 rânduri se umple cu pietriș sau bolovani, devenind astfel mai rezistente.

Parii gardului dublu se întăresc transversal și longitudinal cu moaze și longrine. Lucrări mai ample de stăvilire a eroziunii de adâncime constau din praguri și baraje confecționate din lemn, piatră, plasă de sârmă cu piatră (gabioane), zidărie, beton, etc. asupra cărora nu insistăm.

După efectuarea acestor lucrări de artă antierozională, terenul se înierbează sau se împădurește în siguranță, fără pericol major de declanșare a unor noi procese erozionale.

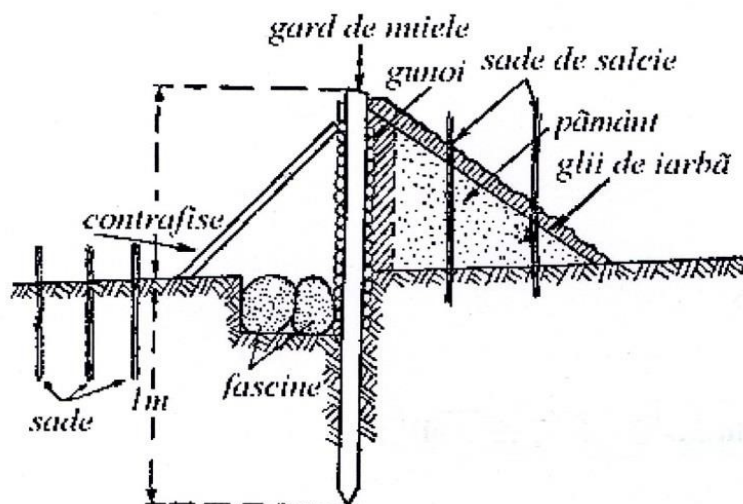

Fig. 6.1. Cleonaj simplu

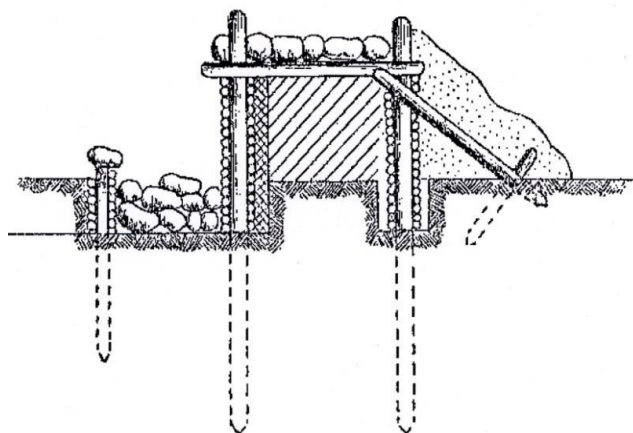

Fig. 6.2. Cleonaj dublu

Stăvilirea alunecărilor de teren pune probleme și mai complicate care necesită la rândul lor proiecte și execuție de lucrări de strictă specialitate.

Prima măsură împotriva alunecărilor de teren constă din captarea izvoarelor de coastă și eliminarea prin drenaj a stăgărilor de apă din glinee, după care se execută lucrări mai ample de modelare a terenului și consolidare urmate de lucrări specifice de instalare a vegetației ierboase și forestiere care sunt cele mai viabile soluții de protecție pentru o perioadă lungă de timp.

6.2.3. Eliminarea excesului de umiditate

Considerații generale

Excesul de umiditate este unul din factorii cei mai defavorabili care scad producția și calitatea pajiștilor. Majoritatea speciilor bune furajere din covorul ierbos sunt mezofile, adică preferă stațiuni cu umiditate medie a solului și aerului care e bine să fie nici prea umed, nici prea uscat, asemenea condițiilor celorlalte plante de cultură din zona temperată a globului.

Cele mai mari suprafețe cu exces de umiditate se întâlnesc în luncile râurilor, depresiuni, șesuri cu soluri greu permeabile, izvoare de coastă și alte condiții în care se întâlnesc pajiști permanente.

Excesul de umiditate este de mai multe tipuri și anume: din inundații, de suprafață sau temporar, freatic sau permanent și combinații dintre acestea. Excesul de suprafață se datorește în principal texturii solului mai argiloase pe terenuri plane, unde stagnează apa după perioade cu precipitații atmosferice mai abundente. Excesul freatic este datorat pânzei de apă freatică aflat la mică adâncime aproape de suprafața solului.

Plantele indicatoare pentru excesul de umiditate permanentă sunt trestia (*Phragmites australis*), papura (*Typha sp.*), rogozurile (*Carex sp.*), coada calului (*Equisetum sp.*) și pentru excesul temporar pipirigul (*Juncus sp.*), târsa (*Deschampsia caespitosa*) și altele.

Factorii favorizanți

În luncile râurilor ca urmare a înălțării fundului albiei colmatate datorită eroziunii solului în amonte, se produc acum inundații la ploi altădată normale. Lipsa unor lucrări de regularizare și îndiguire a râurilor produc în continuare daune majore tuturor culturilor. Absența unor intervenții de permeabilizare a terenurilor grele sau puternic tasate, cu ajutorul subsolajului, scarificării, etc., produc exces temporar de umiditate. La fel lipsa unor lucrări de întreținere a canalelor de desecare pentru excesul temporar de apă, a drenurilor pentru eliminarea excesului freatic, absența captării izvoarelor de coastă și alte neglijențe, aduc pagube însemnate patrimoniului pastoral.

Lucrări de eliminare a apei. Eliminarea excesului temporar de umiditate din pajiști se face prin desecarea cu ajutorul canalelor deschise, de diverse mărimi, care se amplasează la diferite distanțe între ele în funcție de caracteristicile solului, intensitatea ploilor, etc.

Excesul permanent se elimină cu ajutorul unor drenuri din diferite materiale (lespezi, piatră mare, fascine, tuburi de ceramică și plastic riflat, etc.) pozate la diverse adâncimi și distanțe în funcție de nivelul pânzei freactice și intensitatea drenării pe care o dorim (Fig. 6.3).

Un caz aparte îl constituie drenajul „cârțiță” care se folosește pe terenurile cu textură grea, argiloasă. Toate aceste lucrări de desecare și drenaj la fel ca și regularizarea și îndiguirea râurilor se fac pe bază de proiecte și se execută de specialiști din domeniul îmbunătățirilor funciare.

În mod curent gospodarii și fermierii care dețin terenuri de pajiști cu exces de umiditate pot întreține lucrările existente pentru eliminarea apei și iniția ei înșiși unele acțiuni care ar consta din:

- * curățirea regulată a canalelor de desecare existente de vegetație ierboasă și lemnoasă cât și decolmatarea lor;

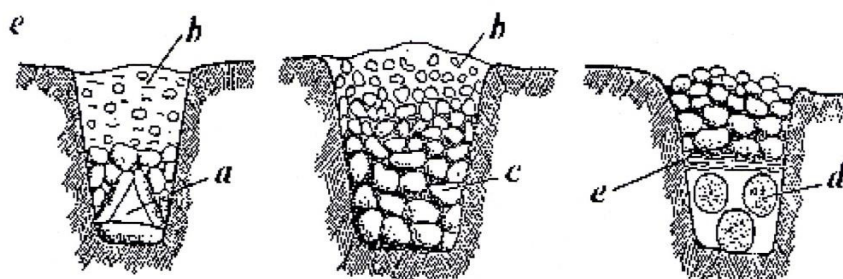
- * efectuarea unor șanțulețe de scurgere a apelor de suprafață ori de câte ori este necesar, mai ales primăvara după topirea zăpezii sau ploi abundente;

- * evitarea pășunatului pe teren umed care tasează și mai mult solul, făcându-l impermeabil pentru apele pluviale;

- * arături la cormană înainte de înființarea pajiștilor semănate și dirijarea apei în exces într-un canal de colectare și mai departe într-un emisar;

- * cultivarea unor specii iubitoare de umezeală cum sunt sălciile, plopii, arinii etc. care fac un drenaj biologic, cât și a unor specii ierboase rezistente la excesul de apă ca ierbăluța (*Phalaris arundinacea*), păiușul înalt (*Festuca arundinacea*) și trifoiul hibrid (*Trifolium hybridum*).

Apa rezultată din diferitele sisteme de desecare, drenaj și captarea izvoarelor este util să fie înmagazinată în bazine, lacuri, etc. și refolosită la nevoie pentru adăparea animalelor, irigații, iazuri de pește și alte trebuințe pe pajiști .

Fig. 6.3. Drenuri simple din materiale locale

a. Canal din lespezi de piatră; b. Umplutură piatră mărunță;

c. Umplutură piatră mare; d. Fascine din material lemnos; e. Nuiele transversale

6.2.4. Corectarea reacției extreme a solului pe pajiști

În general pajiștile permanente de origine primară sau secundară sunt amplasate în zone unde terenurile arabile pentru diverse culturi nu au putut fi constituite datorită unor factori limitativi ca panta

versanților, umiditatea în exces, grosimea stratului de sol cu prezența rocilor la suprafață, textură necorespunzătoare, prea fină sau prea grosieră cât și chimismul solului prea acid sau prea bazic. Evident, aceste caracteristici orografice și fizicochimice ale solului care nu au permis lucrările obișnuite pe terenurile arabile și cultivarea plantelor, au o influență negativă și asupra pajiștilor sub aspect productiv și calitativ.

Dintre acești factori negativi se numără reacția extremă a solului, acidă sau bazică, care necesită a fi corectată prin amendare cu substanțe adecvate.

Datorită acidității sau alcalinității pronunțate a solului, multe din elementele fertilizante sunt inaccesibile plantelor și unele specii mai valoroase îndeosebi leguminoasele perene fixatoare de azot atmosferic nu supraviețuiesc.

Reacția optimă a solului pentru plantele de pajiști este cuprinsă între un pH de 6,0 până la 7,5 respectiv de la slab acid până la puțin peste neutru.

Factori favorizanți

Aciditatea solului este favorizată în primul rând de cantitatea de precipitații atmosferice care levigă în profunzime calciul și debazifică orizonturile superioare. Astfel, în zona montană de la 600 m până la 2200 m altitudine în Carpații României, precipitațiile cresc cu 45 mm/100 m alt. de la 800 la 1400 mm, pH-ul solului scade cu 0,15/100 m alt. (6,0 – 3,9) și gradul de saturație în baze (V%) cu 3 % la 100 m alt (54 – 12 %) pe același ecart altitudinal.

Un alt factor favorizant al acidității este *substratul geologic* mai acid pe șisturi cristaline și mai bazic pe calcare. Aplicarea îndelungată a îngrășămintelor chimice cu reacție acidă este de asemenea generatoare de aciditate a solului.

Specii indicatoare pentru aciditatea solului sunt țapoșica (*Nardus stricta*), afinelile (*Vaccinium sp.*), grozama (*Genista sp.*), iarba neagră (*Calluna vulgaris*), *Deschampsia flexuosa*, *Rumex acetosella* și altele.

Alcalinitatea solului este favorizată în special de concentrarea în orizonturile superioare a sărurilor pe unele soluri cu exces de umiditate și aplicarea defectuoasă a irigațiilor când se produce o sărăturare secundară. O altă cauză este substratul geologic salifer care imprimă o reacție alcalină și solurilor care le formează. Un caz aparte îl constituie solurile de pe litoralul Mării Negre cu reacție alcalină, datorită apelor sărate. Specii indicatoare pentru sărături sunt: *Puccinellia limosa*, *Limonium gmelini*, *Obione sp.*, *Crambe maritima* și altele.

Corectarea acidității

Solurile din pajiștile permanente care au un pH mai mic de 5,2 și un conținut de peste 100 ppm aluminiu mobil, necesită a fi amendate cu materiale care conțin calciu.

Principalele roci și substanțe cu care se amendează pajiștile pentru corectarea acidității sunt: carbonatul de calciu (CaCO_3); praful de var (CaO); praful de var stins [$\text{Ca}(\text{OH})_2$]; spuma de dejecție de la fabricile de zahăr și reziduurile cu calciu de la fabricile de îngrășăminte chimice.

Dozele medii recomandate pentru pajiști sunt de 5-7 t/ha CaCO_3 (3-4 t CaO) aplicate odată la 10-12 ani, revenind în medie cca 500 kg/an.

Ațiunea este foarte economică având în vedere că amendamentele de la fabricile de îngrășăminte și de zahăr, considerate deșeuri în baza Legii 18/1991 se asigură și se transportă gratuit până la gara CFR de destinație celor interesați să le aplice, care dovedesc prin analize agrochimice efectuate de OSPA județene că solurile lor necesită amendare calcică.

Corectarea alcalinității

Ca o primă intervenție pe sărături, care au un indice pH peste 8 este necesară eliminarea excesului temporar de umiditate prin desecare, după care se aplică amendamentele cu reacție acidă cum este gipsul ($\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$), fosfogipsul, praful de lignit și sulful. Dozele care se aplică sunt de 3-12 t/ha ghips sau fosfogips și 0,5-6 t/ha sulf. Efectul amendării durează la fel 10-12 ani.

Epoca de aplicare

Amendamentele se pot aplica în special toamna târziu după sezonul de pășunat și uneori în ferestrele iernii cât și primăvara devreme, cu mijloace mecanizate cum este mașina de împrăștiat MA 3,5 și altele sau în cazuri extreme cu mijloace manuale. Atenție la aplicarea prafului de var, care necesită ochelari și echipament de protecție.

Amendarea solurilor acide sau alcaline este o condiție obligatorie pentru refacerea radicală a pajiștilor degradate și înființarea unor pajiști semănate de înaltă productivitate.

6.2.5. Combaterea vegetației lemnoase nevaloroase din pajiști

Pajiștile naturale din zona păduroasă din regiunile de deal și munte, sunt de origine secundară, vegetația ierboasă produsă de om și animalele sale, este în permanentă competiție cu vegetația lemnoasă primară. În absența lucrărilor anuale de curățirii și în urma folosirii neraționale și în special abandonul sau subîncărcarea cu animale, speciile lemnoase se instalează treptat pe pajiști, mărindu-și gradul de acoperire de la un an la altul.

După un număr mai mare de ani de absență a lucrărilor de îngrijire, se instalează și se dezvoltă o vegetație lemnoasă a cărei defrișare se poate efectua pe bază de studii și documentații în care se

prevăd toate detaliile privind organizarea, execuția lucrării și valorificarea materialului lemnos, conform normativelor.

După CERNELEA și BISTICEANU (1977) până la o anumită limită, vegetația forestieră sub formă de arborete pe pajiștile de munte are o influență binefăcătoare asupra solului, vegetației ierboase și în general asupra economiei pastorale, pentru dublul său rol pe care-l îndeplinește :

- de protecție a solului, a pajiștii și de adăpost și refugiu pentru animale în caz de intemperii;
- de a satisface nevoile de material lemnos pentru construcții pastorale și pentru foc în cadrul activității de la munte.

Toată vegetația, forestieră de pe pajiști, care nu are de îndeplinit unul din aceste roluri, se îndepărtează prin tăiere, pentru a se putea crea condiții ca în locul acesteia să se poată dezvolta vegetația ierboasă, lărgindu-se în acest fel suprafețele de producție furajeră din perimetrele destinate acestui scop.

În îndeplinirea rolului de protecție a solului și a pajiștii și de adăpost și refugiu pentru animale, se va lăsa în întregime, netăiată, vegetația forestieră de pe următoarele porțiuni :

- * De pe toate suprafețele, indiferent de mărimea lor, cu pante peste 30°; pe cât posibil acestea se vor preda în totalitate și definitiv sectorului forestier cu destinația de păduri, preluând în schimb alte suprafețe, apte pentru a fi exploatate ca pajiști, lipsite de arborete și vegetație forestieră sau cu o vegetație degradată și ușor de defrișat sau cu arboret exploatabil. Trebuie să existe o tendință generală, ca în cadrul perimetrelor pastorale să nu mai fie terenuri cu panta mai mare de 30°, acestea urmând ca în final cu timpul, să devină, prin schimb, perimetre forestiere.

- * Pe ambele maluri de-a lungul pâraielor și la izvoarele acestora, în lățimi variabile în raport cu înclinarea și lățimea pantei;

- * Pe suprafețele degradate sau în curs de degradare, pe grohotișuri, în jurul stâncăriilor;

- * În jurul adăpătoarelor, stânelor, adăposturilor, saivanelor;

- * Pe suprafețele de coastă de pe lângă drumuri;

- * Pe terenurile în pantă de 20-30°, unde se lasă benzi transversale de diferite lățimi, în raport cu panta și solul sau sub formă de buchete.

Pe suprafețele cu arborete, ce au rol de protecție, nu se pășunează și nu se fac nici un fel de lucrări, decât numai operațiuni de igienă – de extragere de arbori uscați, doborâți de vânt, a crăcilor rupte și căzute.

Pentru adăpostirea animalelor și pentru refugiul acestora împotriva vânturilor, furtunilor, arșiței solare sau împotriva frigului, ploilor, grindinei, zăpezilor etc., se lasă pe pășune, la margine, în partea

cea mai joasă sau în interiorul ei, arbori sub formă de buchete, grupe sau pâlcuri și chiar arbori izolați bine crescuți și bine conformați. Suprafața cu arbori pentru adăpost și refugiu nu poate avea o întindere mai mare decât 10 % din suprafața totală a trupului de pajiște respectiv. În aceste arborete, pe lângă operațiunile de igienă, se taie și crăcile până la înălțimea de 2 m, spre a înlesni circulația animalelor.

Tăierea și valorificarea materialului lemnos de pe pășunile împădurite sau de pe terenurile de păduri ce au fost destinate ca pășuni se face de către inspectoratele silvice sau întreprinderile forestiere, pe baza a unui plan întocmit de acestea împreună cu organele agricole județene, sau pe baza prevederilor amenajamentului pastoral, ținând seama de necesitățile de arborete, așa cum s-a arătat.

Înainte de începerea operațiunii de tăiere organele silvice și cele agricole delimitează și materializează, împreună cu proprietarul sau beneficiarul pajiștii, perimetrele ce se vor menține cu arboretul în starea în care se află.

Tăierea, defrișarea și valorificarea materialului lemnos care a invadat pajiștea după ce aceasta a fost o dată transformată sau a crescut pe pajiște în decursul timpului, se face de către beneficiarul pajiștii, cu respectarea prevederilor și nor-melor silvice de tăiere a materialului lemnos, și în acest caz, ținând seama ca să se lase arborete pentru protecție și adăpost.

După exploatarea materialului lemnos rămân pe pajiști mari cantități de crengi, ramuri, coji, așchii etc., care nu se pot valorifica, dar prezenta lor pe terenul ce urmează a se crea o pajiște, este nedorită.

De aceea chiar în anul exploatării sau cel mai târziu în anul următor, resturile lemnoase se adună cât mai complet în grămezi mari și rare, cărora apoi li se dă foc. Cu cât strângerea acestora se face mai complet, cu atât se vor crea condiții mai bune pentru dezvoltarea vegetației ierboase.

Instalarea vegetației ierboase după tăierea și defrișarea pădurilor sau transformarea pășunilor împădurite se face încet, încât trebuie să treacă o perioadă de 5-8 ani sau mai mult pentru a avea, o pajiște încheiată.

Pentru a se grăbi instalarea unei vegetații ierboase valoroase se recurge la supraînsămânțarea terenului cu semințe de ierburi, graminee și leguminoase perene, după tehnologiile cunoscute.

Vegetația lemnoasă nefolositoare și dăunătoare producției pajiștilor din zona colinară ocupă suprafețe mai întinse și compusă din arbori și arbuști din grupa foioaselor, reprezentată în etajul stejarului prin stejar peduncular (*Quercus robur*), cerul (*Quercus cerris*), carpenul, gârnița (*Quercus frainetto*), paltinul de câmp, jugastrul, artarul, ulmul, păducelul, maceșul, murul;

Arborii și arbuștii din grupa foioaselor invadează pășunile prin mai multe căi: în urma transformării pădurilor și pășunilor împădurite prin tăieri neraționale de arbori și tufe, care favorizează

o lăstărire puternică și prin răspândirea și înmulțirea prin semințe. Esențele arătate vegetează și sunt răspândite pe aproape orice fel de sol, pantă, expoziție și chiar pe soluri foarte sărace. Sunt specii cu o vivacitate foarte mare, care pot ocupa numai în câțiva ani suprafețe întinse, constituind adevărate invazii, unele din ele înmulțindu-se rapid prin sămânță.

Specii ca stejar, paltin, carpen, artar - atunci când sunt consumate de animale în stare tânără și fragedă, formează tufe deformate sau de o formă globulară, ce acoperă terenul pe suprafețe aproape compacte, împiedicând dezvoltarea vegetației ierboase, ce nu poate crește decât în ochiurile de lumină.

Caracteristic pentru arborii și arbuștii din grupa foioaselor este faptul că ei lăstăresc foarte puternic și chiar în condiții neprielnice. La executarea lucrărilor de defrișări trebuie să se ia în considerație aceste particularități și să se scoată coletul (butucul) la speciile care lăstăresc din colet și coletul cu cât mai multe rădăcini la cele care lăstăresc și din rădăcini.

Prin păstrarea ca pădure a unor suprafețe de pajiști deja împădurite și cedarea în schimb a altor suprafețe egale din fondul forestier de pe care pădurea a fost sau este prevăzută a se exploata economia națională are un dublu câștig, reducându-se cheltuielile de defrișare și respectiv de plantarea pădurii.

Ca și în cazul transformării pădurilor și a pășunilor împădurite, o parte din arboretele existente pe pajiște își găsește justificarea și nu se va defrișa, fiind necesară ca zonă de protecție pe versanții torenților și apelor curgătoare, în jurul ravenelor și ogașelor, pe grohotișuri, porțiuni pietroase cu strat de sol subțire, pante peste 300, în vecinătatea pădurilor, precum și benzile cu rol de filtru antierozional și umbrarele pentru animale. Pe pantele între 200 și 300 se lasă benzi pe curbele de nivel, porțiunile defrișate alternând cu cele nedefrișate, benzile având lățimi variabile, în raport cu înclinarea pantei.

Benzile de pășuni naturale situate pe terenurile în pantă de 100-300 înclinație, este bine să alterneze cu benzi antierozionale nedefrișate late de 5-25 m în funcție de pantă, respectiv cu 1 m peste 5 m pentru fiecare grad peste 100 înclinație. De asemenea se lasă benzi nedefrișate în apropierea ogașelor și ravenelor și pe versanții predispuși alunecărilor de terenuri cât și unele pâlcuri care să servească ca umbrare pe pășuni în locurile de odihnă și adăpat al animalelor.

Arboretele exceptate de la defrișare, sub raport cultural, se supun regimului silvic. Arborii ce alcătuiesc umbrarele, se curăță de ramurile inferioare până la înălțimea de 2 m, pentru a se ușura circulația animalelor și a permite pătrunderea luminii care favorizează creșterea ierbii.

Pe terenurile acoperite cu vegetație lemnoasă care nu pot forma obiect de schimb și nici nu sunt apte pentru defrișare, spre a se face legătura între parcelele curățate și, eventual cu adăptările etc., se vor efectua lucrări de deschiderea drumurilor de trecere pentru animale, pe curba de nivel. În funcție

de condițiile locale, drumurile vor fi late de cel puțin 20-25 m. Se va evita trecerea lor peste grohotișuri sau ravene deschise. Astfel de drumuri se tratează și se folosesc ca pajiști.

6.2.5.1. Metode de combatere

Concurența dintre vegetația lemnoasă și cea ierboasă s-a manifestat la scurt interval de la crearea primelor pajiști naturale din zona păduroasă. Și ea se repetă mereu, acolo unde nu se aplică în mod curent lucrările menite să susțină creșterea nestingherită a ierbii, înlăturând vegetația lemnoasă nefolositoare pe măsură ce apare.

Curățirea arboretelor prin tăiere se execută manual cu diferite unelte: topoare, săpoaie, târnăcoape. joagăre iar în ultima perioadă cu ferăstraie mecanice purtate de om.

Pentru condițiile pajiștilor montane, metoda tăierii arboretelor cu unelte manuale și fierăstraie mecanice purtate se apreciază ca cea mai potrivită în etapa actuală.

Defrișarea arboretelor dăunătoare se poate face și mecanizat, prin dezrădăcinare, cu ajutorul mașinilor sau plugurilor speciale, tractate. În aceste cazuri, fiind nevoie de utilaje grele, care nu pot fi manipulate cu ușurință pe multe din pajiștile montane, ele vor fi folosite numai de la caz la caz, ținând cont de drumurile de acces, de relief, grosimea stratului de sol, existența pietrelor semiîngropate, etc. Practica a demonstrat însă că și în condițiile executării corecte a defrișării prin tăiere a arboretelor, în anii următori apar noi tufe, prin lăstărire și din semințe. Distrugerea acestor tufe prin tăiere, deși nu cere eforturi deosebite, este dificilă și necesită volum mare de muncă manuală și cheltuieli bănești. O metodă nouă, mult mai eficientă, de distrugere a lăstărișului, este aceea a folosirii substanțelor chimice, a arboricidelor. Această metodă o completează și desăvârșește pe cea a tăierii arboretelor cu tulpini a căror grosime este peste 5 cm.

Datorită acțiunii fitotoxice selective, substanțele chimice utilizate au distrus arboretele, fără a afecta vegetația ierboasă de pe pajiște.

Arboricidele au acționat atât asupra organelor aeriene (lăstari) cât și a celor subterane (butuci).

S-a desprins concluzia că arboretele se comportă diferit față de arboricide :

- sensibile: mesteacănul (*Betulla pendula*), murul (*Rubus* sp.);
- slab și mediu sensibile: alunul (*Alunus glutinosa*) și alunul (*Coryllus avelana*) ;
- rezistente: carpenul (*Carpinus betulus*), păducelul (*Crataegus monogyna*) și porumbarul (*Prunus spinosa*).

Arboricidele, cu formule chimice variate, se folosesc diferențiat în funcție de comportamentul arboretelor.

Pentru utilizare, ele se diluează în 600 litri apă și se pulverizează cu mașini speciale. Perioada optimă de aplicare a tratamentelor s-a dovedit a fi începutul lunii iunie pentru prima stropire și luna august pentru repetare. În aceste perioade, capacitatea de regenerare a lăstarilor este mult scăzută.

Datorită substanțelor de rezervă acumulate în butuc și în organele subterane ale arboretelor s-a constatat că la unele specii mai apar lăstari și în urma aplicării tratamentelor. Aceasta face necesară repetarea tratamentului atât în același an cât și în anul următor.

Substanțele chimice folosite ca arboricide nu sunt toxice pentru gramineele perene care alcătuiesc covorul ierbos al pajiștii. Ca măsură preventivă, în timpul aplicării tratamentelor și câteva zile după aceea, este necesar ca pe terenurile respective pășunatul să fie oprit. Îndepărtarea părților lemnoase uscate - care la anin (*Alnus glutinosa*) devin chiar casante - nu ridică probleme deosebite, dar este necesară.

Arboricidarea fiind o acțiune nouă, ca element de completare a tehnologie de recuperare a pajiștilor din zona păduroasă, în cele ce urmează se prezintă și unele amănunte desprinse din experiențe, pe specii de arborete.

Alunul (*Corylus avellana*) s-a dovedit a fi mediu rezistent. Arboricidul folosit este Tordon 101, în doză de 5 l/ha. În anul aplicării provoacă uscarea frunzelor și a lăstarilor, iar în anul următor și a tulpinilor. Deoarece apar lăstari din organele subterane, tratamentul trebuie repetat și în anul ce urmează. Au mai fost folosite cu bune rezultate și alte arboricide : Kuron, MCPA+2,4-D, în doze de câte 5 kg/ha fiecare.

Aninul (*Alnus glutinosa*) este slab rezistent la acțiunea arboricidelor. În doze de 5 l/ha, Tordon 101 și Printazol N provoacă uscarea jumătății superioare a lăstarilor, a căror uscare completă are loc în anul următor. Pentru că regenerează din organele subterane, tratamentul se repetă și în anul al doilea. Arboricidele 2,4-D și MCPA, în doze de 5 l/ha, determină uscarea frunzelor, tulpinile uscându-se până aproape de bază numai în anul următor. Lăstarii și tulpinile uscate devin casante, putându-se rupe și îndepărta eu destulă ușurință.

Carpenu (*Carpinus betulus*) este foarte rezistent la arboricidare. Mai active s-au dovedit a fi preparatele : Kuron, Printazol N și Tordon 101, în doze de 5l/ha. În anul aplicării tratamentului, se usucă frunzele tinere și vârfurile de creștere ale lăstarilor.

Arboricidul aplicat are efect remanent și în anul următor, când se continuă uscarea vârfului ramurilor. De asemenea, se întârzie pornirea vegetației cu cca. 25 zile (4 mai față de 10 aprilie la netratat), dată la care de fapt au înverzit un număr de numai 5-15% din totalul arborilor tratați. Prin repetarea tratamentului în anul al doilea se asigură uscarea completă a arboretelor.

Mesteacănul (*Betula pendula*) este cel mai sensibil la substanțele chimice folosite. Printazol N sau Kuron în doze de 3 l/ha, aplicate la începutul lunii iunie și repetate la începutul lunii august, au determinat uscarea completă a arboretelor, chiar din anul tratamentului. Diclordonul sodic - 2,4-D aplicat de două ori, în iunie și în august, în doze de 5 l/ha, a provocat uscarea frunzelor, a lăstarilor și a lemnului în partea superioară. Datorită efectului remanent, în anul următor, plantele s-au uscat în întregime. Mai poate fi folosit Garlon 4E 2 l/ha.

Păducelul (*Crataegus monogyna*) și porumbarul (*Prunus spinosa*) sunt specii rezistente la acțiunea substanțelor chimice. Tordon 101, aplicat de două ori în doze de câte 5 l/ha, provoacă uscarea frunzelor și a vârfurilor de creștere, mai pronunțat la *Prunus spinosa* și mai slab la *Crataegus monogyna*, chiar în anul tratamentului. În anul următor, datorită efectului remanent, lăstarii și tufele își continuă uscarea. Târziu, în cursul verii, din anul următor tratamentului, apar noi lăstari, alimentați din rezervele organelor subpământene, dar numărul lor este mic și creșterea slabă. Prin repetarea tratamentului se ajunge la distrugerea completă.

Murul (*Rubus sp.*) s-a dovedit slab rezistent. Kuron, aplicat de două ori în doze de câte 5 l/ha, provoacă uscarea completă a plantelor, încă în anul tratamentului. Într-o încercare făcută pe o pajiște din masivul Poiana - Ruscăi, invadată de *Rubus sp.*, după defrișarea arboretelor, prin tratare cu 5 l/ha sare de amine sau Garlon 4E 2l/ha, aplicată în luna august, când lăstarii aveau înălțimea de 10 cm, s-a realizat uscarea completă a acestora încă în anul respectiv.

6.2.5.2 Îndepărtarea materialului lemnos, al cioatelor și pietrelor

Distrugerea arboretelor dăunătoare prin tăiere sau arboricidare trebuie completată cu fasonarea, clasarea și valorificarea sau îndepărtarea materialului lemnos rezultat.

Materialul corespunzător va fi utilizat în construcții cu prioritate la cele pastorale din zonă, inclusiv la împrejmuirile de tarlalizare sau pentru alte scopuri gospodărești sau de industrializare.

Materialul care nu prezintă valoare economică sau nu poate fi valorificat sub nici-o formă se va arde pe loc, spre a se elibera terenul.

Arderea se face în mod organizat. În acest scop, materialul va fi așezat în grămezi (martoane) de formă paralelipipedică, cu dimensiunile 6 x 2 x 1,5-2 m, așezate în zigzag, cu lungimea pe curba de nivel, la distanță de minimum 20 m una de alta și la cel puțin 20-25 m de coroana arborilor de protecție, spre a se evita efectele negative ale focului. Nu se admite așezarea grămezilor peste cioate, arbori sau tufe netăiate.

Materialului destinat arderii i se va da foc numai pe vreme bună, fără vânt și sub control competent, spre a se evita incendiile. Data efectuării acestei operațiuni se comunică în scris, din timp,

autorităților de resort (organelor silvice, consiliilor populare, poliției). Cenușa rezultată din ardere, după stingerea completă a focului, va fi împrăștiată total și uniform pe pajiște.

Se va ține seama că lemnul de rășinoase arde bine și în stare verde, imediat după tăiere, pe când cel de foioase, numai în anul următor.

Cioatele rămase după exploatarea pădurii sau în urma tăierii arborilor cu diametru gros, în urma acțiunii de defrișare a arboretului dăunător, acoperă suprafețe mari, pe care de fapt ar trebui să se instaleze ierburile valoroase și împiedică aplicarea mecanizată a lucrărilor de îmbunătățire, întreținere și folosire a pajiștii.

Scoaterea cioatelor înainte de a putrezi cere eforturi mari, mai ales în cazul când se face cu unelte manuale - topoare, târnăcoape, etc. Operațiunea se ușurează în bună măsură prin confecționarea și folosirea unor cârlige puternice, cu care se ancorează cioata, aplicând apoi principiul pârghiilor.

Forța necesară tracțiunii se poate asigura cu animale - cai - ori cu tractoare. Înainte de ancorarea cioatei, se taie de jur împrejur rădăcinile groase, ce se găsesc la mică adâncime, folosind uneltele manuale amintite.

Lemnul rezultat din scoaterea cioatelor se depozitează în martoane, ca și cel de la defrișări și se poate folosi ca material de foc la stâne, cabane, etc. sau se arde pe loc, cu respectarea regulilor amintite mai sus.

Strângerea pietrelor mobile și acelor semiîngropate, fragmente de mărimi diferite din roca mamă, este o operațiune legată de necesitatea recuperării suprafețelor sustrate de la producție și care împiedică buna exploatare a pajiștii.

Adunarea lor se face manual, folosind târgi sau roabe, pentru transportul lor în vederea așezării pe firul ravenelor și ogașelor deschise sau sub formă de stive regulate pe porțiuni de pajiști erodate, orientate cu lungimea pe curba de nivel, sau se așează ca gard de delimitare a tarlalelor de pășunat.

6.2.7. Combaterea altor buruieni din pajiști

Răspândire și efect dăunător

În alcătuirea covorului ierbos al pajiștilor alături de gramineele și leguminoasele furajere perene participă și speciile din grupa "diverse" sau „alte specii”, unele dintre acestea au valoare furajeră scăzută, iar altele sunt practic neconsumate de animale, sau prezintă un grad ridicat de toxicitate.

Apariția și înmulțirea buruienilor în vegetația pajiștilor este favorizată de manifestarea în exces sau deficit a unor factori ecologici, precum și de gospodărirea necorespunzătoare a pajiștilor: neexecutarea lucrărilor de curățire, nefolosirea unei încărcături cu animale adecvate producției pajiștii,

neschimbarea locurilor de odihnă și adăpost pentru animale, fertilizarea neuniformă cu îngrășăminte organice sau chimice, recoltarea cu întârziere a fânețelor, folosirea la supraînsămânțare a unor semințe infestate cu buruieni, etc.

Combaterea buruienilor din pajiști se deosebește de combaterea celor din culturile din arabil unde se ocrotește de regulă o specie (porumb, grâu, soia, floarea soarelui, cartof, etc.) și se distrug restul speciilor concurente.

Specificitatea pentru pajiști se datorește compoziției floristice complexe (graminee, leguminoase, alte plante) în care se combate de regulă o specie dăunătoare, păstrând pe cât posibil restul speciilor furajere după care se continuă folosirea pajiștii prin pășunat, cosit sau mixt. Acestea impun cunoașterea atât a efectului pe care îl au măsurile de combatere pe cale mecanică sau chimică asupra speciilor care alcătuiesc covorul ierbos și a remanenței erbicidelor pentru a nu provoca tulburări animalelor, în condițiile folosirii suprafețelor respective prin pășunat.

Buruienile reduc creșterea și dezvoltarea plantelor valoroase din pajiște prin fenomenele de concurență pentru apă, aer (CO₂), lumină și elemente nutritive, iar unele emit substanțe toxice.

Buruienile consumă apă pentru creșterea lor în detrimentul altor specii și determină o epuizare mai rapidă a rezervei de apă utilă din sol, mai ales în perioadele de secetă.

Prezența buruienilor în amestecurile de ierburi furajere reduce accesul plantelor valoroase la concentrații suficiente de CO₂ din sol și limitează prin aceasta randamentul lor.

Competiția pentru lumină afectează atât relațiile interspecifiche cât și între indivizii aceleiași specii. Aceasta are drept consecință o viteză de creștere și o rată de acumulare a biomasei mai redusă.

Buruienile afectează în mod negativ nutriția minerală a celorlalte plante prin concurența pentru azot și elemente minerale. Buruienile aparținând dicotiledonatelor au o capacitate de schimb cationic mai ridicată de cât monocotiledonatele, acestea permițându-le o absorbție mai ușoară a calciului și magneziului. În plus, înrădăcinarea profundă, în cazul buruienilor cu sistem radicular pivotant, asigură explorarea straturilor de sol inaccesibile gramineelor și leguminoaselor de pajiști.

Emiterea de fitotoxine de către unele buruieni cu acțiune inhibitoare pentru celelalte specii mai valoroase cu care vin în concurență a fost evidențiată de foarte multă vreme, fiind denumit „alelopatie”. Efecte acestui fenomen au fost puse în evidență și în cazul buruienilor, mai frecvent sunt citate efectele alelopatice ale speciilor pir tarator (*Elymus repens*), dragavei (*Rumex obtusifolius*), feriga (*Pteridium aquilinum*), tataneasa (*Symphytum officinale*), și altele.

Unele buruieni pot fi toxice pentru animalele care le consumă, dintre acestea cu o frecvență mai mare pe pajiștile din țara noastră se întâlnesc:

-*Veratrum album* (știrigoaia) conține în rizomi și tulpini alcaloizii: protoveratrină, jervină, protoveratridină, etc. Toxicitatea plantei scade mult după înflorire, astfel că în zona de munte după această fază, atât caii, cât și oile consumă planta fără repercusiuni vizibile asupra stării de sănătate.

Taurinele și ovinele care consumă plantele în stadiile tinere prezintă o salivație bogată, strănuturi și stări de vomă;

-*Colchicum autumnale* (brândușa de toamnă) este o plantă foarte toxică datorită conținutului ridicat în colchicină. Toate părțile plantei sunt otrăvitoare. Prezența speciei respective poate provoca accidente prin intoxicare mai ales la animalele tinere scoase la pășunat primăvara devreme;

-*Ranunculus acer* (piciorul cocoșului) provoacă tulburări la taurine și cabaline, prin protoanemonina care este activată în stomacul animalelor prin enzima ranunculină conținută în aceeași plantă. Animalele prezintă stări de depresie nervoasă și colici, înregistrând scăderea accentuată a producției de lapte;

-*Rumex* sp. (ștevia) - cantitatea mare de oxalați pe care o conține provoacă tulburări digestive animalelor care consumă speciile de *Rumex*;

-*Equisetum* sp. (coada calului) conține alcaloizi toxici mai ales palustrină și acid aconitic, care nu se inactivează nici prin procesul de uscare a fânului, provocând intoxicarea animalelor și în perioada de stabulație. Animalele hrănite cu fân în care se află coada calului trec prin stări de diaree, producția lor scade foarte mult, ele devin astenice și ajung în final la epuizare fizică totală.

Metode de combatere

Înainte de a alege o metodă de combatere este necesară determinarea exactă a speciilor și a biologiei acestora, care diferă foarte mult chiar și în interiorul aceleiași gen ca de exemplu: *Ranunculus repens* prezintă pentru înmulțire vegetativă stoloni, *R. acris* are rădăcină pivotantă; *R. bulbosus* are evident un bulb; *R. sardous* și *R. arvensis* se înmulțesc prin semințe.

Rezultatele obținute pe baza cercetărilor efectuate de pratologi au scos în evidență cauzele care generează proliferarea speciilor nedorite în covorul vegetal și dificultățile în combaterea buruienilor din pajiștile permanente și temporare.

Combaterea individuală a plantelor este măsura cea mai eficientă, dar ea necesită urmărirea atentă a compoziției botanice și intervenția operativă în momentul în care se constată că unele specii de buruieni încep să se instaleze și să domine în covorul ierbos al pajiștii. Combaterea individuală se face manual folosind unelte simple ca: sapa, oticul, coasa, etc., sau erbicidarea individuală a plantelor cu pompa manuală, cu bastonul de erbicidare sau cu seringă specială. În condițiile în care densitatea

buruienilor este mare se erbicidează întreaga suprafață pe cale mecanică cu ajutorul mașinilor de stropit. În toate cazurile erbicidarea trebuie să se facă respectând măsurile de tehnica securității pentru evitarea unor accidente la muncitorii care manipulează erbicidele.

De asemenea, se impune respectarea strictă a dozelor, fenofazelor de aplicare și a timpului de repaus după tratament, furajele de pe suprafețele respective putând fi pășunate sau recoltate pentru siloz sau fân după cel puțin 4 săptămâni.

Combaterea speciei *Veratrum album* (știrigoaia) se realizează prin cosiri repetate și stimularea plantelor din covorul ierbos prin folosirea îngrășămintelor. Utilizarea erbicidelor ANITEN sau DICOTEX, în doză de 3 l/ha, când plantele se află în faza de rozetă, au asigurat o combatere de 98-100%.

Rezultate bune au fost obținute și la folosirea erbicidelor MCPP și 2,4-D în doze de 2-3 kg/ha, aplicate primăvara când plantele au 20-30 cm înălțime și se află în faza de creștere intensă.

Combaterea speciei *Juncus sp.* (pipirig) necesită fertilizarea corespunzătoare a solului cu doza de N-100kg; P2o5-100/K2o-50 kg/ha, aplicată anual pentru a stimula creșterea și dezvoltarea speciilor valoroase de graminee și leguminoase din covorul ierbos și a înăbuși plantele tinere de pipirig, care sunt pretențioase față de lumină.

Dintre erbicide rezultate bune s-au obținut prin aplicarea 2 ani consecutiv a produselor DICLORDON SODIC în cantitate de 5 kg/ha în fenofaza de la apariția inflorescenței până la înflorire sau cu MCPA și 2,4-D în doză de 1-2 kg/ha, s.a.

Combaterea speciei *Euphorbia cyparissias* (alior). Dintre produsele chimice utilizate rezultate corespunzătoare au fost obținute cu doza de 6 kg/ha - 2,4D aplicat în faza de înflorire. La această doză 80% din plantele tinere au fost distruse, fără a determina diminuarea producției de furaj.

Plantele mai avansate în vegetație, deși inițial au prezentat un grad ridicat de combatere, ulterior acestea s-au refăcut, ca și în cazul celorlalte erbicide: CARBINE, ANIBEN, AVADDEX și REGLONE.

Combaterea speciei *Rumex obtusifolius* și *R. alpinus* (ștevia).

Proliferarea în ultimii ani a speciilor de *Rumex* pe pajiștile permanente și temporare se datorește în principal gospodăririi necorespunzătoare a suprafețelor respective și schimbului necontrolat de semințe, care se folosesc pentru însămânțarea și supraînsămânțarea pajiștilor și eutrofizării terenurilor prin supratărlire.

Deși în faza de rozetă specia *Rumex obtusifolius* are un conținut ridicat în elemente minerale 34% proteină, 16% celuloză, 0,48 fosfor, 0,58% calciu și 2,53% potasiu, totuși ea este refuzată de

animalele care pășunează, datorită cantității mari de oxalați. Greutățile în combaterea speciei *Rumex* sunt generate de caracteristicile morfogenetice: perenitate, adaptarea la condițiile de secetă și exces de umiditate, grad ridicat de competiție în condiții de fertilizare, menținerea facultății germinative a semințelor chiar și după ce au trecut prin tubul digestiv al animalelor și numărul mare de semințe / plantă (poate ajunge la 50000). Toate acestea situează speciile de *Rumex* ca buruieni de carantină deosebit de periculoase. Cercetările efectuate au scos în evidență eficacitatea deosebită a erbicidelor BUCTRIL UNIVERSAL 11-ha, MUSTANG 0,6 l-ha, GARLON 4 2 - 4 l/ha și ASULOX 4 l/ha.

6.2.8. Distrugerea mușuroaielor, nivelarea și curățirea pajiștilor

Combaterea mușuroaielor

În marea lor majoritate, pajiștile naturale au suprafața denivelată datorită mușuroaielor, eroziunii și alunecărilor de teren, lucrărilor de defrișare a vegetației lemnoase, scoaterea cioatelor, drenaj, desecare și alte lucrări.

Mușuroaietele înțelenite de origine animală și vegetală sunt principala cauză a denivelărilor pe pajiștile naturale.

Cele de **origine animală** sunt formate de cârțițe, furnici și mistreți.

La început acestea sunt de dimensiuni mici și se măresc odată cu trecerea timpului, denivelând pajiștea și îngreunând valorificarea ei, în special prin cosire.

Mușuroaietele de **origine vegetală** se formează pe tufele dese ale unor graminee, cum este târsa (*Deschampsia caespitosa*) și țapoșica (*Nardus stricta*) sau pipirig (*Juncus sp.*), cioate și buturugi rămase în sol și altele. Prin pășunat nerațional pe soluri cu exces de umiditate, de asemenea se formează mușuroaie înțelenite după călcarea lor cu animale. În zona montană întâlnim adesea mușuroaie înțelenite numite **marghile** care se datoresc efectului combinat de îngheț-dezghet, pășunatului nerațional cu ovinele și invaziei cu țepoșică.

Distrugerea mușuroaielor anuale neînțelenite se face primăvara sau toamna prin lucrările obișnuite de grăpare a pajiștilor. Mușuroaietele înțelenite pot fi distruse cu mașini de curățat pajiști sau cu diverse alte unelte combinate care taie vertical mușuroiul, îl mărunțește și îl împrăștie uniform pe teren.

În cazul unor pajiști cu densitate mare a mușuroaielor înțelenite după distrugerea lor rămân multe goluri care necesită a fi supraînsămânțate cu amestecuri de ierburi adecvate

Lucrări de curățire și nivelare. Prin lucrări de curățire se îndepărtează de pe pajiști pietrele, cioatele rămase după defrișarea arborilor, buturugile și alte resturi vegetale aduse de ape și alte lucrări. Acestea se execută manual și mecanizat în funcție de pantă și gradul de acoperire al terenului.

Pe terenurile în pantă, cu înclinații mai mari se acționează cu atenție pentru strângerea pietrelor și cioatelor pentru a nu declanșa eroziunea solului.

Nivelarea terenurilor de pe care s-au adunat pietrele, s-au scos cioatele, a celor erodate sau cu alunecări se poate realiza cu nivelatorul, grederul sau buldozerul, în funcție de gradul denivelărilor și eficiența lucrării.

Suprafețele lipsite de vegetație se înierbează cu un amestec adaptat zonei pedoclimatice.

6.2.9. Lucrări de repunere în valoare a suprafețelor de pajiști

Se va face o scurtă prezentare asupra lucrărilor propuse și se vor analiza variantele tehnologice și volumul de lucrări. Lucrările propuse vor fi în conformitate cu metodologia și respectarea bunelor condiții agricole și de mediu, denumite în continuare GAEC și a celor care sunt sub angajament.

Se vor justifica suprafețele considerate de protecție și cele care își schimbă destinația, menționând legislația sub incidența căreia intră.

Lucrările de îmbunătățire anuale propuse pentru pajiștile din Comuna Dragomirești

Trup de pășune			Volumul lucrărilor de îmbunătățire (ha)			
Nr. crt.	Denumire	Suprafața (ha)	Culegerea pietrelor și resturilor lemnoase	Tăierea arboretelor și scoaterea cioatelor	Combaterea plantelor dăunătoare și toxice	Nivelarea mușuroaielor
0	1	2	3	4	5	6
1	MASTACĂN	21.10	0.1	0.4	1.0	2.0
2	BORNIȘ	61.19	0.1	1.0	3.0	5.0
3	UNGHI	39.32	0.2	0.5	2.0	4.0
4	VAD	115.96	0.2	0.4	10.0	12.0
5	HLĂPEȘTI	64.90	0.3	1.0	3.5	6.0
	TOTAL	302.47	0.8	3.3	19.5	29.0

Tabelul 6.1.b

Trup de pășune /parcelă descriptivă			Volumul de lucrări de îmbunătățire, ha:			
Nr. crt.	Denumire	Suprafața (ha)	Fertilizare chimică (ha)	Fertilizare organică (ha)	Imprăștiat amenda-mente(ha)	Supra-însămânțat (ha)
0	1	2	3	4	5	6
1.	MASTACĂN	21.10	21.10	-	-	1,0
2.	BORNIȘ	61.19	61.19	-	20,0	5,0
3.	UNGHI	39.32	39.32	-	-	2,0
4.	VAD	115.96	115.96	-	-	8,0
5.	HLĂPEȘTI	64.90	64.90	-	-	4,0
	TOTAL	302.47	302.47	-	20,0	20,0

6.3. METODE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A COVORULUI IERBOS PRIN FERTILIZARE

6.3.1. Principii de aplicare a îngrășămintelor pe pajiști

6.3.1. Târlirea pajiștilor cu animalele

Până acum, târlirea tradițională normală, confirmată științific, se face cu oile și anume 2 – 3 nopți 1 oaie adultă / mp pe pășuni cu covor ierbos corespunzător și 4 – 6 nopți 1 oaie / mp pe pășunile degradate, care în zona montană sunt invadate de *Nardus stricta* (părul porcului, țepoșică). Depășirea acestui prag de 6 nopți, în toate situațiile duce la supratârlire, cu întreg cortegiul de dezechilibre grave ale covorului ierbos și ale celorlalți factori de mediu.

Au fost efectuate cercetări privind târlirea cu bovinele, respectiv aceeași intensitate, în funcție de starea covorului ierbos de 2 – 3 nopți și 4 – 6 nopți 1 vacă / 6 mp sau alte durate cu încărcări echivalente cum ar fi 4 – 6 nopți sau 8 – 12 nopți 1 vacă / 12 mp, ținând seama și de greutatea care intervin în mutarea porților mai mari de târlire și mărirea în prima fază a spațiului dintre vacile de la diferiți proprietari, care nu se cunosc între ele, pentru evitarea unor altercații și stări de stres, până la ierarhizarea după legile nescrise ale etologiei. Prin aceste metode de târlire, o pășune de munte, într-o perioadă de 90 – 120 zile poate fi ameliorată abia pe 10-20 % din suprafața totală, o dată pentru cca 5 ani, cât durează efectul târlirii, dată fiind încărcarea mică cu animale de 1 – 2 unități vită mare (UVM) la hectar și durata scurtă a sezonului de pășunat.

Pentru perioada de pasunat cantitatea fertilizata organic prin tarlirea animalelor pe pasune este:

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

- 1 cap bovina in 12 ore de pasunat produce in 180 zile 1000 kg gunoi de grajd;
- 1 ovina sau caprina in 12 ore de pasunat in 180 zile 148 kg gunoi de grajd.

In cazul de fata, la incarcarea cu UVM de 293 rezulta o cantitate de gunoi de grajd de la bovine si de la ovino-caprine de 293.000 kg. La acesta cantitate se adauga gunoiul rezultat din locatiile stanelor de oi aproximativ 15.000 kg de la cele 4 stani existente pe pajisti. Total este de 308.000 kg ce se aplica prin tarlire la suprafata de 300,5587 ha, ceea ce revine cate 1.025 kg/ha.

Cercetări mai recente au dovedit că este posibil a se târlui până la 50 % din suprafața atribuită unei turme de animale cu condiția aplicării unor erbicide pentru distrugerea covorului ierbos degradat, urmată de supraînsămânțare cu ierburi perene și fertilizare cu îngrășămintă chimice fosfatice.

Concret, pe o pășune degradată de țepoșică se aplică 5 l/ha Roundup (glifosat), diluat în 150 litri de apă, utilizând pentru stropire o pompă de spate după care la 2 săptămâni se supraînsămânțează cu un amestec calculat pentru 1 hectar de 270 kg superfosfat (18 % P₂O₅) împreună cu 25 kg graminee (*Festuca rubra*, *Festuca pratensis*, *Phleum pratense*, *Lolium perenne*, *Dactylis glomerata*, *Agrostis capillaris* și altele) și 5 kg leguminoase perene (*Trifolium repens*, *Trifolium hybridum*, *Lotus corniculatus*, etc.), revenind 3 kg amestec complex la 100 mp, după care se efectuează o târlire redusă la numai 2 nopți 1 oaie/mp sau 1 vacă/6 mp.

Prin aceste măsuri care necesită o bună pregătire în prealabil și multă conștiinciozitate în aplicare pe suprafețe de pășuni proprietate individuală sau închiriate pe termen lung (10-20 de ani) se vor putea îmbunătăți într-un interval relativ scurt, suprafețe mari de pășuni montane degradate în decenii de agresiune asupra mediului.

Așa cum se asigură sarea pentru animale și mălaiul pentru hrana îngrijitorilor, la fiecare stână ar trebui să existe și amestecuri complexe de ierburi perene cu îngrășămintă chimice fosfatice, păstrate în pungi de polietilenă care să fie aplicate pe târle cu 1 – 2 zile înainte de a fi mutate în alt loc, alături.

Prin acest procedeu chiar dacă se trece cu 4 – 6 zile peste pragul fatidic de 6 nopți 1 oaie/mp, se realizează adevărate pajști semănate de mare productivitate, în loc să se instaleze o vegetație de buruieni nitrofile nevaloroase ca: ștevia (*Rumex obtusifolius* de la câmpie până la 1000 – 1200 m altitudine și *Rumex alpinus* la altitudini mai mari); urzica (*Urtica dioica*); știrigoaia (*Veratrum album*) și altele.

Introducerea îngrășămintelor fosfatice este necesară pentru a completa acest element, întrucât dejecțiile animalelor sunt mai bogate în azot și potasiu și mai sărace în fosfor, element de bază prin care se susțin în continuare leguminoasele și fixarea azotului atmosferic.

Pentru a implementa un sistem de târlire normal sau cu îmbunătățirile menționate, trebuie în primul rând să ne dotăm cu porți ușoare și rezistente de îngrădirea animalelor pe timp de noapte, din aluminiu sau materiale plastice, mai înalte pentru vaci și mai scunde pentru oi.

De asemenea, va trebui să intervenim și pentru a îmbunătăți condițiile de lucru și de locuit în stâna propriu-zisă, prin construirea unora mai rezistente și cu dotările necesare sau a unor adăposturi demontabile sau pe roți, care să fie mutate din loc în loc pe pășune mai aproape de perimetrele ce urmează a fi îmbunătățite prin târlire.

6.3.2. Fertilizarea cu gunoi de grajd și alte îngrășăminte organice

Îngrășămintele organice sunt produse naturale care conțin elemente fertilizante (nutritive) pentru plante, în diferite proporții și cantități mari de substanțe organice, având o veche utilizare în agricultură. Din grupa îngrășămintelor organice fac parte: gunoiul de grajd, compostul, turbureala de grajd (gülle), urina și mustul de grajd, etc.

Gunoiul de grajd este un îngrășământ de bază folosit în agricultură, fiind alcătuit dintr-un amestec de dejecții provenite de la animale și materialul folosit ca așternut.

Conținutul mediu în elemente fertilizante a acestui tip de îngrășământ este de: 0,55 % N; 0,22 % P₂O₅; 0,55 % K₂O și 0,23 % CaO.

Calitatea gunoiului de grajd depinde de specia de animale de la care provine, cel mai bogat în elemente fertilizante fiind gunoiul de ovine urmat de cabaline și bovine, iar cel mai sărac este cel rezultat de la porcine. Depozitarea și fermentarea gunoiului de grajd se face într-un loc special amenajat, numit *platformă pentru gunoi*. Fermentarea durează 3 – 5 luni, timp în care se pierde 25 – 30% din greutatea inițială a gunoiului.

Un metru cub de gunoi cântărește 300 – 400 kg atunci când este proaspăt și afânat, 700 kg când este proaspăt și îndesat, 800 kg când este semifermentat și 900 kg când este fermentat și umed.

Gunoiul de grajd este un îngrășământ complet, deoarece conține principalele elemente nutritive necesare plantelor, care sunt eliberate treptat în timpul descompunerii substanțelor organice de către microorganismele din sol.

Gunoiul de grajd influențează favorabil însușirile fizico-chimice ale solului, mărește permeabilitatea solurilor grele și coeziunea celor nisipoase, contribuie la afânarea și încălzirea solurilor, îmbunătățește reacția solului.

Gunoiul de grajd este un îngrășământ universal, întrucât poate să fie administrat pe toate solurile la majoritatea plantelor cultivate și pe toate tipurile de pajiști care se aplică atât la suprafața pajiștilor naturale cu covor ierbos corespunzător, cât și prin încorporare înainte de desțelenire și

înființarea pajiștilor semămate. Aplicarea gunoiului de grajd bine fermentat (3-5 luni în platformă) la suprafața terenului, toamna târziu sau primăvara devreme în cantități de 20-30 t/ha se face frecvent pe fânețele naturale din apropierea gospodăriilor.

Gunoiul de grajd este mai bine valorificat când se administrează împreună cu doze mici de îngrășăminte chimice.

Prin aplicarea gunoiului se îmbunătățește compoziția floristică a covorului ierbos și calitatea furajului datorită înmulțirii leguminoaselor perene, care la rândul lor fixează azot simbiotic, sporind cantitatea de nutrienți din sol. Efectul fertilizării cu gunoi de grajd durează în medie 3 - 5 ani.

Gunoiul de păsări este un alt îngrășământ organic complet, cu acțiune rapidă. Compoziția chimică depinde de specia de păsări de la care provine fiind în medie de 1,7 % N; 1,6 % P₂O₅; 0,9 % K₂O și 2 % CaO.

Pentru a evita pierderea azotului în timpul păstrării se depozitează în șoproane, în straturi subțiri și se stropește cu lapte de var. Se aplică toamna în cantitate de 1 – 1,5 t/ha sau în timpul perioadei de vegetație a pajiștilor.

Compostul este un alt îngrășământ organic solid care provine din resturile adunate în gospodărie (paie, pleavă, frunze, cenușă, gunoaie menajere) ce se depistează în platformă, se umectează, se îndeasă și se lasă să fermenteze o perioadă dublă decât gunoiul de grajd, respectiv 6 – 10 luni. Odată cu umectarea din când în când se adaugă var și superfosfat.

Compostul se consideră fermentat atunci când a devenit brun și sfărâmicios, după care se trece prin ciururi cu ochiuri de 1,2 – 2 cm și se administrează toamna în cantitate de 20 – 25 t/ha la plantele furajere în arabil și pe pajiștile naturale.

Aplicarea îngrășămintelor organice solide se face cu mașinile de împrăștiat gunoi de grajd și alte utilaje specifice.

Turbureala (gülle, purin) este un îngrășământ organic semilichid care se obține de la adăposturile de taurine prevăzute cu sistem de evacuare hidraulică a dejecțiilor sau tabere de vară cu pardoseală de ciment, spălare cu jet de apă și colectare într-un bazin acoperit. În aceste bazine turbureala formată din urină, dejecții solide și apa de spălare fermentează 3– 4 săptămâni după care se administrează folosind 200 – 400 hl/ha.

Îngrășămintele semilichide bogate în azot și potasiu se aplică pe pajiștile permanente în doze de maximum 150 m³/ha, împreună cu 30 kg/ha P₂O₅, elementul nutritiv deficitar.

Capacitatea bazinelor colectoare se calculează în funcție de numărul de animale considerându-se câte 7 – 8 m³ pentru o unitate vită mare.

Pe pășuni din motive sanitar-veterinare, doza nu trebuie să depășească 25-30 m³/ha la o aplicare. Pășunatul este permis numai după o perioadă de 4-5 săptămâni pentru “sterilizarea pășunii” de agenți patogeni, sub acțiunea razelor solare.

Urina și mustul de grajd sunt îngrășăminte lichide, formate din urina animalelor, respectiv mustul care se scurge din platforma de gunoi în timpul fermentării. Aceste produse se colectează în bazinele amplasate la capătul grajdurilor și platformelor de gunoi, bazine care se acoperă, iar la suprafața lichidului se toarnă un strat de ulei rezidual gros de 3 – 5 mm, pentru a evita pierderea azotului. La urină azotul se găsește sub formă de uree, acid uric și acid hipuric.

Urina și mustul de grajd sunt îngrășăminte unilaterale, fiind mai bogate în azot potasiu și sărace în fosfor calciu. Urina conține în medie 1 – 1,5% N; 1,3 – 1,6% K₂O și 0,3% P₂O₅ iar mustul de 3 ori mai puțin din aceste substanțe nutritive.

Înainte de aplicare urina sau mustul de bălegar se diluează cu cel puțin 2 ori pe atâta apă, dacă se aplică în timpul vegetației pentru a nu arde plantele. Astfel, 10 t/ha urină se diluează cu 20 – 30 t/ha apă pentru diluare rezultând 30 – 40 t/ha (~ 250 – 350 hl/ha) care se poate aplica în special pe fânețe. Urina și mustul se transportă și nediluată în remorci - cisterne (vidanje) și după împrăștiere pe sol (100 – 150 hl/ha) se încorporează prin arătura de bază înainte de înființarea pajiștii semămate.

6.3.3. Fertilizarea pajiștilor cu îngrășăminte chimice

Datorită resurselor insuficiente de îngrășăminte organice pentru îmbunătățirea pajiștilor și a caracteristicilor care le au, respectiv conținut redus de elemente fertilizante în cantități mari de material (gunoi, compost, turbureală, etc.) care măresc cheltuielile de transport și aplicare, suntem nevoiți să facem adesea apel la îngrășămintele chimice mai ușor de administrat la distanțe mari de ferma în condiții naturale mai greu accesibile.

Folosirea îngrășămintelor chimice pe pajiști a produs o adevărată revoluție verde prin sporuri mari de producție de iarbă și calitatea furajelor, reflectate și în creșterea numărului de animale și al producțiilor acestora la unitatea de suprafață din fermele zootehnice. Aplicarea îndelungată și în cantități mari a îngrășămintelor chimice pot avea și efecte negative cum ar fi acidifierea solului, poluarea mediului cu nitriți și nitrați, perturbarea activității microorganismelor din sol, dezechilibre de nutriție la animale, reducerea biodiversității și altele.

Administrarea în doze moderate și echilibrate a îngrășămintelor chimice pe pajiști în funcție de caracteristicile agrochimice ale solului, nivelul de producție și modul de folosință preconizat este una din cele mai importante pârgii de sporire a productivității pajiștilor permanente (seminaturale și naturale) și temporare (semămate).

Rolul elementelor nutritive

Elementele nutritive pe care plantele le extrag sub formă de săruri minerale dizolvate în apa din sol sunt folosite de plante pentru creșterea și dezvoltarea lor.

Azotul este necesar plantelor în cantități apreciabile, în sinteza substanțelor proteice și a citoplasmei celulare.

Insuficiența azotului din sol încetinește creșterea și producția scade, iar excesul de azot favorizează creșterea vegetativă, lungește perioada de vegetație, scade rezistența la îngheț, la cădere și la boli.

Fosforul favorizează dezvoltarea rădăcinilor, formarea florilor și a semințelor, mărește rezistența plantelor la secetă, boli, îngheț și scurtează perioada de vegetație.

Potasiul reduce transpirația plantelor, mărește rezistența la secetă, la cădere, îngheț, intensifică fotosinteza și acumularea hidraților de carbon, a substanțelor proteice, iar la plantele melifere mărește cantitatea de nectar.

Solurile din țara noastră conțin mult potasiu de la 0,3 – 2,3 % K₂O.

Calciul intră în consistența membranelor celulare sub formă de pectat de calciu, favorizează dezvoltarea rădăcinilor și neutralizează acizii organici aflați în exces în plante (mai ales acidul oxalic). Solurile normale din țara noastră conțin în stratul arabil 0,3 – 2,0 % CaO.

Magneziul este un component al clorofilei și participă alături de fosfor la formarea proteinelor. Joacă un rol important în absorbția fosforului, în formarea fructelor și a semințelor. Între Ca și Mg din sol trebuie să existe un raport egal cu unitatea.

Furajele carentate în Mg produc boli grave de nutriție la taurine (tetania de iarbă sau hipomagneziemia).

Sulfurul participă la formarea unor aminoacizi (cistină, metionină) și influențează pozitiv pe pășuni, cantitatea și calitatea lânii. În lipsa sulfurului plantele îngălbenesc, tulpinile se lignifică, mai ales în perioadele de secetă.

Borul are rol în procesele de înflorire și fructificare, stimulează formarea nodozităților la plantele leguminoase.

Cuprul, manganul, fierul, zincul și molibdenul au rol de catalizatori în procesele biochimice din plante.

Carența în fier și mangan produce la plante diferite stări clorotice, iar la animalele hrănite cu aceste furaje apare anemia, mai ales la vacile de lapte.

Doze de îngrășăminte chimice și fracționarea lor

Pentru fiecare tip de pajiște permanentă (naturală sau seminaturală) pe baza rezultatelor experimentale din țara noastră au fost stabilite doze de îngrășăminte chimice (Tabelul 6.2).

Se poate constata că raportul optim între elementele fertilizante (nutritive) NPK pentru condițiile din țara noastră în cazul pajiștilor permanente este de 2 – 1 – 1, adică la două părți azot (N) revine o parte fosfor sub formă de P₂O₅ și o parte de potasiu sub formă de K₂O.

Tabelul 6.2**Date orientative privind fertilizarea pajiștilor permanente**

cu îngrășăminte chimice (kg/ha/an s.a.) (după MOTCĂ, 1987) Tipul de pajiște	N*	P ₂ O ₅ (P*)	K ₂ O (K*)
1.Festuca valesiaca	100 – 200	50 – 60 (20 -25)	-
2.Festuca rupicola	100 – 200	50 – 60 (20 -25)	50 – 60 (40 - 50)
3.Agrostis capillaris - productive - slabe	150 – 200 100 – 150	75 – 100 (35 - 45) 50 – 75 (20 - 35)	75 – 100 (60 – 80) 50 – 75 (40 - 60)
4. Festuca rubra	150	75(50)	75(60)
5. Nardus stricta	200	100(45)	100(80)
6.Festuca airoides	100	50(20)	50(40)

Pe Pajiștile supraînsămânțate doza de N poate crește până la 50 % față de pajiștea permanentă, la același nivel de PK. Pentru pajiștile temporare (semădate) dominate de graminee (> 70 %) doza de N poate crește cu 50 – 100 % față de cele permanente aflate în aceleași condiții naturale, astfel că raportul poate fi de la 3 – 1 – 1 până la 4 – 1 – 1 în caz de intensivizare a producției.

Pe pajiștile temporare bogate în leguminoase (> 50 %) doza de N se reduce cu 50 %, respectiv la jumătate, astfel că raportul NPK poate fi de 1 – 1 – 1 până la 0 – 1 – 1, azotul fiind asigurat prin fixare simbiotică.

Fracționarea dozelor de azot

Îngrășămintele azotate se aplică fracționat în funcție de modul de folosință.

În regim de fâneată pe pajiștile permanente dozele de N se aplică în două fracții, de regulă prima de 2/3 și a doua de 1/3 din total în zone mai secetoase și munți mijlocii, respectiv în două părți egale în zone mai favorabile din zona de dealuri umede și premontană. În regim de pășunat pe pajiștile permanente și temporare pentru eşalonarea producției dozele se aplică în mai multe fracții egale în funcție de numărul ciclurilor de recolta în doze de câte 30 N până la 50 N kg/ha primăvara devreme și după fiecare ciclu, exceptând pe ultimul.

Aplicarea fosforului și potasiului

Îngrășămintele fosforice și potasice se aplică pe pajiști de regulă toamna, cu excepția situațiilor când folosim îngrășăminte chimice complexe NPK când PK se aplică concomitent cu N primăvara.

Aplicarea unilaterală a N a dus la scăderea rezervei de P și K din sol, de aceea aplicarea acestor elemente deficitare care produc carențe în furaje, este în prezent obligatorie.

Un exemplu de fertilizare

Aplicăm primăvara devreme îngrășăminte chimice complexe din formula 15 – 15 – 15, o cantitate de 330 kg/ ha produs comercial pentru asigurarea unui nivel de 50 kg/ha N și aceeași cantitate de oxizi de P și K necesare pentru întreg anul, după care în completare, imediat sau după ciclurile de recoltă se aplică numai îngrășăminte azotoase cum ar fi nitrocalcarul (21 % N) pe solurile acide, azotatul de amoniu (33,5 % N), sau ureea (46 N) pe soluri cu reacție normală și sulfatul de amoniu (20 % N) pe soluri sărăturate.

La teoriile fără acoperire enumerate de unii ”specialiști,, în agricultura ecologică (biologică) care propovăduiesc fără teme interzicerea aplicării îngrășămintelor chimice pe pajiști, le răspundem că sunt necesare pentru început intervenții urgente și intense de schimbare a covorului ierbos degradat pe cale chimică (erbicide, îngrășăminte, amendamente, etc.) care fac posibilă creșterea încărcării cu animale la hectar, producerea unor cantități mai mari de îngrășăminte organice (gunoi, turbureală, etc.) după care la un interval de numai doi ani de conversie se poate mai ușor face trecerea la agricultura pe care o preconizează.

Numai în acest mod, pe cale chimică se vor putea îmbunătăți suprafețe mai mari de pajiști pe care de decenii sau chiar secole s-au degradat continuu întrucât nu le-am asigurat un minim de întreținere, fertilizare și folosire rațională.

Stabilirea planului de fertilizare

Planul de fertilizare întocmit, cuprinde doze optime economice de îngrășăminte diferențiate de nivelul stării de asigurare pe fiecare parcelă de fertilizare ținând seama de potențialul productiv al solului exprimat prin indicii agrochimici.

Delimitarea parcelelor de fertilizare s-a făcut având în vedere însușirile agrochimice ale solului, astfel încât fiecare parcelă să aibă asigurată o relativă omogenitatea pentru însușirile agrochimice prezente.

Aceste parcele sunt delimitate pe cartograma și au înscrise principalele elemente necesare pentru calcularea îngrășămintelor necesare (pH-ul, indicii agrochimici pentru azot, fosfor și potasiu).

Variante de fertilizare

Pe fiecare parcela de fertilizare s-au calculat dozele de substanțe active pentru azot, fosfor și potasiu, în kg/ha precum și tone/parcela, pentru cultura: pajiști naturale pentru fân, recolta scontată de 7000 kg/ha, funcție de asigurarea solului cu azot, fosfor mobil și potasiu mobil.

Variante de amendare

Dat fiind faptul că valoarea pH de 5,80 separă solurile slab acide, de cele moderat acide și totodată de la această valoare începe să apară Al solubil în sol, s-a considerat că solurile cu $\text{pH} \leq 5,80$ necesită amendamente. Pe toate solurile cartate agrochimic $\text{pH} > 5,80$, nu este necesară operația de amendare.

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

VARIANTĂ DE FERTILIZARE

Trup pajiște		Cultura		Valori medii parcelă				Recomandări pt. parcela de fertilizare					
Denumire	ha	Denumire	kg/ha	pH	IN	P-ALc	K-AL	N		P2O5		K2O	
								kg/ha	total t	kg/ha	total t	kg/ha	total t
MASTACĂN	21.10	PAJIȘTI NATURALE PENTRU FÂN	6000	6.9 0	1.4	82.9	510	152	3.21	19	0.40	0	0.00
BORNIȘ	61.19	PAJIȘTI NATURALE PENTRU FÂN	6000	6.0 7	1.6	47.3	177	152	9.30	22	1.35	54	3.30
UNGHI	39.32	PAJIȘTI NATURALE PENTRU FÂN	6000	5.9 9	1.4	50.8	223	152	5.98	20	0.79	52	2.04
VAD	115.96	PAJIȘTI NATURALE PENTRU FÂN	6000	6.1 1	1.7	21.2	163	152	17.63	43	4.99	56	6.49
HLĂPEȘTI	64.90	PAJIȘTI NATURALE PENTRU FÂN	6000	6.2 8	4.1	11.8	210	152	9.86	59	3.83	53	3.44
TOTAL	302.47								45.98		11.35		15.28

PROGRAM DE AMENDARE

Nr . crt.	Parcela	Trup	Nr. probă	Suprafata	Indici agrochimici					AI/SB *100	Necesar amendamente				Urgenta de amendare
					pH sol	Aciditate hidro- litica	Suma bazelor schimbabile	Grad satura- tie in baze	CaCO3 de la Bicaz cu PNA %		Agrana Roman cu PNA %		Total to.		
				ha	pH	Al	Ah	SB	VSH		to / ha	Total to.	to / ha	Total to.	
							me la 100 gr sol								
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Pf1	BORNIȘ	24	10.00	5.47	1.18	6.34	8.12	56.15	14.53	1.31	13.06	2.27	22.67	3
2			29	10.00	5.58	0.90	5.67	10.49	64.91	8.58	0.54	5.36	0.93	9.31	3

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

Pf1	20.00							0.92	18.43	1.60	31.99	
------------	--------------	--	--	--	--	--	--	-------------	--------------	-------------	--------------	--

6.4. METODE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE PRIN SUPRAÎNSĂMÂNȚARE ȘI REÎNSĂMÂNȚARE A PAJIȘTILOR DEGRADATE

6.4.1. *Principii de refacere totală sau parțială a covorului ierbos*

În marea majoritate a cazurilor pajiștile din țara noastră au covorul ierbos degradat datorită lipsei de întreținere curentă (grăpat, combatere buruieni, etc.), absența sau insuficiența fertilizării cu îngrășăminte organice și chimice, cât și a folosirii neraționale prin pășunat (durată, încărcare, abandon, starea necorespunzătoare a țelunii, etc.) sau alte cauze.

Îmbunătățirea prin mijloace de suprafață cu menținerea covorului „original” poate să nu dea rezultate după aplicarea îngrășămintelor datorită expansiunii unor specii nitrofile nedorite existente aici sau a încetinelii cu care se instalează speciile mai valoroase. De aceea, acolo unde este posibil se va îndepărta (distruge) vechiul covor ierbos prin mijloace mecanice (arat, frezare, grăpare energetică) sau chimice prin erbicidare totală, după care prin însămânțarea unui amestec adecvat de graminee și leguminoase perene se înființează o pajiște nouă în locul celei vechi.

Ce pajiști le refacem total sau parțial ?

Pajiștile care au o acoperire de peste 60-70 % cu specii nevaloroase pentru furaj, goluri sau specii nedorite + goluri în aceeași proporție, se recomandă a fi reînsămânțate.

Tot aici se înscriu suprafețele de pajiști după defrișarea vegetației lemnoase cu acoperire de peste 50 %, a celor pe care s-au efectuat lucrări de desecare pentru eliminarea excesului temporar sau lucrări de drenaj pentru eliminarea excesului de umiditate, cele invadate puternic de mușuroaie înțelenite, după nivelare și alte situații care reclamă înlocuirea totală a covorului ierbos al unei pajiști.

Refacerea totală este limitată în unele cazuri de grosimea stratului de sol și prezența pe profil a pietrelor cât și al înclinației versanților care nu trebuie să depășească 12 grade pentru a efectua mecanizat lucrările și a evita declanșarea eroziunii solului. Pe pante mai mari de 12 grade până la maxim 30 grade înclinație se folosesc de regulă mijloace de suprafață, fără mobilizarea solului, iar peste această limită de 30 de grade se propune împădurirea lor.

Refacerea parțială a covorului ierbos se execută după defrișarea vegetației lemnoase invadante, scoaterea cioatelor, adunarea pietrelor dacă este cazul, nivelarea terenului și alte măsuri preliminare care să faciliteze mecanizarea lucrărilor de înființare, întreținere și folosire a pajiștilor în anii următori.

Pentru refacerea parțială a unei pajiști este obligatoriu ca în covorul ierbos să existe 30-50 % specii furajere valoroase, care necesită a fi completate prin *supraînsămânțare* cu alte specii valoroase.

O situație aparte o constituie pajiștile cu covor ierbos valoros, dar cu o densitate scăzută care necesită a fi îndesit prin *autoînsămânțare*. În acest caz, odată la 4-6 ani prin rotație, se recoltează prin

cosire covorul ierbos mai târziu, după coacerea și scuturarea semințelor care cad pe sol, încolțesc și înlocuiesc plantele care au îmbătrânit și în cele din urmă au pierit, lăsând goluri care trebuiesc completate.

În acest caz înlocuirea covorului ierbos se face de la sine prin procesul de autoînsămânțare, acesta fiind unul din cele mai eficiente mijloace de îmbunătățire a densității pajiștilor, cu condiția ca plantele componente să aibă valoare furajeră corespunzătoare. Dacă avem un covor ierbos îmburuienat nu putem apela la autoînsămânțare întrucât am stimula și mai mult extinderea buruienilor nedorite.

Lucrări de pregătire a țelinii înainte de semănat

Pentru refacerea totală a unui covor ierbos degradat sau cu goluri în proporție însemnată este bine ca înainte de arătură să se efectueze o lucrare cu grapa cu discuri reglată la un unghi mic pentru a tăia în bucăți țelina, preferabil să se acționeze pe două direcții perpendiculare. Arătura propriu zisă se face de regulă toamna la adâncimea normală de 18-20 cm cu plugul reglat să îngroape bine țelina.

Sunt cazuri când este suficientă prelucrarea țelinii cu grapa grea cu discuri, urmată de grăpări mai ușoare. Pentru a ușura prelucrarea în prealabil se efectuează o erbicidare totală cu unul din produsele active Glifosat sau Paraquat, după care la două săptămâni se pregătește patul germinativ prin grăpare. Cele mai bune rezultate se obțin prin prelucrarea cu freza de pajiști la adâncimea de 10-12 cm pe pajiști cu țelina mai subțire, sau cu țelina mai groasă după ce s-a făcut o erbicidare totală.

Pentru refacerea parțială prin supraînsămânțare, primăvara devreme se face o mobilizare superficială de 1-2 cm cu grapa cu colți prin mai multe treceri, acțiune care nu distruge în totalitate vechiul covor, creând condiții pentru germinarea semințelor.

Semănatul ierburilor perene

După pregătirea patului germinativ la refacerea totală sau parțială a covorului ierbos, obligatoriu se tasează terenul cu un tăvălug inelar, apoi se seamănă cu semănătorile obișnuite de cereale în rânduri la adâncimea de 1,5-2 cm, după care din nou se tasează cu un tăvălug de această dată neted.

Astfel, regula de aur în reușita semănatului este: **tasare – semănat – tasare**. Multe din semănături nu reușesc pentru că nu se respectă această regulă. Nu întâmplător, pe urma roților de tractor se instalează cel mai bine iarba semănată, pentru că acolo terenul a fost mai bine tasat.

Semănatul ierburilor perene este o operațiune delicată datorită semințelor foarte mici și a adâncimii superficiale la care se introduce în sol, motiv pentru care există mașini speciale pentru acest scop. La fel sunt mașini combinate care mobilizează solul pe rânduri și fac concomitent supraînsămânțarea ierburilor și tasarea rândurilor semănite. Pentru reînsămânțarea pajiștilor se

recomandă utilizarea mașinilor combinate, care realizează concomitent, printr-o singură trecere, pregătirea patului germinativ, semănatul și tăvălugirea după semănat.

6.4.2. Alegerea amestecurilor de ierburi

După ce ne-am hotărât ce metodă de refacere totală sau parțială să alegem în funcție de condițiile naturale și scopul propus, pasul următor este stabilirea unui amestec de graminee și leguminoase perene de pajiști, care implică un minim de informații despre aceste specii.

Vă prezentăm mai jos, în ordine alfabetică, denumirile științifice și cele populare ale principalelor ierburi perene cultivate la noi:

Tabelul 6.3

Graminee perene:	Leguminoase perene:
<i>Agropyron pectiniforme</i> – pir cristat	<i>Lotus corniculatus</i> – ghizdei
<i>Bromus inermis</i> – obsigă nearistată	<i>Medicago sativa</i> – lucerna albastră
<i>Dactylis glomerata</i> – golomăț	<i>Onobrychis viicifolia</i> – sparceță
<i>Festuca arundinacea</i> – păiuș înalt	<i>Trifolium hybridum</i> – trifoi corcit
<i>Festuca pratensis</i> – păiuș de livadă	<i>Trifolium pratense</i> – trifoi roșu
<i>Festuca rubra</i> – păiuș roșu	<i>Trifolium repens</i> - trifoi
<i>Lolium perenne</i> – raigras peren	
<i>Phalaris arundinacea</i> – ierbăluță	
<i>Phleum pratense</i> – timoftică	
<i>Poa pratensis</i> – firuță	

Lista ar putea continua, dar ne oprim deocamdată aici. Imaginați-vă că pentru fiecare din cele 10 specii de graminee și 6 specii de leguminoase perene sunt zeci și chiar sute de soiuri aflate în cultură pentru o singură specie, astfel că problema alcătuirii amestecurilor de ierburi perene este extrem de complicată și dificilă în același timp. Pentru aceste considerente în țările cu zootehnie dezvoltată amestecurile de ierburi perene sunt standardizate și se revizuiesc odată la 15-20 ani.

În vederea reducerii pe cât posibil al greșelilor care se fac mai frecvent în alcătuirea amestecurilor de ierburi, vă prezentăm 10 criterii mai importante ce trebuie avute în vedere (Tabelul 6.4.).

Pentru ușurința înțelegerii criteriilor de alcătuire al amestecurilor s-a pornit de la cele mai cunoscute amestecuri simple, formate dintr-o graminee și o leguminoasă perenă cum sunt raigrasul peren cu trifoiul alb foarte răspândit pentru pășunat în climatul mai oceanic din vestul Europei, sau timoftica cu trifoi roșu pentru fâneață în climatul mai rece, din țările Scandinave.

După alegerea asociațiilor de bază, pentru regim de fâneață, formate dintr-o graminee perenă ce asigură volumul producției de furaj și o leguminoasă perenă de pajiști, ce asigură calitatea furajera și

azotul biologic, în funcție de condițiile staționale, sistem de cultură și mod de folosință, se mai adaugă alte specii ca păiușul de livezi pentru plasticitate ecologică și de folosire, păiușul înalt pentru robustețe la modificări climatice, pirul crestat pentru rezistență la secetă, raigrasul peren, firuța și trifoiul alb pentru rezistență la pășunat.

În final fiecare gospodar sau fermier își va putea singur aprecia amestecul de ierburi format, însumând punctajul (steluțele) din dreptul fiecărui criteriu cu opțiunea aleasă în prealabil pentru fiecare amestec simplu.

Numărul minim de punctaj pentru un amestec simplu este de 20 și cel maxim este de 40 steluțe sau puncte pentru 2 specii (graminee + leguminoase) pe scara de amestecuri: 25-30 puncte pot fi considerate acceptabile și peste 30 ca fiind o alegere bună. Pentru 3 specii punctajul variază între 30 – 60 iar la 4 specii între 40 – 80 și așa mai departe. Aprecierile de rigoare pentru 3 specii vor fi 35 – 45 ca satisfăcătoare și 46 – 60 ca fiind amestecul potrivit.

Apariția unui singur „O” anulează din start amestecul preconizat a fi ales.

De exemplu, ne propunem să găsim un amestec pentru fâneață sau însilozare în condiții de irigare din sudul țării. Ne oprim asupra amestecului simplu dintre golomăț și lucernă (G + L).

Golomățul este o specie pentru fâneață (**) cu o longevitate culturală de 4-5 ani (**) răspunde bine la irigații (**) și fertilizare (**) este înalt (**) cu instalare mijlocie în anul I (*) și concurență puternică în anii următori (**) cu un grad mijlociu de înmulțire vegetativă (*) capacitate de otăvire puternică (**) și rezistentă la călcare mare (**), în total 18 puncte (steluțe).

Lucerna este de asemenea o specie ideală pentru fâneață (**) cu o longevitate de 4-5 ani (**) comportare bună la irigare (**) mai slabă la fertilizare (*) este înaltă (**) cu instalare bună (**) concurență mijlocie (*) înmulțire vegetativă slabă (*) capacitate otăvire foarte bună (**) și rezistență la călcare slabă (*) în total 16 puncte (steluțe).

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

Tabelul 6.4

RELIEF →		CÂMPIE - DEAL						MUNTE		LUNCĂ		Specii de completare ecologică și economică											
CLIMAT →		Cald – Uscat				Cald-Umed		Rece-Umed		Exces umiditate													
SOL →		Fertil			calcar			Mijlociu		Sărac		Fertil											
Număr amestec →		1		2		3		4,,		5													
INDICATORI, BIOTEHNICI ȘI ECONOMICI		Golomăt + Lucernă		Obsigă + Sparcetă		Timoftică + Trifoi roșu		Păiuș roșu + Ghizdei		Ierbaluță + Trifoi hibrid		Păiuș livadă		Păiuș înalt		Pir cristat		Firuță		Raigras peren		Trifoi alb	
1. Mod de folosire principal		1. pășune	**	0	*	0	*	0	**	*	*	0	*	**	0	0	**	**	**	**	**	**	0
	2. mixt	**	*	**	*	**	*	**	**	**	*	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	3. fâneată	**	**	**	**	**	**	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	*	*	0
2. Longevitatea culturii		1. 2-3 ani	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
	2. 4-5 ani	**	**	**	**	**	0	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	*	*	**	**
	3. peste 5 ani	*	0	**	0	*	0	**	*	**	*	*	*	**	**	**	**	**	**	0	0	**	**
3. Asigurarea umidității		1. uscat	*	**	**	**	*	**	**	**	*	*	*	**	**	**	0	*	0	**	**	0	**
	2. freatic	**	0	*	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
	3. irigat	**	**	*	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	*	**	**	**	**	**	**	**
4. Nivelul de fertilizare		1 extensiv	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	*	*	**	**
	2 mijlociu	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
	3 intensiv	**	*	*	*	**	*	*	*	**	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	**	**	*
5. Înălțimea covorului ierbos		1. mică	0	0	0	0	0	*	*	0	0	0	0	0	0	*	**	*	**	*	**	**	**
	2. mijlocie	*	*	*	*	*	*	**	**	*	**	*	**	*	*	**	*	**	*	**	*	*	*
	3. mare	**	**	**	**	**	**	0	0	**	**	**	**	**	**	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Capacitate de concurență Anul I la instalare		1 mică	**	**	0	0	**	0	**	0	*	0	0	**	**	**	**	**	**	**	0	*	**
	2 mijlocie	*	*	**	**	*	**	*	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	3 mare	0	0	*	*	0	*	0	*	0	*	*	*	0	0	0	0	0	0	**	**	0	0
7. Capacitate de concurență Anii următori		1 mică	*	**	*	**	**	0	**	**	*	0	*	*	*	**	**	**	**	*	*	**	**
	2 mijlocie	*	*	**	*	*	*	*	**	*	**	*	**	*	*	**	**	**	*	*	**	*	*
	3 mare	**	*	**	*	**	**	*	*	**	*	*	*	**	**	*	*	*	*	*	**	*	*
8. Grad de înmulțire vegetativă		1 mică	**	**	0	**	**	*	**	0	**	**	**	**	**	**	**	**	0	**	**	0	0
	2 mijlocie	*	*	*	*	*	*	**	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	3 mare	0	0	**	0	0	0	*	0	**	0	0	0	0	0	0	0	0	**	**	0	**	
9. Capacitate de otăvire		1 mică	*	*	**	**	*	*	**	**	*	**	*	*	*	**	*	*	*	*	*	*	*
	2 mijlocie	*	*	*	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	*	*	*	*	*	*	*	**
	3 mare	**	**	*	0	*	**	*	*	**	*	**	*	**	**	0	**	**	**	**	**	**	**
10. Rezistența la călcare		1 mică	**	**	**	**	**	*	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	0	0	0	0	0
	2 mijlocie	**	*	*	*	**	*	**	**	*	*	*	*	**	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	3 mare	**	0	0	0	*	0	**	*	0	0	0	0	**	0	**	**	**	**	**	**	**	**
Amestec: G = Graminee L = Leguminoase		G	L	G	L	G	L	G	L	G	L	G	L	G	G	G	G	G	G	G	L	L	L

Mențiune: 0 = nu se alege; * = poate fi acceptat; ** = se alege

Însumând punctele acumulate de amestecul G + L rezultă $18 + 16 = 34$ puncte, încadrându-se la grupa de amestecuri bune pentru scopul propus.

Un amestec pentru pășune din zona de deal cald – umedă pe soluri cu fertilitate mijlocie din vestul țării format din 3 specii: golomăț + raigras peren + trifoi alb, punctajul va fi $15 + 17 + 18 = 50$ puncte, fiind foarte bun pe scara de 30 – 60 puncte și condițiile menționate.

În continuare, după alegerea amestecului de ierburi, trecem la următoarea fază de stabilire a raportului dintre graminee și leguminoase care de regulă este de 60-80 % graminee și 20-40 % leguminoase, cantități de semințe necesare la hectar și alte verigi tehnologice existente în cărți, broșuri și pliante cu înființarea pajiștilor semănate în arabil sau reînsămânțarea celor degradate.

Pentru supraînsămânțarea pajiștilor degradate cantitățile de sămânță se reduc cu 30-50 % din norma pentru pajiștile semănate.

Din cele prezentate rezultă că alegerea amestecurilor de ierburi este o problemă dificilă de rezolvat care necesită însușirea unor cunoștințe temeinice de biologie, ecologie și comportament al acestor specii de graminee și leguminoase perene cultivate în diferite condiții staționale, mod de folosire diferențiat și nivelul de intensivizare preconizat de către utilizatori.

Din aceste considerente vă prezentăm în continuare principalele specii și soiuri de ierburi perene utilizate în amestecuri pentru refacerea totală (reînsămânțare) sau parțială (supraînsămânțare) a pajiștilor permanente cu covor ierbos degradat.

Principalele graminee și leguminoase perene cultivate

Graminee

***Agropyron pectiniforme* (pir)**

Scurtă descriere: Plantă ierboasă , perenă, crește sub formă de smocuri dense, cu o înălțime de 30-50 cm.

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatice: Este cel mai bine adaptat la condițiile de uscăciune, dar poate tolera și umiditatea. Poate urca la altitudini de până la 2000m deasupra nivelului mării.

Preferă solurile bine drenate, solurile argiloase profunde poate tolera salinitatea dar preferă condiții moderat alcaline. Cerințele de fertilitate medie. Nu va tolera inundațiile prelungite.

Producția și calitatea furajului: Este o plantă productivă, otăvește bine, are o bună capacitate de concurență, și o foarte bună rezistență la pășunat. Are o valoare nutritivă medie.

Recomandări: Este recomandată atât pentru producția de furaj dar mai ales pentru utilizarea ei cu efect antierozional pe terenurile cu astfel de probleme, în zone secetoase.

***Bromus inermis* (obsigă nearistată)**

Scurtă descriere: Plantă stoloniferă, cu lăstari medii și înalți, talia ajungând 1,6-1,8 m.

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatic: Este rezistentă la secetă, nu suportă umiditatea în exces, ploi de durată. Crește pe soluri sărace, pe soluri supuse fenomenului de eroziune, din zona de silvostepă, și subetajul pădurilor de gorun.

Producția și calitatea furajului: Potențialul productiv este de 10-14 t/ha substanță uscată, iar din punct de vedere al calității furajului obținut acesta poate să aibă un conținut în proteină brută de 9-12 %

Recomandări: Este recomandat să se utilizeze în amestec cu sparcetă, pentru fâneață și mixt, dar și pentru înierbarea terenurilor în pantă în vederea prevenirii și combaterii eroziunii solului.

Soiuri:

Doina - omologat în anul 1995, este un soi sintetic, formele parentale selecționate din populații și soiuri autohtone și străine, este un soi semitardiv, înspică între 20-30 mai cu o capacitate bună de regenerare după coasă. Este foarte rezistent la iernare, la cădere și la boli foliare. Soiul poate fi cultivat în cultură pură sau în amestec cu alte soiuri de graminee și leguminoase perene de pajiști destinate folosirii ca fâneață, este slab rezistent la pășunat, poate fi cultivat în zona de stepă cu precipitații sub 600 mm/an. Potențialul de producție al soiului este: 40-45 t/ha masă verde, 10-11 t/ha substanță uscat și 1000 kg/ha sămânță.

Iulia Safir - omologat în anul 2010, Iulia Safir este un soi sintetic format din 7 clone aparținând la 5 ecotipuri autohtone și 2 străine cu capacitate de regenerare după coasă bună spre foarte bună; rezistență bună spre foarte bună la iernare și cădere, toleranță bună la secetă, boli și pășunat. Poate fi utilizată la producerea de furaj prin înființarea de pajiști temporare și ameliorarea celor permanente, în cultură pură sau în amestecuri, înierbarea terenurilor în pantă în vederea prevenirii și combaterii eroziunii solului – rol important în creșterea fertilității solului. Soiul recomandat în special pentru zonele de stepă și silvostepă, subzona de vegetație a stejarului, dar poate fi extins în cultură până în regiunile de munte. Potențialul de producție al soiului este: 25 - 40 t/ha masă verde, - 700 - 800 kg/ha sămânță.

***Dactylis glomerata* (golomăț)**

Scurtă descriere: Plantă perenă, cu tufă rară, de talie înaltă, cu lăstari erecți sau ușor ascendenți, cu baza comprimată protejată cu teci netede, închise, cele din treimea superioară deschise. Inflorescența este un panicul cu ramuri solitare și ramificații secundare scurte, având în vârful lor spiculețe multiflore strânse în glomerule.

Aria de răspândire, cerințe pedo-climatice: Se găsește răspândită pe pajiștile de pe terenurile argiloase sau nisipo-argiloase, profunde, bogate în substanțe nutritive. Aria de cultură este din zona de câmpie până la limita superioară a etajului nemoral, și subetajul pădurilor de fag. Suportă seceta, este mijlociu rezistentă la iernare, dar sensibilă la oscilații de temperatură primăvara. Nu suportă excesul de umiditate, și este destul de sensibil la rugina galbenă. Reacționează bine la fertilizare pe bază de azot.

Producția și calitatea furajului: În condiții optime se pot produce 10-14 t/ha SU, cu un conținut în proteină de 13-16,5 % și coeficienții de digestibilitate cuprinși între 60-62 %. *Recomandări:* Este recomandat a se folosi în alcătuirea amestecurilor simple și complexe de graminee și leguminoase perene atât pentru pășune cât și pentru fâneață, având o capacitate de competiție ridicată. Un furaj de excelentă calitate rezultă dacă specia este folosită în amestec cu lucernă. După apariția inflorescențelor, calitatea golomățului scade, de aceea se recomandă recoltatul pentru fân, imediat după înspicare, iar silozul de golomăț este de cea mai bună calitate.

Soiuri: Principalele soiuri de golomăț create la ICDP - Brașov:

Intensiv – omologat în anul 1988, este un soi sintetic constituit din 4 clone selecționate din populații locale și străine. Soi de talie înaltă, cu o bună capacitate de lăstărire, prezintă o creștere rapidă primăvara și o capacitate ridicată de regenerare după recoltare. Este foarte rezistent la principalele boli foliare (*Puccinia* sp., *Erysiphe* sp., *Scolecotrichum graminis*), la secetă și rezistent la înghețurile târzii. Are plasticitate ecologică ridicată, foarte competitiv cu alte specii, poate fi cultivat singur sau în amestecuri complexe cu alte specii de graminee și leguminoase perene.

Potențialul de producție al soiului este: 55 t/ha masă verde, 12 t/ha substanță uscată 800 kg/ha sămânță.

Magda – înregistrat în anul 2004, este un soi sintetic creat din 4 forme parentale selecționate din populații și soiuri autohtone și străine. Este un soi semitardiv, mai precoce cu 2-3 zile decât soiul Intensiv are un ritm de instalare rapid, o repartiție uniformă a producției pe coasă și o bună capacitate de regenerare. Prezintă o bună rezistență la secetă și la bolile foliare, are o plasticitate ecologică ridicată. Potențialul de producție al soiului este: 50-55 t/ha masă verde 11-12 t/ha substanță uscată, 700 kg/ha sămânță.

***Festuca arundinacea* (păiuș înalt)**

Scurtă descriere: Graminee perenă cu tufă rară, de talie înaltă (70-150 cm). Sistemul radicular este fascicular și robust, și adânc înfipt în sol (până la 2 m). Inflorescența este un panicul lax, cu două ramificații.

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatice: Se regăsește în zona pădurilor de foioase, lunci. Suportă bine umiditatea în exces, temperaturile înalte, dar și cele scăzute. Se comportă bine pe soluri permeabile și fertile, dar și pe cele grele cu exces temporar de apă. Se dezvoltă pe soluri cu pH – ul cuprins între 4,5-9,5.

Are un grad ridicat de adaptabilitate pentru diferite condiții ecologice, și o perenitate foarte bună (8-10 ani).

Producția și calitatea furajului: În condiții favorabile, realizează 15-20 t/ha substanță uscată. Din punct de vedere al calității furajului acesta are un conținut în proteină de 10 – 13 % iar fibra brută este de 24 – 28 %. Calitatea plantelor tinere este mult superioară celei înspicate, ceea ce face ca în faza tânără să fie bine consumată de animale, în special de oi.

Recomandări: Poate fi folosită pentru alcătuirea amestecurilor simple și complexe de pajiști. Modul de utilizare poate fi fâneață, mixt, sau pășunat.

Este o specie bună pentru combaterea eroziunii solului, datorită atât sistemului radicular puternic dezvoltat cât și al cerințelor foarte reduse pentru sol.

Soiuri: Soiul de *Festuca arundinacea*, omologat la ICDP- Brașov, ce se regăsește în Catalogul Oficial al Soiurilor în anul în curs este:

Adela - omologat în anul 2001, este un soi sintetic creat din 8 forme parentale selecționate din populații și soiuri autohtone și străine. Este un soi semitimpuriu, cu foarte bună perenitate și regenerare după folosire, rezistent la boli foliare, iernare și secetă, frunzele sunt fine, palatabilitate ridicată. Producția de masă verde este proporțional eșalonată pe ciclurile de folosire. Este destinat cultivării în cultură pură sau amestec cu alte soiuri de graminee și leguminoase perene de pajiști.

Poate fi utilizat ca masă verde (pășunat sau cosit) sau conservat (fân sau siloz). Potențialul de producție al soiului este: 55 - 60 t/ha masă verde, 12 - 13 t/ha substanță uscată, 900 kg/ha sămânță.

***Festuca pratensis* (păiuș de livezi)**

Scurtă descriere: Plantă perenă cu tufă rară, tulpini arcuit - ascendente, cilindrice, protejate la bază de teci de culoare violacee. Frunzele sunt plane, liniar-lanceolate, cu limbul glabru, lucios pe partea inferioară. Paniculul are 8-15 cm, cu spiculețe scurt pedunculate.

Aria de răspândire, cerințe pedo-climatice: Se dezvoltă cel mai bine pe soluri argiloase, grele, bogate în substanțe nutritive, pe soluri argilo-iluviale din lunci.

Dar se găsește pe foarte multe tipuri de soluri cu excepția celor sărace sau uscate.

Aria de cultură este zona silvostepii, până în etajul pădurilor de molid. Reacția atât la îngrășămintele minerală cât și cele organice este foarte bună.

Producția și calitatea furajului: Capacitatea de producție este de 10-13 t/ha SU, cu un conținut de proteină relativ ridicat, între 11-15 % în funcție de fenofaza de recoltare, și un coeficient de digestibilitate mare (63-67%).

Datorită faptului că foliajul este bogat și finețea frunzelor este mare acestea, oferă furajului o valoare nutritivă ridicată.

Recomandări: Se comportă foarte bine în amestecuri cu leguminoase (lucernă, trifoi), dar și cu alte graminee perene de pajiști (raigras, golomăț). Se recomandă folosirea mixtă, pășunat și cosit.

Soiuri: La ICDP- Brașov au fost create mai multe soiuri de-a lungul timpului, dar în cele ce urmează prezentăm soiul cel mai productiv, și care se regăsește în Catalogul Oficial al Soiurilor din România în anul 2014:

Transilvan 2 - în anul 1988, este un soi sintetic, constituit din 12 clone selecționate din materiale autohtone și străine.

Este un soi semitardiv, înspicând în jurul datei de 20 mai, cu o calitate bună a furajului, rezistență bună la iernare, secetă și boli și mediu rezistent la cădere. Soiul este destinat folosirii ca fâneață sau mixt, putând fi cultivat în cultură pură sau în amestecuri cu alte soiuri de graminee și leguminoase perene de pajiști din aceeași clasă de precocitate.

Potențialul de producție al soiului este: 50-55 t/ha masă verde 12,5-13,5 t/ha fân, 800-1000 kg/ha sămânță.

***Festuca rubra* (păiuș roșu)**

Scurtă descriere: Este o plantă de talie mijlocie - mică (30-90 cm), cu înfrățire mixtă, ritm lent de dezvoltare. Frunzele bazale sunt filiforme, iar cele tulpinale sunt îngust-liniare. Inflorescența este mai mică decât la *F. pratensis* și are spiculețe mici și aristate.

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatice: Este des întâlnită de la 300 m altitudine până la 1500 m (zonele de câmpie, colinară și subcolinară). Are o rezistență bună la ger și înghețurile târzii de primăvară. Crește pe o gamă mare de soluri nefiind pretențioasă nici la sol, nici la umiditate și răspunde bine la fertilizarea prin târlire.

Producția și calitatea furajului: Din punct de vedere furajer, valoarea sa este potențată de structura amestecurilor de specii perene cu care se cultivă pentru formarea de pajiști temporare de lungă durată, valorificate prin pășunat. În ceea ce privește compoziția chimică la specia *Festuca rubra*, proteina brută reprezintă 9 – 11 % din SU, celuloza brută 28 – 30%, iar digestibilitatea înregistrează un coeficient de 60 – 65 % din SU. Producția de substanță uscată ce poate fi obținută dacă este exploatată în condiții optime este de 8-10 t/ha SU.

Recomandări: Se pretează foarte bine la pășunat, deși otăvește relativ încet. Se recomandă pentru ameliorarea pajiștilor permanente degradate, prin lucrări de supraînsămânțare.

Soiuri: Următoarele soiuri au fost create la ICDP-Brașov.

Căprioara - este un soi sintetic omologat în anul 2010, soi semitardiv înspică între 21- 31 mai, rezistență la boli secetă și ger, rezistent la cosiri frecvente, potențial de producție al soiului este de 8-9 t/ ha SU, potențial de fructificare 600 kg/ha sămânță. Poate fi folosit în amestecuri complexe de pajiști de lungă durată, utilizate prin pășunat sau cosit, dar și pentru gazon

Cristina - omologat în 2010, este un soi sintetic, semitardiv înspică între 21- 31 mai cu rezistență la boli secetă și ger, pretabil la cosiri frecvente.

Potențial de producție al soiului este de 8-9 t/ ha SU iar potențialul de fructificare este de 550-600 kg/ha sămânță

Poate fi folosit în amestecuri complexe de pajiști de lungă durată, utilizate prin pășunat sau cosit, dar și pentru gazon.

***Lolium perenne* (raigras englezesc, raigras peren)**

Scurtă descriere: Graminee de talie mică, cu tufă rară, cu rizom scurt, și numeroși lăstari de culoare violacee la bază.

Frunzele plane, lucioase, și de culoare verde intens pe partea dorsală, și verde - gălbui și fără luciu, pe partea ventrală. Inflorescența este spic compus.

Aria de răspândire, cerințe pedo-climatică. Se găsește spontan sau cultivată în pajiști din luncile râurilor, pe soluri fertile, cu aport freatic. În regiunile montane, urcă până la 1300 – 1400 m altitudine (Burcea P., 2006). Temperatura optimă de dezvoltare este de 18-20°C. Preferă zonele cu ierni blânde și zăpadă puțină, și este sensibilă la ger uscat și veri secetoase. În ceea ce privește solul, le preferă pe cele argiloase, bogate. Este o specie sensibilă la rugini (*Puccinia* sp.) și mucegaiul de zăpadă (*Fusarium nivale*).

Producția și calitatea furajului: Producția de substanță uscată ce poate fi obținută în condiții optime, este cuprinsă între 8-12 t/ha SU. Din punct de vedere a compoziției chimice calitatea furajului este bună, având un conținut de proteină brută cuprins între 14-17% și de 24-28 % celuloză brută. S-a constatat că planta are un conținut ridicat de glucide solubile.

Recomandări: Este o specie tipică pentru pășunat, deoarece rezistă la călcat și are o bună regenerare după ce a fost exploatată. Poate fi folosită și în amestecurile pentru fâneată, mixte, gazon. Se recomandă fertilizarea pe bază de azot. În amestecuri are o competitivitate mare mai ales în anul al doilea de vegetație.

Soiuri: ICDP- Brașov, are în prezent un soi în Catalogul Oficial al Soiurilor 2014.

Mara - omologat în anul 1989, este un soi sintetic constituit din clone selecționate din populații românești și soiuri străine. Este un soi tardiv cu o bună rezistență la iernare, secetă și boli și o bună capacitate de regenerare. Este recomandat pentru pășune, în amestecuri simple sau complexe cu *Festuca rubra*, *Festuca pratensis*, *Poa pratensis* și *Trifolium repens*. De asemenea poate fi utilizat pentru terenuri sportive și parcuri, se pretează la terenurile fertile și cu umiditate suficientă.

Potențialul de producție al soiului este: 48,0 t/ha masă verde, 9,5 t/ha substanță uscată și 650 kg/ha sămânță.

***Phalaris arundinacea* (ierbăluță)**

Scurtă descriere: tulpina atinge frecvent înălțimea de 2-3 m (MARUSCA., 2011). *Phalaris arundinacea* poate fi apreciată ca cea mai înaltă graminee perenă furajeră din țara noastră. Sistemul radicular este format din rizomi, a căror adâncime variază în funcție de condițiile de creștere. Limbul este lat de 8-35 mm, brăzdat de numeroase linii albe, paralele; este liniar-lanceolat, cu o lungime de până la 45 cm. Teaca frunzei este netedă, trunchiată, lipsită de perișori. Ligula atinge 8 mm lungime, este trunchiată sau acută. Prefoliația este răsucită. Inflorescența panicul dens.

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatice: Crește pe soluri cu umiditate ridicată, din majoritatea luncilor râurilor, atât în zonele secetoase cât și în cele umede și reci. Preferă solurile slab acide și neutre. Se pretează în amestecuri pentru fâneață și siloz.

Producția și calitatea furajului: Producția de substanță este cuprinsă între 16-20 t/ha SU, calitatea furajului este relativ scăzută, conținutul în proteină este cuprins între 8-11 %, iar coeficienții de digestibilitate sunt cuprinși între 53-56 %.

Recomandări: Este recomandat să se folosească pentru reconstrucția terenurilor supuse eroziunii, reconstrucție ecologică a haldelor de steril și a altor terenuri degradate, dar are și calități deosebite astfel încât poate fi folosită și pentru biomasă, în vederea obținerii de biocombustibil.

Pentru furaj se recomandă în amestecuri cu leguminoase perene precum trifoi roșu sau lucernă, în vederea îmbunătățirii calității furajului, acolo unde alte graminee perene consacrate nu se pretează.

Soiuri: Unicul soiul românesc este creat la ICDP- Brașov și anume:

Premier - omologat în anul 2004, 5 clone selecționate din populații și soiuri autohtone. Este un soi timpuriu, înflorește în jurul datei de 20 mai, are calitate medie, este rezistent la iernare, secetă, boli și dăunători. Este destinat cultivării pentru furaj și biomasă. Potențialul de producție al soiului este: 65 - 80 t/ha masă verde, 16 - 20 t/ha substanță uscată și 700 - 800 kg/ha sămânță.

***Phleum pratense* (timoftică)**

Scurtă descriere: Este plantă perenă, cu tufă rară, înaltă de până la 1,5 m. Sistemul radicular este superficial, tulpinile sunt elastice. Frunzele sunt fără păr, laminate, și la bază maro închis de până la 15 cm lungime, și jumătate de cm lățime. Inflorescența este un panicul spiciform, de o lungime de 6-8 cm.

Aria de răspândire, cerințe pedo-climatice: Este o graminee tipică zonelor mai reci. Se regăsește în zona colinară inferioară până în etajul boreal. Are cerințe mari pentru umiditate și moderate pentru căldură și substanțe nutritive. Valorifică bine solurile grele, turboase și pe cel slab până la moderat acide.

Producția și calitatea furajului: Este o specie furajeră foarte productivă, dar 50 % din producție se realizează la prima cosire sau ciclul de pășunat. Producția de substanță uscată ce poate fi obținută este de 9-12 t/ha SU. Referitor compoziția chimică, planta are un conținut în proteină brută cuprins între 10-12 %, și un coeficient de digestibilitate relativ bun (58-60%).

Recomandări: Pentru producerea fânului sau folosirea prin pășunat, în zona colinară și submontană, este recomandat să se semene în amestec cu trifoiul roșu. Acest tip de amestec este considerat cel mai intensiv din această zonă. În cazul amestecurilor complexe, destinate înființării de pajiști temporare de lungă durată, valorificată prin pășunat, din zonele mai umede și mai reci, timoftica se seamănă împreună cu păiușul de livezi, golomățul, trifoiul alb, ghizdeiul, specia este slab competitivă în special față de buruieni, în faza de plantă tânără.

Soiuri:

Tirom – omologat în 1979 - constituit din clone selecționate din populații locale și material străin (în prezent este păstrat la ICDP - Brașov ca și resursă genetică). Este un soi tardiv, înspică după 10 iunie cu o bună rezistență la boli (*Puccinia gr.*, *Erysipha gr.*,

Epychloe typhina) și bună rezistență la musca timofticii (*Amaurosoma flavipes*). Soiul are ritm rapid de creștere în primăvară și o regenerare foarte bună după ciclurile de pășunat și capacitate mare de înfrățire ceea ce asigură o desime și elasticitate a țelinei și îi conferă o bună rezistență la pășunat.

Este destinat în special exploatarii prin pășunat în asocieri cu soiuri tardive de alte specii de graminee și leguminoase perene de pajiști. Potențialul de producție al soiului este: 36,0 t/ha masă verde, 8,4 t/ha substanță uscată.

***Poa pratensis* (firuță)**

Scurtă descriere: Graminee perenă, de talie mijlocie, cu stoloni scurți, tufă mixtă și tulpini erecte de 30-100 cm. Panicul lax, cu mai multe ramificații subțiri, flexuoase, cu spiculețe multiflore.

Aria de răspândire, cerințe pedo-climatice: Este o plantă cu mare capacitate de adaptare, cel mai bine se dezvoltă în zonele moderat umede și soluri bogate. Se regăsește în pășuni de deal și montane, zone moderat umede.

Producția și calitatea furajului: Pornește în vegetație primăvara mai târziu, dar apoi are o creștere mai rapidă, ceea ce permite realizarea unor producții corespunzătoare (8 – 13 t/ha SU). Vara crește bine, deși în condiții de secetă și umiditate scăzută își încetează creșterea. Se instalează mai greu, producând corespunzător doar începând din anul 3 – 4 de vegetație. Are o bună valoare nutritivă, gust bun, mare volum de frunze și o bună capacitate de otăvire. Are un conținut în proteină și substanță uscată asemănător golomățului.

Recomandări: Se recomandă să fie folosită în amestecuri simple și complexe de graminee și leguminoase perene de pajiști, deși se instalează greu, având o slabă capacitate competitivă.

Leguminoase

Lotus corniculatus (ghizdei)

Scurtă descriere: Plantă perenă cu tulpini simple sau ramificate, glabre sau păroase. Crește în tufe cu numeroși lăstari ascendenți, des, foliari.

Florile sunt galbene, mai rar roșii-portocalii, scurt pedunculat, dispuse în umbelule simple. Păstaia este polispermă, dreaptă, cilindrică, dehiscentă, de culoare brun roșietică la maturitate.

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatice: Este răspândită pe pajiștile din câmpie și până pe cele din montanul inferior, pe soluri cu fertilitate redusă, acide, cu precădere pe soluri podzolice.

Producția și calitatea furajului: Planta este valoroasă din punct de vedere furajer, având însă un grad redus de consumabilitate în verde, datorită gustului amărui. (imprimat de un glicozid). Ghizdeiul produce un furaj bogat în proteine, cu o valoare nutritivă ridicată, dar mai scăzută decât la lucernă, trifoi și sparceta. Conține circa 13 – 14 % proteină brută, 22 – 31 % celuloză brută, în funcție de faza de recoltare și cantități apreciable de Ca și Mg. Producția de substanță uscată este de 8-9 t/ha.

Recomandări: Este recomandat pentru folosirea în ameliorarea pajiștilor permanente (prin supraînsămânțare) sau la înființarea pajiștilor semămate.

Pentru înființarea celor semămate se recomandă amestecurile simple cu diferite graminee perene (păiuș de livezi, raigras peren, păiuș înalt) sau amestecurile complexe destinate pentru valorificarea mixtă. Având în vedere amplitudinea ecologică mare pe care o are această specie se recomandă zonele în care lucerna și trifoiul roșu dau rezultate mai slabe.

Soiuri: ICDP-BV are în prezent în catalogul oficial al plantelor mai multe soiuri create împreună cu stațiunile din subordine, dintre care amintim: Doru, Dragotim, Măgurele 8.

Doru – este omologat în anul 2004, este un soi sintetic creat din clone selecționate din populații locale românești.

Are producție de furaj de bună calitate determinată de abundența frunzelor, foarte bună rezistență la cădere, foarte bună rezistență la iernare și secetă și bună rezistență la boli (*Rizoctomia* sp., *Pythium* sp., *Uromyces* sp.).

Este recomandat în amestecuri cu soiuri de graminee perene destinate folosirii prin pășunat sau mixt. Acest soi poate fi cultivat în zonele cu precipitații peste 600 mm/an, unde lucerna și trifoiul alb nu dau rezultate bune. Potențialul de producție al soiului este : 40 - 50 t/ha masă verde, 9 - 10 t/ha substanță uscată, 400 - 500 kg/ha sămânță.

***Medicago sativa* (lucernă albastră)**

Scurtă descriere: Lucerna este o plantă ierboasă care poate atinge 1 m înălțime. Rădăcinile plantei ating o adâncime de peste 4,5 m. Tulpina primară se întâlnește numai la plantele tinere în anul I, după care din ea rămâne parte inferioară, numită colet. Lăstarii sunt ramificați, muchiați, glabrieri sau slab păroși, erecți sau ascendenți. Frunzele sunt trifoliolate, dințate în teimea superioară. Florile sunt albastre-violacee, grupate în raceme axilare alungite. Fructul este o păstaie polispermă, răsucită, cu 2-4 spire. Semințele sunt reniforme sau drepte, de culoare galben verzuie, sau galben brumie, cu luciu slab (Varga P. și col., 1973, citat de Vântu V. și col., 2004). Ca și celelalte leguminoase la fel și lucerna are la rădăcină nodozități, unde trăiesc bacterii fixatoare de azot cu care planta trăiește în simbioză.

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatic: Se caracterizează prin plasticitate ecologică foarte mare, zonele de câmpie, stepă și silvostepă. Planta rezistența la secetă, dar sensibilă la temperaturile ridicate din sol; asigură producții mari numai în zonele cu precipitații > 500 mm anual, nu suportă excesul de umiditate; rezistă la temperaturi scăzute până la 250C, când solul nu este acoperit cu zăpadă. Rezultatele cele mai bune se obțin pe solurile bogate în calciu, humus (soluri profunde, permeabile, bine aerate, cu reacție neutră spre slab acidă). Lucerna are cerințe foarte ridicate față de fosfor și potasiu.

Producția și calitatea furajului: Potențialul de producție în condiții de neirigare: 40-50 t/ha masă verde (8-10 t/ha fân); în condiții de irigație: 60-80 t /ha masă verde (12-15 t/ha fân). Conținutul lucernei în substanțe nutritive este ridicat, astfel valorile proteinei brute sunt cuprinse între 17 – 22 % și variază în limite largi, în funcție de faza de vegetație în momentul recoltării. Proteina din lucernă are un conținut bogat în aminoacizi esențiali, conferindu-i o valoare biologică ridicată. Pe lângă proteină, lucerna conține cantități mari de săruri minerale (Ca, K, Mg, Na), vitamine (A, B2, C, D, E, K) și substanțe extractive neazotate.

La lucerna în stare proaspătă s-a constatat prezența în compoziția sa chimică a saponinelor (0,3 – 1,8 % din SU), care se consideră că reprezintă cauza principală a apariției meteorizațiilor la rumegătoare. Lucerna are un grad ridicat de digestibilitate, astfel coeficienții de digestibilitate se încadrează între 65 – 85%.

Recomandări: Se folosește sub diferite moduri: masă verde proaspătă, fân, făină de lucerne, granule, brichete, siloz, semisiloz; reprezintă unul din componentele de bază la alcătuirea amestecurilor de graminee și leguminoase pentru înființarea pajiștilor temporare. Este o parteneră ideală pentru golomăț.

Îngrășămintele cu azot se aplică în cantități mai mici, deoarece lucerna își produce necesarul de azot, pe cale biologică, în urma procesului de simbioză cu bacteriile fixatoare de azot (*Rhizobium meliloti*).

***Onobrychis viciifolia* (sparcetă)**

Scurtă descriere: Plantă perenă cu creștere în tufă, cu tulpini erecte, sau ascendente la bază, pubescente, având 30-70 cm înălțime. Frunzele imparipenat compuse, cu 5 -12 perechi de foliole scurt pedicilate. Florile de culoare roșie-violacee, dispuse în raceme. Păstaia este monospermă indehiscentă.

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatice: Se găsește spontan sau cultivată, în zonele de stepă și silvostepă, ocupând terenurile mai sărace, versanții supuși eroziunii, unde lucerna dă rezultate slabe. Rezistă foarte bine la iernare și secetă. La însămânțare are nevoie de mai multă apă pentru răsărire, în primele faze de vegetație pentru o bună instalare. Planta valorifică bine terenurile uscate, calcaroase, fiind o plantă calcifilă, nu dă rezultate pe soluri acide.

Producția și calitatea furajului: Este excelentă plantă furajeră, dând producții mari și de calitate. Este considerată ca una din cele mai hrănitoare plante de nutreț. Ea conține cantități mari de calciu, provitamina A (carotina) și vitamina C; este digerată ușor și are o valoare nutritivă mare. Pe lângă aceasta, sparceta consumată proaspătă nu produce meteorizație, ceea ce se întâmplă des când animalele pășunează lucernă sau trifoi. O altă însușire remarcabilă a sparcetei este că sistemul ei radicular asimilează ușor din sol și subsol compușii acidului fosforic, potasiului și ai calciului, care nu sunt accesibili pentru alte plante. Valoarea proteinei brute pentru fânul de sparcetă este de aproximativ 16 – 18 %, cu un conținut de celuloză de 22 – 25%.

Recomandări: Este recomandată în amestec cu *Bromus inermis* pe terenuri în pantă supuse eroziunii, pentru a fi folosită pentru fâneață sau pășune.

Soiuri: Sunt soiuri create în România la SCDP - Vaslui.

Anamaria - omologat în anul 2006, este un soi sintetic cu rezistență foarte bună la secetă, ger și bună la cădere și boli foliare. Pornirea în vegetație și regenerarea după coasă este foarte bună, conținut ridicat de proteină brută - la înflorire, 19,50%. Se recomandă zonele colinare din Transilvania și Moldova în amestecuri pentru pășuni și fânețe, în amestec cu obsiga nearistată și alte graminee și leguminoase perene de pajiști la refacerea sau înființarea pajiștilor pe terenuri degradate, cu fertilitate scăzută. Potențialul de producție al soiului: 35 - 65 t/ha t/ha masă verde, 1000 - 1400 kg/ha sămânță.

***Trifolium hybridum* (trifoi hibrid)**

Scurtă descriere: Leguminoasă perenă cu creștere în tufă, cu număr mare de tulpini erecte sau ascendente, înalte de 70-80 cm, nefistuloase. Frunzele sunt trifoliolate, cu foliole cuneat obovate, glabre, sau fin păroase. Sunt lipsite de pată alburie sagitiformă prezentă la trifoiul roșu și alb. Florile sunt roz sau alb-roșiatic, grupate în capitule globuroase, nebracteiuate imediat sub capitul

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatice: Crește spontan, sau se cultivă. Este prezentă în stațiuni umede din câmpie și până în pădurile montane de foioase.

Producția și calitatea furajului: Planta este valoroasă din punct de vedere furajer, productivă, bine consumată.

Recomandări: Se poate folosi în amestecuri cu graminee perene, pentru pășunat și mixt.

***Trifolium pratense* (trifoi roșu)**

Scurtă descriere: Plantă perenă cu creștere în tufă, cu numeroși lăstari cu port erect sau ascendent. Tulpini simple sau ramificate, glabre, sau pubescente, având 30-70 cm înălțime. Frunzele bazale sunt adesea în rozetă, mai lung pețiolate, decât cele tulpinale, cu foliole, ovate, sau eliptice, rar obovate, pe dos și pe margini ciliate, cu o pată alburie. Stipele concrescute cu pețiolul, ciliate la vârf. Florile de culoare roșie-purpurie, grupate în capitule globuroase sau ovate, de obicei solitare, prevăzute cu bractee imediat sub capitul. Păstaie ovată cu 1-4 semințe.

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatice: Plantă specifică în pășuni și fânețe, precum și rărituri de păduri, buruienișuri de coastă. Altitudinal se întâlnește din zona de câmpie, dar mai abundent în pășunile de deal. Se cultivă pe soluri mijlocii bogate în humus și calciu cu pH > 6. Valorificată pentru fixarea azotului ridicând astfel fertilitatea solului și din acest motiv este folosită ca îngrășământ ecologic.

Producția și calitatea furajului: Are conținut ridicat în proteine, aminoacizi esențiali, grăsimi, caroten, vitamine. Recoltat la înflorire, fânul de trifoi conține circa 14,5 % proteină brută, 20,4 % celuloză brută, 22 – 26 mg caroten/kg furaj și cantități însemnate de vitamine (B, C, D, E etc.). Producția de substanță uscată la hectar este de 6-10 t/ha SU. Este larg răspândită pentru recoltele de

furaje. Realizează producții stabile pe toată perioada de vegetație cu consumabilitate ridicată deoarece tulpinile se lignifica puțin. Are o capacitate mare de regenerare după cosire. Îmbogățește solul în azot și îi reface textura.

Recomandări: Se poate folosi în furajare ca masă verde, fân și siloz. Este o bună plantă meliferă. După lucerna, ocupă locul doi în lume ca suprafețe cultivate. Se recoltează la înflorirea deplină la fiecare coasă. Intră în alcătuirea majorității amestecurilor de graminee și leguminoase perene de pajiști.

Trifolium repens (trifoi alb)

Scurtă descriere: Plantă perenă, cu tulpini repente și radicante, înrădăcinate la noduri (stoloni aeriene), lung ramificate, glabre.

Trifoiul alb este o plantă mică, perenă, erbacee, glabră, cu tulpina culcată la pământ, din care pornesc rădăcini. Frunzele sunt trifoliolate, adeseori pătate cu alb sau o pată mai închisă, dispuse pe un pețiol lung.

Pe tulpina, la baza pețiolului, se găsesc stipele membranoase, ascuțite la vârf, albe-gălbui, cu nervuri verzi și liliachii. Florile sunt de culoare albă sau ușor roze, pe măsură înfloririi ele se brunifică. Sunt dispuse în capitule globuloase, așezate la vârful unor pedunculi drepți, mai lungi decât frunzele. Înfloreste în luna mai, până în septembrie.

Arie de răspândire, cerințe pedo-climatice: Este leguminoasa de pajiște cu cea mai mare arie de cultură, din câmpie până în etajul pădurilor de molid exceptând zonele prea uscate din cauza sensibilității la secetă.

Este nepretențios față de sol, suportând și soluri mai grele, sărace, neutre, sau ușor acide. Preferă solurile bogate în fosfor și potasiu, fixează în sol cantități mai de azot cu ajutorul bacteriilor din nodozitățile de pe rădăcini.

Producția și calitatea furajului: Produce până la 8-9 t/ha SU, calitatea furajului fiind foarte bună, cu următorii indici 20-22 % proteină brută, 19-21 % fibră brută, și un coeficient de digestibilitate mare de 65-70%.

Recomandări: Recoltat la înflorire, fânul conține circa 13-14 %. Poate fi folosită pentru pășune și mixt.

Soiuri: La ICDP - Brașov, au fost create mai multe soiuri, dintre care amintim:

Miorița - omologat în anul 1989, este un soi sintetic creat clone selecționate din populații și soiuri autohtone și străine, aparține tipului Hollandicum, se încadrează în clasa soiurilor semitimpurii. Calitate foarte bună a furajului și o mare rezistență la boli, bună rezistență la iernare, secetă și cădere a inflorescențelor.

Soiul a fost creat pentru a fi cultivat în amestecurile cu soiuri de graminee perene destinate folosirii prin pășunat și mixt. Poate fi cultivat în zonele în care precipitațiile depășesc 600 mm/an, acceptă o fertilizare cu azot mai mare de 100-150 kg N/ha.

Potențialul de producție al soiului este: 40-45 t/ha masă verde, 9-10 t/ha fân, 300-350 kg/ha sămânță.

6.4.3. Câteva exemple de amestecuri de ierburi pentru refacerea pașiștilor

Pentru reînsămânțare după refacerea totală a covorului ierbos prin diferite metode și mijloace sau supraînsămânțare pentru înlocuirea parțială sau îndesirea pașiștii este necesară alcătuirea unor amestecuri de graminee și leguminoase perene adecvate condițiilor staționale și modului de folosință preconizat de către gospodar sau fermier, producători de furaje și crescători de animale.

În vederea alcătuirii corecte a acestor amestecuri sunt necesare cunoștințe minime despre speciile perene de pașiști luate în cultură (Tabelul 6.4).

Tabelul 6.5.

Structura amestecurilor de graminee și leguminoase perene pentru pașiști % din norma de semănat

Modul de folosință	Durta de folosință (ani)	Graminee			Leguminoase		
		total	Din care de talie		Total	Din care de talie	
			înaltă	scundă		înaltă	scundă
Fâneață	2-3	30	30	-	70	70	-
	4-6	60	60	-	40	40	-
Pășune	Peste 6	70	30	40	30	10	20
Mixtă	4-6	60	50	10	40	30	10
	Peste 6	60	45	15	40	25	15

După ce ne-am făcut o primă imagine asupra caracteristicilor speciilor pe care le putem utiliza, trecem la următoarea etapă de stabilire a structurii amestecurilor formate din graminee și leguminoase perene de diferite talii (înalte și scundă) în funcție de modul de folosire și durata de viață preconizată a pașiștii semănată (Tabelul 6.5).

Din cele prezentate rezultă că raportul între graminee (G) și leguminoase (L) pentru o pașiște semănată de 4-6 ani și mai mult, este de 60-70 % G: 30-40 % L, care necesită a fi respectat de la bun început.

Spre exemplificare se prezintă în continuare câteva tipuri de amestecuri mai răspândite, care au dat rezultate bune în condițiile țării noastre (Tabelele 6.6., 6.7. și 6.8.).

Tabelul 6.6

Câteva date necesare pentru alcătuirea amestecurilor de graminee și leguminoase perene în condiții de neirigare

Specia	Regiunea de cultură						Particularități biologice				Modul de folosință principal	Norma de sămânță (kg/ha)
	Câmpie	dealuri		Munte	Subalpin	Lunci	Talia	Otăvire	Capacitatea de concurență			
		Uscate	Umede						Anul I	Ceilalți ani		
<i>Agropyron pectiniforme</i>	+	+	•	•	•	•	Mijlocie	f. slabă	III	II	fâneață	16-18
<i>Bromus inermis</i>	+	+	•	•	•	•	Înaltă	f. slabă	III	II	fâneață	30-35
<i>Dactylis glomerata</i>	+	+	+	+	•	+	Înaltă	f. bună	III	I	mixt	20-25
<i>Festuca arundinacea</i>	•	•	+	+	•	+	Înaltă	f. bună	III	I	fâneață	25-30
<i>Festuca pratensis</i>	•	•	+	+	•	+	Mijlocie	bună	II	III	mixt	25-30
<i>Festuca rubra</i>	•	•	+	+	+	•	Joasă	slabă	III	III	pășune	20-25
<i>Lolium perenne</i>	•	•	+	•	•	+	Joasă	f. bună	I	II	pășune	25-30
<i>Phleum pratense</i>	•	•	+	+	+	+	Înaltă	bună	III	III	mixt	15-18
<i>Poa pratensis</i>	•	•	+	+	+	+	Joasă	slabă	III	II	pășune	12-15
<i>Lotus corniculatus</i>	+	+	+	+	•	+	Joasă	f. bună	III	III	mixt	12-16
<i>Medicago sativa</i>	+	+	+	•	•	+	Înaltă	f. bună	I	I	fâneață	18-20
<i>Onobrychis viciifolia</i>	+	+	+	•	•	•	Înaltă	slabă	III	III	fâneață	80-100
<i>Trifolium pratense</i>	•	•	+	+	•	+	Înaltă	f. bună	II	II	fâneață	16-20
<i>Trifolium repens</i>	•	•	+	+	+	+	Joasă	f. bună	III	III	pășune	10-12

+ se recomandă a fi semădate

• nu se recomandă

I - capacitate mare de concurență

II- capacitate mijlocie de concurență

III – capacitate mică de concurență

Tabelul 6.7.

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

Amestecuri standardizate de ierburi recomandate pentru reînsămânțare pe zone de cultură și mod de folosire
(P = pășunat; F = fâneață ; M = mixt)

Zona	Silvostepă			Etajul pădurilor de foioase							Etaj molid			Condiții staționale speciale							
														Irigat		Eroziune		Exc. apă	Sărături		
Număr amestec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Mod de folosire	P	F	PM	PM	P	F	MF	PM	M	M	PM	M	P	P	PM	MF	PM	F	M	M	P
<i>Dactylis glomerata</i>	12	6	8	10	-	10	12	-	9	10	-	4	-	-	10	8	5	-	5	5	-
<i>Festuca pratensis</i>	8	-	10	8	-	-	5	15	-	13	12	8	-	5	-	7	-	-	8	-	-
<i>Phleum pratense</i>	5	-	-	5	-	8	5	6	7	7	8	10	8	3	-	5	-	-	7	-	-
<i>Lolium perenne</i>	-	-	-	2	-	-	-	4	9	-	-	-	-	15	5	3	-	-	5	15	10
<i>Festuca arundin.</i>	-	-	-	-	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	15
<i>Festuca rubra</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Poa pratensis</i>	2	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	3	2	2	-	-	-	-	-	-
<i>Bromus inermis</i>	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	25	-	-	-
<i>Trifolium repens</i>	-	-	-	3	3	-	-	3	3	3	3	3	3	3	3	-	-	-	-	3	3
<i>Trifolium pratense</i>	-	-	-	-	-	12	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Lotus corniculatus</i>	5	-	4	-	-	-	3	-	-	5	2	-	-	-	-	-	5	-	-	5	5
<i>Medicago sativa</i>	-	15	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	8	5	-	-	-	-	-
<i>Onobrychis viciif.</i>	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	40	-	-	-
Total sămânță (cu valoarea culturală 100%)	32	21	62	30	28	30	30	30	33	38	31	28	21	28	32	31	52	65	25	28	33

Tabelul 6.8.

Amestecuri de ierburi folosite în regim mixt pentru zona de dealuri cu deficit de umiditate cu soluri erodate

Specia	Participarea în amestecuri (kg/ha)		
	Transilvania	Moldova	Oltenia
<i>Bromus inermis</i>	18	14	10
<i>Dactylis glomerata</i>	4	8	12
<i>Agropyron pectiniforme</i>	-	2	-
<i>Poa pratensis</i>	2	2	2
<i>Onobrychis viciifolia</i>	30	30	-
<i>Lotus corniculatus</i>	2	2	4
<i>Medicago sativa</i>	2	2	-
Norma de sămânță utilă (kg/ha)	58	60	28

Tabelul 6.9

Amestecuri de ierburi pentru zona de dealuri umede și de munți la altitudini joase (până la 1200 m)

Specia	Participare în amestec (kg/ha)						
	1	2	3	4	5	6	7
<i>Dactylis glomerata</i>	-	18	-	-	14	18	-
<i>Festuca pratensis</i>	12	6	20	6	6	6	4
<i>Lolium perenne</i>	6	2	6	2	-	-	-
<i>Phleum pratense</i>	4	-	-	10	4	-	12
<i>Festuca rubra</i>	2	-	-	-	-	-	-
<i>Poa pratensis</i>	2	2	2	2	2	-	-
<i>Lotus corniculatus</i>	2	2	2	2	2	-	-
<i>Trifolium pratense</i>	-	-	-	-	4	8	8
<i>Trifolium repens</i>	2	2	2	2	2	-	-
Norma de sămânță utilă (kg/ha)	30	34	32	24	34	32	24

1: amestec universal; 2,3,4: amestecuri orânduite în conveier pentru pășune;
5: amestec pentru folosire mixtă; 6,7: amestecuri pentru fâneață.

În alcătuirea amestecurilor pentru zona de dealuri mai aride din Transilvania și Moldova specia de bază este obsiga nearistată (*Bromus inermis*) alături de sparcetă (*Onobrychis viciifolia*) la care se adaugă golomățul (*Dactylis glomerata*), firuța (*Poa pratensis*), ghizdei (*Lotus corniculatus*) și lucernă (*Medicago sativa*) în proporții mai reduse. În zona mai umedă de deal până în munți mijlocii, posibilitățile de alcătuire ale amestecurilor de G + L sunt mult mai mari.

Astfel, păiușul de livadă (*Festuca pratensis*) este inclus în majoritatea amestecurilor, având plasticitatea ecologică și de utilizare cea mai mare, raigrasul peren (*Lolium perenne*), firuța (*Poa pratensis*), trifoiul alb (*Trifolium repens*) și ghizdeul (*Lotus corniculatus*), sunt nelipsite din

amestecurile pentru pășune și folosire mixtă, trifoiul roșu (*Trifolium pratense*) pentru fâneață și mixt, golomăț (*Dactylis glomerata*) și timoftică (*Phleum pratense*), în diverse proporții în alcătuirea conveierelor de pășune, pentru eșalonarea producției de masă verde în perioada de pășunat și altele.

Ar fi de dorit ca și la noi aceste amestecuri de ierburi perene pentru pajiști să fie standardizate așa cum se întâlnește în țările cu practicatură și zootehnie dezvoltată, unde fermierul are acces la amestecuri tipizate care se schimbă la 15-20 ani, odată cu apariția de noi soiuri mai performante și se verifică mai mulți ani la rând, în condițiile pedoclimatice locale unde se cultivă deja de mai multe generații de către crescători autentici de animale.

6.4.4. Supraînsămânțarea pajiștilor

Asupra covorului ierbos acționează, concomitent sau în etape, mai mulți factori de degradare, care provoacă în timp un dezechilibru între speciile componente cu creșterea ponderii speciilor nevaloroase din punct de vedere economic.

În situația prezenței în covorul ierbos a 40-80% specii valoroase furajere care merită a fi menținute, cea mai economică intervenție pentru îmbunătățirea compoziției floristice, o constituie supraînsămânțarea.

Prin supraînsămânțare se introduc pe diferite căi unele specii sau soiuri de leguminoase și graminee perene, bianuale sau anuale, în covorul ierbos existent, pentru asigurarea unei densități și proporții optime, în scopul sporirii producției și calității furajelor. Se realizează astfel, o creștere a duratei economice de valorificare a producției unei pajiști sau culturi furajere perene (lucernă, trifoi, etc.) cu cheltuieli minime. Din punct de vedere al suprafeței pe care se acționează, se distinge o supraînsămânțare locală (parțială) sau totală. Supraînsămânțarea locală se execută de regulă manual pe pajiștile cu covor ierbos corespunzător, dar care prezintă goluri bine conturate, restrânsă ca arie, pe locurile unde s-a defrișat vegetația lemnoasă, s-au scos cioate, a stagnat apă, etc.

În schimb supraînsămânțarea totală se execută mai ales cu mijloace mecanizate pe întreaga suprafață a unei pajiști care prezintă covorul ierbos degradat pe toată întinderea ei. În prezenta lucrare se fac referiri numai la supraînsămânțarea totală.

În general se supraînsămânțează:

- 1) amestecuri de graminee și leguminoase perene în pajiști permanente cu covor ierbos degradat;
- 2) leguminoase perene în pajiști permanente, lipsite sau sărace în leguminoase;

Îndesirea covorului ierbos degradat

Pe pajiștile de deal și munte situate pe versanți, cu țelina discontinuă sau rărită, expusă eroziunii solului, supraînsămânțarea sau „regenerarea parțială” constituie principala metodă de îmbunătățire a covorului ierbos, întrucât prelucrarea superficială cu menținerea unei părți din vegetația existentă, frânează declanșarea proceselor de eroziune mai frecventă în cazul reînsămânțării sau „regenerării totale”.

La stabilirea amestecurilor se vor lua în considerare speciile mai valoroase existente în covorul ierbos, care se vor completa prin supraînsămânțare cu altele, pentru realizarea unui echilibru între graminee și leguminoase, între graminee cu talie înaltă și cele cu talie scundă și alte criterii.

În acest caz nu se pot da soluții general valabile, amestecurile pentru supraînsămânțare depind

Orientativ, se pot utiliza cu bune rezultate amestecurile recomandate pentru reînsămânțarea pajiștilor degradate sau înființarea de pajiști temporare în arabil pentru condiții naturale asemănătoare zonei unde se efectuează supraînsămânțarea.

Pentru supraînsămânțare este suficientă o prelucrare superficială a solului pe adâncimea de 2-5 cm cu ajutorul grapelor cu discuri sau colți rigizi. Se utilizează una din aceste tipuri de grape sau un agregat format din amândouă, în funcție de textura, structura, gradul de tasare și umiditatea solului.

Epocile de supraînsămânțare sunt, atât primăvara cât mai devreme, imediat ce se poate lucra în câmp, cât și în luna august până la începutul lunii septembrie. Cantitățile de sămânță utilă la hectar s-au stabilit în funcție de densitatea covorului existent și epoca supraînsămânțării. În general se folosește 50-70 % din norma de sămânță pentru o cultură normală, fiind mai scăzută primăvara și ceva mai ridicată pentru epoca de toamnă. Fertilizarea cu îngrășăminte chimice se face după prima recoltă prin cosire pentru a nu stimula plantele din vechiul covor ierbos care pot înăbuși tinerele plante abia răsărite după supraînsămânțare.

Pajiștile supraînsămânțate primăvara nu se pășunează cel puțin 1-2 cicluri (recolte), iar cele supraînsămânțate toamna se vor pășuna la momentul optim, în primăvara anului următor.

Prin această măsură se ajunge în scurt timp la o producție ridicată (30-40 t/ha de masă verde) care se poate valorifica prin pășunat, fără a întrerupe practic acest mod de folosire, aspect de mare importanță pentru pajiștile din apropierea fermelor zootehnice sau a taberelor de vară.

Îmbogățirea pajiștilor în leguminoase perene

În ceea ce privește introducerea prin supraînsămânțare a leguminoaselor perene în pajiști permanente sau temporare lipsite sau sărace în leguminoase, s-au efectuat câteva experimentări cu rezultate foarte bune.

Pe lângă sporul de producție și a calității furajelor, datorită supraînsămânțării cu trifoi roșu se mărește cantitatea de azot din sol pe seama bacteriilor fixatoare din rădăcinile leguminoaselor, făcând posibilă reducerea dozelor de îngrășăminte chimice azotate, care se aplicau pe pajiștea temporară alcătuită numai din graminee perene.

O problemă aparte o constituie introducerea trifoiului alb în pășuni. Deși s-au făcut câteva încercări totuși nu s-au obținut rezultatele scontate datorită nerespectării modului de folosire efectiv cu animalele.

Introducerea pe diferite căi a 2-3 kg/ha trifoi alb primăvara devreme, prelucrarea superficială a solului, tasarea și pășunatul efectiv cu animalele la primul ciclu și la momentul optim de pășunat a dat rezultate bune.

Având în vedere faptul că sunt necesare cantități mici de sămânță de trifoi alb la un hectar, problema semănatului direct, nu este pe deplin rezolvată din lipsă de mașini adecvate.

De aceea semințele se amestecă cu îngrășăminte chimice granulate mai ales superfosfat cu complexe, care se administrează pe pajiști cu ajutorul semănătorilor, mașini de aplicat îngrășăminte chimice terestre sau aeronave.

Pentru ca aceste semințe mici să nu rămână suspendate sau la suprafața covorului ierbos existent, mai ales când se administrează cu mijloace de aplicare a îngrășămintelor chimice, este necesară tasarea terenului cu tăvălugii sau în unele cazuri pe terenuri denivelate în pantă mare, trecerea cu o turmă de oi pentru a pune în contact mai intim semințele cu solul.

La fel pe locurile târlite este concentrată o mare cantitate de semințe de ierburi „culese” prin pășunat de către oi și depozitate odată cu dejecțiile solide.

Astfel, îmbunătățirea covorului ierbos pe pajiștile târlite, pe lângă fertilizarea și stimularea unor specii valoroase existente sau a celor care apar din rezerva de semințe din sol, mai beneficiază și de un aport suplimentar de semințe din dejecțiile solide ale oilor care au pășunat plante cu semințe ajunse la maturitate.

Nu întâmplător prin aplicarea gunoiului de grajd pe o pajiște, covorul ierbos se îmbogățește în leguminoase și ca urmare a faptului că în gunoi se întâlnesc semințe din fânurile administrate animalelor.

Pentru această acțiune de „supraînsămânțare”, cea mai potrivită se dovedește specia ovină care circulă pe suprafețe mai întinse, uneori greu accesibile cu posibilități de răspândire mai uniformă a dejecțiilor și a semințelor pe care le conțin, realizând concomitent, prin călcat, o punere în contact mai intim a semințelor cu solul.

6.4.5. *Reînsămânțarea pajiștilor degradate*

Înlocuirea pajiștilor naturale degradate cu pajiști semănate se face numai în cazurile când metodele de îmbunătățire prin mijloace de suprafață (fertilizare, amendare, supraînsămânțare) nu dau rezultatele scontate.

În principiu, pajiștile naturale **se destelenesc** în vederea înființării de pajiști semănate, în următoarele situații:

- când în vegetație predomină plantele cu valoare furajeră slabă sau sunt dăunătoare în proporții de 80-85%, indiferent de producția acestora;
- pajiștile au un potențial natural de producție foarte scăzut, sub 4-5 t/ha MV și capacitate de pășunat sub 0,5 UVM/ha, a cărei producție la unitatea de suprafață, se impune să fie mult sporită.
- pajiști care au peste 25-30% goluri în vegetație, mușuroaie înțelenite sau după defrișarea celor invadate cu vegetație lemnoasă și alte situații.

Nu se destelenesc pajiștile cu panta mai mare de 170 (30%), cele din apropierea ogașelor și ravenelor active, indiferent de pantă, pentru a preveni eroziunea solului, cât și pajiștile situate pe soluri cu orizontul superior A foarte subțire (sub 10-12 cm grosime) care poate avea fragmente de roci dure de suprafață, precum și pajiștile situate pe soluri cu apa freatică la adâncime mai mică de 50 cm.

Destelenirea, este lucrarea de bază prin care se distruge vechiul covor ierbos și se creează condițiile necesare înființării unei pajiști semănate. Înainte de destelenire se execută toate lucrările de eliminare a excesului de umiditate, curățirea generală a pajiștii, distrugerea mușuroaielor și a vegetației lemnoase, nivelarea terenului, amendarea, aplicarea gunoiului de grajd și altele.

Gunoiul de grajd și amendamentele pentru pajiștile semănate se aplică în cantități și la epoci asemănătoare celorlalte culturi furajere înainte de destelenire sau pregătirea patului germinativ.

La fel și îngrășămintele chimice NPK la epocile recomandate pe pajiști, cu deosebirea că la pajiștile reînsămânțate dozele se pot mări cu 50% față de cele seminaturale cu covor ierbos alcătuit din specii ale florei spontane, pentru a valorifica mai bine potențialul biologic al speciilor și soiurilor de graminee și leguminoase perene. Mobilizarea propriu zisă a țelinii se poate face cu **freza de pajiști** la 10-12 (15) cm adâncime sau **plugul** la 18-20 (25) cm precedat de o mărunțire superficială a țelinii cu grapa cu discuri pentru a fi mai ușor răsturnată și încorporată sub brazdă.

Pe solurile puternic înțelenite cu materie organică nedescompusă în exces, se cultivă unde este posibil 1-2 ani plante furajere anuale (porumb, cartof, varză furajeră, gulii, sfeclă furajeră) în general

plante prășitoare dar și în rânduri dese (borceaguri, raigras aristat, etc.) după care se înființează pajiștea semănată, care după 5 ani de vegetație devine pajiște permanentă îmbunătățită.

Pe pajiștile cu strat de țelină subțire, cât și cele afectate de eroziunea solului, deștelenirea se efectuează prin 2-3 treceri în sensuri diferite cu **grapa cu discuri** care poate mobiliza solul până la 10-12 cm adâncime.

Pe versanții lungi, cu pantă mai mare de 10-120 (20%) până la 170 (30%) deștelenirea se recomandă să se facă în benzi de 15-30 m lățime pe curba de nivel ce alternează cu benzi de aceeași lățime, care se deștelenesc la rândul lor anul următor după ce primele benzi înierbate asigură protecția antierozională.

Epoca optimă de deștelenire este toamna.

Pregătirea patului germinativ se face în mod obișnuit cu grapele și combinatorul în funcție de situație, cu condiția ca înainte de semănat să se taseze solul (țelina) cu un tăvălug inelar, pentru asigurarea unei adâncimi mici și uniforme de semănat.

Semănatul se poate face cu semănătorile universale, la adâncimea de 1,5-2,5 cm și 12,5 cm între rânduri, primăvara cât mai timpuriu, după care obligatoriu se tasează din nou solul, de astă dată cu tăvălugi netezi.

Amestecurile de ierburi se stabilesc în funcție de zona fizico-geografică, modul de folosință, etc. care au fost prezentate anterior în paragrafele 6.4.2. și 6.4.3.

În primul an după semănat este bine ca pajiștea să fie folosită ca fâneață după care în anii următori să fie utilizată prin pășunat sau alte moduri de folosință.

6.5. FOLOSIREA PAJIȘTILOR

După aplicarea metodelor de îmbunătățire a pajiștilor permanente în continuare se va acorda o atenție la fel de mare folosirii producției de iarbă, atât prin pășunat direct cu animalele, cât și prin cosire în vederea conservării ei pentru sezonul rece sub formă de fân, siloz, etc. sau a utilizării masei verzi pentru furajare la iesle.

6.5.1. Repartizarea pajiștilor pentru pășunat cu animalele

Suprafețele care formează obiectul acțiunii de repartizare a pășunilor sunt pășunile propriu zise, fânețele folosite prin pășunat și suprafețele din fondul forestier lipsite de arborete sau cu consistență redusă, cu păduri degradate, în care crește iarbă consumabilă de animale.

Acțiunea de repartizare a pășunilor ar trebui legiferată și să revină unor comisii pastorale, constituite prin grija primăriilor la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor, situate în vecinătatea zonelor montane.

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

Excedentul de pășuni din administrarea comunelor, orașelor și municipiilor se repartizează pentru pășunat de către consiliile județene, prin comisiile alcătuite în acest scop.

Obiectul repartizărilor îl formează:

- pășunile și fânețele, aflate în administrarea consiliilor comunale, orășenești și municipale sau al altor organisme și proprietari privați;
- suprafețele din fondul forestier, admise la pășunat conform legii și al instrucțiunilor emise în acest scop.

Beneficiarele ale acestor suprafețe sunt animalele crescătorilor din zonă, pentru care nu se poate asigura pășunatul pe suprafețele proprii.

În practică s-a dovedit însă că mai este necesară stabilirea unor criterii, de care este util să se țină seama în cadrul comisiilor pastorale de la cele două nivele. O primă precizare în legătură cu terminologia, dar cu efecte de conținut, este aceea de adoptare a denumirii de *pajiște* pentru toate suprafețele ce fac obiectul repartizărilor cunoscut fiind faptul că tehnica modernă de folosire a acestora prevede îmbinarea strânsă între regimul de pășune și cel de fâneață.

O altă latură a problemei se referă la repartizarea suprafețelor pe specii și categorii de animale, ținând cont de cerințele acestora cu privire la: calitatea pajiștii (tipul pajiștii, sistemul de exploatare), etajarea altitudinală, posibilitățile de asigurare a apei de băut pentru animale, drumurile de acces, etc.

Astfel, în subzone până la 1000 m, este util să fie adoptate următoarele criterii:

- pășunile îmbunătățite, cele de tipul *Festuca rubra* (păiuș roșu), *Agrostis capillaris* (iarba câmpului) cu diverse specii mezofile, situate în partea inferioară a etajului fagului, cu forme de relief mai domoale, cu indici de producție superiori, cu surse de apă pentru adăpare cel puțin acolo unde se amplasează tabăra de vară și cu drumuri accesibile, să fie rezervate vacilor de lapte;

- pajiștile situate în etajul superior al fagului și în etajul molidului, cu unele condiții mai puțin prielnice dar care prin măsuri de întreținere și îmbunătățire pot asigura producții mari de iarbă, să fie repartizate pentru pășunatul tineretului bovin de prăsilă și pentru îngrășare;

- suprafețele situate pe terenuri cu relief mai frământat, dominate de ierburi mai puțin productive de tipul *Nardus stricta* (țapoșică), care nu pot fi folosite cu randament de bovine, să fie repartizate pentru pășunatul ovinelor.

Aceste precizări sunt orientative și trebuie să se țină seama și de măsurile prevăzute în programul de punere în valoare a pajiștilor.

Experiența acumulată în decursul anilor a scos în evidență că asigurarea continuității prin repartizarea pe anumite suprafețe de pășunat a acelorași unități crescătoare de animale, prezintă multe

avantaje. Crescătorii reușesc astfel să cunoască mai bine pajiștea, știu ca dacă respectă și aplică mai conștiincios sarcinile ce le revin în legătură cu sistemul de exploatare este în avantajul producției și calității, se naște o relație pozitivă între om – pajiște – animale, în final totul în folosul economiei. Pentru aceasta se consideră ca binevenită prevederea legii ca repartizarea pajiștilor să se facă pe o perioadă de mai mulți ani. Un amănunt în legătură cu aceasta poate fi destul de convingător. Sistemul intensiv de exploatare a pajiștii, îmbinat cu furajarea rațională a animalelor, prevede crearea unor rezerve de furaje conservate sub formă de semisiloz și fân, realizate din producția pajiștii. Beneficiarii care știu că vor veni și în anii următori pe aceeași pajiște, vor acorda cu mai multă convingere atenția cuvenită acestor acțiuni, vor asigura buna conservare a rezervelor pentru anul următor.

Aducerea animalelor adulte, bovine și ovine, născute și crescute în zonele de câmpie, la pășunat în zona montană, este o greșală.

Mulți dintre cei care au încercat-o au avut de suferit pierderi, atât în ce privește producția de lapte, spor în greutate vie, lână, etc. și chiar o parte din efective.

Trebuie avut în vedere însă că prin îmbunătățirea celei mai mari părți din pajiștile montane în viitorul apropiat, capacitatea lor de pășunat va crește de 2-3 ori sau chiar mai mult.

Sporirea în aceeași proporție a efectivelor de animale din zonă, îndeosebi a bovinelor numai pe seama tineretului rezultat din prăsilă proprie, este greu de înlăptuit.

Poate fi însă aplicată cu mult succes metoda aclimatizării tineretului taurin adus din alte zone.

În acest scop se pot organiza unități de exploatare pastorală cu vaci doici, care pe lângă vițelul propriu să mai alăpteze și câte un al doilea vițel adus din alte zone. La fel se poate proceda și cu ovinele, mai ales cu cele din rasa țigaie.

În acest mod se va ajunge la un echilibru între sporirea capacității de producție a pajiștilor și creșterea efectivelor de animale aclimatizate condițiilor mai dure din zona montană.

Este necesar ca organele de specialitate din primărie și camerele agricole, să pună la dispoziție consiliilor pastorale situația clară a fiecărei suprafețe care formează obiectul repartiției pentru pășunat, privind: suprafața totală din care suprafața productivă de iarbă, altitudinea, tipul pajiștii, lucrările de îmbunătățire aplicate și cele prevăzute pentru anul în curs și următorii, capacitatea de pășunat, sursele de apă, drumurile de acces, specia și categoria de animale pentru care este indicată pajiștea respectivă, precum și posibilitatea de a se asigura continuitatea folosirii cu animalele care au pășunat în anul precedent.

Pentru suprafețele de pajiști pe care nu se găsesc arborete de protecție, se va căuta să se repartizeze, în funcție de posibilități și anumite suprafețe din fondul forestier, care vor asigura

suplimente de hrană pentru animale în perioadele când producția pajiștii este deficitară, adăpost în caz de intemperii precum și accesul la apa de băut.

După definitivarea lucrărilor de repartizare a pajiștilor, este necesar ca acestea să fie consemnate într-un document cu următoarele mențiuni:

- denumirea trupului de pajiște repartizată și din ce corp face parte cu suprafața și delimitările;
- beneficiarul pajiștii repartizate;
- capacitatea de pășunat exprimată în UVM;
- numărul pe categorii al animalelor ce vor fi admise la pășunat pe pajiștea repartizată;
- perioada de timp pentru care s-a făcut repartizarea;
- lucrările de îmbunătățire, întreținere și folosire prevăzute a se aplica pe pajiștea respectivă, în cadrul programului de punere în valoare;
- sarcinile concrete ce revin beneficiarilor cu privire la lucrările ce trebuie să le aplice pe pajiștea repartizată în cursul anului pe date calendaristice.

Lucrările de repartizare a pajiștilor montane contribuie nu numai la asigurarea cu pășune a unor animale dar și la valorificarea cât mai completă a capacității potențiale de producție a pajiștilor, la ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului de participare a lor, la lărgirea și îmbunătățirea resurselor furajere, la dezvoltarea creșterii animalelor în zonă, la obținerea produselor animaliere la un preț de cost cât mai scăzut.

6.5.2. Dezinfestarea pășunilor și asigurarea apei de băut

Una din condițiile de bază pentru buna reușită a lucrărilor de valorificare a pășunilor o reprezintă atât organizarea pășunatului propriu zis cât și înzestrarea pășunilor cu adăpători și adăposturi pentru animale, efectuarea unor lucrări de asanare sanitar veterinară a terenurilor și altele.

Dezinfestarea pășunilor este o lucrare indispensabilă, știindu-se că pierderile provocate an de an de către diferiți paraziți, mai ales la rumeșătoare, sunt destul de mari. O bună parte dintre helmintoze au legătură directă cu pășunile mai umede din smârcuri, mlaștini, malurile pâraielor și al bălților, etc., locul unde gazdele intermediare ale paraziților care sunt melcișorii de apă (*Limnaea sp.*) își găsesc condiții optime de viață. De aceea, asemenea locuri foarte umede este indicat să fie îngădite pentru a opri accesul animalelor sau excesul de umiditate să fie eliminat prin desecare, după executarea unor canale deschise sau drenuri închise cu diferite materiale (fascine, tuburi ceramice, pietriș, etc.). Distrugerea larvelor de *Fasciola*, *Trichostrongylus* și *Dichtyocaulus* poate fi făcută cu var ars nestins, preparat ca laptele de var proaspăt, 1000 - 1500 l/ha, cu azotat de calciu (nitrocalcar) aplicat în doze mai mari de 700 - 800 kg/ha precum și cu sulfat de cupru (piatră vânăță) în soluție de 1 : 10.000.

Aplicarea acestor substanțe cu efect de distrugere a acestor paraziți specifici pășunilor umede, au în plus un rol de corectare a acidității solurilor (varul), fertilizare cu azot (nitrocalcarul) și îmbogățire în microelemente (sulfatul de cupru). Pentru combaterea moluștelor se mai folosește pentaclorfenalatul de sodiu în doze de 2 g până la 10 g/m³ apă, care nu este toxic pentru om, mamifere și păsări. În doză de numai 1 g/m² este toxic pentru pești, de aceea se va evita aplicarea lui în apropierea apelor în care sunt pești.

O mare atenție trebuie acordată locurilor de adăpare a animalelor care pot să fie focare de răspândire a helmintozelor (gâlbezei). În acest scop este necesară curățirea și dezinfectarea lunară a adăpătorilor cu lapte de var. Terenul din jurul adăpătorilor se va menține uscat prin pavare și asigurarea scurgerii apelor în surplus. Suprafețele de pășuni umede infestate cu paraziți pot fi recoltate prin cosire la înălțime mai mare și fânul uscat rezultat se poate introduce în hrana animalelor. Dacă în turmă se află animale infestate se vor face dehelmintizări de 2 ori pe an, obligatoriu una cu 2 săptămâni înainte de ieșirea animalelor pe pășune. Combaterea parazitozelor de pe pășuni și la animalele ce pășunează, cuprinde un complex de măsuri și lucrări specifice care trebuie aplicate cu maximum de responsabilitate, pentru a nu se produce pagube mari ce anulează restul acțiunilor privind creșterea și valorificarea ierbii.

Asigurarea cu apă de băut este o condiție indispensabilă pentru realizarea pășunatului rațional. Pentru fiecare kg de SU ingerată (5Kg MV) consumul zilnic de apă se ridică la 4-6 l la vacile de lapte 3-5 l la bovine la îngrășat și la 2-3 l la ovine și cabaline. De exemplu pentru o vacă care consumă 10 kg SU (50 Kg MV) trebuie să i se asigure 40-60 l apă. Pentru fiecare litru de lapte produs o vacă are nevoie de 4-6 l apă.

În general se socotește că 1 UVM în sezonul de pășunat are nevoie 30-40 litri apă/zi vara și de 15 - 20 litri în cursul primăverii și al toamnei. Pentru o oaie adultă se socotește 2 - 4 l/cap/zi în perioada pășunatului. Aprovizionarea cu apă se face din diferite surse, cu adăpători fixe sau mobile.

Înzestrarea pășunilor cu adăpători, este adesea dificilă, datorită debitelor insuficiente ale surselor de apă și calității necorespunzătoare a acestora.

Construirea adăpătorilor, presupune în primul rând cunoașterea precisă a debitelor surselor de apă existente care se face prin cronometrarea duratei de umplere a unor vase cu capacitate cunoscută și se exprimă în litri / secundă.

Dacă debitul sursei de apă este mai redus, cum este cazul unor izvoare de coastă, se poate construi un rezervor de apă care permite acumularea cantității de apă necesară animalelor aduse la pășunat. La fel se poate colecta în bazine apa din ploii de pe acoperișurile adăposturilor de animale sau

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

a caselor de locuit, prevăzute cu jgheaburi și țevi de colectare. În zonele lipsite de izvoare în care apa curge gravitațional se pot săpa puțuri și fântâni cu cumpănă sau pompe acționate manual, cu energie mecanică, electrică, eoliană, etc. care se dirijează direct în jgheaburile de adăpare sau bazine de rezervă pentru același scop.

Adăpătorile fixe trebuie să fie amplasate la maximum 800 m de locul unde se pășunează și în jurul lor sunt necesare lucrări de eliminare a excesului de umiditate. Lungimea jgheaburilor de adăpare (**L**) se calculează în funcție de numărul de animale (**N**) în așa fel încât adăparea unei grupe de animale să nu dureze mai mult de o oră.

$$L = \frac{Nts}{T}$$

t = timpul necesar pentru adăparea unui animal (minute)

s = frontul de adăpare pentru un animal (m)

T = timpul necesar pentru adăparea întregului efectiv de animale (maxim 60 minute).

În tabelele 6.9. și 6.10 sunt prezentate elementele principale necesare construirii adăpătorilor:

Tabelul 6.9

Unele date necesare pentru calculul lungimii adăpătorilor

Specia și categoria de animale	Necesar zilnic de apă	Timp necesar adăpării unui animal (minute)	Frontul de adăpare (m) când adăpatul se face:	
			Pe ambele laturi	Pe o singură latură
Bovine și cabaline adulte	40-50	7-8	0,5	1,2
Tineret taurin și cabalin	20-30	5-6	0,4	1,0
Oi și capre adulte	4-5	4-5	0,2	0,5
Tineret ovin	2-3	4-5	0,2	0,5

Tabelul 6.10.

Dimensiuni orientative ale adăpătorilor (în cm)

Specia de animale	Adâncimea	Lățimea interioară		Înălțimea la sol
		În partea superioară	În partea inferioară	
Bovine adulte	35	45	35	40-60
Cabaline	35	50	40	60-70
Ovine și caprine	20	35	25	25-35

Soluția cea mai bună o constituie adăpătorile automate cu nivel constant, unde pierderile de apă sunt minime.

6.5.3. Termeni tehnici pentru pășunat rațional și necesarul de iarbă

Organizarea rațională a pășunatului presupune cunoașterea și însușirea unor termeni tehnici utilizați azi în literatura pratologică mondială, neintroduși încă în totalitate în terminologia agricolă românească. Cei mai importanți dintre aceștia sunt următorii.

TP = trup de pășune, ce reprezintă o suprafață de teren bine delimitată în spațiu pe limite naturale sau construite, de o anumită mărime, care poate avea două sau mai multe unități de exploatare, cu vegetația ierboasă aptă să fie folosită în principal prin păscut direct cu animale;

- **UE = unitate de exploatare**, ca subdiviziune a unei pășuni mai mari (TP), în care se asigură necesarul de iarbă pentru o grupă de aproximativ 100 - 120 UVM în cazul societăților agricole sau 20 - 30 UVM pentru proprietatea individuală;

- **p = parcelă de pășunat**, ca subdiviziune a UE, care este suprafața unde pasc animalele în mod organizat, în rotație pe cicluri de pășunat;

- **SP = sezon de pășunat** sau durata pășunatului într-o perioadă de vegetație care poate fi:

- **Dpp (zile) = durata pășunatului parcelelor**, respectiv timpul cât rămân animalele pe o tarla în cursul unei perioade de pășunat;

- **Drp (zile) = durata perioadei de refacere a ierbii în parcelă**, reprezintă timpul scurs între scoaterea animalelor de pe tarla și reintroducerea lor pe aceeași suprafață la ciclul următor de pășunat;

- **Rip (kg/ha, t/ha) = rezerva de iarbă din parcelă**, este cantitatea de iarbă oferită animalelor pe o suprafață oarecare de pășune în cursul unui ciclu de pășunat sau numărul rațiilor zilnice de iarbă de care dispunem pe o parcelă la un moment dat. Rip este produsul dintre numărul de UVM care se introduc pe parcelă și Dpp, care se exprimă în rații (UVM/ha).

- **Ip (UVM/ha) = încărcarea parcelei** care este numărul animalelor cu care se încarcă o parcelă la o anumită durată în zile a pășunatului, în cadrul unui ciclu de pășunat. Se exprimă în UVM /ha și depinde de Dpp.

După KLAPP la o rezervă de iarbă Rip de 100 zile UVM/ha sunt posibile o Dpp de 4 zile o încărcătură de 25 UVM/ha, iar la o Dpp de 1/2 zi o încărcătură momentană de 200 UVM/ha respectiv 50 mp pentru un animal. Ip scade la pășunatul rațional din primăvară spre toamnă, în funcție de mărimea rezervei de iarbă. Au fost enumerați și definiți acești termeni de bază pentru a înțelege mai bine regulile stricte ale pășunatului rațional.

Din datele existente în literatura noastră de specialitate **necesarul zilnic de iarbă** pentru diferite specii și categorii de animale este în general de:

* 40 - 50 kg la vacile cu producție mare, tauri și boi;

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

- * 30 - 40 kg la vacile slab productive sau sterpe și cai adulți;
- * 20 - 30 kg la tineretul bovin sub 200 kg;
- * 5 - 6 kg la ovinele adulte și altele.

Producția pășunii determinată în masă verde (MV) recoltată pe vreme însorită, fără rouă, se poate transforma în substanță uscată (SU) sau în unități nutritive (UN) mai expeditiv pe bază de coeficienți sau prin determinări de laborator. Raportul între MV și SU este în general de 5 : 1, respectiv pentru transformarea producției de MV și SU se împarte producția de MV la 5.

Pentru transformarea în UN se iau în considerare următoarele valori:

- 0,25 UN (4 kg MV/ 1 UN) pentru iarba de calitate foarte bună, în care predomină gramineele și leguminoasele valoroase;
- 0,20 UN (5 kg MV/ 1 UN) pentru iarba de calitate bună în care predomină gramineele valoroase;
- 0,16 UN (6 kg MV/ 1 UN) pentru iarba de calitate mijlocie în care plantele valoroase reprezintă cel mult 50 %;
- 0,14 UN (7 kg MV / 1 UN) pentru iarba de calitate slabă în care predomină plante inferioare din punct de vedere furajer.

Aceste date sunt utile în stabilirea ponderii ierbii de pe pășune pentru necesarul rației de întreținere și producție al animalelor în special al vacilor de lapte, care au nevoie de o furajare suplimentară cu nutrețuri concentrate în funcție de nivelul producției de lapte. Pentru transformarea producției de iarbă exprimată în UN în producții animaliere se face apel la coeficienții din literatura de specialitate care în cazul nostru sunt:

- * 1 - 1,2 UN pentru 100 kg greutate vie necesare funcțiilor vitale (rație de întreținere);
- * 0,45 - 0,50 UN pentru producerea 1 kg lapte vacă;
- * 3 - 5 UN pentru 1 kg spor greutate vie tineret taurin.

Concret pe pășune în condiții obișnuite, în medie 1 kg lapte vacă se obține cu un consum de 1 - 1,3 UN iar 1 kg spor greutate vie la tineret taurin în vârstă de peste 12 luni se realizează cu 7,5 - 10 UN, care reprezintă conversia optimă a ierbii în produse animaliere.

Gradul de valorificare sau coeficientul de folosire a pășunilor prin păscut cu animale este în funcție de calitatea covorului ierbos și variază în limite destul de largi:

- * 25 - 35 % pășuni pe terenuri umede cu rogozuri (*Carex* sp.);
- * 30 - 50 % pășuni subalpine și montane de țepoșică (*Nardus stricta*);

* 45 - 70 % pășuni de câmpie și dealuri uscate (*Festuca valesiaca*, *F. rupicola*, *Botriochloa ischaemum*);

* 65 - 90 % pășuni de dealuri umede și lunci cu graminee valoroase;

* 85 -95 % pășuni naturale montane cu graminee valoroase sau pășuni semănate din toate zonele. Repartiția producției de iarbă într-o perioadă de pășunat este destul de neuniformă fiind mai mare la începutul spre mijlocul sezonului și mai mică la sfârșitul sezonului de pășunat.

Din aceste considerente necesarul zilnic calculat de iarbă pentru o unitate de vită mare (UVM) în condițiile din țara noastră, de 50 kg, este bine să fie mărit cu cca 30 %, ajungând astfel la 65 kg iarbă pentru 1 UVM sau 13 kg substanță uscată (SU).

6.5.4. Cum calculăm valoarea pastorală și încărcarea cu animale a pășunilor ?

6.5.4.1. Determinarea valorii pastorale

Valoarea pastorală este un indice sintetic de caracterizare a calității unei pajiști, determinată prin metode floristice de apreciere.

Compoziția floristică a unei pajiști și aprecierea participării speciilor componente se face prin una din metodele clasice care poartă numele inițiatorilor :

- fitosociologică, BRAUN-BLANQUET
- pratologică, KLAPP- ELLENBERG
- dublului metru, DAGET-POISSONET
- gravimetrică

Metoda fitosociologică, folosită de geobotaniști, face apel la aprecierea abundenței și dominanței (AD) speciilor din covorul ierbos pe 25-100 mp în puncte cheie reprezentative, fiind notate pe o scară cu 6 trepte, care au corespondență în procente de participare și anume :

- 5 acoperire 3/4 - 4/4 ..... 75-100%, media 87,5%
- 4 acoperire 1/2-3/4 ..... 50-75%, media 62,5%
- 3 acoperire 1/4-1/2 ..... 25-50%, media 37,5%
- 2 acoperire 1/10 – 1/4 ..... 10-25%, media 17,5%
- 1 acoperire mică.....1-10%, media 5%
- 0 acoperire foarte mică.....sub 1%, media 0,1%

Se poate observa distanța foarte mare de apreciere între unele notări, de aceea este bine să se lucreze de la bun început cu aprecierea în procente. În multe cazuri transformarea notelor în procente datorită etajării vegetației, dau mai mult de 100% necesitând calcule suplimentare de echilibrare la 100%.

Prin echivalarea scării de apreciere fitosociologice în procente de participare se pot utiliza cu bune rezultate datele din literatura deja adunată care se pot folosi astfel în continuare la aprecierea valorii pastorale a pajiștilor respective.

Metoda pratologică pune accent din start pe aprecierea participării procentuale în biomasă (P) a componentelor botanice pe grupe economice: graminee, leguminoase, ciperacee și juncacee, alte familii, mușchi și licheni, specii lemnoase, fiind cea mai recomandată metodă rapidă pentru determinarea vegetației pajiștilor.

Metoda dublului metru este foarte laborioasă, necesitând cunoștințe temeinice asupra stadiului juvenil al plantelor în punctele de contact pe 2 m lungime la 4 cm distanță în două repetiții pe pășuni și la 20 cm distanță în 10 repetiții la fânețe pentru realizarea a 100 de puncte pentru determinarea frecvenței specifice (F.s.) și prin calcul a contribuției specifice (C.s.) care se exprimă în % la fel ca la metoda pratologică. Indiferent ce metodă utilizăm, în final este o apreciere vizuală mai mult sau mai puțin exactă în procente a participării în biomasă a fiecărei specii în parte.

Metoda gravimetrică constă în cântărirea propriu zisă a speciilor de plante (G) recoltate prin cosire pe cate 1 mp în mai multe repetiții în funcție de diversitatea covorului ierbos, urmată de exprimarea lor în procente.

Aceasta metodă foarte exactă se folosește în cazul fânețelor naturale, unde există plante întregi neconsumate parțial de animale cum este în cazul pășunilor.

Pasul următor îl constituie aplicarea unor formule de determinare a valorii pastorale și anume :

$$V.P.=\sum PC(\%) \times IC/5$$

În care :

VP=indicator valoare pastorală (0-100)

PC= participare în covorul ierbos (%) indiferent de metoda de determinare (AD, P, Cs, G)

IC= indice de calitate furajeră

Având la dispoziție releveul floristic cu participarea procentuala a speciilor se trece în dreptul fiecăreia indicele de calitate furajeră (IC), cu valori de la « 0 », fără valoare la 5 valoare excelentă din Tabelele 4.1 și 4.2. În restul Tabelelor 4.3, 4.4 și 4.5 sunt trecute specii de balast, dăunătoare, toxice și vătămătoare din pajiști care nu au valoare furajeră.

Pentru exemplificare prezentăm un releveu din Depresiunea Făgărașului din Habitatul R3803, Pajiști mezofile sud-est carpatice de *Agrostis capillaris* și *Festuca rubra* (Tabelul 6.11)

Exemplu de calcul al valorii pastorale (VP) pentru trupul de pajiște Lunca Bistriței

Tabelul 6.11.

Exemplu de calcul valoare pastorală (VP)

SPECIA	%PC	IC	PC X IC
Graminee	(67,3)		
<i>Agropyron repens (pir)</i>	5	2	10
<i>Alopecurus pratensis (Coada vulpii)</i>	0,2	4	0,8
<i>Dactylis glomerata (golomat)</i>	1	5	5
<i>Festuca pratensis (paius de livada)</i>	19,1	5	95,5
<i>Festuca valesiaca (paius stepic)</i>	3	1	3
<i>Lolium perene (gazon)</i>	36	5	180
<i>Poa pratensis (firuta)</i>	3	4	12
Leguminoase	(6,7)		
<i>Medicago falcate (lucerna galbena)</i>	1,4	0	0
<i>Onobrychis viciifolia (sparceta)</i>	0,8	4	3,2
<i>Tryfolium fragiferum (trifoi salbatic)</i>	2,3	3	6,9
<i>Trifolium repens (trifoi rosu tarator)</i>	1,8	4	7,2
<i>Vicia grandiflora (mazariche)</i>	0,4	3	1,2
Alte familii	(26)		
<i>Achillea millefolium (coada soricelului)</i>	1,4	2	2,8
<i>Carduus achantoides (scaiete, spin)</i>	0,6	0	0
<i>Carex arenaria (rogoz)</i>	6	0	0
<i>Cichorium intybus (cicoare)</i>	0,6	1	0,6
<i>Cirsium vulgare (spin)</i>	0,1	0	0
<i>Convolvulus arvensis (volbura)</i>	5,4	0	0
<i>Equisetum arvense (coada calului)</i>	0,4	0	0
<i>Eryngium compestre (scaiul dracului)</i>	0,3	0	0
<i>Euphorbia cyparissios (alior)</i>	3,6	0	0
<i>Galium verum (sanziene)</i>	0,6	0	0
<i>Juncus inflexus (iarba popii)</i>	0,4	0	0
<i>Plantago lanceolata (patlagina)</i>	0,2	2	0,4
<i>Plantago media (patlagina)</i>	0,6	1	0,6
<i>Ranunculus repens (piciorul cocosului)</i>	0,2	0	0
<i>Rumex crispus (dragavei)</i>	0,3	0	0
<i>Taraxacum officinale (papadie)</i>	0,5	2	1
<i>Typha latifolia (papura lata)</i>	4,6	0	0
<i>Xantium strumarium (cornuti)</i>	0,2	0	0
TOTAL	100	X	329
Valoarea pastorală	X	x	66
Apreciere VP	Bună		

După determinarea indicatorului de valoare pastorală prin împărțirea la 5 a punctajului obținut din înmulțirea PC X IC, acesta se apreciază astfel:

0 - 5 pajiște degradată

5 - 15 pajiște foarte slabă

15 - 25 pajiște slabă

25 - 50 pajiște mijlocie

50 - 75 pajiște bună

75 - 100 pajiște foarte bună

Ritmul neuniform de repartizare a producției de iarbă pe pășuni face ca animalele să aibă de regulă un surplus de hrană la începutul pășunatului și să fie în criză la sfârșitul sezonului.

Rezolvarea acestui neajuns pe pășunile neamenajate se face pe două căi și anume reducerea treptată a efectivelor de animale scoase la pășunat sau hrănirea cu nutrețuri produse în arabil (porumb verde, sfeclă, dovlecei, etc.) sau alte furaje însilozate.

În condițiile unui pășunat pe tarlale, această problemă se poate rezolva mult mai ușor în sensul că o parte din tarlale (de exemplu 2 - 3 tarlale din 8 existente) la primul ciclu de pășunat producția excedentară se cosește pentru prepararea fânului sau însilozare. La fel se procedează și la ciclul doi de pășunat (1 - 2 tarlale din 8).

Abia la ciclul al 3-lea și următoarele (4 - 6), producția pășunii se valorifică numai prin păscut cu animalele și completarea după caz pentru vacile de lapte cu furaje recoltate din primele cicluri de recoltă sau din afara pășunii.

Stabilirea încărcării cu animale a unei pășuni se face în baza determinării repetate în mai mulți ani a producției pășunii prin cosire, respectiv a producției totale de iarbă (**Pt**) pe cicluri de pășunat cât și stabilirea coeficientului de folosire a ierbii (**Cf**). Producția totală de iarbă se determină prin cosire și cântărire pe 2 - 4 mp din tarlă ce urmează să fie pășunată sau pe o suprafață de probă îngrădită.

Coeficientul de folosire exprimat în procente se stabilește prin cosirea și cântărirea resturilor neconsumate (**Rn**) pe 5 - 10 mp, după scoaterea animalelor din tarla și raportarea ei la producția totală după formula:

$$Cf\% = \frac{Pt \left(\frac{kg}{ha} \right) - Rn \left(\frac{kg}{ha} \right)}{Pt \left(\frac{kg}{ha} \right)} * 100$$

Dacă producția totală (**Pt**) a unei pășuni este de 20.000 kg/ha și resturile neconsumate (**Rn**) sunt de 3.000 kg/ha, coeficientul de folosire a ierbii (**Cf**) ar fi de :

$$Cf = \frac{20.000 - 3.000}{20.000} * 100 = 85 \%$$

Dacă exprimăm numărul animalelor admise pentru 1 ha pășune cu **Ip** (încărcarea pășunii) necesarul zilnic de iarbă pe cap de animal cu **Nz** și numărul zilelor de pășunat cu **Zp**, formula pentru stabilirea încărcării unei pășuni va fi:

$$Ip(\text{cap/ha}) = \frac{Pt \left(\frac{\text{kg}}{\text{ha}} \right) * Cf (\%) }{Nz * Zp * 100}$$

Să luăm de exemplu încărcarea posibilă a unui hectar de pășune din zona montană situată la 800 m altitudine cu o producție (**Pt**) de 16.800 kg pe hectar cu un coeficient de folosire (**Cf**) de 90 %, pășunată cu vaci de lapte ce consumă 65 kg/cap/zi (50 kg necesar x 30 % siguranță climatică) pe o durată de 155 zile de pășunat, încărcarea posibilă ar fi de:

$$Ip(\text{cap/ha}) = \frac{16800 * 90}{65 * 155 * 100} = 1.512.000 / 1.007.500 = 1,5 \text{ vaci/ha}$$

sau altfel exprimat o încărcare a pășunii cu 1,5 UVM/ha.

Stabilirea încărcăturii totale cu animale a unei pășuni (**IAP**) se face prin înmulțirea suprafeței pășunii (**Sp**) exprimată în hectare cu încărcarea pășunii (**Ip**) la 1 hectar pentru diferite specii sau categorii de animale sau un indicator sintetic exprimat în unități vită mare (UVM):

$$IAP (\text{nr. cap., UVM}) = Sp (\text{ha}) \times Ip (\text{cap/ha, UVM/ha})$$

Determinarea corectă a încărcării cu animale a unei pășuni este deosebit de importantă pentru menținerea producției și calității covorului ierbos. Supraîncărcarea ca și subîncărcarea unei pășuni au influențe negative, greu de îndreptat ulterior.

În stabilirea încărcării cu animale se poate lua în calcul și experiența locală dacă a avut rezultate bune pe termen lung.

O altă metodă este bazată pe determinarea valorii pastorale care se înmulțește cu coeficientul 0,02 respectiv o pajiște cu valoarea pastorală maximă de 100 poate întreține 2 UVM pe hectar / an.

Pe pășuni se calculează încărcarea posibilă cu animalele în funcție de nivelul de fertilizare a pajiștii, durata de pășunat și alte criterii.

Capacitatea de pășunat în acest caz se determină după formula :

$$CP = VP \times C (\text{ UVM/ha}) \text{ în care}$$

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

VP = indicator valoare pastorală

C = coeficient de capacitate variabil în funcție de altitudine (Tabelul 6.12).

În exemplul nostru , pe pășunea nefertilizată de la 530 altitudine, coeficientul “C” este 0,046. Prin înmulțire “VP x C “ respectiv $45 \times 0,046 = 2,07$ UVM/ ha, cât este capacitatea de pășunat sau încărcarea optimă pe pășune.

Dacă această pășune, ar fi fost târlită 2-3 nopți 1 oaie / 1 mp, la o compoziție floristică apropiată, atunci capacitatea de pășunat ar fi :

$$CP = 45 \times 0,088 = 3,96 \text{ UVM/ha pe o perioadă de 175 zile de pășunat.}$$

În acest mod se calculează capacitatea de pășunat, după inventarierea și cartarea suprafețelor fiecărui habitat cu asociația de pajiște în parte.

Tabelul 6.12.

Valoarea coeficientului de capacitate de pășunat (C)
(după MARUȘCA, 2013)

Altitudinea (m)	Durata sezonului de pășunat (zile)	Coeficient (C) pentru pășuni	
		Nefertilizate	Fertilizate nivel mediu
2200-2400	40	0,010	-
2000-2200	55	0,014	-
1800-2000	70	0,018	-
1600-1800	85	0,022	0,052
1400-1600	100	0,026	0,058
1200 -1400	115	0,030	0,064
1000-1200	130	0,034	0,070
800-1000	145	0,038	0,076
600-800	160	0,042	0,082
400-600	175	0,046	0,088
200-400	190 *	0,050	0,094
0-200	205 *	0,054	0,100
Gradienti pentru 100 m altitudine	-7,5 zile	-0,002	- 0,003

*) în lunci și condiții de irigare

Orientativ se pot folosi și datele privind producția de iarbă și încărcarea cu animale a principalelor tipuri de pajiști din țara noastră înscrise în tabelul 6.13.

Tabelul 6.13

Producția de iarbă și încărcarea cu animale exprimată în unități vită mare (UVM) la hectar a principalelor tipuri de pajiști din România

Tipul de pajiște	Producția de iarbă t/ha	Încărcare cu animale UVM/ha
<i>Pajiști zonale</i>		
- <i>Carex curvula</i> (coarnă)	1,5-3,0	0,1-0,4
- <i>Festuca airoides</i> (părușcă)	2,0-4,0	0,2-0,5
- <i>Nardus stricta</i> (țepoșică)	3,0-5,0	0,2-0,5
- <i>Festuca rubra</i> (păiuș roșu)	5,0-15,0	0,5-1,5
- <i>Agrostis capillaris</i> (iarba vântului)	5,0-15,0	0,5-1,2
- <i>Poa pratensis angustifolia</i> (firuța)	7,5-12,5	1,0-1,5
- <i>Botriochloa ischaemum</i> (bărboasă)	1,5-5,0	0,3-0,4
- <i>Festuca rupicola</i> (păiuș de deal)	3,5-6,0	0,4-0,6
- <i>Festuca valesiaca</i> (păiuș stepic)	3,0-5,0	0,3-0,5
<i>Pajiști azonale</i>		
- lunci și depresiuni	7,5-20,0	1,0-2,0
- soluri saline și alcaline	4,0-7,0	0,1-0,6
- soluri nisipoase și nisipuri	1,0-3,0	0,1-0,2

6.5.5. Sisteme de pășunat

După ce am aplicat toate metodele de îmbunătățire a covorului ierbos a unei pajiști, după caz prin curățire de vegetație dăunătoare, fertilizare organică și chimică, supraînsămânțare, reînsămânțare, amendare, etc., problema cea mai importantă rămâne valorificarea producției de iarbă prin cosire și / sau păscut cu animalele.

Utilizarea prin cosire reclamă cunoașterea unor condiții mai simple ce trebuie respectate cum ar fi: stadiul de dezvoltare al plantelor, înălțimea și modul de tăiere, îndepărtarea recoltei, pregătirea fânului, însilozarea și altele.

În schimb pășunatul este cu mult mai complicat, întrucât intervine factorul animal prin călcare, ruperea ierbii, dejecții solide și lichide, etc., cu influențe determinante asupra productivității și compoziției floristice a covorului ierbos al unei pajiști.

De aceea trebuie să se acorde o atenție la fel de mare metodelor de folosire ca și metodelor de îmbunătățire a producției unei pajiști, pentru a se obține rezultatele scontate.

Înainte de a dezvolta metodele de valorificare a ierbii prin pășunat se prezintă criteriile de clasificare a sistemelor de pășunat (Tabelul 6.14).

Tabelul 6.14

Criterii de clasificare ale sistemelor de pășunat
(după Gh. MIHAI, 2002 – modificat)

Nr. crt.	Criterii de clasificare după:	Sisteme și / sau variante de pășunat
1.	Zona geografică	* pășunat în zona de câmpie; * pășunat în zona de deal; * pășunat în zona de munte;
2.	Nivelul intensivizării producției și folosirii	* sisteme extensive (până la nivelul N 50 kg/ha); * sisteme semiintensive (N 100 – 150 kg /ha) * sisteme intensive (peste N 200 kg/ha);
3.	Mărimea turmei	* turme mici (10-20 UVM); * turme mijlocii (30-50 U * turme mari (peste 100 UVM);
4.	Accesul la pășune și alte utilități (adăpost, sare, apă, suplimente ș.a.)	* acces liber; * acces programat;
5.	Structura rației furajere	* fără alte suplimente; * cu suplimente furajere
6.	Modul de folosire a suprafeței destinată pășunatului într-un sezon	* sisteme de pășunat exclusiv cu animalele; * sisteme de pășunat combinat cu cosirea ierbii și hrănirea directă din brazde pe pășune; * sistem de pășunat alternant, cu cosirea, prepararea și conservarea furajului sub formă de fân, semifân sau siloz;
7.	Timpul și spațiul alocat pășunatului	* sisteme de pășunat continuu, cu acces liber pe întreaga suprafață pe întreg sezon; * sisteme de pășunat discontinuu, cu accesul în spațiu și timp limitate, pășunatul desfășurându-se succesiv prin rotație pe parcele sau dozat; * sisteme de pășunat mixt (pășunat continuu la începutul sezonului urmat de pășunat prin rotație sau invers ca derulare);
8.	Numărul de specii și categorii de animale care pășunează într-un sezon	* sisteme de pășunat cu o singură specie sau categorie de animale; * sisteme de pășunat cu două sau mai multe specii sau categorii de animale (simultan sau succesiv);
9.	Suprafața și încărcarea cu animale asigurate într-un sezon	* sisteme de pășunat cu suprafața constantă și încărcare variabilă;* sisteme de pășunat cu suprafața variabilă și încărcare constantă;
10.	Apartenența pășunii	*privat (particular); *obștesc (în devălmășie);

Din aceste date rezultă complexitatea deosebită a valorificării raționale a pajiștilor prin pășunat, pe care deținătorii acestui mod de folosință nu o cunosc îndeajuns și adesea o neglijează.

Pășunatul rațional este o artă, de care depinde în final productivitatea și durabilitatea covorului ierbos, cât și randamentul animalelor exprimat în spor greutate vie, lapte, etc., realizat în sezonul de pășunat

6.5.5.1. Pășunatul extensiv

1. Pășunatul liber, nesistematic (nerațional), este cel mai dăunător pentru pășunile naturale, întrucât nu ține seama de nici o regulă privind durata de pășunat, încărcarea cu animale, împărțirea pășunii pe specii și categorii de animale, staționarea în târle este mult peste normal, dând naștere la supratârlire și îmburuienarea pășunii, nu se respectă regulile sanitar veterinar și multe alte nereguli care aduc grave prejudicii, atât covorului ierbos, cât și animalelor care pășunează.

Subîncărcarea pășunii cât și supraîncărcarea sunt la fel de dăunătoare pentru covorul ierbos. Animalele pășunează în mod selectiv numai plantele valoroase, situație care favorizează extinderea buruienilor.

La fel prelungirea peste normal a duratei sezonului de pășunat, în special cu oile, pășunatul pe vreme umedă a terenurilor în pantă pot produce eroziuni grave ale solului sau tasarea lui cu extinderea pe terenuri plane a unor specii ca: târsa (*Deschampsia caespitosa*), pipirigul (*Juncus* sp.) și altele.

Subîncărcarea, până la abandon a unor pășuni, favorizează invazia vegetației lemnoase dăunătoare, care, în timp, poate să se transforme în pădure.

2. Pășunatul dirijat (sub picior) reprezintă cea mai simplă formă de pășunat rațional care poate fi aplicat pe toate pășunile. El presupune repartizarea diferitelor specii și categorii de animale a unor porțiuni diferite din teritoriul pășunii, încărcarea ei cu un număr optim de animale și pășunatul succesiv al covorului ierbos, în așa fel încât iarba să fie valorificată într-o măsură cât mai mare.

Prin pășunat dirijat se urmărește evitarea unor plimbări inutile ale animalelor pe pășune și dirijarea lor de către păstori în acele locuri, unde la data respectivă pare mai necesar sau mai posibil ca animalele să pășuneze mai mult, să se „așeze“ cum zic aceștia. În dirijarea animalelor, păstorii experimentați din tată în fiu țin seama mai mult de satisfacerea nevoilor de iarbă a animalelor și aproape deloc nu se preocupă de îmbunătățirea pășunilor. Se consideră că pășunatul dirijat nu necesită investiții de nici un fel, este suficient numai să respecte câteva reguli de valorificare a ierbii, să tai câte un mărăcin și cam atât. În fapt pășunatul dirijat (sub picior) nu se deosebește prea mult de pășunatul liber (nesistematic).

3. Pășunatul la pripon (conovăț) care se practică în cazul unui singur animal sau a unor efective mici de animale care sunt legate de un pichet metalic sau par cu o frânghie sau lanț. Acest

sistem este lipsit de importanță, cu toate că furajul este bine valorificat prin limitarea deplasării animalelor care pasc în cercuri.

După terminarea pășunatului într-un loc, priponul se mută alăturat și așa mai departe până la valorificarea producției de pe întreaga suprafață de pajiște.

6.5.7. Durata optimă a sezonului de pășunat

Durata normală a sezonului de pășunat este în funcție de durata sezonului de vegetație a pajiștilor, fiind cu cca. 45 zile mai scurtă.

Din punct de vedere meteorologic, pășunatul poate începe când temperatura medie a aerului este constant egală sau mai mare de 10°C și încetează când temperatura medie a aerului scade sub 10°C spre toamnă sau depășește 20°C în miezul verii (iulie – august) în zona de câmpie și deal. Astfel, la câmpie și dealuri uscate sezonul normal de pășunat este de 100 – 150 zile împărțit în două reprize aprilie – iunie și septembrie – octombrie, în condiții de neirigare și 190 – 210 zile în condiții de irigare a pajiștilor.

Conform obiceiului din străbuni începutul sezonului de vegetație de la câmpie și deal, este de Sf. Gheorghe (23 aprilie).

Încetarea pășunatului în zona montană este determinată de înrăutățirea vremii începând cu luna septembrie când animalele și îngrijitorii lipsiți de adăpost trebuie să coboare mai la vale, înainte de căderea ninsorilor.

Pentru zona de dealuri și mai jos la câmpie unde sunt condiții de adăpostire, animalele mai pot să fie menținute pe pășune până cel mai târziu cu 3 – 4 săptămâni (20 – 30 zile) înainte de apariția înghețurilor permanente la sol, care coincide în linii mari cu vechea cutumă românească de Sf. Dumitru (26 octombrie).

Din păcate, durata seculară a sezonului de pășunat pe meleagurile mioritice nu se mai respectă, în zilele noastre.

Adesea întâlnim turme de oi îndeosebi, pășunând pe pajiști și mai grav, culturi de cereale păioase, în afara sezonului (aprilie - octombrie), producând distrugeri majore compoziției floristice și productivității viitoare a covorului ierbos sau dijmuid recoltele din terenurile arabile, fapt unic în agricultura UE.

Pe terenurile în pantă, datorită pășunatului peste iarnă din noiembrie până în martie în extrasezon normal de pășunat, țelina pajiștilor se subțiază, covorul ierbos se rărește și ca urmare, apar buruienile, se declanșează procesele erozionale de toate felurile, se colmatează fundul râurilor și lacurile de acumulare, astfel că la o ploaie normală altădată, acum se produc inundații nemaîntâlnite și

mâine, poimâine, lacurile de acumulare se vor umple cu solul dislocat de copita animalelor de pe versanți care este dus apoi, în continuare de apă mai la vale.

Din aceste considerente majore asupra mediului cu efecte semnificative pentru economia națională, sezonul de pășunat trebuie încheiat la sfârșitul lunii octombrie în zonele de risc, cum sunt pajiștile situate pe pante, la fel și pe pajiștile situate pe terenuri plane dacă dorim să menținem o compoziție floristică cu specii furajere valoroase.

Pășunatul peste iarnă mai ales cu oile este un obicei foarte dăunător pentru covorul ierbos al pajiștilor noastre, cu repercusiuni negative în anul și anii ce urmează.

Pe o pajiște pășunată toată iarna, în sezonul de vegetație următor, producția scade cu cel puțin 20 – 40 %, ceea ce este foarte mult. Dacă pajiștea este în pantă și solul se erodează, pierderile sunt și mai mari, până la scoaterea ei din circuitul productiv.

În zona temperată, unde ne situăm și noi, din noiembrie până în martie – aprilie, pajiștea are nevoie să se „odihnească” să-și refacă „forțele” pentru sezonul de pășunat care urmează.

6.6. CONSTRUCȚII ȘI DOTĂRI ZOOPASTORALE

Pentru buna funcționare a amenajamentului pastoral sunt necesare mai multe construcții și dotări pentru sporirea gradului de accesibilitate, îmbunătățirea alimentării cu apă, adăpostirea oamenilor și animalelor, prelucrarea laptelui, împrejmuire pentru tarlire și pășunat rațional, depozitarea și aplicarea dejectiilor cât și alte utilități în consens cu dezvoltarea tehnicii și nivelului de civilizație.

6.6.1. Drumuri de acces

Drumuri

La fiecare corp de pajiști trebuie să existe un drum de acces pe care să poată circula mijloace auto și mecanizate, ca să efectueze în bune condiții, în sezonul primăvară – vară - toamnă, toate transporturile necesare, inclusiv pentru mersul animalelor la munte și de la munte. Un corp de pajiști din zona forestieră fără un asemenea drum nu poate fi exploatat decât în mod tradițional, cu totul extensiv și fără perspectivă economică. În majoritatea masivelor muntoase au fost construite drumuri forestiere. De la acestea se pot amenaja în continuare drumuri de acces, până la corpurile și trupurile de pajiști. Desigur că traseul unui asemenea drum pastoral va fi uneori destul de greu, pentru că va trebui ca pe o distanță relativ scurtă să se cuprindă o diferență de altitudine destul de mare. Dar o asemenea investiție se impune cu prioritate, mai ales pentru pajiștile care se exploatează intensiv și unde sunt și suprafețe mari de amenajat și îmbunătățit.

De la drumul principal de acces la corpul de pajiști se vor deschide și amenaja drumuri în continuare, pe cât posibil la toate trupurile de pajiști, iar în interiorul fiecărui trup se vor amenaja drumuri sau căi de acces simple, până la adăposturile de animale, la stâne, la adăpători, depozite de furaje, silozuri etc.

La proiectarea și execuția drumurilor pastorale se ține seama de unele criterii și anume :

- drumul să servească pe cât posibil mai multor scopuri: pastorale, forestiere, turistice etc. ;
- să deservească și să ofere posibilități de acces la o cât mai mare suprafață de pajiști;
- să traverseze cât mai puține văi și pâraie, în vederea reducerii volumului lucrărilor de artă, poduri, podețe etc. și să evite complet locurile înmlăștinate;
- să fie pietruit, de la drumul de legătură până la corpul de pajiști și în interiorul acestuia cel puțin pe porțiunile cu pantă;
- să solicite un cost redus pe fiecare kilometru, spre a se putea cu aceleași investiții, în timp mai scurt, să se facă mai multe drumuri, ținând seama că astăzi sunt foarte multe corpuri de pajiști montane, izolate complet de orice cale de comunicație, a căror exploatare este legată în cel mai înalt grad de existența acestora.

Accesul la cele 5 trupuri de pajiști din localitatea Dragomirești se face pe drumuri de exploatare.

6.6.2. Alimentări cu apă

Se cunoaște că nu se poate face o valorificare superioară a masei verzi prin pășunat, fără ca animalele de toate vârstele și categoriile să aibă la dispoziție apă de băut în cantități îndestulătoare, de bună calitate și în orice perioadă a zilei.

Prin apă bună de băut se înțelege o apă curată, lipsită de orice impurități fără miros sau gust deosebit. În zona montană și alpină în general nu se pune problema că nu există apă, adăpatul animalelor se face la ape curgătoare, pâraie și la adăpători amenajate.

Majoritatea pajistilor din zona de deal sunt brăzdate de pâraie și nu constituie o problemă adăpatul animalelor la această sursă, dacă apa este limpede, dacă pârâul are fundul pietros, debit suficient și mai ales dacă pe porțiunea de adăpare se fac unele mici amenajări, cale largă de acces, curățirea pârâului de bolovani, etc.

În cele mai multe cazuri însă este nevoie ca să se amenajeze adăpători fie prin aducerea apei din pâraie, fie prin captare de izvoare.

Din pâraie, captarea apei se face cu ajutorul unui baraj, făcut transversal pe pârâu, construit din lemn, piatră, pământ, beton, etc., unde apoi apa se conduce prin șanț deschis sau închis sau prin conductă la un bazin colector sau recipient de captare sau direct prin conductă la jgheburile de adăpat.

Și în cazul captării izvoarelor, fie că acesta este unul singur sau sunt mai multe pe același loc, în partea lor din aval se face un baraj în spatele căruia se adună apa ce este apoi condusă la jgheaburi, la intermediar se construiește un recipient de captare, simplu sau cu un decantor.

Bazinul de apă, casa de apă sau recipientul de captare, atât în cazul aducerii apei din pâraie cât și direct de la izvoare, se construiește din lemn îmbinat, din piatră cu mortar de ciment sau din beton, pietruit sau betonat pe fund și margini și acoperit cu blăni de lemn, cu lespezi de piatră sau cu plăci de beton, peste care adesea se așează un strat de pământ sau se pun brazde.

Din recipient la jgheaburi, conducerea apei se face prin țevi de fier sau zincate cu diametrul de 1-2 țoli (25,5-51 mm). La conductele din lemn de molid aproape s-a renunțat deoarece confecționatul lor costă scump.

Nici tuburile de beton nu se folosesc pentru că sunt greu de transportat, în schimb se pot folosi tuburi din material plastic.

Conductele se îngroapă la o adâncime de 70-80 cm având prevăzut la capătul din bazinul de colectare un sorb, care împiedică pătrunderea pe conductă a diferitelor impurități grosiere care ar putea înfunda conducta.

Jgheburile sau ulucile de adăpat trebuie să îndeplinească unele condiții și anume:

-să aibă în totalitatea lor o lungime care să asigure adăpatul tuturor animalelor care sunt pe acea pășune;

-fiecare jgheab să aibă o poziție perfect orizontală;

-să nu fie așezate direct pe pământ, ci pe suporturi la o înălțime de 30-50 cm;

-să poată fi golite integral pe perioada de iarnă sau pentru igienizare.

Amplasarea jgheaburilor de adăpat se face pe un loc deschis, mai larg, pentru ca cireada să se poată deplasa și adăpa cu mai multă ușurință. De dorit este ca adăparea să se facă pe ambele părți ale jgheaburilor, dar dacă acest lucru nu este posibil, se poate face și numai pe o singură parte.

Jgheburile se fac de 3-4 m lungime, cu secțiunea de 25 cm la fund, 30-35 cm în față și înălțimea de 30 cm. Ele se pot confecționa din lemn, bușteni scobiți, dulapi, beton sau tablă.

Cele mai bune și mai durabile sunt cele de beton armat, cu pereți de 8-10 cm, sclivișiți și care se toarnă direct la locul de amplasament, în bloc cu pilonii de susținere, fundul jgheaburilor având o înclinație de 0,5% în sens longitudinal.

Fiecare jgheab, în peretele transversal în partea cea mai de jos are o deschidere cu diametrul de 3 cm pentru trecerea apei în jgheabul următor, ce se face printr-o scurtă conductă, țevă de fier de 1,5 țoli.

Pentru ca în jurul adăpătorii și în mod deosebit în fața jgheaburilor să fie terenul curat, fără noroi, platforma se nivelează, se bătătorește și se pavează cu piatră. Pavajul are o lățime de cel puțin 2,5-3 m și o grosime de 15-20 cm, precum și o înclinație de 5% pentru scurgerea apei și a urinei.

În scopul evacuării surplusului de apă ce curge la capătul ultimului jgheab, se construiește o ocnă din lemn, piatră sau beton, cu dimensiuni de 30-40 cm, în care cade apa printr-o țevă de fier cotită cu diametrul de 1,5-2 țoli.

Din această ocnă apa este condusă printr-un canal la o distanță de 12-15 m, de unde apoi curge spre o vale sau un pârâu.

În cazurile când adăparea animalelor la jgheaburi se face numai pe o singură parte, spre a evita intrarea vitelor de pe partea opusă, care de obicei este o pantă pronunțată, se construiește pe acea parte un gard de lemn.

Aceeași împrejmuire de protecție se face și la locul unde se captează izvoarele și la bazinul colector. Buna funcționare a adăpătorilor cere, ca în fiecare primăvară, acestea să fie revăzute, reparate și întreținute în tot timpul verii iar paznicii de vite au obligația de a curăța jgheaburile, cel puțin o dată pe săptămână.

6.6.3. Adăposturi pentru oameni și animale

Activitatea pastorală în zona de deal cere încă destul de multe brațe de muncă, atât pentru lucrările de îmbunătățire a pajiștilor, cât mai ales pentru exploatarea lor, îngrijirea și deservirea animalelor. Păstorul de oi sau ciobanul, are un rol important în cadrul activității pastorale, de aceea el trebuie să-și creeze condiții de locuit corespunzătoare în stana, atât pentru conducătorul stanei cât și pentru ceilalți ciobani.

Pentru îngrijitorii de animale, încăperile de locuit se pot construi atașate de celelalte construcții zoopastorale, stâne, grajduri, tabere de vară, magazii sau amenaja ca adăposturi speciale. Asemenea tipuri sau modele de locuințe sau adăposturi, pot varia de la un etaj altitudinal la altul, după zone, după numărul oamenilor ce urmează să locuiască în ele și după felul și numărul animalelor ce le deservesc

Tabere de vară

La altitudini mai joase, în etajul fagului și la limita inferioară a etajului molidului, bovinele duse vara la pășune nu au în general nevoie de adăposturi, pentru că stau în permanență în parcela unde

pășunează, făcând în același timp și fertilizarea prin târlire iar pe timpul unor intemperii se adăpostesc de obicei sub arbori.

Condițiile acestea, însă, nu se găsesc peste tot, nici chiar în etajul fagului, nici în etajul molidului, animalele având totuși nevoie de un adăpost. Acest adăpost sau tabără de vară, construcție simplă, relativ ieftină, trebuie să fie destul de solidă ca să reziste vânturilor și zăpezilor din timpul iernii. Construcția este, de obicei, închisă pe trei părți, având forma unei potcoave, este prevăzută cu un padoc betonat și un bazin pentru colectarea dejecțiilor lichide și solide, cu care sub formă de turbureală de bălegar se va fertiliza pajiștea.

La ambele capete, tabăra are câte o încăpere, una ce servește ca magazie iar alta ca locuință pentru îngrijitori. Dacă tabăra este pentru vaci cu lapte, se amenajează și o încăpere specială pentru păstrarea și prelucrarea laptelui.

Acoperișul poate fi în una sau două ape. Lateral, tabăra este prevăzută cu iesle pentru administrarea furajelor suplimentare: masă verde cosită, iarbă însilozată, fân, concentrate.

Pentru a se satisface întru totul necesitățile de exploatare a pajiștii și cele de întreținere și exploatare a animalelor, la stabilirea, amplasarea și organizarea taberei se va ține seama de următoarele:

- amplasarea să se facă pe locuri mai ridicate și cât mai în susul pantei, atât pentru scurgerea apelor, cât și pentru a crea posibilitatea ca turbureala de bălegar și gunoiul strâns la tabără să poată fi transportat din deal în vale și nu invers, acest lucru este mai puțin posibil în etajul alpin inferior, unde tabăra va trebui să fie amplasată în locuri mai adăpostite;

- orientarea taberei se face în așa fel ca spatele ei cu peretele închis să fie pe partea de unde bate vântul dominant;

- tabăra nu poate fi amplasată la prea mare distanță de sursa de adăpare și este bine să se caute posibilități ca apa să poată fi adusă prin conductă în jgheaburi la tabără.

La taberele destinate tineretului de reproducție și celui de creștere și îngrășare, se instalează un cântar basculă, în capacitate de 1000 kg, pentru cântărirea periodică a animalelor.

Taberele astfel amenajate pot fi folosite cu succes în timpul iernii ca saivan pentru oi, unde acestea pot ierna dacă au la dispoziție fânul necesar în apropiere.

Stâne

Sunt construcții unde se face prepararea laptelui de oaie și a brânzeturilor și unde au ciobanii locuința de vară.

În munții noștri s-au construit diferite tipuri și feluri de stâne: din lemn, piatră sau cărămidă, de diferite modele și mărimi, cu 2-3 sau mai multe încăperi și în unele cazuri cu amenajări speciale pentru prepararea brânzeturilor.

Stânele se compun din: una sau două camere de locuit, o magazie, o încăpere de foc și prepararea laptelui care servește și de bucătărie pentru ciobani și o încăpere pentru prepararea și păstrarea temporară a brânzeturilor, denumită celar sau cășărie. Toate aceste încăperi își au justificarea prin însăși activitatea de la stână.

Pe toată lungimea fațadei stâna poate avea un cerdac sau pridvor trebuincios pentru păstrarea unor lucruri de folosință zilnică și de unde se intră în camerele de locuit. Pentru că durabilitatea unei stâne construită din lemn este socotită la 40-50 ani și a celor din piatră și cărămidă de până la 120 ani, la amplasare se ține seama de o serie de factori ca: altitudinea, căile de acces, apa, etc.

În etajul alpin și subalpin, stânele se construiesc în văile dintre munți, în locuri bine adăpostite, iar în etajul fagului și molidului se amplasează mai aproape de culmea pășunii, la o distanță de cel puțin 200 m de la marginea pădurii.

Factorul hotărâtor în amplasarea stânei este sursa de apă. Se amplasează construcția lângă sursa de apă sau se are în vedere posibilitatea de a aduce apa la stână prin conductă.

Amplasarea stânei este legată și de existența unei căi de acces, drum sau potecă. De la stână trebuie, pe cât posibil, să fie vedere largă spre trupul de pășune.

Stâna se așează cu spatele către vântul dominant și cu celarul orientat către nord sau nord – est, nord – vest, pentru că e necesar ca în această încăpere să fie în permanență răcoare, să nu fie în bătaia directă a razelor solare.

La stână și în jurul ei este necesară în permanență o mare curățenie, această cerință fiind în mare măsură satisfăcută de existența la o distanță de 10 m jur împrejur a unui gard din lemn cu stâlpi plantați din 3 în 3 m sau din 4 în 4 m, cu 5 rânduri de manele așezate la distanță de 25 cm între rânduri și cu o porțiță de intrare în partea din față a stânei sau pe una din cele două laterale.

Cu ajutorul acestei împrejurimi se creează în jurul stânei o curte de cca. 800 m², în permanență curată, unde nu au acces oile, câinii, vițeeii, caii, etc. și unde, la altitudini mai joase, se pot cultiva cartofi sau alte legume și zarzavaturi.

Activitatea la stânele cu oi mulgătoare este legată de așa numita strungă, amenajare pentru muls și pentru separarea oilor mulse de cele nemulse.

Se consideră că sistemul strungilor fixe nu este bun pe pajiștile montane, pentru că stând prea mult într-un loc, se distruge complet vegetația ierboasă și nu mai cresc decât buruieni nitrofile ca:

urzici (*Urtica dioica*), șteviei (*Rumex obtusifolius*, *R. alpinus*), știrigoaie (*Veratrum album*) și altele. După mai mulți ani de îmburuienare abia începe să apară firuța stânelor (*Poa annua*). Prin acest sistem se pierd mari cantități de bălegar și urină cu care s-ar putea fertiliza pajiștile. Strunga trebuie să fie mutată și ea la fiecare 2-4 zile în alt loc, toate porțiunile de pajiște din apropierea stânei putând fi fertilizate prin târlire, prin mutarea strungii.

Pentru ca strunga să poată fi cu ușurință mutată, se confecționează din 4 stâlpi așezați pe o talpă de lemn, cu un acoperiș simplu de șindrila sau carton gudronat care asigură în timpul mulșului adăpost contra ploilor și 4-6 butuci de lemn sau scăunele simple pe care stau mulgătorii, precum și împrejmuirea care închide oile nemulse, amenajată din porți de târlire. Mutarea unei astfel de strungi se poate face de doi oameni în timp de cel mult o oră.

6.6.4. Împrejmuiri și porți de târlire

Împrejmuiri. Pe pajiștile din etajul fagului și etajul molidului, unele împrejmuiri sunt deosebit de necesare pentru o mai bună exploatare a acestora. Aceste împrejmuiri, sub formă de garduri, servesc la delimitarea de tarlale, la separarea unor fânețe de pășuni, la împrejmuirea stânelor, taberelor de vară, a locuințelor, plantațiilor, terenurilor degradate, a prăpăstiilor, a terenurilor mlăștinoase, etc. Într-o economie montană prosperă nu se poate renunța la asemenea amenajări.

Împrejmuirile se execută, în general, din materiale locale, din piatră sau din lemn. Cele din piatră se fac acolo unde aceasta există din abundență și nu se transportă din alte locuri și unde nu este necesar ca să se facă împrejmuiri de lungimi prea mari.

La împrejmuirile din lemn, esențele preferate sunt molidul, fagul și mesteacănul, sub formă de stâlpi și bile manele sau sub formă de margini sau scânduri cioplite, în diferite moduri și sisteme. Folosindu-se mult material lemnos, aceste împrejmuiri devin costisitoare, având și o durabilitate relativ scurtă, de cca. 6-10 ani, sunt totuși destul de rentabile pe lungimi mai mici.

Se pot face împrejmuiri de lungă durată sub formă de garduri vii, prin plantarea a 3-4 rânduri de molid la distanță de 40-50 cm pe rând și 40-50 cm între rânduri, plantație care după 6-8 ani formează un gard aproape impenetrabil, dar care necesită protejare până la înălțimea de 1,5-2 m. Astfel de împrejmuiri se pretează mai ales pentru separarea pajiștilor de păduri, și în jurul construcțiilor.

În ultimul timp a început să se introducă și în zona de munte uzanța de a se executa împrejmuiri din stâlpi de beton cu sârmă ghimpată. Este considerată ca cea mai bună împrejmuire, durabilă și cea mai economică. Se poate executa rapid, ușor și servește scopurilor și necesităților montane, mai ales la delimitarea tarlalelor de pășunat pe suprafețele unde se practică o exploatare intensivă.

Porți de târlire

Nu pot lipsi din nici o pajiște unde pășunează oile. Denumirea de poartă este dată de faptul că construcția ei este asemănătoare cu o poartă simplă țărănească dar în unele localități se mai numesc lese, țarcuri, oboare, garduri de târlire, etc.

O asemenea poartă de târlire are de obicei o lungime de 4 m și o înălțime de 1,30 m și se confecționează din manele de diferite esențe, preferându-se molidul care este mai ușor.

Bilele manele de molid din care se confecționează au un diametru de 4-5 cm și se îmbină pe 5 rânduri, la o distanță de 25 cm una de alta și prinse la capete pe alte două manele.

Pentru o mai bună fixare și rezistență se mai prind 2-3 manele pe diagonală. Fixarea manelelor se face cu cuie de 80-90 mm lungime, la o poartă fiind necesare cca. 40 bucăți.

Dacă în etajul molidului porțile de târlire se pot confecționa din manele de molid, de obicei uscat, material ce se găsește pe loc și destul de ieftin, ușor de fasonat și manipulat și din care rezultă porți de târlire ușoare, în alte etaje sau acolo unde nu se găsește molid, confecționarea din alte esențe ca mesteacăn, fag, etc., este recomandabilă pentru că porțile din aceste esențe sunt de o durabilitate mult mai mică, mai puțin rezistente, grele și incomod de manipulat.

În zona din afara molidului și chiar și aici, confecționarea de porți de târlire din plasă de sârmă de diferite grosimi, cu ochiuri variind între 5 și 10 cm, înrămate în manele sau scânduri sau rame de fier rotund de 14-16 mm, confecționate în așa fel ca să se prindă una de alta printr-un sistem simplu de agățare, poate rezolva una din problemele legate de aplicarea fertilizării prin târlire. Porțile din plasă de sârmă cu rame metalice ușoare 21-23 kg au o durabilitate mai mare, sunt ușor de manipulat și de fixat în pământ, costul lor amortizându-se în 2-3 ani. Cu asemenea porți, schimbarea târlei (ocolului) se face de un singur om într-un timp relativ scurt, de cca. o oră.

Numărul de porți de târlire necesare la o turmă de oi depinde de mărimea turmei. Dacă o oaie trebuie să aibă în ocol la dispoziție o suprafață de un m², atunci numărul de porți va fi: la o turmă de oi de: 300 oi – 18 buc, 600 oi – 26 buc, 400 oi – 20 buc, 750 oi – 28 buc, 500 oi – 24 buc.

La turmele de mânzări, se mai calculează câte un număr de 12 – 18 buc porți pentru strungă.

CAPITOLUL VII

DESCRIERE PARCELARĂ

Pentru a avea o imagine de ansamblu a trupurilor de pajiște din proprietatea UAT-ului Dragomirești am procedat la descrierea parcelară a fiecărui trup de pajiște.

Tabelul 7.1.

U.A.T. 1	Trup de pajiște	Tarla	Suprafața (ha)	Categorie de folosință	Unitate de relief
Dragomirești	MASTACĂN	2, 3, 18, 20, 28, 42, 44, 50, 52	21,10	Pășune/ Fâneață	Dealuri
Altitudine: 229 -340 m		Expoziție: N		Pantă: 0-5°	Sol: FZ, EL, GS
Tipul de pajiște: <i>Festuca rubra</i> + <i>Poa pratensis</i>					
Graminee: 55 %, <i>Agropyron repens</i> , <i>Poa pratensis</i> , <i>Festuca pratensis</i> , <i>Festuca rubra</i> , <i>Lolium perene</i> , <i>Dactylis glomerata</i>					
Leguminoase: 18 %, <i>Lotus corniculatus</i> , <i>Medicago falcata</i> , <i>Trifolium pretense</i> , <i>Medicago lupulina</i> , <i>Trifolium repens</i> , <i>Vicia cracca</i>					
Alte specii: 25 %, <i>Artemisia absinthium</i> , <i>Agrimonia eupatoria</i> , <i>Achillea millefolium</i> , <i>Capsella bursa pastoris</i> , <i>Carduus achantoides</i> , <i>Centaurea cyanus</i> , <i>Cirsium vulgare</i> , <i>Convolvulus arvensis</i> , <i>Carex praecox</i> , <i>Eryngium campestre</i> , <i>Erigeron annuus</i> , <i>Euphorbia cyparissias</i> , <i>Galium verum</i> , <i>Leucanthemum vulgare</i> , <i>Linum hirsutum</i> , <i>Luzula campestris</i> , <i>Primula vulgaris</i> , <i>Plantago lanceolata</i> , <i>Plantago media</i> , <i>Ranunculus repens</i> , <i>Rhinanthus minor</i> , <i>Salvia pratensis</i> , <i>Taraxacum officinale</i> , <i>Urtica dioica</i> , <i>Veronica chamaedrys</i>					
Plante dăunătoare și toxice: <i>Ranunculus repens</i> , <i>Euphorbia cyparissias</i> , <i>Eryngium campestre</i>					
Vegetație lemnoasă: 2 % <i>Rosa canina</i> , <i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Crataegus monogyna</i>					
Încărcarea cu animale: 15 UVM			Valoare pastoral: 60,34 %		
Lucrări de îmbunătățire a pajiștii propuse: fertilizare, distrugerea mușuroaielor, îndepărtarea pietrelor,					

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

defrișare arbuști și scoaterea cioturilor, drenaj superficial, drenaj de adâncime și nivelare capital, plantații de protective

* Se recomandă plantarea copacilor cu rol de umbrare pentru animale + construire adăpătoare pentru animale

Tabelul 7.2.

U.A.T. 2	Trup de pajiște	Tarla	Suprafața (ha)	Categorie de folosință	Unitate de relief
Dragomirești	BORNIȘ	8, 10, 11, 15, 20, 23, 41, 42, 44, 45, 48, 50, 52, 56, 58, 60, 62, 64, 65, 67, 68, 69	61,19	Pășune/ Fâneată	Dealuri
Altitudine: 225-340 m		Expoziție: N		Pantă: 0-15°	Sol: FZ, EL, LV, AL, GS
Tipul de pajiște: <i>Festuca rubra</i> + <i>Poa pratensis</i>					
Graminee: 55 %, <i>Agropyron repens</i> , <i>Poa pratensis</i> , <i>Festuca pratensis</i> , <i>Festuca rubra</i> , <i>Lolium perene</i> , <i>Dactylis glomerata</i>					
Leguminoase: 18 %, <i>Lotus corniculatus</i> , <i>Medicago falcata</i> , <i>Trifolium pretense</i> , <i>Medicago lupulina</i> , <i>Trifolium repens</i> , <i>Vicia cracca</i>					
Alte specii: 25 %, <i>Artemisia absinthium</i> , <i>Agrimonia eupatoria</i> , <i>Achillea millefolium</i> , <i>Capsella bursa pastoris</i> , <i>Carduus achantoides</i> , <i>Centaurea cyanus</i> , <i>Cirsium vulgare</i> , <i>Convolvulus arvensis</i> , <i>Carex praecox</i> , <i>Eryngium campestre</i> , <i>Erigeron annuus</i> , <i>Euphorbia cyparissias</i> , <i>Galium verum</i> , <i>Leucanthemum vulgare</i> , <i>Linum hirsutum</i> , <i>Luzula campestris</i> , <i>Primula vulgaris</i> , <i>Plantago lanceolata</i> , <i>Plantago media</i> , <i>Ranunculus repens</i> , <i>Rhinanthus minor</i> , <i>Salvia pratensis</i> , <i>Taraxacum officinale</i> , <i>Urtica dioica</i> , <i>Veronica chamaedrys</i>					
Plante dăunătoare și toxice: <i>Ranunculus repens</i> , <i>Euphorbia cyparissias</i> , <i>Eryngium campestre</i>					
Vegetație lemnoasă: 2 % <i>Rosa canina</i> , <i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Crataegus monogyna</i>					
Încărcarea cu animale: 43 UVM				Valoare pastoral: 60,34 %	
Lucrări de îmbunătățire a pajiștii propuse: fertilizare, distrugerea mușuroaielor, îndepărtarea pietrelor, defrișare arbuști și scoaterea cioturilor, drenaj superficial, drenaj de adâncime și nivelare capital, plantații de protective					

* Se recomandă plantarea copacilor cu rol de umbrare pentru animale + construire adăpătoare pentru animale

Tabelul 7.3.

U.A.T. 3	Trup de pajiște	Tarla	Suprafața (ha)	Categorie de folosință	Unitate de relief
Dragomirești	UNGHI	2, 21, 22, 24, 33, 38, 39, 68	39,32	Pășune/ Fâneață	Dealuri
Altitudine: 225-368 m		Expoziție: V		Pantă: 5-20°	Sol: FZ, EL, LV, GS
Tipul de pajiște: <i>Festuca rubra</i> + <i>Lolium perene</i>					
Graminee: 65 %, <i>Agropyron repens</i> , <i>Brachipodium pinnatum</i> , <i>Cynodon dactylon</i> , <i>Poa pratensis</i> , <i>Festuca rubra</i> , <i>Lolium perene</i>					
Leguminoase: 10 %, <i>Lotus corniculatus</i> , <i>Medicago falcata</i> , <i>Trifolium pratense</i> , <i>Trifolium repens</i>					
Alte specii: 23 %, <i>Artemisia absinthium</i> , <i>Achillea millefolium</i> , <i>Capsella bursa pastoris</i> , <i>Centaurea cyanus</i> , <i>Cirsium vulgare</i> , <i>Convolvulus arvensis</i> , <i>Daucus carota</i> , <i>Eryngium campestre</i> , <i>Euphorbia cyparissias</i> , <i>Equisetum arvense</i> , <i>Galium verum</i> , <i>Primula vulgaris</i> , <i>Plantago lanceolata</i> , <i>Plantago media</i> , <i>Potentilla anserine</i> , <i>Ranunculus repens</i> , <i>Urtica dioica</i> , <i>Taraxacum officinale</i> , <i>Thymus serpyllum</i> , <i>Veronica chamaedrys</i> , <i>Xanthium strumarium</i>					
Plante dăunătoare și toxice: <i>Ranunculus repens</i> , <i>Euphorbia cyparissias</i> , <i>Eryngium campestre</i> , <i>Xanthium strumarium</i>					
Vegetație lemnoasă: 2 % <i>Rosa canina</i> , <i>Salix sp.</i>					
Încărcarea cu animale: 26 UVM			Valoare pastoral: 48,74 %		
Lucrări de îmbunătățire a pajiștii propuse: fertilizare, distrugerea mușuroaielor, îndepărtarea pietrelor, defrișare arbuști și scoaterea cioturilor, drenaj superficial, drenaj de adâncime și nivelare capital, plantații de protective					

* Se recomandă plantarea copacilor cu rol de umbrare pentru animale + construire adăpătoare pentru animale

Tabelul 7.4.

U.A.T. 4	Trup de pajiște	Tarla	Suprafața (ha)	Categorie de folosință	Unitate de relief
Dragomirești	VAD	2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 26, 28, 35, 53	115,96	Pășune/ Fâneață	Dealuri
Altitudine: 225-260 m		Expoziție: S		Pantă: 0-5°	Sol: FZ, EL, LV, AL, GS
Tipul de pajiște: <i>Festuca rubra</i> + <i>Poa pratensis</i>					
Graminee: 55 %, <i>Agropyron repens</i> , <i>Brachipodium pinnatum</i> , <i>Poa pratensis</i> , <i>Festuca rubra</i> , <i>Lolium perene</i> , <i>Phleum pretense</i>					
Leguminoase: 8 %, <i>Lotus corniculatus</i> , <i>Trifolium repens</i> , <i>Trifolium pretense</i> , <i>Medicago lupulina</i>					
Alte specii: 36,5 %, <i>Artemisia absinthium</i> , <i>Agrimonia eupatoria</i> , <i>Achillea millefolium</i> , <i>Capsella bursa pastoris</i> , <i>Carduus achantoides</i> , <i>Centaurea cyanus</i> , <i>Cirsium vulgare</i> , <i>Convolvulus arvensis</i> , <i>Eryngium campestre</i> , <i>Euphorbia cyparissias</i> , <i>Galium verum</i> , <i>Leucanthemum vulgare</i> , <i>Plantago lanceolata</i> , <i>Plantago media</i> , <i>Ranunculus repens</i> , <i>Ranunculus repens</i> , <i>Taraxacum officinale</i> , <i>Veronica chamaedrys</i>					
Plante dăunătoare și toxice: <i>Carduus achantoides</i> , <i>Ranunculus repens</i> , <i>Eryngium campestre</i>					
Vegetație lemnoasă: 0,5 % <i>Rosa canina</i>					
Încărcarea cu animale: 76 UVM				Valoare pastoral: 44,74 %	
Lucrări de îmbunătățire a pajiștii propuse: fertilizare, distrugerea mușuroaielor, îndepărtarea pietrelor, defrișare arbuști și scoaterea cioturilor, drenaj superficial, drenaj de adâncime și nivelare capital, plantații de protective					

* Se recomandă plantarea copacilor cu rol de umbrare pentru animale + construire adăpătoare pentru animale

Tabelul 7.5.

U.A.T. 5	Trup de pajiște	Tarla	Suprafața (ha)	Categorie de folosință	Unitate de relief
Dragomirești	HLĂPEȘTI	4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 48, 52, 55, 56, 60, 61, 64, 68,	64,90	Pășune/ Fâneață	Dealuri
Altitudine: 227-338 m		Expoziție: N		Pantă: 0-15°	Sol: FZ, EL, LV, AL, GS
Tipul de pajiște: <i>Agropyron repens</i> + <i>Cynodon dactylon</i>					
Graminee: 30 %, <i>Agropyron repens</i> , <i>Dactylis glomerata</i> , <i>Cynodon dactylon</i> , <i>Festuca rubra</i> , <i>Poa pratensis</i>					
Leguminoase: 10 %, <i>Lotus corniculatus</i> , <i>Trifolium repens</i> , <i>Medicago falcata</i> , <i>Medicago lupulina</i> , <i>Genista sagittalis</i>					
Alte specii: 57,5 %, <i>Artemisia absinthium</i> , <i>Agrimonia eupatoria</i> , <i>Achillea millefolium</i> , <i>Capsella bursa pastoris</i> , <i>Carduus achantoides</i> , <i>Centaurea cyanus</i> , <i>Cirsium vulgare</i> , <i>Convolvulus arvensis</i> , <i>Daucus carota</i> , <i>Eryngium campestre</i> , <i>Erigeron annuus</i> , <i>Euphorbia cyparissias</i> , <i>Galium verum</i> , <i>Leucanthemum vulgare</i> , <i>Linum hirsutum</i> , <i>Luzula campestris</i> , <i>Primula vulgaris</i> , <i>Plantago lanceolata</i> , <i>Plantago media</i> , <i>Ranunculus repens</i> , <i>Salvia pratensis</i> , <i>Taraxacum officinale</i> , <i>Urtica dioica</i> , <i>Veronica chamaedrys</i>					
Plante dăunătoare și toxice: <i>Carduus achantoides</i> , <i>Ranunculus repens</i> , <i>Eryngium campestre</i>					
Vegetație lemnoasă: 2,5 % <i>Rosa canina</i> , <i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Salix sp.</i> , <i>Betula pendula</i>					
Încărcarea cu animale: 41 UVM			Valoare pastoral: 30,60 %		
Lucrări de îmbunătățire a pajiștii propuse: fertilizare, distrugerea mușuroaielor, îndepărtarea pietrelor, defrișare arbuști și scoaterea cioturilor, drenaj superficial, drenaj de adâncime și nivelare capital, plantații de protecție					

* Se recomandă plantarea copacilor cu rol de umbrare pentru animale + construire adăpătoare pentru animale

CAPITOLUL VIII

DIVERSE

8.1.DATA INTRĂRII ÎN VIGOARE A AMENAJAMENTULUI ȘI DURATA ACESTUIA

Prezentul Amenajament pastoral intră în vigoare începând cu data de 01.07.2023. Durata amenajamentului pastoral este de 10 ani.

8.2 COLECTIVUL DE ELABORARE A PREZENTEI LUCRĂRI

Tabelul 8.1.

Echipa de lucru

Nr. crt.	Numele și prenumele	Specialitatea	Unitatea	Contribuția	Semnătura
1.	Sorlescu Niculina	Ing. zootehnist	DAJ Neamț	Verificare si avizare documentatii proiect	
2.	Pomohaci Traian Ioan	Ing. agronom	DAJ Neamț	Verificare si avizare documentatii proiect Prelucrarea datelor de teren, tehnic și tehnologic. Faza de birou , redactare, informații de specialitate	
3.	Chelaru Florin	Ing. pedolog	OSPA Neamț	Prelucrare date din teren și intocmire studiu pedologic și agrochimic.	

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

4.	Ioniță Ion	Primar	Comuna Dragomirești	Faza de birou , redactare, informații de specialitate	
5.	Ciprian Smeu	Consilier registru agricol	Comuna Dragomirești	Faza de birou , redactare, informații de specialitate	

8.3 HĂRȚILE CE SE ATAȘEAZĂ AMENAJAMENTULUI PASTORAL

Prezentul proiect de amenajament pastoral are anexate următoarele:

- **Studiu pedologic și agrochimic**
- **Plan cadastral scara 1: 10.000** (unde sunt evidentiata trupurile de pajiste a comunei Dragomirești).
- **Ortofotoplan**
- **Adeverință care să ateste suprafața de pajisti la data de 01.01.2007**

Numărul exemplarelor editate.

Amenajamentul pastoral pentru pajiștile din proprietatea Primăriei Dragomirești, județul Neamț s-a întocmit în două exemplare, în conformitate cu prevederile Legii nr 86 din 2014, care aprobă O.U.G. 34 din 2013 modificată, și Legea 44/2018, fiind verificat de către D.A.J. Neamț și care va fi aprobat în Consiliul Local al Comunei Dragomirești, județul Neamț.

Un exemplar rămâne la Primăria Dragomirești, jud Neamț, iar unul la D.A.J. Neamț.

8.4 EVIDENȚA LUCRĂRILOR EXECUTATE ANUAL PE FIECARE TRUP SAU PARCELĂ DE PAJIȘTE

Lucrările care au fost propuse pentru a se executa anual, pe fiecare trup de pajiște sunt în conformitate cu metodologia și respectarea bunelor condiții agricole și de mediu, denumite în continuare GAEC și a celor care sunt sub angajament (declarat la APIA).

Au fost elaborate devize de lucrări pe întreaga perioadă de implementare a amenajamentului pastoral. Pentru întocmirea devizelor s-a avut în vedere Normele Tehnice de Muncă pentru Unitățile Agricole-Lucrări manuale, ediția 1983.

În devizele de mai jos sunt redată cheltuielile minime obligatorii pentru fiecare trup de pajiște.

DIRECȚIA PENTRU AGRICULTURĂ NEAMȚ

VERIFICAT,

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

Data: ziua ..... luna ..... anul.....

APROBAT

CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI DRAGOMIREȘTI

H.C.L. nr.....din data.....

DEVIZE ANUALE ORIENTATIVE DE LUCRĂRI MANUALE

DEVIZ DE LUCRĂRI PENTRU
REABILITAREA PRODUCȚIEI PAJIȘTILOR NATURALE PRIN
LUCRĂRI DE SUPRAFAȚĂ EXECUTATE MANUAL

1. MASTACĂN
Suprafața = 21,10 ha

Cod lucrare (normativ)	Denumirea lucrării	Tarif (lei/zi)	Volum (ha)	Zile om/ha (normativ)	Total (zile om)	Valoare (Lei)
1	2	3	4	5	6	7
1764	Defrișat vegetația de măces, păducel, grad acoperire de până la 20 %	120	0.4	18.86	7.54	905.28
1780	Curățirea pajiștei de pietre și resturi vegetale	120	0.1	6.66	0.67	79.92
1787	Tăierea mușuroaielor înțelenite	120	2	4.80	9.60	1152.00
1779	Combaterea manuală a buruienilor, scaiului, bozul, etc	120	1	1.60	1.60	192.00
29	Fertilizat manual cu îngrășăminte chimice	120	21.1	0.40	8.44	1012.80
43	Supraînsămânțat manual	120	1	0.53	0.53	63.60
Total lucrări manual						3405.60
Amestec semințe pajiște 20 kg/ha x 20 lei/kg = 400 lei/ha x 1.00 ha						400.00
Total cheltuieli directe/ha/1 an						180

DEVIZ DE LUCRĂRI PENTRU
REABILITAREA PRODUCȚIEI PAJIȘTILOR NATURALE PRIN
LUCRĂRI DE SUPRAFAȚĂ EXECUTATE MANUAL

2. BORNIS
Suprafața = 61,19 ha

Cod lucrare (normativ)	Denumirea lucrării	Tarif (lei/zi)	Volum (ha)	Zile om/ha (normativ)	Total (zile om)	Valoare (Lei)
1	2	3	4	5	6	7
1764	Defrișat vegetația de măces, păducel, grad acoperire de până la 20 %	120	1	18.86	18.86	2263.20
1780	Curățirea pajiștei de pietre și resturi vegetale	120	0.1	6.66	0.67	79.92
1787	Tăierea mușuroaielor înțelenite	120	5	4.80	24.00	2880.00
1779	Combaterea manuală a buruienilor, scaiului, bozul, etc	120	3	1.60	4.80	576.00
29	Fertilizat manual cu îngrășăminte chimice	120	61.19	0.40	24.48	2937.12
496	Împrăștiat manual amendamente din remorcă	120	20	0.25	5.00	600.00
43	Supraînsămânțat manual	120	5	0.53	2.65	318.00
Total lucrări manual						9654.24
Amestec semințe pajiște 20 kg/ha x 20 lei/kg = 400 lei/ha x 5.00 ha						2000.00
Total cheltuieli directe/ha/1 an						190

DEVIZ DE LUCRĂRI PENTRU
REABILITAREA PRODUCȚIEI PAJIȘTILOR NATURALE PRIN
LUCRĂRI DE SUPRAFAȚĂ EXECUTATE MANUAL

3. UNGHI
Suprafața = 39,32 ha

Cod lucrare (normativ)	Denumirea lucrării	Tarif (lei/zi)	Volum (ha)	Zile om/ha (normativ)	Total (zile om)	Valoare (Lei)
1	2	3	4	5	6	7
1764	Defrișat vegetația de măces, păducel, grad acoperire de până la 20 %	120	0.5	18.86	9.43	1131.60
1780	Curățirea pajiștei de pietre și resturi vegetale	120	0.2	6.66	1.33	159.84
1787	Tăierea mușuroaielor înțelenite	120	4	4.80	19.20	2304.00
1779	Combaterea manuală a buruienilor, scaiului, bozul, etc	120	2	1.60	3.20	384.00
29	Fertilizat manual cu îngrășăminte chimice	120	39.32	0.40	15.73	1887.36
43	Supraînsămânțat manual	120	2	0.53	1.06	127.20
Total lucrări manual						5994.00
Amestec semințe pajiște 20 kg/ha x 20 lei/kg = 400 lei/ha x 2.00 ha						800.00
Total cheltuieli directe/ha/1 an						173

DEVIZ DE LUCRĂRI PENTRU
REABILITAREA PRODUCȚIEI PAJIȘTILOR NATURALE PRIN
LUCRĂRI DE SUPRAFAȚĂ EXECUTATE MANUAL

4. VAD
Suprafața = 115,96 ha

Cod lucrare (normativ)	Denumirea lucrării	Tarif (lei/zi)	Volum (ha)	Zile om/ha (normativ)	Total (zile om)	Valoare (Lei)
1	2	3	4	5	6	7
1764	Defrișat vegetația de măces, păducel, grad acoperire de până la 20 %	120	0.4	18.86	7.54	905.28
1780	Curățirea pajiștei de pietre și resturi vegetale	120	0.2	6.66	1.33	159.84
1787	Tăierea mușuroaielor înțelenite	120	12	4.80	57.60	6912.00
1779	Combaterea manuală a buruienilor, scaiului, bozul, etc	120	10	1.60	16.00	1920.00
29	Fertilizat manual cu îngrășăminte chimice	120	115.96	0.40	46.38	5566.08
43	Supraînsămânțat manual	120	8	0.53	4.24	508.80
Total lucrări manual						15972.00
Amestec semințe pajiște 20 kg/ha x 20 lei/kg = 400 lei/ha x 8.00 ha						3200.00
Total cheltuieli directe/ha/1 an						165

DEVIZ DE LUCRĂRI PENTRU
REABILITAREA PRODUCȚIEI PAJIȘTILOR NATURALE PRIN
LUCRĂRI DE SUPRAFAȚĂ EXECUTATE MANUAL

5. HLĂPEȘTI
Suprafața = 65,90 ha

Cod lucrare (normativ)	Denumirea lucrării	Tarif (lei/zi)	Volum (ha)	Zile om/ha (normativ)	Total (zile om)	Valoare (Lei)
1	2	3	4	5	6	7
1764	Defrișat vegetația de măces, păducel, grad acoperire de până la 20 %	120	1	18.86	18.86	2263.20
1780	Curățirea pajiștei de pietre și resturi vegetale	120	0.3	6.66	2.00	239.76
1787	Tăierea mușuroaielor înțelenite	120	6	4.80	28.80	3456.00
1779	Combaterea manuală a buruienilor, scaiului, bozul, etc	120	3.5	1.60	5.60	672.00
29	Fertilizat manual cu îngrășăminte chimice	120	64.9	0.40	25.96	3115.20
43	Supraînsămânțat manual	120	4	0.53	2.12	254.40
Total lucrări manual						10000.56
Amestec semințe pajiște 20 kg/ha x 20 lei/kg = 400 lei/ha x 4.00 ha						1600.00
Total cheltuieli directe/ha/1 an						179

Tabelul 8.1.

Necesar de seminte pentru UAT Dragomirești /10 ani

Nr. crt.	Trup de pajiște	Suprafață trup de pajiște (ha)	Suprafața propusă pentru supraînsămânțare (ha)	Cantitate seminte (kg)	Cantitate seminte (to)
1	MASTACĂN	21.10	1,0	20	0,02
2	BORNIȘ	61.19	5,0	100	0,1
3	UNGHI	39.32	2,0	40	0,04
4	VAD	115.96	8,0	160	0,16
5	HLĂPEȘTI	64.90	4,0	80	0,08
	TOTAL	302.47	20,0	400	0,4

Tabelul 8.2.

Necesarul de semințe pe fiecare specie în parte, necesar la supraînsămânțarea pajiștilor din UAT Dragomirești							
	Graminee			Leguminiase			Total
	<i>Dactylis glomerata</i>	<i>Festuca pratensis</i>	<i>Lolium perenne</i>	<i>Trifolium pratense</i>	<i>Trifolium repens</i>	<i>Lotus corniculatus</i>	
Norma de săm. (kg/ha)	6.00	4.50	3.50	2.50	1.50	2.00	20.00
Procent (%)	30.00	22.50	17.50	12.50	7.50	10.00	100.00
Cantitatea de sămânță necesară pentru un an în vederea supraînsămânțării suprafețelor din comuna Dragomirești							
Cantitate de sămânță (to)	0.0120	0.0090	0.0070	0.0050	0.0030	0.0040	0.0400
Cantitate de sămânță (kg)	12.00	9.00	7.00	5.00	3.00	4.00	40.00

Amestecul de semințe recomandat pentru supraînsămânțarea pajiștilor din comuna Dragomirești conține următoarele specii de plante: graminee perene 70 % *Dactylis glomerata*, *Festuca pratensis*, *Lolium perenne* și leguminoase perene 30 % *Trifolium pratense*, *trifolium repens*, *Lotus corniculatus*.

CALENDARUL LUCRĂRILOR PE PAJIȘTE, ÎN ACORD CU LEGISLAȚIA ÎN VIGOARE

IANUARIE

Nu vor fi realizate însămânțări de suprafața sau suprainsămânțări. Se pot face doar în cazul terenurilor degradate și doar cu specii din flora locală

FEBRUARIE

Acțiuni pe teren

- Continuarea curățirii pajiștilor, respectiv defrișarea vegetației lemnoase în "ferestrele" iernii, dacă vremea o permite. Vegetația nedorită trebuie adunată de pe pajiște;

- Transportul gunoiului de grajd și aplicarea lui. Utilizarea tradițională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 30 kg azot substanța activă (N s.a.)/hectar a se vedea Caietul de Agromediu/APIA ;

- Aplicarea amendamentelor pe sărături;

- Desfundarea canalelor de desecare, acolo unde este cazul, dacă solul nu este acoperit;

- Interzicerea pășunatului, îndeosebi cu oile și caprele, pentru a preveni degradarea solului și rărirea prematură a covorului ierbos.

MARTIE

Acțiuni pe teren

• Se continuă defrișarea vegetației lemnoase;

• Împrăștierea mușuroaielor și nivelarea terenului;

• Se continuă, unde este cazul, transportul și aplicarea gunoiului de grajd și al amendamentelor;

• Eliminarea excesului de umiditate temporară prin canale de desecare și al excesului permanent prin drenaje;

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

- Începe plantarea arborilor pentru eliminarea umidității (unde este cazul - plop, salcie), umbră la animale sau delimitare tarlale (unde este cazul);
- Se construiesc sau se refac drumurile de acces, pe pășune;
- Se verifică sursa de apă, în vederea asigurării apei pentru adăpat pentru animale, din râuri sau fântâni. Se vor realiza: captări, amenajări specifice, puțuri, jgheaburi etc.
- Se vor realiza (acolo unde este cazul) construcții ușoare pentru adăpostirea animalelor (tabere de vară). În cazul în care ele există se va trece la dezinfectarea și repararea acestora. Adăposturile vor fi dimensionate după numărul animalelor iar acolo unde este cazul vor fi prevăzute cu instalații de colectare și distribuție a dejecțiilor și alte utilități.
- Se vor repara și dezinfecta stânele, saivanele, etc.

APRILIE

Acțiuni pe teren

- Încheierea acțiunilor de împrăștiere a mușuroaielor, defrișării vegetației lemnoase dăunătoare și nivelarea terenului;
- Încheierea fertilizării cu gunoi de grajd și aplicarea amendamentelor (dacă este cazul);
- Continuarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare (eliminarea excesului de umiditate);
- Continuarea aplicării îngrășămintelor chimice (dacă este cazul);
- Lucrări de supraînsămânțare a pajiștilor cu covor ierbos degradat (acolo unde este cazul);
- Eliminarea crengilor uscate la arborii izolați de pe pășuni;

Finalizarea lucrărilor de plantare a arborilor pentru umbră, împrejmuiri sau desecări biologice (acolo unde este cazul);

- Reparații la alimentările cu apă (puțuri, jgheaburi etc) podețe, drumuri, garduri de împrejmuire, adăposturi pentru animale, stâni și alte dotări pentru sezonul de pășunat; începerea sezonului de pășunat pe pășuni după data de 20 aprilie și respectarea pășunatului pe specii și categorii de animale.

Pășunatul începe când solul e bine zvântat. Pășunile inundate nu trebuie pășunate mai devreme de 2 săptămâni de la retragerea apelor);

- Respectarea încărcăturii optime de animale la hectar.

MAI

Utilizatorii de pajiști au obligația să respecte încărcătura minimă de animale

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

pe hectar (0,3 UVM). Pășunatul se efectuează cu maxim 1,0 UVM (Unitate Vită Mare) - maxim o bovină la hectar și 6,6 UVM ovine — a se vedea tabele de conversie.

- Trebuie să se asigure o densitate optimă pe întreaga suprafață (OP x suprafața pajiștii), pentru prevenirea pășunatului excesiv, care conduce la reducerea ratei de refacere a pășunii, scăderea producției de iarbă și a cantității de iarbă consumată de animale în ciclurile următoare de pășunat.

- Planificarea succesiunii de pășunat a tarlalelor (pășunatul continuu) cu respectarea următoarelor criterii:

- a. conducerea turmelor pe un anumit traseu, care din când în când este modificat. Astfel animalele nu stau în același loc, ci pășunează pe locuri diferite și în aceeași zi și în zile diferite;

- b. pășunatul în front. În acest caz animalele sunt dirijate în deplasarea lor pe pășune de către un cioban ce le permite înaintarea numai pe măsura consumării plantelor;

- c. pășunatul continuu (liber) intensiv simplificat unde parcelarea este redusă în mod substanțial la 1-2 parcele, delimitate prin bariere naturale (canal, albia unui rau, garduri de arbuști), drumuri, semne convenționale sau prin garduri, Cu efect direct asupra diminuării cheltuielilor ocazionale de parcelare și alimentare cu apa.

Se respectă pășunatul cu speciile de animale (oi, vaci, cai) stabilite anterior, pentru a preveni reducerea potențialului productiv al pajiștii și afectarea calității acesteia.

IUNIE

Acțiuni pe teren

- Din a doua decadă a lunii se începe campania de combatere a principalelor buruieni din pajiști, respectiv plantele neconsumate de animale.

- Începe recoltarea fânețelor și conservarea furajelor sub formă de siloz, semisiloz și fân, în funcție de regimul pluviometric și dotarea fermelor.

- Nu se vor efectua lucrări mecanizate pe pajiștile sub angajament APIA ;

- Cositul trebuie efectuat până la 1 iulie, realizat în etape. O bandă necesită de 3 metri va fi lăsată pe marginile fiecărei parcele. Această bandă poate fi cosită după 1 septembrie

IULIE

Cositul poate începe doar după data de 1 iulie ;

Masa vegetală cosită trebuie adunată de pe suprafața fâneței nu mai târziu de două săptămâni de la efectuarea cositului),

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

Cositul se va realiza dinspre interiorul parcelei spre exteriorul acesteia. O bandă necesită sau nepășunată de 3 metri va fi lăsată pe marginile fiecărei parcele. Aceasta bandă poate fi cosită / pășunată după 1 SEPTEMBRIE; Folosirea mixtă - pășunatul permis după prima coasă

Iarba cosită se adună în maxim 2 săptămâni de la cosire.

AUGUST

Cositul resturilor neconsumate și împrăștierea dejectiilor solide, după fiecare ciclu de pășunat;

Aplicarea fazială a azotului pentru pajiștile care nu sunt sub angajament APIA ;

- Agricultorii care utilizează pajiști permanente nu trebuie să ardă vegetația, inclusiv iarba ramasă după cositul pajiștei (GAEC 8), obiectivul acestei condiții fiind menținerea unui nivel minim de întreținere a solului prin protejarea pajiștilor permanente.

SEPTEMBRIE

Menținerea pajiștilor permanente, prin asigurarea unui nivel minim de pășunat sau cosirea lor cel puțin o dată pe an (GAEC 7);

Nu este permisă tăierea arborilor solitari sau a grupurilor de arbori de pe terenurile agricole (GAEC 9);

- Niciun tip de îngrășământ nu poate fi aplicat pe terenuri acoperite de zăpadă, pe terenuri cu apă în exces sau pe terenuri înghețate. (Ordin Comun 1182/1270/2005, cerințe pentru zonele vulnerabile la nitrati);

Nu vor fi folosiți fertilizatori în apropierea resurselor de apă în conformitate cu următoarele indicații:

1. Fertilizator solid — nu mai aproape de 6 m de apa.
2. Fertilizator lichid — nu mai aproape de 30 m de apa.
3. În apropierea stațiilor de captare a apei potabile, nu va fi folosit nici un tip de fertilizator la o distanță mai mică de 100 m față de stația de captare a apei.

OCTOMBRIE

La sfârșitul lunii animalele se pregătesc să iasă de pe pășune;

NOIEMBRIE

Este interzis a se intra cu animalele în pajiște, plantele din covorul vegetal au nevoie de o perioadă de repaus.

DECEMBRIE

Este interzis a se intra cu animalele în pajiște, plantele din covorul vegetal au nevoie de o perioadă de repaus.

SPECIFICARE:

Codul 214 reprezintă — Măsura de Agromediu din Programul Național de Dezvoltare Rurală, din cadrul Pilonul 2/Axa 2 GAEC reprezintă— Bune Practici Agricole și de Mediu — SAPS Plățile Directe (pe suprafață) din cadrul Pilonului 1.

La întocmirea situațiilor de lucrări pentru lucrările prevăzute în management se vor include conform normativelor, fazele care au fost necesare executării acestor lucrări. La finalul executării lucrărilor se va face recepția lor.

Pentru fiecare trup de pajiște trebuie să existe un caiet de lucrări, care să cuprindă toate datele necesare cu privire la lucrările executate, respectiv denumirea lucrării executate, data efectuării, suprafața.

Specialiștii din cadrul Direcției pentru Agricultură Județeană Neamț stau la dispoziția fermierilor sau asociațiilor de fermieri din UAT-ul Dragomirești pentru implementarea măsurilor din prezentul Plan de Amenajament Pastoral.

Regulamentul de utilizare și gestionare al pajiștilor trebuie să conțină cel puțin 3 documente care oferă indicații cu privire la potențialul productiv și calitativ al pajiștilor de pe raza unei comune sau oraș:

- Descrierea parcelară (Capitolul VII);
- Calendarul lucrărilor pe pajiște, în acord cu legislația în vigoare;
- Recomandări privind folosirea pajiștilor prin cosit.

Aceste documente trebuie însușite de toți utilizatorii de pajiști din comuna Dragomirești.

PENTRU FIECARE TRUP DE PAJIȘTE TREBUIE SĂ EXISTE UN CAIET DE LUCRĂRI, CARE SĂ CUPRINDĂ TOATE DATELE NECESARE CU PRIVIRE LA

LUCRĂRILE EXECUTATE, RESPECTIV DENUMIREA LUCRĂRII EXECUTATE, DATA EFECTUĂRII , SUPRAFAȚA PE CARE S-A EFECTUAT LUCRAREA.

RECOMANDĂRI PRIVIND FOLOSIREA PAJIȘTILOR PRIN COSIT

Fânul ocupă un loc important în alimentația animalelor, mai ales în perioada de stabulație. În regiunile bogate în precipitații, cu suprafețe mari de pajiști, fânul poate reprezenta peste 40 % din totalul furajelor din rație.

Importanța fânului constă, în primul rând, în valoarea nutritivă ridicată a acestuia. Astfel, 100 kg fân, de calitate superioară, alcătuită din graminee și leguminoase valoroase, are o valoare nutritivă de până la 65 U.N. și 7 kg P.D., aceeași cantitate de fân, de calitate slabă, are valoare nutritivă redusă la jumătate apropiată de aceea a paielor de cereale.

Un fân de calitate mijlocie conține 15 – 17 % apă, 8 – 9 % substanțe proteice, 2 – 2,5 % grăsimi, 23 – 28 % celuloză, 39 – 43 % substanțe extractive neazotate, 6 % săruri minerale și cantități apreciabile de vitamine.

Valoarea nutritivă a fânului variază foarte mult în funcție de compoziția floristică a pajiștii, epoca de recoltare, modul de pregătire și păstrare, acestea având importanță egală, în sensul că în cazul unei compoziții floristice valoroase nu se poate obține un fân bun dacă recoltarea nu se face la timp, iar procesul de uscare nu se efectuează corespunzător. De asemenea, nu va rezulta fân de calitate superioară, oricâtă atenție s-ar acorda momentului de recoltare dacă fâneța este alcătuită din specii puțin valoroase. Datorită valorii nutritive ridicate, fânul se folosește cu foarte bune rezultate în furaj a vacilor cu lapte, a tineretului, reproducătorilor ș.a., putând substitui o parte din nutrețurile concentrate. Pe de altă parte, fânul este mult mai ieftin în comparație cu alte furaje (Motcă Gh. și col., 1994). Sursa principală de producere a fânului constituie suprafețe însemnate de pajiști permanente și temporare, dar și culturile de leguminoase perene, precum și culturile anuale de nutreț.

Recoltarea fânețelor

Principala problemă a cositului fânețelor o constituie epoca de recoltare, precum și înălțimea de recoltare, de care depinde productivitatea în anii următori și compoziția floristică.

Epoca de recoltare a fânețelor are o influență foarte mare asupra cantității și calității fânului. Recoltarea fânețelor cu întârziere, ceea ce are loc frecvent în practică, prezintă numeroase neajunsuri. Astfel, fânul recoltat cu întârziere are un conținut scăzut în proteină, săruri minerale și vitamine, dar cu conținut mai ridicat în celuloză, ceea ce reduce consumabilitatea și digestibilitatea nutrețului. Refacerea plantelor după cositul cu întârziere se face mai greu, deoarece coincide cu o perioadă secetoasă și ca atare se reduce producția recoltei următoare. De asemenea, și producția din anul următor va avea de suferit, deoarece nu se poate acumula din vreme rezerva de hrană pentru anotimpul rece. De asemenea, se produce o îmbunătățire puternică a fâneței, deoarece multe specii nevaloroase ajung la diseminare.

Recoltarea timpurie a fânețelor prezintă avantajul obținerii unui fân bogat în proteine, cu un conținut redus de celuloză, un grad ridicat de consumabilitate și digestibilitate, dar cu o producție redusă la unitatea de suprafață. Prin repetarea recoltării timpurii, mai mulți ani consecutivi, are loc dispariția treptată a gramineelor și leguminoaselor valoroase.

Din cele prezentate rezultă că, la stabilirea epocii optime de recoltare a fânețelor, trebuie să se țină seama de producție, cât și de calitatea nutrețului, efectuându-se recoltarea atunci când se realizează cea mai mare producție de proteină la hectar, respectiv cea mai mare producție de U.N. la hectar. Acest obiectiv se realizează atunci când gramineele sunt în faza de înspicare-începutul înfloririi, iar leguminoasele se află în faza de îmbobocire. Rezultă că epoca de recoltare a fânețelor se stabilește în funcție de specia dominantă.

Alegerea epocii optime de recoltare pentru fân este mai dificilă pe pajiștile permanente cu ritm de dezvoltare diferit, cum ar fi pajiștile dominate de *Agrostis tenuis* + *Agrostis stolonifera* + *Poa pratensis*. În această situație, recoltarea se va efectua în funcție de graminea mai timpurie, în cazul de față a speciei *Poa pratensis*, deși graminea tardivă, *Agrostis tenuis*, are o înălțime mică. Adesea, recoltele următoare (a doua și a treia) sunt dominate de speciile tardive. La otavă, se ține seama de specia care are ponderea cea mai mare în structura recoltei, respectiv *Agrostis tenuis* și *A. stolonifera*.

Dacă recoltarea se efectuează an de an în perioada optimă specifică, cu timpul, se constată scăderea producției și înrăutățirea compoziției floristice datorită lipsei posibilităților de autoînsămânțare a speciilor valoroase din pajiști, iar speciile nevaloroase, care își încheie ciclul evolutiv mai devreme, diseminează și provoacă înrăutățirea compoziției floristice.

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

De aceea, pajiștile trebuie cosite pentru fân la epoci diferite (la înspicare, la înflorire, la maturitatea semințelor). Pajiștile care realizează 2-3 coase pe an se vor împărți în 4-6 parcele. În cadrul rotației epocii de recoltare, se compensează calitatea slabă a fânului obținut de pe parcelele care se recoltează târziu cu calitatea foarte bună a fânului provenit de pe parcelele care se recoltează timpuriu.

De asemenea, ținând cont de neajunsurile semnalate, se recomandă schimbarea modului de folosire, pe durata unui an, sau pe o perioadă mai îndelungată, adică folosirea fâneței prin pășunat (folosirea alternativă a pajiștilor). Același lucru poate să fie realizat într-o singură perioadă de vegetație (folosită mixtă), așa cum se practică în țara noastră, pe mari suprafețe de fânețe. Aceste fânețe se pășunează primăvara, după care animalele sunt deplasate pe pășuni de munte și alpine. În toamnă, animalele revin pe aceste suprafețe, pășunând otava. Cu toate că acest sistem prezintă unele neajunsuri, datorită insuficienței nutrețurilor primăvara devreme, este practicat pe scară largă. Este necesar însă, primăvara, ca pășunatul acestor fânețe să fie de scurtă durată, cu o încărcătură redusă de animale, iar pentru suplinirea necesarului de nutreț, crearea de rezerve de fân sau nutreț însilozat, ori semănatul din toamnă a unor culturi, cum ar fi: rapița, secara, raigrasul aristat sau borceagul de toamnă.

Înălțimea de recoltare a fânețelor. Înălțimea de la sol la care se recoltează plantele influențează și calitatea fânului. Dacă recoltatul se face prea aproape de sol (ras), plantele se refac mai încet, deoarece rezervele de hrană depozitate la partea inferioară a tulpinilor se epuizează, iar cu timpul unele specii pot să dispară din covorul ierbos. Dacă recoltarea se va face prea sus, se obține o producție mai mică de fân, iar calitatea fânului va fi mai slabă, nefiind recoltate o parte din organele plantelor cu talie joasă (lăstarii scurți și frunzele gramineelor, în special).

Înălțimea de recoltare a fânețelor este de 4-5 cm de la suprafața solului în cazul fânețelor de mare producție, ultima coasă se va face la 7-8 cm de la suprafață pentru a permite plantelor să acumuleze rezerve de hrană necesare pentru condițiilor nefavorabile din iarnă.

În tabelul următor se reprezintă pierderile de fân în funcție de înălțimea de recoltare a fânețelor.

Tabelul 8.3.

Pierderile de fân în funcție de înălțimea de recoltare a fânețelor

Fâneță	Înălțimea de cosit (cm)	Producția de fân (kg/ha)	Pierderi de fân	
			Kg/ha	%
De stepă	4-5	2180	-	-
	6-7	1790	390	22
	8-10	1330	850	40

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

De munte	4-5	2000	-	-
	6-7	1770	230	12
	11-12	1440	560	28
De pădure	4-7	1820	-	-
	9-12	1300	400	26

Ordonanța de urgență nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991 completată de Legea nr. 44/2018.

Art 14.

(1) Constituie contravenții următoarele fapte:

- a) pășunatul neautorizat sau introducerea animalelor pe pajiști în afara perioadei de pășunat;
- b) introducerea pe pajiști a unor specii de animale, altele decât cele stabilite prin contract;
- c) neîndeplinirea de către deținătorii sau utilizatorii de pajiști a obligațiilor prevăzute în contract;
- d) circulația pe pajiști cu orice alte mijloace de transport, inclusiv cu atelaje, decât cele folosite pentru activități agricole de cel care utilizează pajiștea;
- e) nerespectarea bunelor condiții agricole și de mediu;
- f) arderea vegetației pajiștilor permanente;
- g) concesiunea/închirierea pajiștilor aflate în domeniul public sau privat al comunelor/orașelor/ municipiilor unor persoane care nu sunt îndreptățite;
- h) amplasarea pe pajiște a altor obiective de investiții decât cele prevăzute la art. 5 alin. (3);
- i) scoaterea din circuitul agricol a terenurilor având categoria de folosință pajiște fără aprobările legale în vigoare.
- h) scoaterea din circuitul agricol a terenurilor având categoria de folosință pajiște fără aprobările legale în vigoare.

AMENAJAMENT PASTORAL PENTRU PAJIȘTILE DIN COMUNA DRAGOMIREȘTI

k) neinițierea procedurii de concesiune/închiriere a pajiștilor până la data de 1 martie a fiecărui an;

l) neverificarea respectării încărcăturii optime de animale/ha/an, în vederea stabilirii disponibilului de pajiști ce pot face obiectul concesiunii/închirierii;

m) neîndeplinirea atribuțiilor cu privire la elaborarea și realizarea amenajamentelor pastorale ale suprafețelor de pajiști permanente;

n) neaplicarea amenajamentului pastoral în condițiile prevederilor prezentei ordonanțe de urgență."

(2) Contravențiile prevăzute la alin. (1) se sancționează după cum urmează:

a) cu amendă de la 3.000 lei la 6.000 lei pentru persoana fizică, respectiv cu amendă de la 25.000 lei la 50.000 lei pentru persoana juridică, faptele prevăzute la lit. f);

b) cu amendă de la 500 lei la 1.000 lei pentru persoana fizică, respectiv cu amendă de la 4.000 lei la 8.000 lei pentru persoana juridică, faptele prevăzute la lit. a), d), e) și n);

c) cu amendă de la 250 lei la 500 lei pentru persoana fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 4.000 lei pentru persoana juridică, faptele prevăzute la lit. b) și c);

d) cu amendă de la 1.000 lei la 3.000 lei, faptele prevăzute la lit. g);

e) cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei, fapta prevăzută la lit. h);

f) cu amendă de la 4.000 lei la 8.000 lei pentru faptele prevăzute la lit. k), l) și m).

(3) Contravenția prevăzută la alin. 1 litera h) se sancționează și cu sancțiunea complementară constând în desființarea lucrărilor și aducerea terenului în starea inițială pe cheltuiala contravenientului.

Art 15.

(1) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se face de către persoanele împuternicite de structurile centrale și locale cu atribuții în domeniu, aflate în subordinea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, de către primar și persoanele împuternicite de acesta, precum și de către polițiștii de frontieră pentru faptele constatate în zona specifică de competență.

BIBLIOGRAFIE

1. Anghel Gh., Răvăruț M., Turcu Gh., 1971 - *Geobotanica*, Ed. Ceres, București
2. Anghel Gh., Bărbulescu C., Burcea P., Grîneanu A., Niedermaier K., Samoilă Z., VasIU V., 1967 – *Cultura pajiștilor*, Ed. Agro-silvică de Stat, București
3. Bărbulescu C., Burcea P., 1971- *Determinator pentru flora pajiștilor*, Ed. Ceres, București
4. Bărbulescu C., Burcea P., Motcă Gh., 1980 – *Determinator pentru flora pajiștilor cu elemente de tehnologie*, Ed. Ceres, București
5. Bărbulescu C., Motcă Gh., 1983 – *Pășunile munților înalți*, Ed. Ceres, București
6. Bărbulescu C., Motcă Gh., 1987 – *Pajiștile de deal din România*, Ed. Ceres, București
7. Beldie Al., 1977-1979 - *Flora României. Determinator ilustrat al plantelor vasculare*, Vol. I, II, Ed. Academiei RS România
8. Berbecel O., Stancu M., Ciovică N., Jianu V., Apetroaiei St., Socor Elena, Rogojdan Iulia, Eftimescu Maria, 1970 – *Agrometeorologie*, Ed. Ceres, București
9. Bold I., Crăciun A., 2012 – *Organizarea teritoriului agricol, concepte – tradiții – istorie*, Ed. Mirton, Timișoara
10. Burcea P., Gheorghiu R., Dincă N., 2006 - *Ghid pentru recunoașterea principalelor specii din flora pajiștilor montane*, Ed. AmandA Edit
11. Burcea P., Marușca T., Neagu M., 2007 – *Pajiștile montane din Carpații României*, Ed., Amand--Edit

12. Cernelea E., Bistriceanu C., 1977 - *Cultura și exploatarea pajiștilor montane*, Ed. Ceres, București
13. Cernelea E., 2004 – *Pășunile și păstoritul în Parcul Național Retezat*, Ed. Călăuza v.b., Deva
14. Ciocârlan V., 2009 - *Flora Ilustrată a României. Pteridophyta et Spermatophyta*, Ed. Ceres, București
15. Chiriță D., Tufescu V., Beldie A., Ceuca G., Haring A., Stănescu V., Toma G., Tomescu Aurora, Vlad I., 1964 – *Fundamente naturalistice și metodologice ale tipologiei și cartării staționale forestiere*, Ed. Academiei Republicii Populare Române, București
16. Chiriță C., Vlad I., Păunescu C., Pătrășcoiu N., Roșu C., Iancu I., 1977 - *Stațiuni forestiere, vol. II*, Ed. Academiei Române, București
17. Dmitriev A.M., 1953 – *Pășuni și fânețe, Agrotehnica și agrobiologia lor*, Ed. Agro-silvică de stat, București
18. Doniță N., Chiriță C., Stănescu V., ș.a., 1990 – *Tipuri de ecosisteme forestiere din România*, ICAS, Redacția de propagandă tehn. agr. București
19. Doniță N., Popescu A., Paucă-Comănescu M., Mihăilescu S., Biriș I.A., 2005 – *Habitatele din România*, Ed. Tehnică Silvică, București
20. Dragomir N., 2005 – *Pajiști și plante furajere, Tehnologii pentru cultivare*, Ed. Eurobit, Timișoara
21. Dragomir N., Dragomir Carmen Maria, 2012 – *Fixarea azotului în ecosistemele de pajiști și leguminoase perene*, Ed. Eurobit, Timișoara
22. Dumitrescu N., Grîneanu A., Sîrbu Gh., 1979 – *Pajiști degradate de eroziune și ameliorarea lor*, Ed. Ceres, București
23. Dumitrescu N., Iacob T., Vîntu V., Samuil C., Rotar I., Moisuc I., Dragomir N., Vidican Roxana, Motcă Gh., Ionescu I., 2011 – *Dicționar de pratologie – termeni și expresii*, Ed. Ion Ionescu de la Brad, Iași
24. Florea N., Bălăceanu V., Răuță C., Canarache A., 1987 - *Metodologia elaborării studiilor pedologice, I, II, III*, Redacția de propagandă tehnică agricolă, București
25. Florea N., Muntean I., Rusu C., Dumitru M., Ianoș Gh., Răducu Daniela, Rogobete Gh., Țărău D., 2012 – *Sistemul român de taxonomie a solurilor*, Ed. Sitech, Craiova
26. Gafta D., Mountford J.O., - Coord., 2008 – *Manual de interpretare a habitatelor Natura 2000 din România*, Ed. Risoprint, Cluj Napoca

27. Grigorescu C. G., Chiper V., 1930 – *Legea pentru organizarea, administrarea și exploatarea pășunilor, comentată și explicată ȘI Regulamentul legii pentru organizarea, administrarea și exploatarea pășunilor*, Ed. Ramuri, Craiova
28. Marușca T., 1978 – *Îmbunătățirea prin reînsămânțare a pajiștilor degradate*, MAIA, Redacția de propagandă tehnică agricolă, București
29. Marușca T., 2001 – *Elemente de gradientică și ecologie montană*, Ed. Universității ”Transilvania”, Brașov
30. Marușca T., 2005 – *Gospodărirea ecologică a pajiștilor montane*, CEFIDEC Vatra Dornei
31. Marușca T., 2008 – *Reconstrucția ecologică a pajiștilor degradate*, Ed. Universității ”Transilvania”, Brașov, ISBN: 978–973–598–310–9
32. Marușca T., Bărbos M.I., Blaj V.A., Cardașol V., Dragomir N., Mocanu V., Rotar I., Rusu Mariana, Secelean I., 2010 - *Tratat de reconstrucție ecologică a habitatelor de pajiști și terenuri degradate montane*, Ed. Universității ”Transilvania”, Brașov, ISBN: 978–973–598–787–9
33. Marușca T., Mocanu V., Cardașol V., Hermenean I., Blaj V. A., Oprea Georgeta Tod Monica Alexandrina, 2010 – *Ghid de producere ecologică a furajelor de pajiști montane*, Ed. Universității ”Transilvania”, Brașov
34. Marușca T., Tod Monica, Silistru Doina, Dragomir N., Schitea Maria, 2011 - *Principalele soiuri de graminee și leguminoase perene de pajiști*, Ed. Capo-Lavoro, Brașov
35. Marușca T., 2012 – *Recurs la tradiția satului, Opinii agrosilvopastorale*, Ed. Universității ”Transilvania”, Brașov
36. Marușca T., Pop O. G., 2013 – *Gospodărirea durabilă a pajiștilor din zona rurală montană*, Ed. Universității ”Transilvania”, Brașov
37. Mocanu V., Hermenean I., 2013 – *Mecanizarea lucrărilor agricole pe pajiști – Tehnologii, mașini și echipamente*, Ed. Universității ”Transilvania” din Brașov
38. Moisuc Al., Samfira I., Carrere P., 2001 – *Pajiști naturale și exploatații ecologice*, Ed. Agroprint, Timișoara
39. Motcă Gh., Oancea I., Geamănu Lidia-Ivona, 1994 – *Pajiștile României, Tipologie și tehnologie*, Ed. Tehnică Agricolă, București
40. Negulescu E.G., Săvulescu Al., 1965 – *Dendrologie*, Ed. Agro-Silvică
41. Paucă Ana M., Roman Ștefana, 1959 – *Flora alpină și montană (îndrumător botanic)*, Ed. Științifică, București
42. Perrier Annie, Perrier J., 2004 – *Fleurs de nos montagnes*, Ed. De Barea, France

43. Puia I., Erdelyi St., Jula Florica, Pazmany D., Țărău Viorica, Klemm Heinke, 1970 – *Îndrumător pentru determinarea unor specii de plante din pajiști după organele vegetative*, Ediția a II-a, Atelierele de material didactic, Inst. Agronomic "Dr. Petru Groza" Cluj
44. Puia I., Erdelyi St., Pazmany D., Rotaru I., 1996 - *Îndrumător pentru determinarea unor specii de plante din pajiști după organele vegetative*, Ediția a IV-a, Tipo. Agronomia, Cluj-Napoca
45. Rey R., 1979 – *Viitor în Carpați*, Scrisul Românesc, Craiova
46. Rey R., 1985 – *Civilizația montană*, Ed. Științifică și enciclopedică, București
47. Rezmeriță I., Texter D., 1956 – *Agrotehnica pajiștilor degradate*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București
48. Rotar, I., Vidican Roxana, 2003 – *Cultura pajiștilor*, Ed. Poliam, Cluj N.
49. Sârbu Anca, Coldea Gh., Negrean G., Cristea V., Hanganu J., Veen P., 2004 – *Grasslands of Romania, Final report on National Grasslands Inventory*, Ed. Alo, București!
50. Simtea N., Marușca T., Șerban V., 1972 – *Ameliorarea pajiștilor din Elveția*, Ed. Ceres, București
51. Simtea N., Cardașol V., Crăciun Șt., Boldea Gh., 1990 – *Reînsămânțarea și supraînsămânțarea pajiștilor*, Întreprinderea Poligrafică, Deva
52. Sin Gh., (coord.), 2005 - *Managementul tehnologic al culturilor de câmp*, Ed. Ceres, București
- Speta Elise, Rakosy L., 2010 – *Wildpflanzen Siebenburgens*, Austria
53. Timariu Gh., Bold I., E.R. Popescu, Popa S., Rădulescu M., 1965 – *Sistematizarea și organizarea teritoriului*, Ed. Agro-silvică, București
54. Târziu D., 1997 – *Pedologie și stațiuni forestiere*, Ed. Ceres, București
55. Țucra I., Kovacs A.J., Roșu C., Ciubotaru C., Chifu T., Neacșu Marcela, Bărbulescu C., Cardașol V., Popovici D., Simtea N., Motcă Gh., Dragu I., Spirescu M., 1987 – *Principalele tipuri de pajiști din R.S. România*, Redacția de propagandă tehnică agricolă, Brașov
56. VasIU V., Pop M., Marinică D., 1965 – *Ghidul tehnicianului de bază furajeră*, Ed. Agro-silvică, București
57. Vîntu V., Moisuc Al., Motcă Gh., Rotar I., 2004 – *Cultura pajiștilor și a plantelor furajere*, Ed. Ion Ionescu de la Brad, Iași
58. *** 1952 – 1976, *Flora României*, Ed., Academiei Române, București
59. *** 1954, *Instrucțiuni pentru amenajarea pășunilor împădurite și pășunilor alpine „Amenajamente silvo-pastorale”* – Partea I, Partea a II-a Ed. Agro-silvică de stat

60. *** 1956, Instrucțiuni pentru aplicarea Decretului nr. 303/1955, privitor la organizarea, administrarea și folosirea pășunilor, loturilor zootehnice și stațiunilor de montă comunale, Ministerul Agriculturii, Tipografia „1 Mai” Deva 1748, București,
61. *** 1960, Monografia geografică a RP Române, Ed. Academiei Române, București
62. *** 1972-1979, Atlas, R.S. România, Ed. Academiei Române, București
63. *** 1983, Normativ pentru elaborarea studiilor de amenajare a pășunilor – Faza de redactare, Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice, București (manuscris)
64. *** 1983, Norme tehnice pentru elaborarea studiilor de amenajare a pășunilor – Faza de teren, Ministerul Silviculturii, București (manuscris)
65. *** 1983-1987, Geografia României, vol. I,II, III, Ed. Acad., București
66. *** 2000, Norme tehnice pentru amenajarea pădurilor, Vol. 5, Ministerul apelor, pădurilor și protecției mediului, București,
67. *** 2003 – Ordinul comun nr. 226/235 al MAAP și MAP pentru aprobarea Strategiei privind organizarea activității de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor la nivel național, pe termen mediu și lung.
68. *** 2004 - Programul național de reabilitare a pajiștilor, perioada 2005-2008, Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale
69. *** 1990-2010, Anuarul statistic al României
70. *** 2013 - Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991
71. *** 2014 - Legea nr. 86/2014 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991.

